

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Kübra BÜTE

MİLLİ KÜTÜPHANE MİLLİ YAZMALAR KOLEKSİYONU 06 MİL YZ
A 5429 DEMİRBAŞ NO'LU YAZMA ESER (GİRİŞ-İNCELEME-
TRANSKRİPSİYONLU METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUŞ-2022

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Kübra BÜTE

MİLLİ KÜTÜPHANE MİLLİ YAZMALAR KOLEKSİYONU 06 MİL YZ
A 5429 DEMİRBAŞ NO'LU YAZMA ESER (GİRİŞ-İNCELEME-
TRANSKRİPSİYONLU METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Rabia Şenay ŞİŞMAN

MUŞ-2022

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VII
ÖNSÖZ.....	VIII
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	X
KISALTMALAR DİZİNİ	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

DİL VE İMLÂ ÖZELLİKLERİ

1.1. İMLÂ ÖZELLİKLERİ.....	17
1.1.1. Ünlülerin İmlâsı.....	17
1.1.1.1. /a/ ünlüsünün imlâsı.....	17
1.1.1.2. /e/ ünlüsünün imlâsı.....	19
1.1.1.3. /ı/ ve /i/ ünlülerinin imlâsı.....	20
1.1.1.4. /o/ ve /ö/ ünlülerinin imlâsı.....	21
1.1.1.5. /u/ ve /ü/ Ünlülerinin İmlâsı.....	22
1.1.2. Ünsüzlerin İmlâsı	23
1.1.2.1. /b/ ve /p/ Ünsüzlerinin İmlâsı.....	23
1.1.2.2. /c/ ve /ç/ Ünsüzlerinin İmlâsı.....	24
1.1.2.3. /d/ ve /t/ Ünsüzlerinin İmlâsı	25
1.1.2.4. /k/ ve /g/ Ünsüzlerinin İmlâsı.....	26
1.1.2.5. /s/ Ünsüzünün İmlâsı	26
1.1.2.6. /ñ/ Ünsüzünün İmlâsı	27
1.1.3. İzafet Kesresinin Kullanımı.....	27
1.1.4. Şeddenin Kullanımı	28
1.1.5. İkili İmlâya Sahip Kelimeler	28
1.2. SES BİLGİSİ	30
1.2.1. Ünlüler (Vokaller)	30
1.2.1.1. Ünlü Uyumları	30
1.2.1.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu.....	30
1.2.1.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	31

1.2.1.2. Ünlü Düşmesi	34
1.2.1.3. Ünlü Değişmeleri	35
1.2.1.3.2. ü/i ve u/i değişimi	36
1.2.1.4. Ünlü Birleşmesi	36
1.2.1.5. Ünlü Türemesi	37
1.2.2. Ünsüzler (Konsonantlar)	37
1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri.....	37
1.2.2.1.1. b>p değişmesi	37
1.2.2.1.2. b>v değişmesi	38
1.2.2.1.3. ñ>m değişmesi	38
1.2.2.1.4. t > d değişmesi	38
1.2.2.1.5. k > g değişmesi	40
1.2.2.1.6. k̇ > ḣ değişmesi	40
1.2.2.1.7.g > v değişmesi	41
1.2.2.1.8. d > y değişmesi	41
1.2.2.2. Ünsüz Türemesi	41
1.2.2.3. Ünsüz Düşmesi	42
1.2.2.3.1. b ve l düşmesi	42
1.2.2.3.2. g düşmesi	42
1.2.2.3.3. y düşmesi	43
1.2.2.4. Ünsüz İkizleşmesi	43
1.2.2.5. Tonlulaşma.....	43
1.2.2.6. Ünsüz Uyumu	44
1.3. ŞEKİL BİLGİSİ	44
1.3.1. Yapım Ekleri	44
1.3.1.1. İsimden İsim Yapım Eki	44
1.3.1.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri	47
1.3.1.3. Fiilden Fiil Yapım Ekleri.....	47
1.3.1.4. Fiilden İsim Yapım Ekleri	49
1.4. İSİMLER	50
1.4.1. İsim Çekim Ekleri	50
1.4.1.1. Çokluk Eki (+lar / +ler)	50

1.4.1.2. İyelik Ekleri	50
1.4.2. Hâl Ekleri	51
1.4.2.1. İlgi Hâli: +uñ, +üñ, +(n)uñ, +(n)üñ	51
1.4.2.2. Yükleme Hâli: +ı, +i, +(y)ı, +(y)i, +n, +nı, +ni	51
1.4.2.3. Yönelme Hâli: +a, +e, +(y)a, +(y)e, +(n)a, +(n)e	52
1.4.2.4. Bulunma Hâli Eki: +da, +de	52
1.4.2.5. Ayrılma Hâli Eki: +dan +den +dın +din	52
1.4.2.6. Eşitlik Eki: +ca +ce +ça +çe	53
1.4.2.7. Vasıta Hâl Eki: +n, +la, +le, +ıla, +ile, birle	53
1.4.3. Soru Eki: +mİ	54
1.4.4. Aitlik Eki	54
1.5. SIFATLAR	54
1.5.1. Niteleme Sıfatları	54
1.5.2. Belirtme Sıfatları	54
1.5.2.1. İşaret Sıfatı	55
1.5.2.2. Belirsizlik Sıfatları	55
1.5.2.3. Soru Sıfatı	55
1.5.2.4. Sayı Sıfatları	55
1.6. ZAMİRLER	56
1.6.1. Şahıs Zamirleri	56
1.6.2. İşaret Zamirleri	57
1.6.3. Dönüşlülük Zamirleri	57
1.6.4. Soru Zamirleri	57
1.6.5. Belirsizlik Zamirleri	57
1.7. ZARFLAR	58
1.7.1. Hâl Zarfları	58
1.7.2. Zaman Zarfları	58
1.7.3. Yön Zarfları	58
1.7.4. Miktar Zarfları	59
1.7.5. Soru Zarfları	59
1.7.6. Tarz Zarfları	59
1.8. EDATLAR	59

1.8.1. “Benzerlik, Tıpkılık, Denklik” İlişkisi Kuranlar	60
1.8.2. “Vasıta” veya “Beraberlik” İlişkisi Kuranlar	60
1.8.3. “Miktar” İlişkisi Kuranlar.....	60
1.8.4. “Sebeup, Maksat, Gaye, Hedef” İlişkisi Kuranlar.....	60
1.8.5. “Öncelik, Sonralık ve Zaman” İlişkisi Kuranlar	60
1.8.6. “Yön Gösterme” İlişkisi Kuranlar	61
1.9. BAĞLAÇLAR	61
1.9.1. Sıralama Bağlaçları	61
1.9.2. Denkleştirme-Karşılaştırma-Seçme Bağlaçları	61
1.9.3. Pekiştirme Bağlaçları.....	62
1.9.4. Cümle Bağlayıcısı Niteliğindeki Bağlaçlar	62
1.10. FİİLLER	62
1.10.1. Bildirme Kipleri	62
1.10.1.1. Görülen Geçmiş Zaman: –dı/-di, -du/dü.....	62
1.10.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman: -mış/miş.....	63
1.10.1.3. Geniş Zaman: -r, -ar/-er, -ur/-ür.....	63
1.10.1.4. Gelecek Zaman: -ısar/-iser, -ası/-esi, -acak/-ecek.....	64
1.10.1.5. Şimdiki Zaman.....	64
1.10.2. Tasarlama Kipleri	65
1.10.2.1. İstek Kipi.....	65
1.10.2.2. Emir Kipi	65
1.10.2.3. Şart Kipi.....	66
1.10.2.4. Gereklilik Kipi	67
1.10.3. Ek-fiil.....	67
1.10.3.1 Geniş Zaman	67
1.10.3.2. Görülen Geçmiş Zaman	68
1.10.3.4. Şart Kipi.....	68
1.10.4. Birleşik Fiiller	68
1.10.5. Fiilimsiler	71
1.10.5.1. İsim-Fiil	71
1.10.5.2. Sıfat-Fiil.....	71
1.10.5.3. Zarf-Fiil.....	72

1.11. ÜNLEMLER.....	73
1.12. İKİLEMELER	73
1.13. DEĞERLENDİRME	73

İKİNCİ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYONLU METİN

2.1. TRANSKRİPSİYONLU METİN [01b]	76
--	-----------

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİZİN

3.1. DİZİN	110
KAYNAKÇA	215
EKLER.....	218

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MİLLİ KÜTÜPHANE MİLLİ YAZMALAR KOLEKSİYONU 06 MİL YZ A 5429 DEMİRBAŞ NU'LU YAZMA ESER (GİRİŞ-İNCELEME- TRANSKRİPSİYONLU METİN-DİZİN)

Kübra BÜTE

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Rabia Şenay ŞİŞMAN

2022, 291 sayfa

Eski Anadolu Türkçesi döneminde, Türkçenin sadeleşip gelişmesi açısından önemli ölçüde gelişmeler kaydedilmiştir. Beylikler Devri bu anlamda önemlidir. Bu dönemde edebî ve ilmî anlamda birçok eser ortaya koyulmuş, yoğun tercüme ve telif faaliyetleri gerçekleşmiştir. Baytarnameler ve tıp kitapları da bu tercüme faaliyetlerinin yapıldığı kayda değer eserlerdendir.

Bu çalışmada, Ankara Milli Kütüphane Milli Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yza Demirbaş numaralı yazma eserin dil incelemesinin yapılması amaçlanmıştır. Kayıtlarda “Terceme-i Baytarname” adıyla geçen eserin müellifinin Hibetullah Gözcü bin İbrahim olduğu bilgisi de yer almaktadır. Çalışmaya konu olan eserin tamamı 62 varaktır. 1b-6b varaklar arası baytarname, 7a-62b varaklar arası ise tıp kitabı konuludur. Baytarname konulu kısım sondan eksik varaklıdır.

Çalışmada öncelikle eserin dil özellikleri yönünden incelenmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte yazıldığı dönem, müellifi, baytarname ve tıp kitaplarıyla ilgili bilgilere değinilmiş eserin içeriğiyle ilgili detaylı açıklamalar yapılmıştır. Çalışmanın sonraki bölümlerinde transkripsiyonlu metin, dizin ve tıpkıbasım bölümleri yer almıştır.

Bu çalışma ile Anadolu sahasında yazılmış tıp kitabı ve baytarname tercümelerinden bir tanesi literatüre kazandırılmış; Türk dili ile ilişkili araştırmalara veri zenginliği sunulmak istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, Hibetullah Gözcü b. İbrahim, Baytarname, Tıp Kitabı.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

NATIONAL LIBRARY NATIONAL WRITINGS COLLECTION
MANUFACTURING WORK NO: 06 MİL YZ A 5429 FIXTURES
(INTRODUCTION-REVIEW-TRANSCRIPTED TEXT-INDEX)

Advisor: Associate Prof. Rabia Şenay ŞİŞMAN

2022, Page: 291

In the period of Old Anatolian Turkish, significant progress has been made in terms of simplification and development of Turkish. The Period of Principalities is important in this sense. In this period, many literary and scientific works were produced, and intensive translation and copyright activities were carried out. Veterinarians and medical books are also noteworthy works of these translation activities carried out.

In this study, it is aimed to analyze the language of Hibetullah Gözcü b. İbrahim's work named "Terceme-i Baytarname" written in Old Anatolian Turkish. The whole of the work, which is the subject of the study, has 62 leaves. Between leaves 1b-6b is about veterinary books, and between leaves 7a-62b is about a medical book. The part on the Baytarname is incomplete from the end.

In the study, it is aimed to examine the work in terms of language features. In addition, information about the period in which it was written, its author, veterinarian, and medical books were mentioned and detailed explanations were made about the content of the work. The transcribed text, index and facsimile sections were included in the following parts of the study.

With this study, one of the medical books and veterinary translations written in the Anatolian field was brought into the literature; it is aimed to present a wealth of data to research related to the Turkish language.

Key Words: Old Anatolian Turkish, Hibetullah Gözcü b. İbrahim, Baytarname, Medicine Book.

ÖNSÖZ

Batı Türkçesinin bilinen ilk devresi Eski Anadolu Türkçesidir. XIII. yüzyıldan XV. yüzyılın ikinci yarısına kadar geniş bir coğrafyada kullanılmıştır. Bilim çevrelerinde bu dönem için “Eski Osmanlıca”, “Eski Türkiye Türkçesi” terimlerinden de istifade edilmektedir. Eski Anadolu Türkçesi de kendi içerisinde “Selçuklular Çağı Türkçesi, Beylikler Devri Türkçesi ve Osmanlı Türkçesine Geçiş Dönemi” olmak üzere üç döneme ayrılır.

Beylikler devri, edebî anlamda çok canlı geçmiştir. Yazarlar çok sayıda eser vermiş ve Türkçenin yazı dili haline gelmesine önyak olmuşlardır. Tefsir, fıkıh, tasavvuf, tarih, tıp, ahlak, şiir-edebiyat alanında yazılmış telif ve tercüme eserin miktarda zengin oluşu bu dönemin kültür ve sanat hayatının devir hükümetlerince ne ölçüde desteklendiğini göstermektedir.

Anadolu coğrafyasında ilmin her alanında ciddi eserler meydana getirilmiş; tıp alanında da birçok eser tercüme ve telif edilmiştir. Çalışmamızı oluşturan Terceme-i Baytarname ve tıp kitabı da bunlardandır. Metin 1b ile başlayıp 62b ile sonlanmaktadır. İlk 1b-6b varakları arası baytarname, 7a-62a varakları arası da tıp kitabı konuludur.

Çalışmanın giriş bölümünde, incelediğimiz yazma eser hakkındaki önemli hususları açıkladıktan sonra eserin müellifi ve yazıldığı dönem hakkında bilgi verilmiştir.

İnceleme kısmında ele aldığımız yazma eserin, asıl amacımız olan dil incelemesi yapılmıştır. Eser; yazım, ses ve şekil bilgisi yönünden detaylı olarak incelenmiş, açıklamalar yapılmıştır. Metinden örnekler verilip her örneğin satır numarası eklenmiştir.

Transkripsiyonlu metin başlığı, çalışmamızın ikinci bölümünü oluşturmaktadır. Eser, çeviri yazı harfleriyle günümüz Türkçesine aktarılmıştır. Bu aşamada kelimedede tespiti edilmiş harf eksikliği, farklı yazım ya da ikili imlâ gibi durumlarda tamamiyle metne sadık kalma yoluna gidilmiştir.

Çalışmamızın üçüncü bölümünü dizin oluşturmaktadır. Eserde geçen tüm kelimeler alfabetik sıraya göre dizilmiştir. Her kelimenin anlamı ve kökeni kısaltmalarla ayrı ayrı verilmiş; isim ve fiillere gelen çekim ekleri, maddelerin altında yine alfabetik

sıraya göre dizilmiştir. Kelime anlamları verilirken geçtiği cümleye sadık kalınmaya çalışılmıştır. Bu anlamda dizin, eserimizdeki söz varlığını da ortaya koymaktadır. Dizin yapılırken “Türksözdiz” uygulamasından yararlanılmıştır.

Çalışmayı vücuda getirirken yararlandığımız tüm kaynaklar, kaynakça kısmında verilmiştir. Son olarak, yazma eserin tıpkıbasımını sunularak çalışma sonlandırılmıştır.

Çalışmanın her aşamasında birçok sıkıntıyla karşılaşmışken engin bilgilerinden, yol göstericiliğinden fayda bulduğum saygıdeğer hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Rabia Şenay ŞİŞMAN’a her yerde her zaman sabırla bana vakit ayırdığı için teşekkür ederim. Ayrıca bilgileri ve fikirleriyle beni aydınlatan kıymetli hocalarım Dr. Öğretim Üyesi Turan GÜLER ve Dr. Öğretim Üyesi Murat PARLAKPINAR’a, bütün eğitim hayatım boyunca benden ilgisini ve maddi manevi hiçbir desteğini esirgemeyen kıymetli babam ve annem başta olmak üzere tüm aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Muş-2022

Kübra BÜTE

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

آ / a, e, ā, ı, i

ب / b, p

ص / ş

پ / p

ض / d, z

ت / t

ط / t

ث / s

ظ / z

ج / c, ç

ع / c

چ / ç

غ / ğ

ح / h

ف / f

خ / ħ

ق / k

د / d

ك گ / k, g, ñ

ذ / z, d

ل / l

ر / r

م / m

ز / z

ن / n

ژ / j

و / v, o, ö, u, ü

س / s

ه / h, a, e

ش / ş

ی / y, ı, i

KISALTMALAR DİZİNİ

- a : Yazma nüshadaki ön yüzü belirtir.
- Ar. : Arapça
- b : Yazma nüshadaki arka yüzü belirtir.
- bkz. : Bakınız
- Doç. : Doçent
- Dr. : Doktor
- EAT : Eski Anadolu Türkçesi
- ET : Eski Türkçe
- Far. : Farsça
- SBE. : Sosyal Bilimler Enstitüsü
- TDK : Türk Dil Kurumu
- T. : Türkçe
- vb. : ve benzeri
- Yun. : Yunanca
- + : İsim tabanına gelen ek
- : Fiil tabanına gelen ek

GİRİŞ

Eski Anadolu Türkçesi Dönemi

Orta Türkçe dönemi Türk lehçelerinin batıdaki temsilcisi Oğuz Türkçesidir. Oğuz Türkçesi yahut coğrafi tasnife göre Batı Türkçesi, XIII. yüzyıldan itibaren Anadolu'daki yerli ağız özelliklerine göre gelişen bir yazı dilidir. Bu dil, XV. yüzyıldan sonra yerini Klâsik Osmanlı Türkçesine bırakmıştır. Orta Türkçe döneminde varlık gösteren Oğuz grubu lehçesi şu gelişim evrelerine ayrılmıştır (Akar, 2012: 231) :

- Eski Anadolu Türkçesi
 1. Selçuklu Çağı Türkçesi (XII. yüzyıl sonu- XIII. yüzyıl)
 2. Beylikler Çağı Türkçesi (XIII-XV. yüzyıl)
 3. Osmanlı Türkçesine Geçiş dönemi (XV. yüzyılın ikinci yarısı)
- Klasik Osmanlı Türkçesi (XVI.-XIX. yüzyıllar)
- Türkiye Türkçesi (1911'den sonrası)

Eski Anadolu Türkçesi Tarihi Gelişim Süreci

XI. yüzyıl ve sonrası Orta Asya Türklüğü için devamlı bir göç devridir. Bir kısım Türk kolları orada kendilerini muhafaza ederlerken bir kısım Türk boyları da batıya doğru göç ettiler. (Özkan, 1995: 32) Büyük bir kısmını Oğuzlar'ın oluşturduğu bu göç hareketi beraberinde akınlar ve büyük mücadeleler getirmiştir. Selçukluların 1040'da Gaznelileri yenmesi Doğu Türklüğünü zayıflatmış ve Batı Türklerinin tarih sahnesindeki yükselişini başlatmıştır. 1064 Ani bölgesinin fethi, 1071 Malazgirt Savaşı, 1077'de Süleyman Şah tarafından Anadolu Selçuklu Devleti'nin kurulması gibi tarihi olaylar Eski Anadolu Türkçesinin kuruluşunda etkili olmuştur. (Öztürk, 2017: 18)

Eski Anadolu Türkçesi için, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan önceki Anadolu Selçukluları ve Beylikler dönemlerini de içine aldığından, "Eski Osmanlıca" terimi de kullanılmıştır. Bazı dilciler ise "Tarihi Türkiye Türkçesi" terimini kullanmanın daha isabetli olacağını ifade etmektedirler. Ancak ilmî açıdan bu dönemi en iyi ifade eden adlandırmanın Eski Anadolu Türkçesi olduğu kabul edilmiş ve bugün Türkiye Türkolojisinde bu isim yaygınlık kazanmıştır. (Özkan, 1995: 34)

Selçuklular zamanında halkın ve yöneticilerin konuştukları dil Türkçe olmasına rağmen, resmi yazışmalarda, bilimsel ve edebî eserlerde Farsça ve Arapça kullanılmaktaydı. Anadolu Beylikleri döneminde Farsçanın etkisi daha artınca, bu duruma çeşitli Türkmen beyleri tepki duydular. Karamanoğlu Mehmed Bey'in 1277'deki “*Bu günden sonra divanda, dergâhta, bârigâhta, mecliste, meydanda Türkçeden başka dil konuşulmaya!*” şeklindeki buyruğu, Anadolu'da Türkçecilik alanında bir çığır açmış, böylece, bilim ve edebiyat alanında Türkçe eserler verilmeye başlanmıştır. (Akar, 2012: 232)

Selçuklu Çağı Türkçesi

Selçuklular döneminden günümüze fazla eser kalmamıştır. Esasen Türkçe, XI-XIII. yüzyıllar arasında ‘karanlık’ bir dönem geçirmiştir. Köktürk, Uygur ve Karahanlı döneminde yetkin bir edebiyat ve kültür dili olan Türkçenin bu dönemde eser verememesi düşünülemez. XI. yüzyıldan itibaren Anadolu ve Ön Asya’ya Moğol istilası yaşanırken, diğer yandan Haçlı seferleri başlamıştır. Bu ikili hengâmenin ortasında bir de Anadolu Selçuklu Devleti ile beylikler arasında egemenlik mücadelesi baş göstermişti. İşte bu kargaşa ortamında kültüre dayalı bir kurumlaşmanın oluşması beklenemezdi. Tasavvuf akımlarına bağlı olarak kurulan tekke ve dergâhların çevresindeki oluşan kültürel hareketlilik de edebiyata fazlaca yansımamıştır. Bundan dil de nasibini almış; fikrî ortam oluşmadığı için eser yazılamamış yahut yazılsa bile onlar da bu karışıklık ortamında kaybolmuştur. (Akar, 2012: 233).

Anadolu Selçuklularında din ve medrese dili, bilim dili, dış yazışmalar dili olarak Arapça, edebiyat dili ve divan dili olarak da Farsça yerleşmiş bulunuyordu. Daha sonra Karamanoğlu Mehmed Bey'in çıkardığı fermanla divan işlerinde yalnız Türkçe kullanılmasını emretmiş olması Türkçenin Anadolu bölgesinde bir yazı dili haline gelebilmek için Arapça ve Farsça ile epey çarpışma gösterdiğinin kanıtıdır. (Korkmaz, 1972: 19)

Ahmet Fakih'in, Hoca Dehhanî'nin, Ali'nin, Şeyyad Hamza'nın eserleri, Mevlâna ve Sultan Veled'in Türkçe beyit ve manzumeleri, *Behçetü'l-Hadâik fi Mev'izeti'l-ğalâik*, *Kitâb al Farâiz* gibi eserler Anadolu Selçukluları devrinden günümüze kadar uzanabilmiş olan Türkçe ürünlerdir. (Korkmaz, 1972: 21) Bunun yanında 13. yüzyılda Şeyyad İsa'nın Salsalnâmesi, Hz. Ali Cengâmeleri, yazarı belli olmayan Şeyh San'an

Hikâyesi, Anadolu'da ilk İslam fetihlerini anlatan ve Battal Gazi'ye ithaf edilen Battalnâme gibi Türkçe eserlerin yazılmış olduğu bilinse de bu eserlerin günümüze ulaşanı yoktur. (Öztürk, 2017: 22) Bu durum Anadolu'da Türk yazı dilinin yeni başlamış olmasına bağlanabileceği gibi XIII. yüzyıl Moğol akınının sebep olduğu yıkım dolayısıyla, XIII. yüzyıldan önce yazılmış olan birçok Türkçe eserin kaybolmuş olması ile de açıklanabilir. (Korkmaz, 1972: 21)

Beylikler Devri Türkçesi

Anadolu Selçuklu Devleti'nin Köseadağ Savaşı'nda (1243) Moğollara yenilmesiyle birlikte Anadolu'da iç karışıklıklar hat safhaya ulaşmış, bazı Türk beyleri Selçuklularla ilişkisini keserek beyliklerini ilan etmeye başlamışlardır. Anadolu Selçuklu Devleti'nin hakimiyeti altındaki topraklarda kurulan bu beyliklere Anadolu Beylikleri adı verilmektedir. Karamanoğulları, Aydınogulları, Menteşeoğulları, Germiyanogulları, Sahipataogulları, Eşrefogulları, Karesioğulları, İnançoğulları, Saruhanoğulları, Hamitoğulları, Eratnaogulları, Ramazanoğulları, Alaiye Beyliği, Pervaneogulları, Dulkadiroğulları, Osmanogulları, bu dönemde ortaya çıkan Türk beylikleridir. (Öztürk, 2017: 33)

Beylikler devri Türkçesi, XIII. yüzyılın sonlarından XV. yüzyıl ortalarına kadar uzanan, genel çerçeve olarak, Anadolu Selçuklularının yıkılışından Osmanlı Devleti'nin imparatorluk temellerinin atılmasına kadar ki dönemdir. Bu dönemde Türkçe, bir yandan Selçuklu çağındaki Farsçanın mutlak hâkimiyeti karşısında kendini bir yazı dili olarak göstermeye başlamış, diğer yandan da klasik Osmanlı yazı dilinin oluşumuna kaynaklık etmiştir. (Akar, 2012: 254) Selçuklular zamanında da Türkçe eserler yazılmıştır fakat Türk yazı dilinin oluşumu Beylikler dönemine rastlamaktadır. Bu dönemde verilen bazı eserler Farsça'dan tercüme edilmiş olmalarına rağmen Oğuz ağız özelliklerine dayanan yeni bir Türkçe ile yazılmış olmaları bakımından oldukça önemlidir. (Akar, 2012: 256)

Osmanlı Türkçesine Geçiş Dönemi

Oğuz Türkçesinin bir diğer evresi de Osmanlı Türkçesi evresidir. Bu evre İstanbul'un fethi olan 1453 tarihiyle başlar. Osmanlı imparatorluğunun kurulup dünya gücü haline gelmesiyle Osmanlı Türkçesi de gelişme kaydetmiştir. Sosyal, siyasi, ticari vb. alanlarda görülen ilerlemeler kültürel hayata da doğrudan etki etmiştir. Böylece Türk şair ve yazarlar artık telif eserler vermeye başlamışlardır. Bu dönemde Türkçenin

yanı sıra medreselerde okutulan bilim dili Arapça, yıllardan beri kullanılan Farsça da edebiyat dili olarak kullanılmıştır. Birçok şairin hem Türkçe hem Farsça divanının bulunması da bunun kanıtıdır.

Eser İle İlgili Önemli Hususlar

Çalışmamızın temelini oluşturan eser, Ankara Milli Kütüphane Milli Yazmalar Koleksiyonunda bulunmaktadır. Demirbaş numarası 06 Mil Yz A 5429 olan eserin telif ya da istinsah tarihiyle ilgili herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Kayıtlarda Hibetullah Gözcü b. İbrahim-Terceme-i Baytarname şeklinde geçmektedir. El yazması nüshada 6b-7a numaralı varaklardan sonra eksik varak tespit edilmiştir. Söz konusu bu eksik varakların ardından hayvan sağlığıyla ilgili bilgi ve ilaç hazırlık reçetelerinin sunulduğu baytarname konulu metin bitmiş; içeriğin yine sağlıkla ilgili olduğu başka bir metnin başladığı görülmüştür.

Tıp konulu bu metinde insan sağlığıyla ilişkili bilgi ve ilaç reçeteler yer almaktadır. El yazma nüshada ilk metnin son kısmının ve yeni metnin giriş kısmının eksik olduğu fark edilmiştir. Kütüphaneden temin edilen nüsha varaklarının hatalı tasnif edilmiş olabileceğinden hareketle metin okuma-çeviri yazı uygulama çalışmalarına devam edilmiştir. Eserin eldeki mevcut hâliyle dönemin dil gelişimine tanıklık edecek veri barındırdığı anlaşılması üzerine el yazma nüshadan vazgeçilmemiş; saha araştırmasına yönelik literatür taraması ve kaynakların analizi çalışmalarına hız verilmiştir.

Yazma eserde, tıp kitabı konulu kısmın ilk sayfasından itibaren sayfa numaralandırması yapılmıştır. 7a numaralı sayfada bulunan 11 sayısından yola çıkarak tıp kitabının başlangıç kısmından 10 varak eksik olduğu anlaşılmaktadır. 22b-23a numaralı varakta da sayfa numaraları birbirini takip etmemektedir. 22a, 28 ile numaralandırılırken 23a, 31 ile numaralandırılmıştır. Aynı durum 32b-33a numaralı varakta da söz konusudur. Burada ise sayfa başında verilen numaralardan anlaşılacağı üzere 8 varak eksiktir. Böylece tıp kitabı konulu kısımda toplamda 20 varak eksik olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla üzerinde çalıştığımız yazma eserde maalesef ki konu bütünlüğü bulunmamaktadır. Fakat çalışmamızın asıl amacı, eserin konusundan ziyade dil özelliklerini tespit etmek, bununla ilgili saha araştırmalarına veri zenginliği kazandırabilmek olduğundan çalışmaya devam edilmiş ve sonuçlandırılmıştır.

Eserin ilk sayfasında silik harflerle yazılmış bir kısım mevcuttur. Fakat okunmadığı için esere ait olup olmadığı bilinmemektedir. Eserin başlığı “*kitābu baytarnāme*” olup eser, besmele ile başlamaktadır. Harekeli nesih hatla yazılmış olan eser 62 varaktan oluşmaktadır. Sayfalarda satır sayısı değişebilmektedir. 24a ve 38b numaralı sayfalarda 14, geri kalan tüm sayfalarda ise 13 satır bulunmaktadır. Bölüm başlıkları kırmızı kalemle yazılmıştır. Eserde var olan rutubet lekeleri, zaman zaman hareketlerle karıştığı için okumayı zorlaştırmıştır.

Eser, çeviri yazıya aktarılırken metne sadık kalınmıştır. Farklı şekillerde harekelenen bazı kelimeler vardır. Bu kelimeler tarafımızdan standartlaştırılmadan metinde nasıl yazıldıysa o şekilde verilmiştir. Örneğin “bez” kelimesi hem “bez” hem de “biz”, “veyahut” kelimesi hem “veyāḥūd” şeklinde hem de “veyaḥūd” şeklinde harekelenmiştir. Eserde noktalama işareti olarak “...” ve “=” kullanılmıştır. Bu işaretlerin kullanım yeri bazen amacına uygunken bazen gereksiz görülmüştür. Fakat yine de metne sadık kalma sebebiyle yazılan yerler çeviri metnimizde belirtilmiştir.

Eserin Müellifi ve Yazıldığı Dönem

Çalışmamızda kullandığımız yazma eserin Hibetullah Gözcü b. İbrahim’e ait olduğu kayıtlarda geçse de eserde mezkur kişi ile ilgili herhangi bir kayıt yer almamaktadır. Bu nedenle ihtiyatlı davranılmış, tez başlığı yazma eserin yer aldığı kütüphane ve demirbaş numarası bilgisi dikkate alınarak verilmiştir. Eserde konu bütünlüğü olmasa da baytarname ve tıp kitabı konulu her iki eserin hat özellikleri dolayısıyla bir kişinin kaleminden çıktığı söylenebilir.

Hibetullah Gözcü b. İbrâhim’in hayatı hakkında kaynaklarda bilgi yoktur. Bilinen bir diğer eseri, Sā‘atnâme’dir. Sā‘atnâme’nin tespit edilen 233 kayıtlı nüshası vardır. İncelenen Sā‘atnâme nüshalarında da Hibetullah hakkında çok açık bilgilere rastlanılmamıştır. Sadece alim ve şeyh olduğu bilgisi yer almaktadır. Fakat hangi tarikata mensup olduğu, şeyhinin kim olduğu veya müridlerinin olup olmadığı konusunda herhangi bir bilgi mevcut değildir. (Buran, 2004: 269)

Buran, Hibetullah’ın asıl ve tam isminin Hibetullah ibni İbrahim ibni İsmail olduğunu belirtmiş ve ismindeki karışıklığı Saatname nüshalarından yola çıkarak şu şekilde açıklamıştır:

“Bazı kütüphanelerdeki kayıt fişlerinde yazarın adı, “Heybetullah veya Hiybetullah” şeklinde tespit edilmiştir. Ancak gördüğümüz nüshaların büyük bir kısmında yazım, bu adın “Hibetu’llāh” olduğunu açıkça göstermektedir. Yine bazı kayıt fişlerinde yazarın adı, “Hibetu’llāh bin İbrāhim Gözci veya Hibetu’llāh Gözcü b. İbrāhim” şeklinde geçmektedir. Bu yanlışlık, “ol ulu heybetlü kıyāmet güninde bu kitābuñ mü‘ellifi Hibetu’llāh bin İbrāhim gözci ve çavuş olup halkı tamudan döndürüp peygāmbere haber idici olmağdur...” şeklindeki ifadede yer alan “gözci” sözcüğünün ismin bir parçası zannedilmesinden kaynaklanmıştır. Elimizdeki nüshanın 91b/12. satırında Mustafa Hibetu’llāh şekli geçmekle birlikte, doğru ve tam adı, Hibetu’llāh ibni İbrāhim ibni İsmā‘il’dir.” (Buran, 2004: 270).

Eserin yazıldığı tarih ve istinsah tarihi de bilinmemektedir. Kayıtlarda veya eserin içeriğinde telif ya da istinsah tarihiyle ilgili herhangi bir kayıt mevcut değildir. Eser ses ve şekil özellikleri bakımından değerlendirildiğinde eserin Eski Anadolu Türkçesi dil özellikleri gösterdiği söylenebilir.

Terceme-i Baytarname / Kitābu Baytarnāme

Baytarname, İslam medeniyetinde hayvan hastalık ve tedavileri üzerine yazılmış tıp kitaplarının genel adıdır. Fakat bu eserlerin özellikle atların hastalık ve tedavilerini ihtiva ettiği görülmektedir. Aynı zamanda bu eserler; “hayl-nāme”, feres-nāme”, “esb-nāme” olarak da anılmaktadır. Baytar kelimesinin menşeinin Arapçada “yarmak, ayırmak” manasına gelen *baṭr* kelimesinden geldiğini ifade edenler olduğu gibi, Eski Yunancada “at hekimi” manasına gelen *hippiatros* kelimesinden geldiğini ileri sürenler de vardır. (Şen, 1995: 190)

Kaynaklarda ilk baytarnamenin Aristo tarafından MÖ. 384-322 yılında yazıldığı kabul edilir. Bu anlamda baytarname adı verilen eserlerin hepsi Arapça tercüme ve telif eserlere dayanır. Bu eserleri Eski Yunancadan Arapçaya ilk tercüme edenler Sâbit b. Kurra ve Huneyn b. İshak’tır. İlk eseri kaleme alan da Abbasi halifesi Mütevekkil ve Nâsırüddin Muhammed b. Yakub b. İshak b. Ahi Hizâm el-Hutteli’dir. Yapılan çalışmalarda baytarlık, atçılık ve biniciliğe dair 191 yazma eser tespit edilmiştir. (Şen, 1995: 190) Baytarnameler arasında müellifi, mütercimi veya tercüme edildiği tarih

hakkında bilgi bulunmayan birçok eser vardır. Bu da baytarnamelerin çoğunun anonimleştiğini gösterir. Çalışmamızda kullanılan Terceme-i Baytarname adlı eser de Arapçadan Türkçeye çeviridir.

Eserin Arapçadan Türkçeye çeviri olduğu, eserin giriş kısmında belirtilen “...*bes ben za‘îf naḥîf daḥî bu kadar fâyide oldıki ‘Arabî dilden Türkîye döndürdüm...*” ibaresiyle belirtilmiştir. Çalışmamıza konu olan baytarnâmenin İskender zamanında tasnif edildiği belirtildikten sonra ilk baytarnâmenin Aristo tarafından yazılmasıyla ilgili şöyle bir rivâyet anlatılmaktadır: İskender Doğu seferindeyken hastalanır. Aristo, kendisine Belh şehrinde bulunan Zü’l-cüşîn adlı çeşmenin suyunun ona şifa olacağı söyler. Bunun üzerine İskender, Belh şehrinin hâkimi Hüsrev’e bir mektup yazarak bu sudan göndermesini ister. Hüsrev suyu vermeyeceğini söyleyerek gönderilen adamı geri çevirir. İskender bu davranış karşısında öfkelenir. İrac adlı adamını ordunun başına geçirerek Hüsrev’in üzerine yollar; ancak İrac, Hüsrev karşısında yenilir ve esir düşer. İskender, bu sefer ordusunun başına Taymus adındaki başka bir adamını geçirir ve tekrar Hüsrev’in üzerine asker sevk eder. Hüsrev bu orduyu da yenilgiye uğratarak Taymus’u hapseder. Bu sırada ordudaki atlarda da hastalık belirir. İskender, Aristo’yu yanına çağırır ve ona: “Bunca zaman ilimle uğraştın, insanoğlunun derdine derman oldun. Şu atlar için bir kitap telif etsen de yolda, seferde, hastalık olduğunda bu kitaba göre amel etseler.” der. Bunun üzerine Aristo, at hastalıkları ve tedavisiyle ilgili bir kitap yazar ve adını baytarname koyar.

Giriş kısmında bu rivayet anlatıldıktan sonra eserin tamamının 10 bâbdan oluştuğu ve her bâbda ne anlatıldığı bilgisi yer almaktadır. Fakat yukarıda da belirttiğimiz gibi eser nokсандır. İkinci bâbın yarısında baytarname konulu kısım sona ermektedir. 06b numaralı sayfa baytarname konuluyken hemen ardından gelen 07a numaralı sayfa tıp kitabı konuludur. Eserde belirtilen baytarname bölümlerini sıralayacak olursak bâb başlıkları şu şekildedir:

1. Bâbda iyi atın alâmetlerinin anlatıldığı düşünülmektedir. “iyi” kelimesinin geçtiği yer rutubet lekesi sebebiyle net okunamamaktadır.¹
2. Bâb atların sıfatlarını,

3. Bâb atların dişleri ile ilgili bilgileri,
4. Bâb atların başında bulunan hastalıkları,
5. Bâb atların boynunda bulunan hastalıkları,
6. Bâb atların iç organlarında bulunan hastalıkları,
7. Bâb atların ayaklarında bulunan hastalıkları,
8. Bâb atların gövdesindeki hastalıkları,
9. Bâb atların sıtma hastalığını ve tedavisini anlatır.
10. Bâbda ise birinci bâbda olduğu gibi iyi atın alametlerinin anlatıldığı yazmaktadır.

Eserde verilen 1 ve 10. bâb başlıkları aynıdır. Birinci bâb, içerik olarak iyi atın özelliklerini anlatmasıyla başlığa uymaktadır. Fakat 10. bâb elimizde olmadığı için başlık ve içerik karşılaştırması yapamamaktayız. Baytarnamenin bölümleri verildikten sonra 5a/6 numaralı satırda “...ammā bilūñ kim...” cümlesiyle baytarnamenin birinci bölümüne giriş yapılmıştır.

Birinci bölüm, iyi bir atın özelliklerini anlatmaktadır. İyi bir at güzel yüzlü, uzun boylu olmalıdır. Kafası ne çok büyük ne de küçük olmalıdır. Gözleri çukur olmamalı, yuvarlak ve çıkık olmalıdır. Yemini yerken sert çiğnemelidir. Kısrak yani dişi at görünce kişnemelidir. Kuyruğu ve yelesi uzun olmalıdır. Kuyruğunu aşağı ve yukarı doğru hareket ettirdiğinde seri olmalıdır. Kalçasının arası yumru gibi olmalıdır. İyi at, yolda yürürken başını sallaya sallaya gitmeli ve tetikte olmalıdır. Karşısına bir şey çıktığında ürkmemeli ve etrafını her zaman gözlemelidir. Bilekleri büyük ve geniş olmalı, tırnakları yuvarlak olmalı, ayağını hızlı hızlı götürüp getirmeli ve yere güçlü basmalıdır. Ayak bileğinin kemikleri yumru şeklinde olmamalı ve idrarını yaparken belini eğmeden iki ön ayağına dökerek yapmalıdır. Beli uzun, kamburu kalın olmamalı, arpayı katı çiğnemeli, suyu az içmelidir. Yolda yürürken önüne ne çıkarsa çıksın arkasına bakmamalıdır. Sağ ve sol omurga kemiklerinden biri eksik olan at, hızlı, hünerli ve pahalı olur.

İkinci bölümde atların sıfatları ve iyi kötü yönleri anlatılır. *Doru at*; güzel olur. Hızlı ve sağlam adımlarla yürür. *Hurmayi doru at*; güzel, hünerli olur ve yolda hızlı

adımlarla yürür. *Alaca at*; nazik, yumuşak olur. Kuyruğu katı ve hafif olursa sert ve hızlı hızlı yürür. *Demir boz at*; uzun boylu olursa yürekli, cesaretli olur. Eşkün ve yorka yürüyüşlü olur. Hızlı hızlı adımlarla gider ve yüzü güzel olur. *Boz at*; yelesi, kuyruğu ve kirpiği kara olursa gayet güzel yüzlü olur ve yazın yolda hızlı, dayanıklı olur. Fakat kaburga kemiğinin alt kısmı, beli, tırnakları ve kuyruğu beyaz olursa işe yaramaz ve tercih edilmez. Çünkü yolda tembel olur, balçıkların içinden çıkamaz, kışın karda iyi göremez. *Kara at*; deli, ısrırgan ve tepen olur. Bir kavga duyduğunda yerinde duramaz, üstündekine rahat vermez ama dayanıklı ve yügrük olur. *Kula atın* yelesi, kuyruğu ve kirpiği kara olursa yügrük olur. Eğer yelesi, kuyruğu ve kirpiği beyaz olursa tembel ve hünersiz olur.

Eserimizin baytarname kısmı burada sona ermektedir.

Tıp Kitabı

Selçuklular döneminde yaşanan Türkçeye dönüş ve gelişme duyarlılığı, beraberinde milliyetçilik akımını getirmiştir. Bu durum Türkçenin yazı dili olarak kullanılmasını olumlu yönde etkilemiştir. İlimin her alanında eser ortaya koyan Türkler, tıp alanında da önemli eserler ortaya koymuş ve halkın anlayabileceği sade bir dille yazmışlardır. Çünkü halk, ancak konuştuğu dilde yazılan eserlerden yararlanarak sağlığını koruyacak ve hastalıklarına geleneksel veya modern uygulamalarla şifa bulacaktır.

Bu dönemde, özellikle tıp alanında bir yandan Arapça ve Farsça eserler Türkçeye çevrilirken bir yandan da yarı telif yarı toplama sayılabilecek eserlerin yazıldığı görülmektedir. Hekimler tercüme yaparlarken yer yer kendi deneyimlerini de eklemiştirler. Bu nedenle tam bir tercümeden söz edilememektedir. (Erdağı: 2001, 47)

Tıp kitaplarında, konu itibariyle disiplinlerarası bir çalışma alanı mevcuttur. Çünkü içerik olarak zooloji, farmakoloji ve botanik gibi bilim dallarında yapılan araştırmalara da kaynaklık eder. Özellikle botanik (bitki bilim) alanında çok önemli malzemeler sunar. Bahsi geçen ilaçların yapımında genellikle çeşitli bitkiler ve şifalı otlar kullanılmaktadır.

Anadolu'da yazılmış ilk Türkçe tıp kitabının Hekim Bereket'in *Tuhfe-i Mübarizi* adlı eserinin olduğu bilinmektedir. Hekim Bereket, önce İbni Sina-Kanun adlı eserden hareketle Arapça *Lübabü'n-Nühab* adlı eseri yazmış daha sonra bu eseri Farsçaya ve

Türkçeye çevirmiştir. (Erdağı, 2001: 48) Anadolu’da yazılan ve yazılış tarihi kesin olan ilk telif eser ise Murat bin İshak tarafından yazılan Edviye-i Müfrede’dir. Eser, Grede’de 1390 yılında yazılmıştır. (Yıldız, 2019: 419) Ali Çelebi b. Şerif tarafından yazılan Yadiğâr-ı İbn-i Şerif adlı eser, tıp kitapları arasında önemli görülen eserlerden biridir.

Eski Anadolu Türkçesi tıp metinleri içerdiği Türkçe tıp terimleri bakımından söz konusu dönemde Türkçenin tıp alanında bilim dalı olarak kullanıldığının en canlı tanıklarındır. (Doğan, 2017: 40) Bu dönemde yazılan tıp kitaplarını Binnur Erdağı (2001: 47), eserlerin ithaf edildiği kişileri göz önünde bulundurarak aşağı yukarı bir kronolojik sıralama yaparken Semra Canan Yıldız (2019: 418) ise bu eserleri alfabetik şekilde sıralamıştır. Aşağıda bu eserlerin bazıları verilmiştir.

Alâ'im-i Cerrâhîn/Cerrâh-nâme – İbrahim b. Abdullah

Bahname Tercümesi – Musa b. Mesud

Cerrâhiyetü'l-Haniyye – Şerafettin Sabuncuoğlu (1465)

Cerrahnâme-i Esbâbü'l Alâmât – Yazarı bilinmemektedir.

Ebvâb-ı Şifâ – Yazarı bilinmemektedir.

Edviye-i Müfrede – İshak bin Murad

Hulâsatu't-Tıbb – Hekim Bereket

İlyâsiyye – Şirvanlı Mehmed b. Mahmud

Kâmilü's-Sinâ'a - Ali bin Abbas

Kemaliyye – Şirvanlı Mahmud

Kitâb-ı Akribâdîn – Sabuncuoğlu Şerefeddin

Mücerrebnâme - Şerafettin Sabuncuoğlu

Müntahab-ı Şifâ – Konyalı Hacı Paşa (1408)

Müntahab-ı Fi't-Tıbb – Abdulvehhâb b. Yusuf

Mürşid – II. Murad devrinde Muhammed b. Mahmûd-ı Şirvânî tamamlamıştır.

Tercüme-i Hülâsâ / Hâzâ Kitâb-ı Hulâsa-i Tıbb – Cerrah Mes'ud

Tervihü'l-Ervâh – Ahmedî

Teshilü'ş-Şifâ – Konyalı Hacı Paşa

Yâdigâr – Ali Çelebi b. Şerif

Yukarıda da belirttiğimiz gibi çalışmamızda yer alan tıp kitabının başlangıç sayfaları noksandır. Bu sebeple eserin adı, yazıldığı tarih bilinmemekte ve bölümlerinin tamamına ulaşılamamaktadır. Eserde bizim numaralandırmamıza göre 7a ile belirtilen sayfa, müellif tarafından 11 ile numaralandırılmıştır. Bu sebeple tahmini olarak baştan ilk 10 varak eksik olduğu düşünülmektedir. Eserde genel olarak; insana ait hastalıklardan, bu hastalıklarda kullanılacak ilaçlar, ilaçların tarifleri ve nasıl kullanılacağı, gıdalar, bitkiler ve bitki terkipleri, cinsel hayat ve hamile kalma, sakal boyası, kadınlar için cilt bakımı gibi konular yer almaktadır. İçerisinde barındırdığı birçok Arapça ve Farsça kelime olsa da halkın anlayacağı sade bir dille yazılmıştır. Eser, bitki çeşitleri ve bitkilerin özellikleri açısından oldukça zengindir. Bu bitki veya otların isimleri, genellikle halk ağzında kullanılan isimlerdir. Eser, sadece hastalıklardan bahsetmemektedir. 65. bâbda her ayın uğursuz sayılabilecek günlerinden bahsedilmektedir. Bu bilgiler halk tarafından önemli olarak görülür. Bu yönüyle eser, dönemin söz varlığı açısından oldukça önemlidir.

Eserde tedavi için kullanılan tıllalar, terkipler verilirken Batılı tıp bilginlerinden Galen (İslâm dünyasında Calinos olarak bilinir), İslâm dünyasından ise Muhammed b. Zekeriyya El-Râzî, Seydi Alî, Sultan Alaeddin, Hâcî Yigrîn İbrâhîm, Muhammed Çelebi, Canîb Hekîm, Re'îs gibi önemli şahsiyetler kaynak olarak gösterilmektedir. Yazar, açıkladığı bazı terkiplerde bu şahsiyetlerin yöntemini esas almış ve bunu belirtmiştir. Bu yönüyle eserin tarafsızlığı ve hazırlanırken ne kadar ciddi çalışıldığı görülmektedir.

Eserde genel olarak baktığımızda söz başları kırmızı ile yazılmıştır. Bunun yanında siyah ile yazılan yerler de vardır. Yazar, bâb başlıklarının çoğunu numaralandırmıştır. Buna istinâden tıp kitabının tamamı 90 bâbdan oluşmaktadır. Ancak bunların hepsi elimizde mevcut değildir. Tıp kitabının başlangıçtan itibaren girişi, 1, 2 ve 3.bâb başlıkları yoktur. 4. bâb başlığına kadar anlatılan macun tariflerinden yola çıkarak 3. bâb içeriğinin “macun terkipleri” olduğu tespit edilmiştir. Elimizde bulunan bâblar, numaraları ve başlıkları şu şekildedir:

3. Bâb– Macunları beyan ettiği düşünölmektedir.

Ma^ç cün mefruḥ

Ma^ç cünüñ şāḥābe sultān muḥmer muhammed

Ma^ç cün namāz-būr-içün

Ma^ç cün-u feraḥ

Şıfat-1 ıtrıfıl

Ma^ç cün-1 noḥūd

Ma^ç cün-1 bellūḥ

Ma^ç cün-1 terākīb-i melek

Ma^ç cün-1 şoĝan

Ma^ç cün

4. Bâb–Şarāblar beyān ider.

Terkīb-i şarāb

Terkīb-i şarāb-1 sükker

Şarāb

5. Bâb – Şerbet beyān ider ve ḥabları beyān ider.

Şerbet-i ayāric-i fayḳar

Terkīb-i ḥab-1 zahb

Şerbet-i levzī

Ḥabb-1 muĝlāb

Şıfat-1 ḥalāb

Ḥabb ḳoḳıyā

Ḥabbu'l-ḳar^ç

Ḥabb-1 selāḥin: 3 türlü terkibi anlatılmaktadır.

Ḥabb-1 duhn-1 rāzaḳī

8. **Bâb**– Otlar yağın çıkarmasını bildürür.
9. **Bâb** – Baş ağrısınıñ edviyelerin bildürür.
10. **Bâb** – Nâzile-içün olan edviyeleri beyân ider.
11. **Bâb** – Göz ağrısı edviyeleri beyân ider.
12. **Bâb** – Kulağ ağrısınıñ edviyeleri beyân ider.
13. **Bâb** – Diş ağrısı-çün ağız ağrısı-çün olan edviyeleri beyân ider.
19. **Bâb** – Burın kanın diñdürmek-içün...
20. **Bâb** – İshâl-içün ve iç ağrısı-çün olan edviyeleri beyân ider.
21. **Bâb** – İstiskâ-içün olan edviyeleri beyân ider.
22. **Bâb** – Dökülmeñüñ edviyelerin beyân ider.
23. **Bâb** – Bevâsîr-içün olan edviyeleri beyân ider.
24. **Bâb** – Cüzâm-içün olan edviyeleri beyân ider.
25. **Bâb** – Kaş kirpük dökülse yine bitürmek kıl bitürmek edviyelerin beyân ider.
26. **Bâb** – Siñir uzatmağun edviyelerin beyân idür.
27. **Bâb** – Yel-içündür edviyelerini beyân ider.
28. **Bâb** – Uyuz-içün olan edviyeleri beyân ider.
35. **Bâb** – Sigil-içün olan edviyeleri beyân ider.
36. **Bâb** – Merhem edviyelerin beyân ider.
37. **Bâb** – Ādamuñ kâşûķı yarılrsa anuñ ‘ ilâcınıñ edviyelerin beyân eder.
38. **Bâb** – Ādamuñ südügi dutuluptılâ ide nafi‘ dür.
39. **Bâb** – Selesu’l-bevl-içün olan edviyeleri beyân ider.
40. **Bâb** – Yaraķān olan edviyelerin beyân ider.
41. **Bâb** – Ādama bit düşse anuñ edviyelerin beyân ider.
42. **Bâb** – Maħmūdenuñ şerin def‘ itmek edviyelerin beyân ider.
43. **Bâb** – Semüzlik-içün olan edviyelerin beyân ider.

44. **Bâb** – Nıkrîs-içün olan edviyeleri beyân ider.
45. **Bâb** – Ādamuñ bedeni kiçise arām eylemeyüb kaçınsa bu edviyeleri ide nâfi^c dür.
46. **Bâb** – ‘Avrat oğlan çoğursa sancısı için olan edviyeleri beyan eder.
47. **Bâb** – ‘Avratuñ hayz kanı dinmese (onun edviyelerini beyan eder.)
48. **Bâb** – ‘Avratuñ hayz kanı gelmese bu terkîb ide.
49. **Bâb** – ‘Avratuñ oğlan yeri taşra gelse (onun edviyelerini beyan eder.)
50. **Bâb** – ‘Avrat yüklü olmasa anuñ edviyeleri beyân ider.
51. **Bâb** – Eger ‘avratda oğlan olmasun dise (onun edviyesini beyan eder.)
52. **Bâb** – Eger bir kişi şancu dutsa (onun edviyesini beyan eder.)
53. **Bâb** – Terkîb-i havâş
54. **Bâb** – Bir kimsenüñ şufrası çıkısa (onun edviyelerini beyan eder.)
55. **Bâb** – Oğlanı çoğmak için olan edviyeyi beyan eder.
56. **Bâb** – Saç bitirmek için olan edviyeleri beyan eder.
57. **Bâb** – Düşmân def^c etmek için
58. **Bâb** – Hunâmiçün yidürmege yapılan edviyeyi beyan eder.
59. **Bâb** – İstifrâğ def^c için (olan edviyeleri beyan eder.)
60. **Bâb** – Yaraluya (olan edviyeleri beyan eder.)
61. **Bâb** – Şol edviyeleri beyânındadır ki zekere tılâ ideler.
62. **Bâb** – ‘Abîr düzmesin beyân ider.
63. **Bâb** – Terkîb-ķalye
64. **Bâb** – Peygamber efendimizin Hz. Ali’ye kan aldırma ile ilgili vasiyeti anlatılır.
65. **Bâb** – Oldur ki her ayuñ nahsın beyân ider.
66. **Bâb** – Şaķal boyasıçün (olan edviyeleri beyan eder.)
- Bâb** – Nîmşîd ‘avratlaruñ yüzine fâyide ider.

Bâb – Hıçne-yi lîne ya‘ ni yumşakıııne kimıtabı‘ at-ı telyîn eyleye nâfi‘ dır.

70. Bâb – Altıncı ki ağızııoıusındadır.

71. Bâb – Yedinci ki boğaz ağırsııçındır.

72. Bâb – Sekizinci ki boğāza sūñük durduđındadır.

73. Bâb – ıoıuzuncı ki ıuluñ ağırsındadır.

74. Bâb – Onuncı ki sar‘ adadır.

75. Bâb – On birinci ki ıulaı güvüldisindedır.

76. Bâb – On ikinci burun ıanıdadır.

77. Bâb – On üçüncü ki bevāsırdedir.

78. Bâb – On dördüncü ki nāşıradır.

79. Bâb – On beşinci ki eski cirāhatdedir.

80. Bâb – On altıncı ki tāze cirāhatdedir.

81. Bâb – On yedinci ki a‘ zanıñ şıtmasındadır ve bezelenmesindedir.

82. Bâb – On sekizinci ki od göyüdüdüğindedir.

83. Bâb – On ıoıuzuncı ki maı‘ ad rencindedir.

84. Bâb – Yigirminci ki ıuluncdadır.

85. Bâb – Yigirmi birinci ki yabāna ıoıı vermeıdedir.

86. Bâb – İgirmi ikinci ki oğlancuıılar rüzı olduğındadır.

87. Bâb – Yigirmi üçüncü ki oğlancuıılar yabāna ıoıı verdüğindedir.

88. Bâb – Yigirmi dördüncü ki ‘ırııu’n-nisāya ııılayı mücerrebdır.

89. Bâb – Yigirmi beşinci ki armaııda ve yorulmaııdadır.

90. Bâb – Yigirmi altıncı ki göbekdedir.

Tıp kitabı, 90. bâbda “*temmetu’l-kitāb ma‘yüb Allah Te‘ālā*” ibaresiyle sona ermektedir. Son sayfada ise “*nüşıa-ı nüş-dārū*” başlıklı bir eser başlamaktadır. Burada da panzehir yapımının tarifi anlatılır. Bu kısım da dil incelemesine dâhil edilmiştir.

Bu alışmada Aksarayı-Kitābu Baytarnāme (Geyikliođlu, 2010), Yedigār (Sakin, 2017), Mūntahāb-ı Őifā (Önler, 1981), Edviye-i Müfrede (Aydeniz, 2008), Mūntahab-ı Fi't-Tıbb (Güven, 2005), İbrahim Paři-Canlı Niřan (Özer, 2018) adlı eserler taranmış çalışmamızın dizin bölümünde sözlükler ve bu eserlerden faydalanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DİL VE İMLÂ ÖZELLİKLERİ

1.1. İMLÂ ÖZELLİKLERİ

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde hem eski Türk yazı dili geleneğini devam ettiren hem de Arap-Fars yazı dili geleneğinden aktarılmış özellikler karışık olarak yer almaktadır. Bu bakımdan kurallı bir imlâ sisteminden bahsetmek mümkün değildir. (Özkan, 1995: 85) Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmış olan metnimizde de bazı imlâ özelliklerinde ikili durumlar söz konusudur. Aşağıda bu örnekler detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

1.1.1. Ünlülerin İmlâsı

Bu dönemin metinlerinde Türkçe kelimelerin yazılışları bakımından en dikkat çeken yön, ünlülerin yazılışında kendini göstermektedir. Ünlüler bazen hareke işaretleri ile bazen de imlâ harfleri denilen elif (ا), vav (و) ve ye (ي) ile yazılmıştır. Bunların kullanılmasında belirli bir kural yoktur. Her müstensih kendine göre bir yol tutarak yazdığından, bazen bir kelimenin aynı sayfa içerisinde bile birkaç türlü yazıldığı görülmektedir. (Özkan, 1995: 85) Bu durum metnimizde de geçerlidir. Dil ve imlâda görülen düzensiz durumlar aşağıda örneklendirilmiştir.

1.1.1.1. /a/ ünlüsünün imlâsı

Bu devre metinlerinde a ünlüsü için üstün işareti (—), elifin diğer şekilleri ve he kullanılmıştır. (Özkan, 1995: 85)

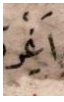
Ön Seste

Metnimizde ön seste (a) ünlüsünü göstermek için üstünlü elif (أ) kullanılmıştır.

anuñ2b/1

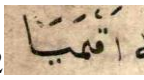
acı 12b/10

atuñ 4b/9

ağrı 31b/9

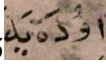
azacuğ 14/6

acle 25a/7

ağmaya 54a/12

İç Seste

Metnimizde iç seste (a) ünlüsü, üstün (ـ) ve üstünlü elif (إ) ile gösterilmiştir. Az da olsa üstünlü he (ه) ile de gösterilmiştir.

odaya 32a/5

kıynada 26b/10

bahalu 6a/3

yağmaya 35b/6

kanı 16a/6

ılıcağ 17a/4

Son Seste

Son seste (a) ünlüsü, üstünlü güzel he (ه) ve üstünlü elif (إ) ile gösterilmiştir.

qora 46b/13

bunca 4a/8

ısıcağla 46b/13

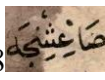
bula 3a/4

şoñra 11a/1

sağıza 28a/10

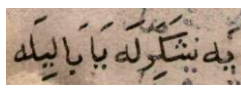
qata 28a/3

veya 43b/1

şığışınca 33b/8

Bazı kelimelerde ise üstünlü güzel he (ه) ve üstünlü elif (إ) olmak üzere her iki kullanım da söz konusudur. Bu kullanım, “ya ... ya ...” bağlacında zaman zaman aynı satırda dahi görülmektedir.

ola 16b/3 , 17a/1

ya şekerile ya balile 15a/8

ala 2b/6 , 35b/3

karışdura 34a/2 , 7b/12

1.1.1.2. /e/ ünlüsünün imlâsı

Ön Seste

Metnimizde ön seste (e) ünlüsü, daima üstünlü elif (ٲ) ile gösterilmiştir.

egmeye 5b/12

elinde 34b/10

egritdi 4a/2

elekden 62b/11

eksük 53b/2

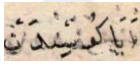
erük 15a/11

İç Seste

İç seste (e) ünlüsü, üstün (ـ) ve üstünlü elif (ٲ) ile gösterilmiştir.

yetmiş 37b/10

kimsene 50b/13

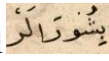
eyegüsinden 6a/1

dögeler 50b/9

sebeb 16a/11

yimegine 10a/3

çeyneye 5a/10

bişüreler 48b/11

Son Seste

Son seste (e) ünlüsü, genellikle güzel he (◦) ile gösterilmiştir. Bunun yanında üstünlü elif (ٲ) ile gösterildiği yerler de vardır.

yimeye 49a/8

içe 26a/9

idinmeye 49a/9

döge 7b/11

zikir ide 12b/5

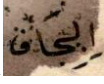
iderse 8a/5

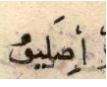
1.1.1.3. /ı/ ve /i/ ünlülerinin imlâsı

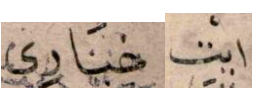
Ön Seste

Ön ses durumunda bu ünlüler ya esreli elif (ا) ya da esreli elif ye (اي) ile yazılmaktadırlar. (Özkan, 1995: 86). Metnimizde de genel olarak esreli elif (ا) ile yazılmıştır. Bunun yanında esreli elif ye kullanımı da vardır.

idine 46a/10

ılıcağ 15b/11

ışlayı 8b/1

it hıyarı 44a/5

imdi 11b/2

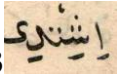
it başın 27b/9

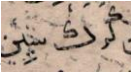
ıssı 17a/5

ışıcağ 49b/1

İç Seste

İç seste (ı) ve (i) ünlüsü bazen herhangi bir harf kullanılmadan esre (—) ile gösterilmekte bazen de esreli ye (ي) ile gösterilmiştir.

ışitdi 3a/13

gereksin 3a/4

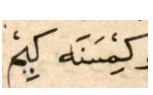
kağıdı 3a/13

kim 1b/2

bedenine 43b/5

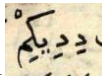
kışrağ 5a/11

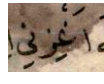
bulasın 3a/5

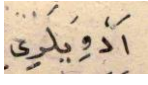
kimsene kim 50b/13

Son Seste

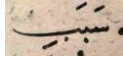
EAT'de son ses durumunda ı ve i ünlüleri esre(—), esreli ye (ي) veya esreli hemze şeklinde yazılmıştır. (Özkan, 1995: 87) Metnimizde ise son seste (ı) ve (i) ünlüleri genel olarak esreli ye (ي) ile gösterilmiştir. Zaman zaman esre ile gösterildiği yerlerde olmuştur.

didi kim 2a/11

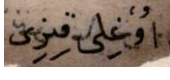
ağzını 22b/12

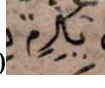
edviyeleri 51a/1

tohmı 41a/12

sebebi 1b/2

zaḫmeti 5a/4

oğlı kıızı 12b/10

yigirmi 15a/10

1.1.1.4. /o/ ve /ö/ ünlülerinin imlâsı

Ön Seste

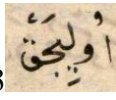
Metnimizde ön seste (o) ve (ö) ünlüleri, elif üzerine ötre (اُ) veya elif vav (اُو) harflerine ötre harekesi eklenerek gösterilmiştir.

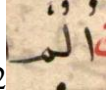
oddan 38a/8

ögüdeler 25a/8

odaya 32a/5

ölmemege 2b/7

olıcağ 47a/13

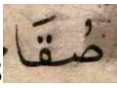
ölüm 53a/12

oñuldur 38b/9

örümce 23a/9

İç Seste

İç seslerde (o) ve (ö) ünlüleri, kimi zaman ötre harekesi (ـُ) ile kimi zaman da vav (و) harfi eklenerek gösterilmiştir.

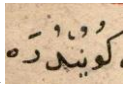
şoğa 23a/8

ḫorosuñ 20b/6

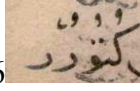
göz 20a/7

gözleye 5b/4

körligi 20b/7

göyündüre 48a/11

götürür 53a/6

hoş 10a/3

Son Seste

Eserde son seste (o) ünlüsü, vav harfine ötre (ؤ) eklenerek gösterilmiştir ve bunun örneğine de sadece bir yerde rastlanılmıştır.

ko 9b/9

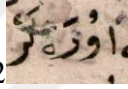

1.1.1.5. /u/ ve /ü/ Ünlülerinin İmlâsı

Ön Seste

Ön seslerde /u/ ve /ü/ ünlüleri de tıpkı /o/ ve /ö/ ünlülerinde olduğu gibi elif üzerine ötre (أ) veya elif vav harflerine ötre (ؤ) harekesi eklenerek gösterilmiştir. Yaygın olan elif vav harflerine ötre (ؤ) eklenerek gösterim şeklidir.

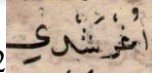
uralar 20a/2

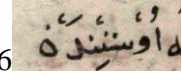
unutsağlığı 14b/11

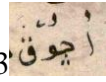
uğraşdı 3b/2

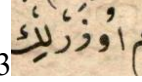
üstinden 16b/6

uçuk 43a/13

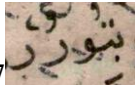
üzerlik 33a/13

İç Seste

İç seste (u) ve (ü) ünlüleri, bazen ötre (ـ) harekesiyle bazen de ötre harekesinden sonra vav (ؤ) harfinin eklenmesiyle gösterilmiştir.

bitürür 37b/7

güne 60a/4

uzun 5a/9

dürlü 13b/7

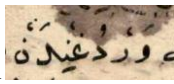
bunuñ 13a/8

süñük 35a/3

verdüğinden 60a/11

sümük 12b/8

Son Seste

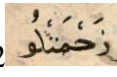
Son seste (u) ve (ü) ünlülerini belirtmek için vav harfine ötre (ؤ) eklenmiştir.

tatlu 11b/10

dürlü 13b/7

ulu 61a/12

yaqu 42a/4

zaḥmetlü 61a/12

berü 51a/2

1.1.2. Ünsüzlerin İmlâsı

Ünlülerin yazılışında olduğu gibi ünsüzlerin yazılışında da eski Uygur imlâ geleneği ile Arap-Fars imlâ geleneği devam etmektedir. Arap alfabesinde p, ç, g, ñ ünsüzlerini karşılayan özel işaretler bulunmadığından p (پ), ç (چ), g (گ) ve ñ (ڭ) işaretleri ile karşılanmışlardır. Bununla birlikte ç'yi karşılamak için (چ), p'yi karşılamak üzere (پ) harfi de kullanılmıştır. Nazal n (ڭ) ünsüzü ise bazen ng (گ) ile karşılanmıştır. (Özkan, 1995: 88)

1.1.2.1. /b/ ve /p/ Ünsüzlerinin İmlâsı

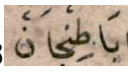
Metnimizde ön seste /b/ ünsüzü ب ile gösterilmiştir. /p/ ünsüzüne gelecek olursak Türkçe kelimelerde ön seste /p/ ünsüzüne pek rastlanmaz. Metnimizde geçen yabancı asıllı kelimelerde ise ön ses durumunda /p/ ünsüzü (پ) ile gösterilmiştir.

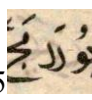
belinlemeye 5b/3

ap pāk 30a/8

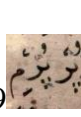
beldeki 12b/12

parlana 55a/6

baṭincan 24a/13

bulamaç 29b/5

beñzini 10a/2

pürpürim 37b/9

Fakat bu durumun düzenli olduğunu söyleyemeyiz. Örneğin “boğ” kelimesi bir yerde /p/ ünsüzü ile yazılırken altı yerde /b/ ünsüzü ile yazılmıştır. Aynı durum “bellüt ve pâdişâh ” kelimelerinde de geçerlidir. Bu kelimelerin hem /b/ ünsüzü ile hem de /p/ ünsüzü ile yazıldığı örnekler vardır.

poğına 25b/11 boğı 29a/9

pelüt 9a/2 bellüt 8b/13

pâdişâh 2a/11 , bâdişâh 2a/5, 2a/9

İç ses ve son seste /b/ ve /p/ ünsüzlerinin yazımı düzensizdir. /b/ ünsüzünün (ب) harfi, /p/ ünsüzünün (پ) harfi ile yazıldığı yerler olduğu gibi günümüz Türkçesinde /p/ ile karşılanan gibi bazı kelimelerin metnimizde be (ب) harfi ile yazıldığı yerler de söz konusudur..

çöpüle 46b/11 hep 9b/11

tebsi 17a/3 şübhe 16b/13

Zarf-fiil eki olan -up, -üp eki; metnimizde daima be (ب) harfi ile yazılmıştır.

alup 48b/13 qarışup 50b/7

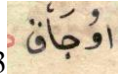
bırağup 61a/2 qarışdurup 61a/6

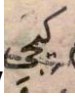
çıkarup 58a/7 қатup 51a/12

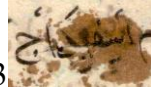
1.1.2.2. /c/ ve /ç/ Ünsüzlerinin İmlâsı

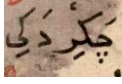
Metnimizde /c/ ve /ç/ ünsüzlerini cim ve çim harfleri karşılamaktadır. /c/ ünsüzü her zaman cim (ج) harfi ile yazılırken /ç/ ünsüzü bazen cim (ج) bazen de çim (چ) harfi ile karşılanmıştır.

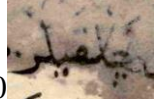
gice 14b/6

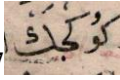
ocağ 34b/13

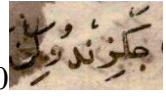
giçi 49b/7

isfidâc 35b/13

çekirdegi 49b/8

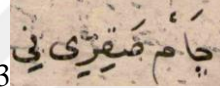
çalğayalar 60b/10

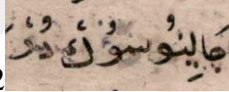
gökçek 5a/7

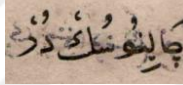
çegzindüğün 14b/10

Bunun yanında “çam şakızı” ve “Calinos” kelimelerinde ikili yazım görülür. Hem cim hem de çim ile yazıldığı yerler vardır.

çam şakızını 41a/10

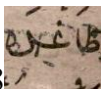
49a/3

Calinos 9a/2

9a/6

1.1.2.3. /d/ ve /t/ Ünsüzlerinin İmlâsı

Eski Türkçede ön sesteki kalın ve ince sıradan t'lerin bir kısmı Eski Anadolu Türkçesinde sadalılaşarak d'ye dönmüştür. Kalın sıradan kelimelerin ön seslerinde bulunan ve daha d'ye dönmemiş olan t'ler genellikle kural olarak ڤ (ط) ile yazılmaktadır. (Özkan, 1995: 89) Metnimizde buna örnek olarak ڤağ kelimesi vardır.

ڤağda 23b/8

Metnimizde /d/ ünsüzünü karşılamak için (د), /t/ ünsüzünü karşılamak için de (ت) ve (ط) kullanılmıştır.

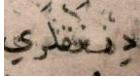
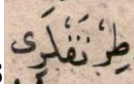
duta 22a/12

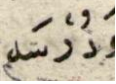
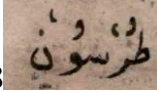
dürtine 26a/6

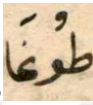
ڤamzuralar 59a/1

dütüzeler 43b/9

Bunun yanında ikili durumlar da söz konusudur. Örneğin “tırnak” kelimesi yazılırken /t/ ünsüzü kimi yerde (ﺕ) kimi yerde (ط) ile karşılanmaktadır. “doğ-“ ve “dur-“ kelimelerinde ise hem ت hem de ﺕ ile kullanım söz konusudur.

dırnaqları 5b/7 tırnaqları 6b/3

dursa 11a/8 tursun 9b/8

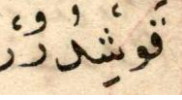
doğar 12a/7 toğa 48a/13

1.1.2.4. /k/ ve /g/ Ünsüzlerinin İmlâsı

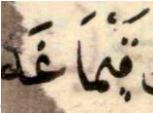
Metnimizde /k/ ünsüzü ince ünlülerle birlikte kullanıldığında ك ile yazılırken kalın ünlülerle birlikte kullanıldığında ق ile yazılır. /g/ ünsüzü ise ince ünlülerle birlikte kullanıldığında گ ile yazılırken kalın ünlülerle birlikte kullanıldığında غ ile yazılır.

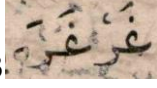
ķavlaya 29b/1

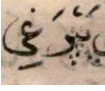
keleker 32a/13

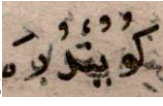
ķavişdurur 36b/13

ķığırdı 2a/3

ķaymağa 27b/6

ğargara 58a/3

yaprağı 25b/6

göyündüre 18b/8

çuķur 25b/12

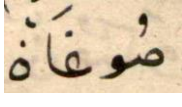
gevdesine 29b/5

1.1.2.5. /s/ Ünsüzünün İmlâsı

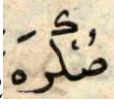
Metnimizde /s/ ünsüzü, kalın sıradan ünlülerle birlikte yazıldığında ص ile ince sıradan ünlülerle birlikte yazıldığında ise س ile yazılmıştır.

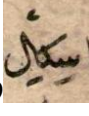
siñir 30a/3

segirtmek 55a/2

şoğan 49a/11

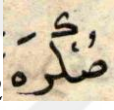
şığır 5b/2

şoñra 2a/12

sigil 33b/9

1.1.2.6. /ñ/ Ünsüzünün İmlâsı

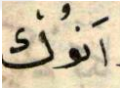
Metnimizde /ñ/ ünsüzünün ön seste yer aldığı bir örneğe rastlanmamaktadır. İç ses ve son seste yer alan ñ ünsüzünü de ك ve ك harfleri karşılamaktadır.

şoñra 2a/12

yeñisinde 33b/7

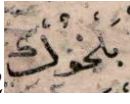
siñir 30a/3

beñzer 15a/1

anuñ 2a/13

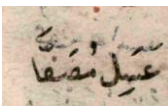
biñ 3b/5

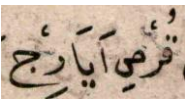
beñil 13a/3

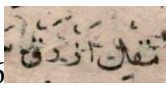
Belñuñ 3a/2

1.1.3. İzafet Kesresinin Kullanımı

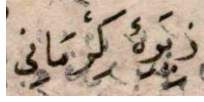
Tamlamalarda ilk kelimenin son harfi “i” diye okunur. Metnimizde ince ünlülerle birlikte yazıldığında “i”, kalın ünlülerle birlikte yazıldığında “ı” diye okunur. Eserimizde izafet terkipleri çoğu kere harekelendirilmiştir.

‘asel-ı muşaffā 14a/4

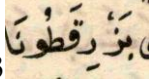
ğurş-ı ayāric 20a/3

muğl-ı azraq 57b/6

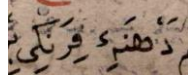
zîre-i kırmânî 7b/7

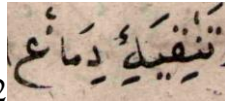
bezr-i қаtūnā 27a/3

dahna-ı frengî 21b/10

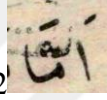
tenkıye-i dimāğ 8a/2

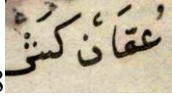
1.1.4. Şeddenin Kullanımı

Metnimizde şedde kullanımında birlik yoktur. “ammā” kelimesi düzenli olarak şeddeli yazılmıştır. Fakat bazı kelimeler hem şeddeli hem de şeddesiz olmak üzere iki şekilde de yazılmıştır.

ammā 1b/2

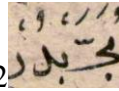
‘Ummānkeş 1b/8

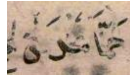
mücerbedür 15b/7

, mücerredür 23a/2

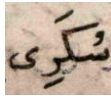
ḥammām 32a/1

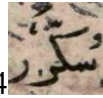
, ḥamām 49a/1

sükeri 21a/5

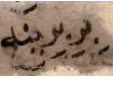

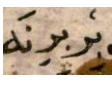
, sükker 13b/4

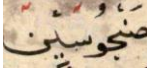

1.1.5. İkili İmlâya Sahip Kelimeler

Metnimizde birçok kelimedede ikili imlâ söz konusudur. Bu durum Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmış birçok eserde görülür. Ünlüler, hareke ya da imlâ harfleri denilen elif, vav, ye ile gösterilir. Bu konuda her müstensih kendine göre bir tutum sergilediğinden bu ikili durumların ortaya çıkması normaldir. Metnimizde bu ikili duruma fazla sayıda örnek gösterebiliriz. Bunlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

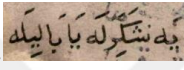
direm 7a/7 , dirhem

biribirine 9b/7 , birbirne 25b/3 , birbirine 34a/12

sancusın 35a/8 , şancusın 47b/11

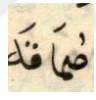
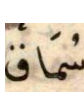
şu 23a/6 , su-ıla 24a/1

uzun 5b/10 , 5a/12

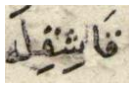
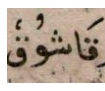
ya ... yā ... 15a/8

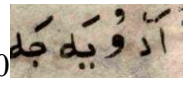

rāzīkī 50a/13 , rāzākī 49b/10

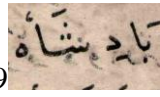
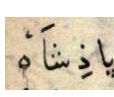
hıyārşenbe 15b/1 , hıyārşenber 15b/8

şumāka 26a/2 , sumāk 42b/11

kaşığı 41b/2 , kaşūkı 41a/3

kaşık-ıla 11a/6 , kaşuk 12a/4

edvüece 11b/10 , edviye 11b/12

bādişāh 2a/5, 2a/9 , pādişāh 2a/11

bellüt 8b/13 , pelüt 9a/2

1.2. SES BİLGİSİ

1.2.1. Ünlüler (Vokaller)

Türkçede yer alan 8 ünlü harf vardır. Bunlar: a, e, ı, i, o, ö, u, ü'dür.

Türkçe vokal bakımından çok zengin bir dildir. Belli başlı dillerde umumiyetle 3-5 vokal bulunduğu halde Türkçede en aşağı 8 vokal vardır. En aşağı diyoruz, çünkü Türkçede bilhassa konuşma dilinde açık *e*'nin yanında bir de *e* ile *i* arasında söylenen bir kapalı *e* mevcuttur. (Ergin, 2009: 39).

Metnimizdeki ünlüler de Türkçedeki bu 8 ünlüdür. Bununla birlikte Arapça ve Farsça kelimeler dolayısıyla â, î, û gibi uzun ünlüler de bulunmaktadır.

1.2.1.1. Ünlü Uyumları

Türkçe kelimelerde göze çarpan vokal uygunluğu kalınlık-incelik ve düzlük yuvarlaklık bakımlarından olmak üzere iki nokta etrafında toplanır. Bu sebeple iki türlü ünlü uyumu vardır: kalınlık-incelik uyumu, düzlük-yuvarlaklık uyumu. (Ergin, 2009: 70).

1.2.1.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

Kalınlık incelik uyumu, bir kelimedeki vokallerin kalınlık-incelik bakımından birbirine uygun olmasıdır. Türkçede bir kelimedeki vokallerin hepsi ya kalın, ya ince olabilir. Bir kelimedede hem kalın hem ince vokal bulunmaz. Yani bir kökün, bir ekin, kök ve eklerden yapılmış bir kelimenin vokalleri kalınlık-incelik bakımından tamamıyla bir uygunluk içinde bulunurlar. (Ergin, 2009: 70)

Türkçenin bu uyum dışında kalan isititsnaları çok azdır ve başka sebeplerle sonradan ortaya çıkmışlardır. Meselâ *anne*, *inanmak*, *hangi*, *hani*, *dahi* gibi Türkçe kelimelerde ve *-yor* ekinin ince köklere; *-ki*, *-ken* eklerinin kalın köklere eklenmeleri halinde (*geliyor*, *buradaki*, *olurken* gibi) kalınlık-incelik uyumuna aykırı durumlarla karşılaşırız. (Ergin, 2009: 71)

Metnimizde *-ki* ve *-ken* ekleri ünlü uyumuna uymaktadır. *-yor* ekinin örneğine ise rastlanmamıştır.

üstündekine 6b/9

beldekî 12b/12

bedendeki 9b/13

zekerdeki 13b/6

bügrü *iken* 5b/10

Bunlar dışında metnimizde ünlü uyumunu bozan durumlar da vardır. Örneğin – lık/-lik ekinde ünlü uyumunun tam olduğu yerler olduğu gibi yabancı kökenli sözcüklerle birlikte kullanıldığında uyumu bozduğu yerler de vardır.

za'iflik ve *süslük* 8a/5

helâklük 4a/5

za'ifliğina 10a/2

süslükdan 13b/1

1.2.1.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Düzlük-yuvarlaklık uyumu Türkçede bir kelimedeki düz vokallerin düz vokallerin, yuvarlak vokallerin yuvarlak vokallerin takip etmesi hadisesidir (Ergin, 2009: 73). Bir başka ifadeyle belirtecek olursak Türkçede bir kelimedeki düz ünlüleri (a, e, ı, i) düz ünlülerin, yuvarlak ünlüleri (o, ö, u, ü) ise dar yuvarlak (u, ü) veya düz geniş (a, e) ünlülerinin takip etmesi kuralıdır.

gelicek 2a/4

olduğundandır 12b/11

çıkaralar 8b/2

eyledi 53a/3

kağıl 9b/9

gevdesine 29b/5

Eski Anadolu Türkçesinde de, Eski Türkçede olduğu gibi yuvarlaklık-düzlük bakımından vokal uyumu sağlam değildir. Ayrıca bu devrede, eski ve yeni yazı dillerinden farklı olarak birçok kelimelerde bir yuvarlaklaşma kendini göstermektedir. Bu yuvarlaklaşma (labialisation) Eski Anadolu Türkçesinin en mühim fonetik hususiyetlerinden birini teşkil etmektedir. (Timurtaş, 1976: 334) Eski Anadolu Türkçesinde düzlük yuvarlaklık uyumunun tam olmamasının bazı sebepleri vardır:

1. Sözcüklerde Yuvarlaklaşma

- a) Dudak konsonantlarının (b, m, p, v) etkisiyle yuvarlak ünlü taşıyan kelimeler vardır. Metnimizde bu duruma örnek olan kelimeler şunlardır:

buñar 3a/2, *kirpük* 29b/6, *demür* 10a/6

Bazı sözcükler ise bünyesinde dudak konsonantı bulundurmadığı halde yuvarlak ünlü taşımaktadır:

karşu 17a/5, girü 56a/11, kendüyi 2a/3, altun 21b/11

b) Eski Türkçe devresinde mevcut olan g ve ğ'ler düşerken kendinden önceki vokali yuvarlaklaştırmıştır.

ayrıĝ > ayru: ayru ayru döğeler 15a/4

sarıĝ > saru: şaru 11a/5

c) –garu, –gerü eki ile: Metnimizde sadece bir örneği tespit edilmiştir.

yokĝaru > yuĝaru: yuĝaru 5a/13, 45b/12, 46a/6, 46b/5

2. Eklerde Yuvarlaklaşma

Vokali Eski Türkçeden bu yana daima yuvarlak olan eklerin bazıları Eski Anadolu Türkçesinde hem düz hem yuvarlak ünlü ile karşılanmıştır. Bu da dudak uyumunun eserde tam oluşmadığını gösterir. Metnimizde bu duruma örnek olan ekler şunlardır:

-up, -üp zarf-fiil eki

Ünlüsü Eski Türkçeden bu yana yuvarlak olan bu ek metnimizde hem yuvarlak hem düz şekliyle kullanılmıştır.

olup 11b/11, katup 14b/4, karışup 50b/7, çıkarup 58a/7

katıp 46b/7, 56a/13

-ur, -ür ettirgenlik eki

Ettirgenlik eki olan bu ek metnimizde daima yuvarlak ünlü ile yazılmıştır.

içüreler 14a/6, bişüre 7a/4, geçüreler 8a/12

-sun, -sün teklik 3. kişi emir eki

Bu ek genelde yuvarlak ünlü ile karşılanan eklerdendir. Fakat metnimizde düz ünlü ile karşılandığı örnekler de mevcuttur.

azad itsün 3a/10, virsün 3a/11, olsun 16b/1, getüresin içesin 2b/7, göresin 9b/10

-dur, -dür

Eski anadolu Türkçesinde sürekli yuvarlak ünlü ile karşılanan ve fiilden fiil yapım eki olan bu ek metnimizde genel olarak yuvarlak ünlü ile karşılanmıştır. Fakat tespit edilen bir örnekte düz ünlü ile karşılandığı görülmektedir.

karışdura 7b/12, toldura 20a/12, yapışduralar 23a/1, kavışdurur 36b/13, oñuldura 38b/9i kullandırsın 45a/6

+lu, +lü

İsimden isim yapım eki olan bu ek metnimizde daima yuvarlak ünlü ile karşılanmıştır.

adlu 3a/6, boylu 5a/12, hünerlü 6a/3, bahalu 6a/3, yaşlu 6b/8

-ur, -ür geniş zaman eki

Geniş zaman eki olan bu ek Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi metnimizde de daima yuvarlak ünlü ile karşılanmıştır.

kılır 3b/9, olur 6a/3, depinür kazınur 6b/9, arturur 9b/12

+aru, +erü

Yön gösterme eki olan bu ek, metnimizde sadece yukarı kelimesinde tespit edilmiş ve daima yuvarlak ünlü ile karşılanmıştır.

yukaru 5a/13, 45b/12, 46a/6, 46b/5

-dur, -dür bildirme eki

Bildirme eki metnimizde çoğunluk olarak yuvarlak ünlü ile karşılanmıştır. Düz ünlülü şekline sadece bir örnekte rastlanmıştır.

benefşedir 51b/2, vardır 11b/6, olduğındandır 12b/11, çokdur 14a/7, mücerredür 30b/72, eyüdür 35a/5

-uq, -ük zarf-fiil eki

Fiilden isim yapma eki olan bu ek metnimizde daima yuvarlak ünlü ile karşılanmıştır.

ayruq 35b/8, artuq 36b/2

3) Daima Düz Ünlü İle Karşılanan Ekler

Metnimizde dudak uyumunu bozam diğer bir durum ise bünyesinde yuvarlak ünlü bulundurmasına rağmen düz ünlülü ekler alan kelimelerdir.

-1,-i Belirtme Hal Eki

Metnimizde belirtme hal eki daima düz ünlü ile yazılmıştır.

eti 36b/3, ‘illeti 38a/11, şehri 1b/6

İyelik eki –1, -i, –sı, -si

İyelik eki olan bu ek de eserde daima düz ünlü ile karşılanmıştır.

hayz kanı 44a/10, subaşı 1b/11, âdem-kafasın 23a/3, koyun bağırını 26a/2

-gıl, -gil

İkinci teklik şahıs emir eki olan bu ek daima düz ünlü ile yazılmıştır.

koygıl 9b/7, endürgil 9b/9, olgıl 13a/4

-ınca, -ince zarf-fiil eki

Zarf-fiil eki metnimizde daima düz ünlü ile karşılanmıştır.

şuyınca 10b/5, şovuyınca 38a/8, miqdārınca 29a/3

Görülen Geçmiş Zaman Teklik 3. Kişi eki

gördi 2a/3, hükmi itdi 1b/5, işitdi 2b/3, kığırdı 2b/13, oldı 2b/11

1.2.1.2. Ünlü Düşmesi

Ses düşmesi genellikle kelimeyi kısaltır. Bir sesli düşmesi ise aynı zamanda bir hece düşmesi, dolayısıyla ona bağlı birkaç sesdeğin başka hecelere mal olması demek olur. (Banguoğlu, 1986: 28) Metnimizdeki örnekleri şu şekildedir:

beñzer 1b/9

vaḳti 12b/3

göñli 4b/2

oḡlı 12b/10

boynında 4b/12

ayru ayru

15a/4

“içün” ve “ile” edatları kendinden önceki kelime ile birleştiği zaman ünlü düşmesi meydana gelir.

bunlaruñçün 4a/10

oḡlıçün 4a/8

et bağrı-çün 28a/10

merhemle 38a/13

bezirle 37b/3

şekerle 42b/1

1.2.1.3. Ünlü Değişmeleri

Türkçede gerek kelime köklerinde gerekse eklerdeki ünlüler çeşitli sebeplerle değişmektedirler. Ancak bu değişikliklerin hangi sebeplere dayandığı tam olarak açıklığa kavuşturulmuş değildir. (Özkan, 1995: 92) Metnimizde rastlanan ünlü değişmeleri şu şekildedir:

1.2.1.3.1. i/e Değişimi

Türkçede kelime başında ve ilk hecedeki bazı *e*'lerin *i*, bazı *i*'lerin *e* olma temayülü vardır. Bu temayülü Eski Türkçenin başından beri görmekteyiz. Bu iki değişmeden *i*'lerin *e* olması daha çoktur. (Ergin, 2000: 79)

Bugün *e* şekli ile kullanılan kelimelerin metnimizde *i*'li kullanımları mevcuttur.

it- “et-“ : iderler 1b/4

gice “gece“: gice 14b/6

vir- “ver-“: virem 3a/12

di- “de-“ : dirler 3a/3

idin- “edin-“ : idinmeye 49a/9

yimek “yemek“ : yimek 2a/2

yir “yer“ : yirde 31b/1

tiz “tez“ (çabuk, süratli): tiz 5b/5

girü “geri“: girü 2b/11

Bugün *i* şekli ile kullandığımız bazı kelimelerin ise metnimizde *e*'li şekilleri kullanılmıştır.

eyü “iyi“ : eyü 4b/9

çeyne- “çiğne-“ : çeyneye 5a/10

Metnimizde aynı kelimenin hem *e*'li hem de *i*'li şekilleri de kullanılmıştır. Örnekleri şu şekildedir:

dedi 2a/10 didi 2a/11

yelisi 6a/13 yili 5a/11

beş 7a/1 biş 7a/1

yemek 13a/2, yimek 2a/2

tezden 14b/9 tîz 5b/5

1.2.1.3.2. ü/i ve u/i değişimi

u/ı ve ü/i değişikliği bir iki kelimedede görülen bir değişme olup umumiyetle Eski Anadolu Türkçesinden sonra ortaya çıkmıştır. (Ergin, 2009: 81) Metnimizde görülen örnekleri şu şekildedir:

u>i değişimleri

uşbu>işbu : *işbu* vech ile 17b/2

uçun> için: *göz için* 20b/8

ü>i değişimleri

büt- > bit- : *kııl bitürmek* 29b/7

düp< dip: *diş dibine* 22b/8

düz- > diz- : *bunca ilm-hikmet düzdün* 4a/9

1.2.1.4. Ünlü Birleşmesi

Türkçede kelime köklerinde yanyana iki ünlünün gelmesi mümkün olmadığından, ünlü ile sona eren bir kelimeye ünlü ile başlayan bir ek veya kelime eklendiği zaman ünlülerden biri düşmekte ve bir birleşme meydana gelmektedir. (Özkan, 1995: 98) Metnimizden verebileceğimiz örnekler şunlardır:

bu + öyle > böyle: *böyle* ideler 10a/8

şu + öyle > şöyle: *şöyle* doğar 12a/7

ne + ol- > nola: *nola* bunlaruñçün bir kitāb taşnīf kılsañ 4a/10

şu + ol > şol: *şol* kadar kaynadalar 13b/13

ne + ise + ne > nesne: bunuñ ‘alāmeti *nenesnedür* 13a/8, sulţānī kuşluġa degin *nesne* yemeyeler 14a/3

kim + ise + ne > kimsene: her *kimsene* 50b/13

1.2.1.5. Ünlü Türemesi

Ünlü türemesinin metnimizde çok az örneġi vardır. Sadece *azacuġ* kelimesinde görülen ünlü türemesi, kelimenin ortasında meydana gelmektedir.

azacuġ 14a/6, 60b/6, 62b/13

1.2.2. Ünsüzler (Konsonantlar)

Eski Anadolu Türkçesinin bugünkü yazı dilimizden ayrılan en önemli yönü, bünyesinde ñ damak ünsüzü ile sızıcı bir gırtlak ünsüzü olan ħ ünsüzünü bulundurmasıdır. (Özkan, 1995: 99)

1.2.2.1. Ünsüz Deġişmeleri

1.2.2.1.1. b>p deġiřmesi

Bugün p şeklinde kullandığımız bazı kelimeler Eski Türkçede b ile söylenmekteydi. Eski Anadolu Türkçesinde de b’li şekiller devam etmiştir. (Öztürk, 2017: 58)

Metnimizde b ve p deġiřimi kelime başında görölmektedir. Bugün *parmak*, *pınar* ve *pişirmek* olarak kullandığımız kelimeler metnimizde b ile yazılmıştır. Bu kullanımlar metnimizde düzenlidir.

barmaġda çıkar 44a/8

üç *barmaġ* her şabāġ yigil 9b/10

göl rāzıyān döge *bişüre* 18b/9

ebemgümece *bişüre* yiye 25a/11

bābūnec *bişüreler* şuyın içüreler 48a/8

Belġuñ içinde bir *buñar* vardır 3a/2

1.2.2.1.2. b>v değişmesi

Eski Türkçede ön, iç ve sondaki b seslerinin Eski Anadolu Türkçesinde büyük oranda v'ye döndüğü görülmektedir. (Öztürk, 2017: 58) Metnimizde ön ve iç seste görülen bu değişiklikler şu şekildedir:

Ön Seste

bar>var: altı dürlü fāyidesi *vardur* 11b/6, otuz biñ subaşıısı *var*-idi 1b/11

bar->var-: hüküm ideyim kim *varsunlar* getürsünler

bir->vir-: baña haber *vir* dedi 2a/10, almak *virmek* olmaya 55a/2

biribi->viribi-: ol şudan becid baña *viribiyessin* 3a/8

İç Seste

yabız > yavuz: *yavuz* başdan ölü et olsa giderür 36b/2

yablağ > yavlağ: derhāl oğlanı toğa yavlağ mücerrebdür 48a/13

tebi > deve: beş dirhem *deve* kükürdi 32b/9

tabışkan > tavşan: kurd ödin ve *tavşan* ödin karşıdura 47a/11

1.2.2.1.3. ñ>m değişmesi

Bu değişim metnimizde sadece gömlek kelimesinde görülmüştür. Günümüzde “gömlek” olarak kullanılan kelime Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmış olan metnimizde *göñlek* olarak yazılmıştır.

göñlek > gömlek : şuyun çıkara *göñlegin* batura 43b/6

1.2.2.1.4. t > d değişmesi

Dilimizde kelime başındaki t/d meselesi karışıktır. Aslında t olan sesin d'ye dönüşmesi Eski Türkçe devresinin sonunda başlamıştır. Eski Anadolu Türkçesinde de bu durum açık olmamakla birlikte müstensih'e göre durum değişmektedir. (Timurtaş, 1976: 341) Metnimizde de bu ikili durum söz konusudur.

Kalıcı olarak d'ye dönmüş örnekler:

deg- 3a/9

degür- 17a/5, 32a/12

degirmen 19b/10

degirmi 5b/7

deve 32b/9

ditre- 11a/8

dağı 2b/9, 3b/6, 4a/1, 4b/4, 8b/9, 8b/13, 10b/1, 10b/3 (Metnimizde 112 yerde geçmektedir.)

dut- 3b/3, 19a/13, 22a/12, 22b/11, 23a/6, 55b/12, 17b/3, 43a/13, 47b/10, 55a/5

deñiz 27b/4, 28b/7, 29b/12

diş 4b/10, 22b/3, 22b/8, 22b/9, 22b/10, 57b/7

damağ 11a/6

dürlü 11a/2, 11b/6, 13b/7, 54a/13

Söz başı t ünsüzünün korunduğı örnekler ise şu şekildedir:

tağ 23b/8

taşra 45b/7, 46a/2, 46a/5, 58a/9, 60a/12

taş 17a/12, 61b/2

Bazı örneklerde ise hem t hem de d'li kullanımlar söz konusudur.

tır- 9b/8, 9b/9, 14a/6, 18b/11, 19a/2, 19b/1, 26a/4, 31b/9, 27b/9, 32a/6, 32b/7, 47b/11, 50b/7, 55b/8

dur- 4a/6, 11a/8, 58a/6, 62a/1

toğ- 16b/6, 48a/13, 55a/3, 44b/3

doğ- 12a/7

toñ “don, elbise” 55a/6

doñ “donmuş, buz tutmuş” 46a/10

dırnağ 5b/7, 52b/7, 62a/3

tırnağ 6b/3, 29b/4

tetri 28a/12

detri 25b/6

ter 62a/3

der 62b/3, derle- 48a/5

düt 58a/4

tüt 57b/8, 58a/3

1.2.2.1.5. k > g değişmesi

k > g değişikliği kelime başında Eski Türkçe ile Batı Türkçesi arasında görülen bir değişiklidir. (Ergin, 2009: 88) Eski Türkçedeki k'lerin Eski Anadolu Türkçesinde g olarak inkişaf ettiği görülmektedir. Fakat bu durum mutlak değildir. (Timurtaş, 1976: 342)

İki ünsüzü de karşılayan Arap harfi kef'tir. Bu harfin k'ye mi g'ye mi karşılık geldiğini ancak imlâsından anlayabiliriz. Metnimizde de genel olarak k ve g için normal kef kullanılmıştır.

“göñlek, güyegü, gice, göz, gügercin, gerek, gider-, gövde, gegir-, geçür-, girü, göbek, gödeldek, gölge, göñül, götürün-, göyin-, göz, güneyik, güç, gün, güneş,” gibi kelimeler metnimizde g'li olarak kabul edilmiştir.

k'li olarak kabul edilen kelimelere ise şunları örnek verebiliriz: *kepek, kendü, kemre, kes-, kez, kiçi-, kiçi, kimse, kir, kirpük, kişi, köpük*

1.2.2.1.6. k > ħ değişmesi

Kelime başındaki bazı k'ların Batı Türkçesinde ħ olduklarını görüyoruz. Bunlardan bazıları Eski Anadolu Türkçesinde k'lı şekilleri ile karşımıza çıkmaktadır. (Ergin, 2009: 89) Metnimizde kelime başında k > ħ değişimi bir örnekte görülür.

ħatün 47a/6, 47a/9, 55b/10 (kātun > ħatun)

İç ve son seste ise k > ħ değişimi Eski Anadolu Türkçesi döneminde karışıklık göstermektedir. Aynı metin içerisinde dahi bir kelime hem k hem ħ'li şekliyle kullanılabilir. (Öztürk, 2017: 58) İç ve son seste ħ kullanımına ise şu örnekleri verebiliriz:

aħşam yatacak vakit 15a/5, *veyaħūd* 59a/4, daħı 2b/9

Metnimizde çok, yoğ, oku kelimeleri düzenli olarak sızıcılaşmaya uğramadan  sesiyle yazılmıştır.

Çok 10a/5, 14a/13, 39b/5, 60b/12, 61a/8

yoğdur 2a/8, 2b/5, 62b/4

okusın 52a/13, 52b/2

1.2.2.1.7.g > v değişmesi

Bu değişimi metnimizde sadece *şovu-*, *şovuğ*, *şovut-*, *şovuğlık* kelimelerinde görmekteyiz.

şoğuk > *şovuğ* “soğuk” : *başına şovuğ eşer* 18a/10, *yaraya kim şovuğ kar ide* 35a/9

şovu- > *soğu-* “soğumak” : *oddan indireler şovuyınca arışduralar* 38a/8

şovut- > “soğutmak” : *otdan indire şovuda* 36b/10

şovuğlık > “soğukluk” : *mağ‘adan şovuğlığı giderür* 38a/11

1.2.2.1.8. d > y değişmesi

Eski Türkçedeki d ünsüzü Batı Türkçesine y olarak geçmiştir. Metnimizdeki örneklerden bazıları şu şekildedir:

adağ > *ayağ* “ayak” : *ayağlarınıñ* 5a/8, *eli ayağı şovuğ olur* 11a/10

adruğ > *ayruğ* “artık” : *hüdhüd anını gzin şamzralar ayruğ bitmeye* 22a/4, *yuyalar ayruğ çıkmaya* 48a/10

boda- > *boya-* “boyamak” : *şağalı boyalar ey arı ola* 55a/10

ğod- > *ğoy-* “koymak” : *bir řarfā ğoyalar* 8b/10, *ğölmege ğoyalar* 13b/11

edgü > *ey* “iyi” : *atuñ ey řifātlerin beyān ider* 4b/9, *ey ma‘cndur* 48a/2

1.2.2.2. nsz Türemesi

Türkçede iki ünlünün yan yana gelmemesi sebebiyle y ve n sesleri yardımcı ses olarak tremektedirler. Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmış olan metnimizde yardımcı ses çok fazla kullanılmıştır.

kke-si-n-i 31a/1

sirke-y-e 10a/7

yi-y-e 7b/12

ele-y-eler 37b/11

yu-y-a 52b/8

bu-ñ-a 62a/13

şu-y-ıla 14/5

şu-n-un buharından 17b/1

Ancak bir yerde işaret zamiri olan *bu* kelimesinde yardımcı ses olan *n* türememiş *buların* olarak yazılmıştır.

imdi *bularuñ* gibileruñ 12b/3

1.2.2.3. Ünsüz Düşmesi

1.2.2.3.1. b ve l düşmesi

Eski Anadolu Türkçesinin ilk dönemlerinde bol-, keltür-, oltur- gibi kelimelerde daha sonra ünsüz düşmesi meydana gelmiştir. (Timurtaş, 1976: 343) Metnimizde rastlanan örnekleri şu şekildedir:

keltür- > getir- “getirmek” : varsunlar *getürsünler* 3a/6, kıvāma *getüre* 15b/3

bol- > ol- “olmak” : ‘arız *olmağ* 13a/10, gālib *olduğındandır* 12b/11

1.2.2.3.2. g düşmesi

Eski Türkçe döneminden Batı Türkçesine geçişte birden fazla heceli kelimelerin sonundaki ve bazı kelimeleri ortasındaki g, ğ sesleri düşmektedir. (Öztürk, 2017: 60)

adrug > ayru “ayrı” : *ayru ayru* dögeler 15a/4

katıg > katı “katı” : uyanı *katı katı* çeyneye 5a/10

yokgaru > yukaru “yukarı” : kıyruğın *yukaru* götüricek 5a/13, ayagın yukaru dikeler 45b/12

1.2.2.3.3. y düşmesi

Metnimizde y düşmesi, *igirmi* ve *üzerlik* kelimelerinde görülmektedir. *üzerlik* kelimesi iki yerde y düşmesi ile yazılırken bir yerde y sesi kendini muhafaza etmiştir. Aynı durum *yigirmi* kelimesinde de geçerlidir. Metinde hem *yigirmi* hem de *igirmi* kelimeleri kullanılmıştır. Yani metnimizde her iki kullanım da söz konusudur.

yüzerlik > üzerlik “üzerlik” : üzerlik 20b/4, 33a/13 ; yüzerlik 61a/5

yigirmi > igirmi “yirmi” : yigirmi 7a/10, 15b/1; igirmi 8a/6, 54a/1

küçük+cükden>küçücükden 12a/8 k sesi iki ünsüzün yan yana gelmesiyle düşmüştür.

1.2.2.4. Ünsüz İkizleşmesi

Metnimizde ünsüz ikizleşmesi sadece “ss” olarak aşağıda verilen kelimelerde görülmüştür.

asığ > aşşı “fayda” : cigere gāyet *aşşısı* var 62b/4

idisi > issi “sahip” : başağrısı-çün *issiyel* olana 17b/9

ıısığ > ıısı “hararet, sıcaklık” : *ıısı* şuya gire 62a/6, ol *ıısı* şuya degürüb bulaya 17a/5

1.2.2.5. Tonlulaşma

Tonlulaşma, p, ç, t, k, ünsüzleri ile biten bir kelimeye ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde bu ünsüzlerin tonlularak b, c, d, g ünsüzlerine dönüşmesiyle ilgili bir ses olayıdır. Metnimizde rastladığımız örneklerden bazıları şu şekildedir:

renç+i > *renci* 3a/27

kitāp+a > *kitāba* 4a/2

it+er > *ider* 4b/8

kuyruk+i > *kuyruğı* 5a/12

süñük+i > *süñügi* 5a/12

köpük+in > *köpügin* 29b/12

1.2.2.6. Ünsüz Uyumu

Türkçede kelimenin sonundaki ünsüz ile ona eklenen ekin ilk harfi tonluluk tonsuzluk açısından birbirine uygunluk gösterir. Bu duruma ünsüz benzeşmesi de denir. (Öztürk, 2017: 45) Eski Anadolu Türkçesinde bu uyum tam değildir. Kelimenin kökü ne olursa olsun bazı ekler ekler daima d ile yazılmıştır. (Timurtaş, 1976: 345) Metnimizde bu duruma örnek olan kelimeler ve ekler aşağıda verilmiştir.

Bulunma Hâli Eki (-da/-de)

*vaḳitde*13a/12, *başda gözde* 15a/1, *ḳuluncdadur* 60b/1

Ayrılma Hâli Eki (-dan/-den/-dın/-din)

yaşdan 12a/9, *terehhübden ve süstlıḳdan* 13b/1

Görülen Geçmiş Zaman Eki (-dum/-dun/düm/dün)

itdüm 4b/6-61b/8

Ettirgenlik Eki (-dur/-dür)

yapışduralar 23a/1, *ḳavışdurur* 36b/13

Sıfat-Fiil Eki (-duḳ/-dük)

aḳduḡın yire 40b/4, *olduḳca* 55b/6

Bildirme Eki (-dur/-dür)

mücerebdür 7b/13, *gerekdür* 11b/3, *cimā^c itmekdür* 13a/13

1.3. ŞEKİL BİLGİSİ

1.3.1. Yapım Ekleri

Yapım ekleri, “isimden isim yapım eki, isimden fiil yapım eki, fiilden isim yapım eki ve fiilden fiil yapım eki” olmak üzere dört grupta incelenir.

1.3.1.1. İsimden İsim Yapım Eki

+an +en

Eserde çokluk eki olarak +an ve +lar ekleri altı yerde birlikte kullanılmaktadır.

oḡlancuḳlar 10a/3, 28b/6, 29a/5, 39a/6, 61a/3, 61a/8

+ar +şar

+ar eki, asıl sayılardan üleştirme sıfatları türeten bir ektir.

birer 14a/9, *beşer* 47a/7, *ikişer* 21b/2, *dörder* 56b/7

+ca +ce

Aslında eşitlik, benzerlik ve karşılaştırma görevinde bir ad çekimi olan +ca eki, kalıplaşma yoluyla sınıf değiştirerek zamanla bir yapım ekine dönüşmüştür. Yapım eki olarak sıfat, zarf ve adlar türetir. (Korkmaz, 2009: 36)

Sıfat olarak: *alca* at 6a/8, *bozca* baş 29a/4, *bunca* ʿilm-ḥikmet 4a/8, üç *edvīyece* sükker 13b/3

Zarf olarak: *arıca* yuya 52b/8

+cağ +cek

+ca +ce ekinde olduğu gibi +cağ +cek eki küçültme, sevgi ve tahsis işleviyle sıfat ve zarf ve adlar türeten bir ektir. (Korkmaz, 2009: 39)

Sıfat olarak: *büyücek* kaşık-ile 11a/2, *ılıcağ* şü 15b/11, *ışıcağ* şü 49b/1

Zarf olarak: *tizcek* şalāḥiyyete gelür 12b/4

+cı +ci

Umumiyetle meslek isimleri yapan ve bâzan bir işi itiyad haline getiren kimseyi gösteren -cı, -ci, -cı, -ci ekinin bugünkünden farkı vokalinin daima düz oluşudur. (Timurtaş, 1976: 346)

kazancı tuvâli 33a/7, *kuyumcı* büresin 24a/6, *çıkrımcı* rengi 29a/7

+lık +lik +luk +lük

Bu ek başlangıçtan beri Türkçenin belli başlı isimden isim yapma eklerinden biri olarak kullanılmaya gelmiştir. Başlıca fonksiyonları, isimlerden yer, alet, topluluk isimleri, mücerret isimler ve sıfat yapmaktadır. (Ergin, 2009: 155) Metnimizde hem düz hem yuvarlak ünlü ile yazıldığı örnekler vardır.

üç *yıllık* 59a/12, *hoşluğıla* ol- 14b/5, *kuşluğa* degin 14a/2, *unutsaklığı* 14b/11, *şayruluğı* 54a/8, *zaʿifliğina* 10a/2, *çıkarmağlığı* 16a/10, kavî *kılmağlığı* 13b/2, meflûc *olmağlığı* 14b/11, *günlük* 61a/1

+lu +lü

Metnimizde çok işlek olan bu ek, daima yuvarlak ünlü ile yazılmıştır. Ya bir kendinde bulundurma, bir sahiplik veya bir bağıllık ifade eder. (Ergin, 2009: 159)

adlu 3a/6, 3b/1, *boylu* ola 5a/12, 6a/10, *hāllu* kişilerin 11a/11, *şanculu* 18b/12, *bahalu* olur 6a/4, *yaşlu* olur 6b/8, *sırçalı* çanağa 9b/7, *taṭlu* su 11b/10, *şulu* 39b/5, ulu *zahmetlü* 61a/12, *dürlü* 11a/12, *hünerlü* olur 6a/3, *yüklü* ola 47b/1

+suz +süz

+lu +lü ekinin menfi şeklidir. İsmi bildirdiği şeyden mahrum olduğunu gösterir. (Timurtaş, 1976: 347)

hünersüz olur 6b/13, *gövsüz* kepegi 29a/12, *uykusuzluk* 53b/3, *tusuz* (tuzsuz) 48b/10

+rak +rek

Karşılaştırma (comparative) için kullanılan bu ek işlek olarak sıfat ve zarflar türetir. (Gülsevin, 1997: 119) Metnimizde bir yerde örneğine rastlamaktayız.

kararaḳ 36a/12

+cuk +cük

Metnimizde küçültme anlamında kullanılmıştır.

azacuk *azacuk* 14a/6, *kızcılcuk* 47b/3, *oğlancuklar* 10a/3

+layın +leyin

Birleşik ek olan +layın +leyin eki, benzetme eşitlik bildirmektedir. Bunun yanında sayı isimlerinden sonra geldiği zaman cümleye “defa, kere” anlamı katmaktadır. (Timurtaş, 1976: 347) Eserimizde de bu manada kullanılmıştır.

ikileyin 56a/11

+ıncı +uncı

Fonksiyonu asıl sayı isimlerinden sıra, derece ifade eden sayı isimleri yapmaktır. (Ergin, 2009: 168)

üçüncü 11a/3, *beşinci* 13a/3, *dördüncü* 53a/7, *onuncu* 58b/6, *toğuzuncu* 58a/9

1.3.1.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri

+la +le

Bu ek isimden fiil yapma eklerinin en işlek olanıdır. Hemen hemen her çeşit ismin sonuna gelerek yapma veya olma ifade eden fiiller yapar. (Ergin, 2009: 180)

bağlayalar 17a/9, başladı 4a/3, kablaya 20a/13, kavlaya 29b/1, parlana 55a/6, belliñlemeye 5b/3, derleye 48a/5, gözleye 5b/4

+a +e

Bu ek fazla işlek olmayan ve bazı misallerde görülen bir ektir. (Ergin, 2009: 181)

kanasa 22b/10, yaşamaya 55a/4, beñzer 15a/1, oynamaya 54a/10, dilerse 62a/3

+lan

+la ekiyle kurulmuş geçişli ve geçişsiz fiillerin bazıları –n- dönüşlülük ekiyle genişletilerek +lan- şeklinde kaynaşmış ve bir bileşik ek oluşturmuştur. (Korkmaz, 2009: 119)

obalanmak 13a/9, havalanmış 20b/8, sanculansa 22a/11

+Ur

Dilimizdeki bazı örnekler ses yansıtan tek heceli köklerden +(I)r-, +(U)r- ekiyle türetilmiş “yapma” bildiren fiiller görünümündedir. (Korkmaz, 2009: 120)

tüküreler 14b/1

+n

arınmış 37a/3

1.3.1.3. Fiilden Fiil Yapım Ekleri

-r -ar –er

Ettirgen çatı ekidir. Bu ekin yardımcı ünlüleri dar yuvarak ünlülerdir. (Öztürk, 2017: 70)

çıķarmasın 16a/10, giderür 15b/10, koparalar 22a/3, bitüre 29b/11, geçüre 5b/9

-der

Örnekleri azdır. Ettirgenlik bildirir. (Öztürk, 2017: 70) Metnimizde tek bir yerde geçmektedir.

gönderdi 3b/2

-dır -dir -dur –dür

Ünlüsü yuvarlak olarak kullanılan ettirgenlik ekidir. Örnekleri çoktur. (Öztürk, 2017: 70) Metnimizde bir örnekte dar ünlülü şekli geçmektedir.

şalındurmaya 5b/13, *karışdura* 7b/12, *ıoldura* 20b/12, *yapışduralar* 23a/1, *diñdürmekiçün* 23a/2, *göyündüre* 27b/9, *öldüre* 27b/8, *kullandırsın* 45a/6, *kaldura* 46a/7, *yidüreler* 25b/4

-ıl –ul

Edilgen ve dönüşü çatı yapımında kullanılan bir ektir. (Öztürk, 2017: 70) Metnimizde yer alan örnekle şu şekildedir:

soyulmuş 14a/10, *dutulup* 42a/2, *yorulmaktadır* 61b/11, *dinilmişdür* 61a/2, *öğüdülmüş* 60a/1, *yoñıla* 45a/2, *yarılsa* 41b/2, *didilmiş* 40b/5, *dökile* 26b/6, *dökülse* 29b/6

-(i)n –(i)n –(u)n –(ü)n

Bu ek Türkçede eskiden beri kullanılan çok işlek bir fiilden fiil yapım ekidir. Fonksiyonu kendi kendine yapma veya olma ifade eden fiiller yapmaktır. (Ergin, 2009: 202) Metnimizde edilgen fiil yaptığı örnekler şunlardır:

olınan 16b/12, *bulunmasa* 62a/5, *alınmış* 57b/4, *idinmeye* 49a/9, *dürtine* 32b/2, *yinür* 31b/1, *şalındurmaya* 5b/13, *depinür* *qazınur* 6b/9

-(i)ş –(u)ş

-(I)ş-, -(U)ş- eki eklendiği geçişsiz fiil kök ve gövdelerinden “kendiliğinden oluş” bildiren fiiller de türetmiştir. (Korkmaz, 2009: 132)

karışa 14a/1, *buruşdurmaz* 56a/5, *yapışduralar* 23a/2, *alışa* 36b/9, *erişdi* 3b/4

-y

Mânâyı kuvvetlendirir: Eski Türkçedeki –d-‘den gelir. (Timurtaş, 1976: 352) Metnimizde bir örneğine rastlanmaktadır.

kıoyalar 8b/2 (kıod- > kıoy-)

-d

Umumiyetle tek heceli veya vokalle biten fiil tabanlarına getirilir, bugünkünden farksızdır, yalnız iki vokal arasında sadalılaşıp –d- olur. (Timurtaş, 1976: 352)

yoludalar 20a/1, *kırudalar* 8b/3, *şovuda* 36b/10,

1.3.1.4. Fiilden İsim Yapım Ekleri

-mak –mek

İstisnasız bütün fiil kökve gövdelerine getirilen bu ek eskiden beri Türkçenin isimden fiil yapma eklerinin başında gelir. (Ergin, 2009: 185) Metnimizde yer alan örneklerin bazıları şu şekildedir:

kaynamaık 10b/8, *obalanmaık* 13a/9, *olmaık* 13a/10, *unutmaık* 13a/10, *kıuşmaık* 14b/7, *yimek* 2a/2, *degzinmek* 13a/9, *segritmek* 55a/2, *içmek* 3a/4, *diñdürmekiçün* 23a/1

-ma –me

Bu ek de –mak –mek gibi çok işlek olan bir fiilden isim yapma ekidir.

sürme 21b/3, *dökülmeñüñ* 26b/1, *düzmesin* 51b/1, *bezelenmesindedür* 59b/8, *şıtmasındadur* 59b/7, *sırmaşııkunı* 30a/2, *çııkarmasın* 16a/10

-ım –im –um –üm

-m eki nesne ismi yapan fiilden isim yapma eklerinin çok işlek olanlarından biridir. Başlıca fonksiyonu fiille ilgili bir hâl, durum, iş ifade etmek olup o işle ilgili, o işten doğan varlık, eşya alet, yer vs. gibi çeşitli isimler de yapar. (Ergin, 2009: 188) Metnimizde iki örneğine rastlanmıştır.

ölüm 53a/12, *yarım* 14b/1

-uk –ük

Metnimizde bu ekin kullanıldığı örnekler şu şekildedir:

delüklerin 23a/9, *ölük* 12b/1, *bişük* 20b/13, *elekden* 8a/11,

1.4. İSİMLER

Varlıkları ya da eylemleri bildiren, tanıtan kelimeye isim denir: Sokak, bulut, düşünce, Osman, Ayla birer varlık ismi, uyumak, gülüş, anlatma ise eylem isimdirler. (Ediskun, 1999: 104)

1.4.1. İsim Çekim Ekleri

1.4.1.1. Çokluk Eki (+lar / +ler)

Türkçede çokluk eki eskiden beri –lar, -ler'dir. (Ergin, 2009: 220) İncelemiş olduğumuz metinde de sık sık kullanılmıştır.

hayvānlar 4a/9, *atlarıñ* 5a/5, *qaynadalar* 44b/4, *edviyelerin* 44a/3, *delüklerin* 23a/9, *kişiler* 49a/8

1.4.1.2. İyelik Ekleri

İyelik ekleri ismin karşıladığı nesnenin bir şahsa veya bir nesneye ait olduğunu ifade eden işletme ekleridir. (Ergin, 2009: 222) İyelik eklerinde bugünkü şekillerden farklı durum, 1. ve 2. şahıslarda aradaki vokalin daima yuvarlak olması, 3. şahıs ekinin ise daima düz vokal taşımasıdır. (Timurtaş, 1976: 353)

Teklik 1. Şahıs: +m, (ı)m, (i)m, (u)m, (ü)m

Metnimizde örneğine rastlanmamıştır.

Teklik 2. Şahıs: +(u)ñ, +(ü)ñ

senüñ rencüñe 3a/1

Teklik 3. Şahıs: +ı, +i / +sı, +si

Metnimizde teklik 3. şahıs eki, sonu ünlü ile biten kelimelerde +sı, +si; ünsüz ile biten kelimelerde +ı, +i olarak kullanılmaktadır.

yilisi 5a/11, *arası* 5b/1, *haşşası* 7a/5, *beynisi* 13a/6, *subaşısı* 1b/11, *karşısına* 4a/1
ayağında 5a/2, *beli* 5b/10, *şakağı* 18b/12, *gözi* 18b/11

Ayrıca iyelik 3. şahıs eki almış kelimelerde ek yığılması görülmektedir. Metnimizde de bunun örneğine rastlamaktayız: *beynisi* 13a/6

Çokluk 1. Şahıs: +(u)muz, +(ü)müz

Çokluk 1. şahıs eki olan +muz, +müz, ünsüz ile biten kelimelerde yardımcı ünlü ile yazılırken ünlü ile biten eklerde doğrudan yazılır. Ekin ünlüsü ve ünsüzlerle biten kelimelere ekleneceği zaman araya alacağı yardımcı ünlü daima yuvarlak olur. (Öztürk, 2017: 62) İncelemiş olduğumuz eserde ise +umuz haline sadece bir yerde rastlanmaktadır.

atlarumuz 4a/1

Çokluk 2. Şahıs: -ñuz, -ñüz

Metnimizde örneğine rastlanmamıştır.

Çokluk 3. Şahıs: +ları, +leri

İyelik 3. teklik şahıs eki ve çokluk ekinin birleşmesinden oluşmuştur. (Öztürk, 2017: 62)

ayağlarının 5b/7, *tırnakları* 6b/3, *içdiklerinden* 57b/2, *bilekleri* 5b/4

1.4.2. Hâl Ekleri

İsimler kelime grupları ve cümleler içinde diğer kelimelerle münasebetleri sırasında, münasebetin cinsine göre, çeşitli hallerde bulunurlar. İşte isimleri çeşitli münasebetler için çeşitli hallere, durumlara sokan bu eklere hal ekleri adı verilir. (Ergin, 2009: 226)

1.4.2.1. İlgi Hâli: +uñ, +üñ, +(n)uñ, +(n)üñ

Eski Anadolu Türkçesinde ilgi hâli eki ünsüzü daima yuvarlaktır. Bununla beraber ünsüzle biten isimlere +uñ, +ün; ünlü ile biten isimlere ise +nuñ, +nüñ şeklinde eklenir. (Öztürk, 2017: 63) Metnimizde yer alan örnekler ise şöyledir:

baş ağrısının edviyelerin 17b/7, *karğanın* kanını 20b/13, *adamın* içi 26a/1, *mağmüdenin* şerini 44a/1, *burnunun* kanı 59a/4, *kıyırığının* süñüğü 5a/12

1.4.2.2. Yükleme Hâli: +ı, +i, +(y)ı, +(y)i, +n, +nı, +ni

Metnimizde yükleme hâli eki, iyelik eki alan isimlerden sonra +n ; iyelik eki almamış isimlerden sonra +(y)ı, +(y)i şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

şafırâyı 8a/1, *sevdâyı* 8a/1, *şuyı* 18b/9, *kehrubâyı* 44b/6, *belimegi* 44b/9, *merezi* 20a/12, *nigi* ve *zōrı* 24b/7, *yüzine* 45b/3, *başın* 18a/1, *ağzın* 19a/12, *gözin* 21b/4, *elin* 29b/4

1.4.2.3. Yönelme Hâli: +a, +e, +(y)a, +(y)e, +(n)a, +(n)e

Eski Türkçede +ğa +ge şeklinde olan yönelme (datif) eki, Eski Anadolu Türkçesinde g , ğ seslerinin düşmesiyle +a, +e şeklinde kullanılmaktadır. (Öztürk, 2017: 64) Metnimizde bu ek ünlü ile biten isimlere getirildiğinde araya -y ya da -n sesleri gelmektedir.

yanına 46a/12, *ayağa* 61b/2, *üzerine* 58a/8, *Türkîye* 4b/4

1.4.2.4. Bulunma Hâli Eki: +da, +de

Bulunma hâli eki, Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi metnimizde de +da, +de şeklindedir. Tonsuz şekli kullanımı (+ta, +te) yoktur.

yolda ve seferde 4a/11, *kazanda* 10b/6, *havânda* 20b/1, *çām ağacında* 44a/10, *vaķitde* 13a/12, *üzerinde* 17a/6, *gölgede* 21a/8, *güneşde* 50b/7

Metnimizde +dan ayrılma hâl ekinin bulunma hâl eki anlamında kullanıldığı bir örneğe rastlanmaktadır. Örnek şu şekildedir.

ādamdan verem olsa 41a/13

1.4.2.5. Ayrılma Hâli Eki: +dan +den +dın +din

Ayrılma hâli eki, Eski Anadolu Türkçesinde +dan, +den olarak kullanılmaktadır. Yine bu ekin de tonsuz şekli kullanılmamaktadır.

yokşullıķdan 54a/2, *ōñden* 51b/8, *oddan* 38a/8, *rencinden* 53b/12

Ekin Eski Türkçe dönemindeki +dın +din şeklinin Eski Anadolu Türkçesinde bazı eklerde kalıplaşmış olarak kullanıldığı görülür (Öztürk, 2017: 66). Metnimizde bu duruma örnek olarak şunları gösterebiliriz:

ōñezdin 49b/1, *ōñdin* 58b/10

Ayrıca yukarıda da belirttiğimiz gibi ayrılma hâl ekinin, bulunma hâl eki anlamıyla kullanıldığı bir örneğe de rastlamaktayız.

ādamdan verem olsa 41a/13

1.4.2.6. Eşitlik Eki: +ca +ce +ça +çe

Eski Anadolu Türkçesinde bu ek Eski Türkçeden beri kullanılan +ca, +ce ekidir. Ekin eşitlik dışında çeşitli mana ve fonksiyonları vardır. (Timurtaş, 1976: 355) Ekin +ça +çe şekli daha çok Eski Türkçede kullanılmaktadır. Metnimizde ise genel kullanım +ca +ce'den yanadır.

bunca 4a/8, *alca* at 6a/8, *miqdārınca* 8a/12, *alma şuyınca* 10b/5, *şığışınca* 33b/8, *otlarınca* 37a/2, *edvīyece* 13b/13

Eski Türkçedeki +layu, +leyü ekinin Eski Anadolu Türkçesindeki +layın, +leyin şekli de eşitlik hâl eki gibi kullanılmaktadır (Öztürk, 2017: 66). Metnimizde bu ekin örneğine iki yerde aynı kelime üzerinde rastlanmaktadır.

girü ikileyin 56a/11

1.4.2.7. Vasıta Hâl Eki: +n, +la, +le, +ıla, +ile, birle

Bu hâl ismin fiile bir bir vasıta olduğunu ifade etmek için girdiği haldir. (Ergin, 2009: 228) Türkçede asıl vasıta hâl eki +n'dir. Ancak bu ek zamanla çekim eki olmaktan uzaklaşmış, yapım eki görevi üstlenmiştir. (Öztürk, 2017: 66) İncelediğimiz eserde yer alan örnekleri şu şekildedir:

degin 51a/1, *içün* 19b/2

Bağlama edatı ile'nin (-la,-le şeklinde de) vasıta ve beraberlik eki olarak kullanılışında bugünküne göre farklı bir durum yoktur. (Timurtaş, 1976: 354) Metnimizde vasıta hâl eki, ünlü ile biten kelimelerde ıla/ile; ünsüz ile biten kelimelerde +la, +le ile gösterilmektedir. Hatta ünsüz ile biten kelimelerde araya bir –y sesi türeyebilmektedir. Örnekleri ise şu şekildedir:

boğā diken toħmıyla 26b/11, *tızla* karşıdura 27b/4, *ısıcaqla* 29b/3, *benefşe yağı-la* 39a/3, *süid-ile* 40b/10, *sirke-ile* karşıdura 41b/13, *bezirle* 55b/1, *anuñ-ıla* 49a/4, *şu-yıla* 25b/7

“İle, birlikte, beraber” anlamlarına gelen *birle* edatı da metnimizde sıkça kullanılmaktadır.

ılıcāk şu birle çıkaralar 17a/4, *güllāb birle* fetil eyleyeler 53a/8

1.4.3. Soru Eki: +mI

Eski Anadolu Türkçesinde soru ekinin bugün kullanılan soru ekinden bir farkı yoktur. +mı, +mi, +midur, +midür ekleriyle sağlanan soru anlamının metnimizde +midür ekinin kullanımı mevcuttur.

gelesimidür 2a/5

1.4.4. Aitlik Eki

Eski Anadolu Türkçesinde aitlik eki +kı, +gı, +ki şeklinde görülmektedir. Kalınlık-incelik uyumuna uygun olarak kullanılır. (Öztürk, 2017: 63) Metnimizde ise +ki şekli kullanılmaktadır.

bedendeki 9b/13, beldeki 12b/12, zekerdeki 13b/6

1.5. SIFATLAR

Türkiye türkçesinde çok geniş bir yeri olan sıfatlar, adlardan önce gelerek onları niteleyen, nasıl olduklarını gösteren veya çeşitli yönlerden belirten sözlerdir. (Korkmaz, 2009: 333) Sıfatlar, niteleme ve belirtme sıfatları olarak iki alt başlıkta incelenir.

1.5.1. Niteleme Sıfatları

Varlıkları niteleyen yani onların nasıl olduklarını gösteren sıfatlara niteleme sıfatları denir. (Ediskun, 1999: 133) Metnimizde birçok örneği vardır.

eyü ‘ alâmetlerin 5a/6, *eyü* atın 5a/7, *torı* at 6a/5, *alca* at 6a/8, *ğara* helile 8a/11, *şaru* helile 8a/10, *ağ* şoğan 9b/6, *ince* elekde 10b/3, *şovuk* şu-yıla 14b/5, *ğuru* kıyası 15a/13, *ılıcağ* şu 15b/11, *ğara* üzüm 23b/5, *ekşi* nâr 25a/6, *yaş* keçe 25b/12, *şık* bizden 52b/2, *ğatlu bādām* 52a/11

Bunların yanında Arapça ve Farsça sözcükler de niteleme sıfatı olarak kullanılmıştır.

bi-naẓîr ‘ âlemsin 2a/8, *za* ‘ ifdimâğ 13a/7

1.5.2. Belirtme Sıfatları

Belirtme sıfatları nesnelere belirten sıfatlardır. Bu sıfatlar nesnenin bünyesinde olan bir vasfı göstermez, nesneyi şu veya bu şekilde belirtirler. Bu belirtme şekillerine

göre dört çeşide ayrılırlar: İşaret sıfatları, sayı sıfatları, soru sıfatları, belirsizlik sıfatları. (Ergin, 2009: 247)

1.5.2.1. İşaret Sıfatı

Metnimizde işaret sıfatları *bu*, *işbu*, *ol* ve *şol* şekilleri ile kullanılmıştır.

ol: *ol* şudan 3a/7, *ol* kitāb-ile 4a/12, *ol* şular 10b/8

şol: *şol* edviyeleri 49a/5, *şol* kişiler 49a/8, *şol* miqdār 50b/2

bu: *bu* mecmū'ını 50a/12, *bu* bāb 16a/10, *bu* edviyeleri 19b/13, *bu* otları 22b/13

işbu: *işbu* vech-ile 17b/2

1.5.2.2. Belirsizlik Sıfatları

Metnimizde belirsizlik sıfatı olarak *bir*, *birkaç*, *biraz*, *bunca*, *kanķı*, *her*, *azacuk*, *cümle*, *çok* sıfatları kullanılmıştır. Örnekleri şu şekildedir:

biraz şeker 14a/11, *bunca* 'ilm-hikmet 4a/8, *her* gün 2a/1, *azacuk* kemnün 60b/6, *cümle* yağlar 16a/12, *bir* gün *bir* gice tura 18b/10, *birkaç* gün 50b/11, *çok* şu ile kaynadalar 14a/13

1.5.2.3. Soru Sıfatı

Varlıkları soru yoluyla belirten sıfatlara denir. Soru sıfatı olarak kullanılan kelimeler *ne* ve *kanķı* sözcükleridir.

kanķı nebātāt ve *kanķı* evrak 16a/13, *kanķı* yara 39a/10, *kanķı* tarafda 62a/10

her *ne* perde gerekse 28b/11

1.5.2.4. Sayı Sıfatları

Sayı sıfatları nesnelere sayılarını bildirmek suretiyle belirten kelimelerdir. Bunlar aslında ve tek başlarına sayı isimleridir. (Ergin, 2009: 249) Asıl sayı sıfatları, sıra sayı sıfatları ve üleştirme sıfatlarının metnimizde örneği oldukça çok sayıdadır.

a) Asıl Sayı Sıfatları

Bunlar nesnelere sayısını gösteren sıfatlardır. Diğer sayı sıfatları, sayı isimleri bunlardan yapılmıştır. (Ergin, 2009: 249) Metnimizde çok fazla örneği vardır.

Bunlardan birkaçı şu şekildedir:

altı dürlü 11b/6, iki direm bezru'l-bānc 7a/9, on iki biñ peygāber leşkerinde 1b/12, yüz biñ eri var-idi 1b/12, dört besfāyiç 15a/11, yedi edvīye 13b/11

b) Sıra Sayı Sıfatları

Nesnelerin sırasını, derecesini belirten sıfatlardır. Metnimizde şu örnekleri vardır:

on birinci gün 53a/13, igirmi birinci gün 54a/1, üçinci gün 53a/6

c) Üleştirme Sıfatları

Bunlar bir bölme, bir ayırma, bir paylaşırma, bir dağıtma ifade eden, nesnelerin sayısını bölük bölük gösteren sayı sıfatlarıdır. (Ergin, 2009: 252)

dörder dirhem 56b/7, üçer yuvalak 57b/13, ikişer dirhem 21b/6, beşer dirhem 56b/5

1.6. ZAMİRLER

Cümlede –gereklikçe- isimlerin yerini tutan, onlara elçilik eden kelimelere zamir denir. (Ediskun, 1999: 156) Şahıs, işaret, dönüşlülük, soru ve belirsizlik zamirleri olarak beş gruba ayrılır.

1.6.1. Şahıs Zamirleri

Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan zamirlerin bugünkü Türkçeden az da olsa farklı olanları vardır. 3. şahıs ol, olar zamirleri hâl ekleriyle; anı, aña, anuñ, anda, andan, anlarun, anlarda, anlardan, anları şeklinde çekime girer. (Öztürk, 2017: 84) Metnimizde şahıs eklerinden hem yalın hem de hâl ekleriyle çekimlenmiş şekilleri vardır. Örnekleri aşağıda verilmiştir.

Teklik 1.Şahıs: *ben*

ben bu şudan aña virem 3a/12, benim gibi pādişāh 2a/5, baña dermān eyle 2b/13

Teklik 2.Şahıs: *sen*

senüñ gibi pādişāh 2a/11, senden şoñra geliser 2a/12

Teklik 3.Şahıs: *o, ol*

oldur ki 44a/7, aña Dāvud oğlı Süleymān Nebī dirler 2a/12, aña āb-ı hayat dirler andan ala getüresin 2b/6

Çokluk 1.Şahıs:*biz*

Çokluk 2.Şahıs:*siz*

Çokluk 3.Şahıs:*onlar, anlar, olar*

anlaruñ ‘ alâmeti oldur kim 12b/6

1.6.2. İşaret Zamirleri

İşaret zamirleri *bu, şu ve ol* şeklindedir. Çokluk şekilleri *bular, şular, olar*’dır. Bu zamirinin çokluk hâli *bular, bunlar*, şeklinde, *ol* zamirinin yerine bazan *şu ve ol* zamirinin birleşimiyle oluşan *şol* zamiri, nadiren de *o* zamiri kullanılmaktadır. (Öztürk, 2017: 83) Metnimizde işaret zamirlerinin de şahıs zamirlerinde olduğu gibi hâl ekleriyle çekimlendiği örnek çoktur.

bunlar kadarı sumāk qatalar 25b/, *bunları* gâyetde dögeler 8a/11, *bularun* gibileruñ ‘ ilâci 12b/3, *şular* kim keşret cimā‘ dandur 12b/5, *şol* kadar qaynadalar 13b/13, şuyın ala *ona* qarışdura 43b/3, ‘ ilâc *oldur* ki 61a/9, ‘ alâmeti *oldur* kim 5a/7

1.6.3. Dönüşlülük Zamirleri

Dönüşlülük zamiri *kendü, gendü, kendüz ve öz* şeklindedir. (Öztürk, 2017: 83) Metnimizde ise *kendü* ve *öz* şekillerine rastlanmaktadır.

*kendü*yi gördi 2a/3, *öz* ‘ ilâcların mevzi‘ inde 12b/5

1.6.4. Soru Zamirleri

Bunlar nesnelere soru şeklinde temsil eden, onların soru şeklindeki karşılıkları olan zamirlerdir. (Ergin, 2009: 276) Kişiler için *kim*, nesnelere için *ne* soruları kullanılmaktadır. Bunların yanında *kankı, kanda, kanı, kankısı* gibi kelimeler de soru zamiri olarak kullanılır. Metnimizde ise bu kelimelerden sadece *kankısı* şeklinin örneği mevcuttur.

soğulcan-içün *kim* düşe çörek otını döge 26b/5, *ne* gelürlerse öñine 5b/13, gayrıdan qankısı maqşüd olursa 16b/4, içlerden qankısı gerek-ise olsun alalar 17a/2

1.6.5. Belirsizlik Zamirleri

Nesnelere belirsiz bir şekilde karşılayan kelimelere belirsizlik zamiri denir. Metnimizde belirsizlik zamirine çok sayıda örnek vardır.

her *kim* dilerse 29b/11, her *ne* perde gerekse 28b/11, her *ne* iş dutsa mühmel kıala 55a/5, her *kim* sarımsağı kırıtısa 27a/8, hindüstan kıozı içi *dükelin* döğeler 50a/8, bunuñ ‘alāmeti nenesnedür 13a/8, üç nev‘ üzerinedür *biri* oldur kim 12a/7, *herbirinden* birer direm 14a/9, *cümle* yağlar *ne* vech-ile çıkar 16a/12, kâfūr ala *cümlesin* döge 36a/2, *ba‘zı*larıñ acı acı gelür 12b/9

1.7. ZARFLAR

Fiillerin niteliğini belirten kelimelere zarf denir. Zarflar kendi içerisinde hâl, zaman, yön, miktar, tarz zarfları olmak üzere beş gruba ayrılır.

1.7.1. Hâl Zarfları

Fiilleri durum yönünden niteleyen zarflardır. Eylemin nasıl yapıldığını belirtir.

‘*azīm* kaçıldı 3a/13, uyanı *katı katı* çeyneye 4b/10, yolda başını *şala şala* gide 5b/2, ayagın götüricek *tiz* götüre 5b/5, *berk* başa 5b/6, kafasının *yumşak* döge 23a/3

1.7.2. Zaman Zarfları

Eylemlerin zamanını belirten zarflara zaman zarfları denir. Türkçe ve yabancı asıllı olan zaman zarflarının metnimizde birçok örneği vardır.

bunu ıslada *şabah* içe 44b/1, *hemān* ebemgümececin gidereler 57a/5, *imdi* ol kişinin ‘alāmeti necisidür 12a/9, *şimdiki* zamānda yokdur 2a/8, ol gice *yarına degin* toñacağ 14b/6, *bir gün* bu ‘azametile kendüyi gördi 2a/2, *hemān dem* yüklü ola 47b/1, eride otları *yine* kıoya 28a/9, andan *şoñra* bişüre yiye 29a/13, kıabını bile döge *evvel* bal düрте 18a/7, *hergiz* kıyāma gelmez 12a/11, *añır* kıızıra müyessir oldu 2b/10, hācet vaktinde *öñezdin* ışıcağ şu ıla zekeri ova 49b/1, kıatmazdan *öñdin* bir kıoz kıadarı yiyeler 58b/10, *andan* üstine ılıcağ şu içe 16a/3

1.7.3. Yön Zarfları

Yapılan eylemin yerini veya yönünü belirten zarflardır. Metnimizde kullanılan yer-yön zarfları şunlardır: Aşağı, üstine, karşı, giriş, berü, taşra, yukarı, üzerine.

yine *aşağı* birağı 5b/1, *üstine* ılıcağ şu içe 16a/3, ya‘ni elin *karşı* ol ıssı şuya degürüb 17a/5, *giriş* çıkdı perişān oldu 2b/11, yilden *berü* süst olana ‘ilāc itsün 51a/2, oğlan yeri *taşra* gelse 46a/2, ayağın *yukarı* kıoya 46b/5, ol şunuñ *üzerine* oturalar 60a/12

1.7.4. Miktar Zarfları

Eylemin derecesini belirten zarflara miktar zarfları denir. Metnimizde sık sık kullanılan miktar zarfları şu şekildedir: Az, çok, biraz, be-ğāyet, bir avuç, hiç.

ğara üzüm *az* olursa 47a/7, yabāna *çok* vermektedir 60b/12, kaynada andan indüre *biraz* tura 14a/6, alalar dağı *be-ğāyet* döğeler 17a/8, *bir avuç* arpa ve *bir avuç* anār 60b/7, ağı olursa *hiç* yaramaz 6b/4

Bin bin, deste deste, az az gibi kelime tekrarı ile yapılan miktar zarflarının metnimizde geçen örnekleri şu şekildedir:

‘amel ide *azacığ azacığ* ‘acāyıpdür 14a/6, *bir bir* kişiye ilāc itdüm 61b/7

1.7.5. Soru Zarfları

Eylemleri soru yoluyla belirten zarflardır. Metnimizde sadece *nola* soru kelimesiyle kurulmuş bir soru zarfı vardır.

nola bunlarıñçün bir kitāb taşnif kılsañ 4a/10

1.7.6. Tarz Zarfları

“*ayruğ, şöyle kim, şöyle, böyle, bu deñlü, tiz*” gibi kelimeler ile eylemleri belirten zarflar, tarz zarfları olarak nitelendirilir. Metnimizde çok sayıda örneğı vardır. Bunlardan birkaçı aşağıda verilmiştir.

gözün tamzūralar *ayruğ* bitmeye 22a/4, ziyāde kıılır *şöyle-kim* cimā‘ iderse 8a/5, *şöyle* ğaliz ve kıayım eyleye 49b/3, bir kız *böyle* ideler 10a/8, perişān oldı kim *bu deñlü* zahmet çekdi 2b/11, ayagın götüricek *tiz* götüre 5b/5

1.8. EDATLAR

Edatlar, yalnız başlarına anlamları olmayan ad ve ad soylu kelime ve kelime gruplarından sonra gelerek anlam bakımından bunlarla sıkı sıkıya bağılı bulunan, gramer bakımından onlara hâkim olan ve eklendikleri kelimeler ile cümlenin öteki kelimeleri arasında çeşitli anlam ilişkileri kuran görevli sözcüklerdir. (Korkmaz, 2009: 1052)

Edatların cümle içinde kurdukları anlam ilişkileri geçicidir. Bunlar benzerlik, beraberlik, başkalık, miktar, sebep, vasıta, zaman, mekân, yön gösterme vb. ilişkilerdir. (Korkmaz, 2009: 1052)

EAT’de kullanılan edatların başlıcaları şunlardır: gibi, kadar, bigi, göre, karşı, teg, deg, ile, birle, bile, üzre, üzere, için, degin, öñdin, öñden, aşağı, özge, taşra, deñlü, soñra, üstine, içine, içre, diyü, yana vb.

Metnimizde kullanılan edatlar, yukarıda Zeynep Korkmaz’ın belirttiğimiz sınıflandırmasına göre Türkçe veya yabancı asıllı olanlar karışık şekilde verilmiştir.

1.8.1. “Benzerlik, Tıpkılık, Denklik” İlişkisi Kuranlar

Metnimizde benzerlik ilişkisi kuran edatlar “*gibi* ve *bigi*” şeklindedir.

senüñ *gibi* pâdişâh cihâna gelmedi 2a/9, merhem *gibi* eride 19a/1, gövdeyi harîr *bigi* eyler 39a/8

1.8.2. “Vasıta” veya “Beraberlik” İlişkisi Kuranlar

Metnimizde vasıta ilişkisi kuran edatlar “*ile, birle, bile*” şeklindedir.

süd-*ile* gerek şu *ila* ıslada 40b/10, gül şuyı *birle* yoğura 48a/12, maştakî günlük *bile* ola 20b/1, mûm *bile* kaynada göze ura 20b/9, ağzını ıssı şu *ile* yuma 22b/12, bal şerbeti *birle* kaynadalar 10b/12

1.8.3. “Miktar” İlişkisi Kuranlar

Metnimizde miktar ilişkisi “*kaçar, kerre, kez, kiz*” edatları ile kurulmuştur.

ķıhıyı kaynada içine gire üç *kez* nâfi‘dür 26b/10, gölgede dört *kerre* kaçardalar 21a/8, bu *deñlü* zahmet çekdi 2b/11, şol *kaçar* kaynadalar 13b/13, ol *kaçar* ğilzet hâşıl olur 49b/13, bir *kiz* böyle ideler 10a/8

1.8.4. “Sebepl, Maksat, Gaye, Hedef” İlişkisi Kuranlar

Metnimizde sebep ilişkisi genellikle “*içün, çün*” edatları ile kurulmuştur.

selesu’l-bevl-*içün* eyüdür 9a/1, iç ağrısı-*çün* olan edviyeleri beyân ider 23a/10, oğlı-*çün* bunca ‘ilm-ħikmet düzdüñ 4a/8

1.8.5. “Öncelik, Sonralık ve Zaman” İlişkisi Kuranlar

Metnimizde zaman ilişkisi “*soñra, berü, evvel, degin*” edatları ile kurulmuştur.

eger yilden *berü* süst olana ‘ilâc itsün 51a/2, andan *soñra* bir ince bezden süzeler 16b/8, erişdi ve *soñra* Tamüsü veribdi 3b/4, ammâ evvel başuñ beynisi za‘if olmaķlıĝındandır 13a/6, taşuña *degin* ki yağ tamâm çıķa 17a/6

1.8.6. “Yön Gösterme” İlişkisi Kuranlar

Metnimizde yön gösterme edatları “*karşu, aşağı*” şeklindedir.

güneşe *karşu* dürtine 32a/5, *aşağı* bırağa 5b/1

1.9. BAĞLAÇLAR

Cümleleri, kelimeleri veya kelime gruplarını birbirine bağlayarak aralarında çeşitli anlam ilişkileri kurma görevini yerine getiren bağlaçlar Türkçede geniş yer kaplamaktadır. Metnimizde çok sayıda bağlaç yer almaktadır. Bu bağlaçlar işlevlerine göre aşağıda belirtilmiştir.

1.9.1. Sıralama Bağlaçları

Bunlar art arda gelen eş değer veya eş görevde kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri birbirine bağlayan bağlaçlardır. (Korkmaz, 2009: 1104) Metnimizde bu gruba giren bağlaçlar “*ve, ile, hem ... hem, gerek ... gerek*” şeklindedir.

ķavī ider *ve* şehveti ziyāde ider 7a/6

sūd *ile* çörek otı birle 29b/13

dimāguñ *ve* a‘ zānuñ süddesin açar *ve* tenkıye-i dimāğ ider 8a/2

hem kıatı eşkün olur *ve hem* yügrük olur 6a/12

gerek sūd-ile *gerek* şu ıla ıřlada 40b/10

bilekleri *ne* yoğun *ve ne* ince ola 5b/6

1.9.2. Denkleştirme-Karşılaştırma-Seçme Bağlaçları

Metnimizde iki ögeyi karşılaştırma veya seçme gibi işlevlerde kullanılan bağlaçlar “*ya... ya, veya, veyahūd*” şeklindedir.

ya bal ile yuda *yā* zerdālū içine koyalar 15b/7

çoluķ etin yidüreler *veya* toñüz ödin içüreler 43b/1

ya hāmmāmda *ya* odaya güneşe karşı dürtine 32a/5

şeb-i Yemenī uralar *veyahūd* burnınuñ kıanı gelen yanına melceme uralar 59a/4

1.9.3. Pekiştirme Bağlaçları

Metnimizde bu gruba giren bağlaçlar “*bile, dahı, hem, ise*” şeklindedir. En çok kullanılan ise “*dahı*”dır.

ol kadar yol yürüyü *bile* eger yağ bulunmasa 62a/4

üzerine dökeler *dahı* karşıduralar 8b/9

peygâmbere leşkerinde *bile* binür-idi 2a/1

yise *dahı* hazım idemez 11a/7

amel kıllalar didi ve *hem* bizden soñra yâdigâr qalayıdı 4a/13

sigiller ne kadar *ise* anuñ sağışınca bişüre 33b/8

1.9.4. Cümle Bağlayıcısı Niteliğindeki Bağlaçlar

eger toñuz yağı ala girmezse 37a/3

velikin karañulık içinde bir şü vardır 2b/5

baña dermân eyle *yoqsa* helâk olurum didi 2b/13

ölüme çäre yoqdur *velikin* karañulık içinde bir şü vardır 2b/5

zîrâ bu ‘ illetler ruṭubet ḥāşıl olmaqlıqdan ḥāşıl olur 13b/3

1.10. FİLLER

Fiiller, iş ve hareket bildiren önemli sözlere dir. Fiiller, karşıladıkları hareketler ile zaman ve mekân kapsamı içinde, somut ve soyut nesne ve kavramlarla ilgili her türlü oluş, kılış, kılınış ve durumları bildirirler. (Korkmaz, 2009: 527)

1.10.1. Bildirme Kipleri

Bildirme kipleri, bir eylemin yapıldığını, yapılmakta olduğunu, yapılacağını bildiren kiplerdir. (Ediskun, 1999: 174)

1.10.1.1. Görülen Geçmiş Zaman: –dı/-di, -du/dü

Eski Anadolu Türkçesinde 1. ve 2. şahıslarda ekin ünlüsü daima yuvarlak, 3. şahıslarda düzdür. (Öztürk, 2017: 77) Metnimizde görülen geçmiş zaman çekiminin örnekleri şu şekildedir:

1. Teklik Şahıs–*dum*, -*düm*

Metnimizde örneği yoktur.

2. Teklik Şahıs –*duñ*, -*düñ*

bunca ‘ ilm-*hikmet düzdüñ* 4a/9

3. Teklik Şahıs –*di*, -*di*

şarğa ve ğarba hüküm *itdi* 1b/5

Hüsrev Râc şı *dı* *dutdı* habs *itdi* 3b/3

Arastañlis kığır *dı* 2a/3

1. Çokluk Şahıs–*duk*, -*dük*

Metnimizde örneği yoktur.

2. Çokluk Şahıs –*duñuz*, -*düñüz*

Metnimizde örneği yoktur.

3. Çokluk Şahıs –*dılar*, -*diler*

çadır *qurdılar* *oturdılar* 4a/1

durdılar 4a/6

Olumsuz Şekli: müyessir oldu İskendere *olmadı* 2b/10, İskender egritti *almadı* 4a/2

1.10.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman: -miş/miş

Öğrenilen geçmiş zaman kipi -*muş*, -*miş* ekleriyle yapılır. Ekin ünlüsü daima düzdür. (Öztürk, 2017: 77) Metnimizde sadece 3. Teklik şahıs ekinin örneği vardır.

3. Teklik Şahıs–*muş*, -*miş*, -*muş(dur)*, -*miş(dür)*

taşnif *olmuşdur* 1b/3

1.10.1.3. Geniş Zaman: -r, -ar/-er, -ur/-ür

Ekin yardımcı ünlüsü (u, ü) yuvarlaktır. Olumsuz çekimi –*maz*, -*mez* ekleriyle yapılır. Çekimde zamir kökenli şahıs ekleri kullanılır. (Öztürk, 2017: 78) Metnimizde 3. teklik ve 3. çokluk şahıs eklerinin örneği vardır.

3. Teklik Şahıs –r, -ar/-er, -ur/-ür

delü olur ışırgan olur 6b/7

‘aẓīm kuvvet virür 8a/1

kanı şāfi ider bedendeki ‘illetleri sürer 9b/13

ne kadar ğavġā duyursa 6b/8

3. Çokluk Şahıs –rler, -urlar, -ürler

aña āb-ı hayat dirler 2b/6

meflūc olurlar veyā süst-endām olurlar 11a/13

ne gelürlerse öñine 5b/13

Olumsuz Şekli: istikrāh hāşıl olmaz 8a/6, helāvet bulmaz 11a/10, yüzi buruşdurmaz 56a/5

1.10.1.4. Gelecek Zaman: -ısar/-iser, -ası/-esi, -acak/-ecek

Eski Anadolu Türkçesinde gelecek zaman eki –ısar,-iser dir. Bazı örnekler –ası –esi sıfat-fiilinin kip eki gibi kullanıldığı görülür. Bugünkü gelecek zaman kip eki –acak,-ecek Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde daha çok sıfat-fiil eki olarak kullanılmıştır. (Öztürk, 2017: 78) Fakat EAT'nin son dönemlerinde –acak / -ecek eki de gelecek zaman eki olarak kullanılmaya başlanmıştır. Metnimizde –acak / -ecek ekinin hem sıfat-fiil hem de gelecek zaman anlamı taşıdığı örnekler vardır.

3. Teklik Şahıs: hükminde olısar ve dilin biliser 2b/2

anuñ tahtını yil götüriser

geldi veyā gelesimidür 2a/5

yarına degin toñacaķ 14b/6

hayzdan pāk olıcaķ 47a/13

1.10.1.5. Şimdiki Zaman

Eski Anadolu Türkçesinde şimdiki zaman kipi için müstakil bir ek yoktur. Bu kip genellikle geniş zaman ekleri bazan da istek kip ekleriyle karşılanmıştır. Bugün kullanılan şimdiki zaman eki (-yor) Eski Anadolu Türkçesinde yoktur. Ancak geniş

zaman çekiminin özellikle 3. şahıslarında süreklilik için kullanılan dur- ve yoru- tasvir fiilleri şimdiki zaman anlamı vermektedir. (Öztürk, 2017: 79)

Metnimizde örneği yoktur.

1.10.2. Tasarlama Kipleri

Tasarlama kipleri diğer bir tabirle dilek kipleri, istenilen ya da tasarlanan bir eylemi anlatan kiplerdir. Bu kiplerde açık bir zaman anlamı yoktur. (Ediskun, 1999: 174) İstek, emir, şart ve gereklilik kipi olmak üzere dört alt başlıkta incelenir.

1.10.2.1. İstek Kipi

EAT'de istek kip eki -a, -e'dir. İstek kipinin 1. şahısları için daha çok emir 1. şahıs ekleri (-ayım, -eyim, -alum, -elüm) kullanılır. (Öztürk, 2017: 79)

Teklik 1. Kişi: ben bu şudan aña *virem* 3a/12, hüküm *ideyim* 3a/5

Teklik 2. Kişi: şıhhat *bulasın* 3a/4, baña *viribiyessin* 3a/8, *göresin* 2b/8

Olumsuzu: galağ *itmeyessin* 16b/10

Teklik 3. Kişi: mubtediler āsān *ola* 4b/5, kıvāma gele 24b/9, bilekleri büyük *ola* ve gēñ *ola* 5b/4, arpa katı *çeyneye* 5b/11, tıla *ide* 17b/12

Olumsuzu: şağ *ola beliñlemeye* ve *ürkmeye* 5b/3, hevā içine *girmeye* 16b/5

Çokluk 1. Kişi: zikir *idelüm* 16b/13

Çokluk 2. Kişi: Metnimizde örneği yoktur.

Çokluk 3. Kişi: ol yağı *dutalar şığalar* 17b/3, muhkem *bağlayalar* 16b/8, *kıynadalar* 31b/2, nāşūra *uralar* 34a/8, *qoyalar* ol ikisine *yidüreler* 39b/11

Olumsuzu: nesne *yemeyeler* 14a/3, yağdan *gidermeyeler* 31b/8, yatmayalar 14b/7, *şalmayalar* 21a/10

1.10.2.2. Emir Kipi

Emir kipinde her şahıs için farklı ekler kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesindeki emir çekimi bugünkü standart Türkiye Türkçesinden de farklıdır. (Öztürk, 2017: 79) Bu eklerin metnimizde var olan örnekleri şu şekildedir:

Teklik 1. Kişi: -ayın, -eyin, -ayum, -eyüm

Metnimizde örneği yoktur.

Teklik 2. Kişi: İki kullanım söz konusudur. Bunlardan biri *-gil*, *-gil* ekinin kullanımı iken diğeri eksiz, fiilin yalın hâlidir.

ağzın *kapagıl* oddan *endürgil* ço kırk gün tursun 9b/9, şabâh *yigil* göresin 9b/10, Çiñ bal *algıl* 9b/5, bize çäre *it* 4a/6, haber *vir* dedi 2a/10, dermân eyle 2b/13

Teklik 3. Kişi: *-sun*, *-sün*

bir sâ' at *tursun* 9b/8, ' avratda oğlan *olmasun* 47b/7, her ne perde gerekse *olsun* 28b/11, ' ilâc *itsün* 51a/2, baña *virsün* 3a/11, azad *itsün* 3a/10

Çokluk 1. Kişi: *-alum*, *-elüm*

zikir *idelüm* 16b/13

Çokluk 2. Kişi: *-ñ*, *-uñ*, *-üñ*, *-ñuz*, *-ñüz*, *uñuz*, *-üñüz*

bilüñ kim 5a/6

Çokluk 3. Kişi: *-sunlar*, *-sünler*

kim *varsunlar getürsünler* 3a/5

1.10.2.3. Şart Kipi

Şart eki *-sa*, *-se*'dir. Çekiminde çokluk 1. şahısta farklı bir durum vardır. (Timurtaş, 1976: 362)

Şart Kipi eki *-sa*, *-se* şeklindedir.

Teklik 1. Kişi: *-sam*, *-sem*

Metnimizde örneğine rastlanmamıştır.

Teklik 2. Kişi: *-sañ*, *-señ*

taşnîf *kılsañ* 4a/11, her ne kadar *dilerseñ* 9b/5

Teklik 3. Kişi: *-sa*, *-se*

eksük *olursa* 6a/2, *dursa* incükleri ditrer ve *otursa* duramaz 11a/8, *yise* dağı hażım idemez 11a/7, ağı *düşse* 21b/8, yanı *şışse* 22a/5, ağı *yyise* ve çoğar *olsa* 22b/9

Çokluk 1. Kişi: *-savuz*, *-sağ*

Metnimizde örneğine rastlanmamıştır.

Çokluk 2. Kişi: *sañuz, -señüz*

Metnimizde örneğine rastlanmamıştır.

Çokluk 3. Kişi: *-salar, -seler*

cimā' itsele 11a/12

1.10.2.4. Gereklilik Kipi

Metnimizde gereklilik kipi, Eski Anadolu Türkçesinde de olduğu gibi *gerek* kelimesinin kullanımıyla gerçekleşmiştir. Örnekleri şu şekildedir:

-mağ gerek, -mek gerek: içmek gereksin şıhhat bulasın 3a/11, *kaynamağ gerek* 10b/8, *şāmağlar yemek gerekdür* 13a/2

-gerek: şarāb-ı sünbülī gerekdür 11b/3, *'ilāc gerek* 13b/2, *ma' cūn misk gerekdür* 12b/12

1.10.3. Ek-fiil

Türkçede ek-fiil (cevheri fiil) *i-* fiilidir. Eski Türkçedeki *er-* fiilinden günümüzdeki şekline (*er- >ir->i-*) gelmiştir. Tek başına bir anlam ifade etmez. İsimlere eklenerek fiil gibi çekime girmelerini, fiillere eklenerek fiillerin birleşik çekim yapmalarını sağlar. (Öztürk, 2017: 73) İsimlerde geniş zaman, görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman ve şart kiplerinde çekimi yapılmaktadır.

1.10.3.1. Geniş Zaman

Teklik 1. Kişi: Metnimizde örneği yoktur.

Teklik 2. Kişi: *bi-naẓīr 'ālemsin* 2a/8

Teklik 3. Kişi: şu *vardur* 2b/6, emre *fermāndur* 4a/10, bu terkib *Cālinosuñdur* 9a/2, sebep *budur* 16a/10, yağa karşıdura dürte *mücerrebdür* 27b/10, İskender Zü'l-*karneyn-i Dāvud oğlıdur* 1b/4

Çokluk 1. Kişi: Metnimizde örneği yoktur.

Çokluk 2. Kişi: Metnimizde örneği yoktur.

Çokluk 3. Kişi: bu hayvānlar egerçe *şāmitlerdür* 4a/9

1.10.3.2. Görülen Geçmiş Zaman

Teklik 1. Kişi: Metnimizde örneği yoktur.

Teklik 2. Kişi: bunca ʿ ilm-ḥikmet *düzdün* 4a/8

Teklik 3. Kişi: cemīʿ i avādan ve maʿ mūr *idi* 1b/10, otuz biñ subaşısı var-*idi* 1b/11, seksen yaşında *idi* 61b/8

Çokluk 1. Kişi: Metnimizde örneği yoktur.

Çokluk 2. Kişi: Metnimizde örneği yoktur.

Çokluk 3. Kişi: Metnimizde örneği yoktur.

1.10.3.3. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Metnimizde örneği yoktur.

1.10.3.4. Şart Kipi

Metnimizde sadece 3. teklik kişi örnekleri vardır.

Teklik 3. Kişi: on ʿ avratı daḥı *varsa* rāzı ide 8b/13, dermān eyle *yoḳsa* helāk olurum 2b/13, ḳanḳısı gerek-*ise* olsun 17a/2, sigiller ne ḳadar *ise* 33b/7

1.10.4. Birleşik Fiiller

Birleşik fiiler iki ya da daha çok kelimenin birleşip kaynaşmasından oluşan yeni anlamdaki fiillerdir: Gel-i-ver, gelmez ol-, gel-ivermiş ol-, his(s)-edebil-, gelecek ol-, göz at-, hasta düş-... gibi. (Ediskun, 1999: 228)

Çalışmamızda birleşik fiiler “İsim+Yardımcı Fiil Kuruluşunda Olanlar, Fiil+Yardımcı Fiil Kuruluşunda Olanlar ve Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller” olmak üzere üç başlık altında incelenmiştir.

a) İsim+Yardımcı Fiil Kuruluşunda Olanlar

Bunlar bir ad veya sıfat ile *et-*, *eyle-*, *yap-*, *kıl-* *ol-* ve *bulun-* yardımcı fiillerinin birleşmesinden oluşmuştur. Birleştikleri yardımcı fiilin görevi, bir adı fiil durumuna getirmektir. (Korkmaz, 2009: 792) Metnimizde bu şekilde kurulmuş olan birleşik fiiler aşağıda verilmiştir.

et- fiili ile kurulanlar: ‘aқle it- 24a/6, ‘amel it- 14a/6, azad it- 3a/10, başş it- 24b/5, berkit- 16b/5, beyān it- 4b/8, buћur it- 20a/13, bulamaç it- 26b/2, cem‘ it- 40a/1, cimā‘ it- 47b/1, çāre it 4a/6, def‘ it- 11b/5, def‘-i istifrāğ it- 48b/13, def‘-i melāl it- 7b/13, düğün it- 55a/4, emr it- 2b/8, eşer it- 18a/11, fāyda it- 31a/9, fetћ it- 13a/1, fetile it- 52a/10, ğalaş it- 16b/10, ğargara it- 58a/3, ğüzel it- 55b/11, һabs it- 3b/3, һafif it- 38a/12, һall it- 24b/9, һalkа it- 22b/4, һazm it- 9a/7, һükm it- 1b/5, һoř it- 59b/2, icābet it- 61b/5, ‘ilāc it- 61b/8, isti‘ māl it- 22b/13, қabz it- 25a/11, kar it- 35a/9, қavī it- 7a/6, kesr it- 16b/1, қısm it- 4b/6, kifāyet it- 53b/10, қurř it- 24b/10, қuvvet it- 9b/4, kül it- 60a/7, les it- 31b/3, ma‘ cün it- 7b/10, men‘ it- 10a/4, menfa‘at it- 10a/2, merhem it- 34a/13, miқadde it- 11b/3, pāk it- 36a/3, rāzi it- 8b/13, rivāyet it- 1b/4, řāfi it- 13b/12, saћķ it- 16a/1, sākın it- 35a/4, siyāh it- 55a/12, sürme it- 59b/4, řāf it- 24a/2, taћlil it- 24a/1, taşnif it- 4b/1, te‘ accub it- 2b/3, tılā it- 17b/8, yaқu it- 26a/10, yan it- 8b/3, zāyil it- 14b/13, zevķ it- 12b/8, zikir it- 12b/5, ziyāde it- 11b/4

eyle- fiili ile kurulanlar: ‘āқide eyle- 24b/13, arām eyle- 44a/13, berāber eyle- 10a/10, bigi eyle- 39a/8, buћūr eyle- 51b/9, çare eyle- 2b/4, dermān eyle- 2b/13, eyü eyle- 37a/11, ferāћ eyle- 9a/8, fetil eyle- 23a/3, gibi eyle- 33b/13, һabb eyle- 15b/6, һōř eyle- 10a/3, һuқne eyle- 44a/5, ishāl eyle- 56b/3, қāyım eyle- 49b/4, ma‘ cün eyle- 9b/2, merhem eyle- 40b/10, rāzi eyle- 8a/7, sākın eyle- 38b/13, řāf eyle- 33b/3, řifāf eyle- 44b/10, řabi‘at-ı telyin eyle- 56a/8, taћlil eyle- 57a/4, ter eyle- 62a/3, tılā eyle- 18b/13, vaşıyyet eyle- 53a/3, yaқu eyle- 42a/4, yumřaқ eyle- 25a/10, ziyān eyle- 53a/5

ol- ile kurulanlar: arı ol- 55a/11, ‘ārız ol- 13a/10, āsān ol- 4b/2, azlezet ol- 13a/10, bahalu ol- 6a/4, bay ol- 54a/2, beñil ve āğāh ol- 13a/4, bī-zaћmet ol- 8a/8, boylu ol- 5a/12, büyük ol- 5b/4, cem‘ ol- 46b/5, çıқmaz ol- 60a/13, çuқur ol- 5a/9, def‘ ol- 33b/11, delü ol- 6b/7, depegeñ ol- 6b/7, eksük ol- 16b/7, eski ol- 37a/3, eyü ol- 21b/9, fānī ol- 35b/7, fāyide ol- 4b/4, ğālib ol- 12b/11, geñ ol- 5b/4, gerek ol- 55b/6, gökçek ol- 5a/7, һācet ol- 16b/9, һalř ol- 50b/8, һamli ol- 46a/13, һāřıl ol- 13b/4, һāzır ol- 16b/9, helāk ol- 4a/3, һord ol- 10b/2, һoř ol- 58b/6, һünerlü ol- 6a/3, һünersüz ol- 6b/13, ince ol- 5b/7, inzāl ol- 12b/8, issiyel ol- 17b/9, iřtiћā ol- 12a/11, қabқara ol- 45b/10, қādir ol- 13a/13, kāhil ol- 6b/4, қāl ol- 20b/8, қavī ol- 8b/12, қāyım ol- 50b/3, kebāb ol- 47b/13, қıřa ol- 5a/13, қızlıқ ol- 4a/3, levn-i aқ ol- 39b/12, meflüc ol- 14b/11, muharrā ol- 13b/12, muћkem ol- 49a/7, muşaffa ol- 10b/4, mübārek ol- 55a/4, mübtelā ol- 11a/12, müte‘azzir ol- 12a/12, müyessir ol- 2b/10, nāfi‘ ol- 39b/2, nāzile ol- 19b/8, paқ ol-

30a/8, perişān ol- 2b/11, rūşen ol- 54a/1, rüz ol- 61a/4, şabāḥ ol- 29b/9, şāfī ol- 8b/8, saḥt ol- 51a/10, şaḥ ol- 5b/3, sākin ol- 21a/12, şayrū ol- 2b/12, sulbuñ ol- 12a/10, süst ol- 51a/2, süst-endām ol- 11a/13, şādkām ol- 4b/2, şifā ol- 12a/13, şiş ol- 26a/7, tamām ol-16b/7, taşnīf ol-1b/3, taze ol- 32a/3, tīz ol- 5a/10, tōḡ ol- 5b/10, tōmalıç ol- 5a/9, uçalu ol- 5b/5, uzun ol- 5a/9, vāḳi‘ ol- 4a/12, verem ol- 41a/13, yaraḳān ol- 43a/8, yaş ol- 17b/1, yaşlu ol- 6b/8, yılamış ol- 42b/10, yumşaq ol- 20a/4, yügrük ol- 6a/6, yüklü ol- 47b/1, za‘if ol- 11a/3, zāyil ol- 38a/13, zikir ol- 17b/5, zīrek ol- 54a/7

kıl- ile kurulanlar: ‘amel kıl- 4a/12, emr kıl- 3b/8, fuḡūllıḳ kıl- 3b/9, ḥāzır kıl- 51a/8, kār kıl- 54a/12, ḳavī kıl- 11b/3, muḥkem kıl- 8a/4, şafī kıl- 16b/8, şübhe kıl- 16b/13, taşnīf kıl- 4a/11, tılā kıl- 49b/12, ziyāde kıl- 8a/5

b) Fiil+Yardımcı Fiil Kuruluşunda Olanlar

Bu birleşik fiiller, zarf-fiil eki taşıyan bir fiil unsuru ile bir tasvir fiilinden kurulur. Ana unsur başta, tasvir fiil sonda bulunur. Anlamı üzerinde bulunduran bu unsur –A, -I, -Ip zarf-fiil eklerinden birini taşır. “Bil-, ver-, dur-, gel-, git-, kal-, koy-, gör-, yaz-“ yardımcı fiilleri asıl fiile yeterlik, ihtimal, tezlik, devamlılık, beklenmezlik, yaklaşma gibi anlamlar kazandırır. (Karahan, 2010: 77)

Metnimizde bu grupta örnek olarak gösterebileceğimiz bir birleşik fiil örneği yoktur.

c) Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller

Anlamca kaynaşmış birleşik fiiller, bir ya da birden çok isim, kök ya da gövdeleri ile bir fiilden oluşan birleşik fiillerdir: Hasta düş- (hastalanmak, hasta olmak), göz at- (şöyle bakıvermek), kafa tut- (boyun eğmemek için karşı gelmek), ağız ara- ya da ağız yokla- (öğrenilmek istenen şeyi söyletmek için sözü idare etmek) ... vb. (Ediskun, 1999: 246)

Metnimizde geçen anlamca kaynaşmış birleşik fiiller şu şekildedir:

haber vir- (bildirmek, haber ulaştırmak) 2a/10, zaḥmet çek- (güçlülükle karşılaşmak) 2b/12, yādigār ḳal- (bir olayı, bir kimseyi hatırlatan nesne) 4a/10, ad vir- (adlandırmak) 4b/3, ḳan git- (büyük ve küçük abdestini yaparken kan gelmek) 23b/4, birbirine ḳat- (karıştırmak) 34a/12, yūregi oyna- (ansızın korkmak veya heyecanlanmak) 54a/9

1.10.5. Fiilimsiler

Bir eylem adı oldukları için isin; bir ismi niteledikleri için sıfat; iki cümlecığı bağladıkları için bağlaç olan; özne, nesne, tümleç aldıkları için de cümlede yüklem görevinde bulunan kelimelere fiilimsi denir. (Ediskun, 1999: 246)

1.10.5.1. İsim-Fiil

Ad-fiiller, fiil, kök ve gövdelerinin karşıladıkları oluş, kılış ve durumları; şahıs ve zamana bağlı olmadan gösteren fiil adlarıdır. Fiilleri, ad-fiil (mastar ekleri) getirerek adlandırırız. (Korkmaz, 2009: 864)

-mak/-mek

oğul kız *olmağ*-içün 46b/13, *almağ*virmek olmaya 55a/2, avu *kılğamağ*da 10a/2, *kaynamağ* gerek 10b/8, kavî *kılmağ*lığa 13b/2, siñir *uzatmağ*un edviyelerin beyân ider 30a/3, mārûl ve çarpüz *yimekdür* 42b/4, at *segritmek* ve sefere *gitmek* ve cimā' *itmek* 55a/2

-ma/-me

a'zanuñ *şıtmasındadır* 59b/7, otlar yağın *çıkarmanın* bildürür 16a/10, *bezelenmesindedür* 59b/8, *gegirmesi* var-ise gide 59b/11, 'abîr düzmesin beyân ider 51b/1

1.10.5.2. Sıfat-Fiil

Fiillerin, zamana bağlı isim ve sıfat şekilleridirler. İsimler gibi, çokluk, iyelik ve hal eklerini alırlar. (Gülsevin, 1997: 123)

-an/-en

başında *olan* zahmetleri beyân ider 4b/11, *kalan* fâydelerden 8b/11, cemî' i a'zâran ne kadar renc var-ise 9b/11, *kaynayan* almanuñ üzerine 10b/13, *çıķılan* içi getüreler 17a/13, şovuğdan *ölene* 17b/11, kanı *gelen* yanına 59a/4

-acağ/-ecek

yatacağ vaqtin tâ ki 'acâyib göreler 8b/11, *yiyecegi* yunmaduğ birinc ola 24b/10

-duğ/-dük

oda *girmedük* hām mūm 28b/13, *yunmaduğ* birinc ola 24b/10, yara *ağduğın* yire düze 40b/4

-ar/-er

eti *yinür* kuşlar 31b/1

-maz/-mez

oñulmaz başları 37a/11, *yaramaz* hıltları söker 57a/4, kıl *bitmez* yere 29b/10

-mış/-miş

yıllamış yağ-ıla 30b/11, şāfi-i kefi *alınmış* bal-ile 8b/5, şāfi *olmuş* baluñ 8b/8, *havālanmış* göz-içün ve kāl *olmuş* göze 20b/8, *bişmiş* yumurda ağı 23b/5, *göyünmiş* mercimek 28a/13, yinmiş etleri 37a/10, *didilmiş* kettān bizini 20b/5

1.10.5.3. Zarf-Fiil

Fiilleri başka fiillere bağlamak üzere zarflaştırılan eklerdir. Cümlelerin içindeki başka unsurlarla bir araya gelerek zarf-fiil görevinde kullanılmış olan zaman veya kip ekleri de bulunmaktadır. (Gülsevin, 1997: 125)

-a/-e

başını *şala şala* gide 5b/2

-duğca/-dükce

gerek *olduğca* 55b/6

-ı/-i/-u/-ü

nohūd alalar *ışlayu* koyalar 8b/1, baytarnāme *diyü* ad virdi 4b/3

-ıcağ/-icek

ağşam *yatıcağ* vakit 15a/5, kışrağ *göricek* kişneye 5a/11, kıyruğın yukarı *götüricek* 5a/13, *yüricek* kıyruğın egmeye 5b/11, bu terkibi *erişicek* şifā ola 28b/12

-ınca/-ince

üç *miğdārınca* bal 8a/12, nohūd *miğdārınca* köknār için 8b/4, edviye *miğdārınca* ağı oğul bal 11b/12, kaşuğ *miğdārınca* acle içeler 14a/2, bunları *geregince* katalar 29a/10, *göyünince* bişe 55b/2, düt *ezildügince* şuyın yuda 58a/4, tā ayağa *inince* 61b/2

-ken/-iken

bügrü *iken* tok olmaya 5b/10

-ıp/-ip/-up/-üp

birbirine *karışıp* 50b/7, bādām yağı *katıp* 56a/13, za‘if *olup* 12a/5, toñüz yağına *katup* 51a/12, kabını *çıkarup* yumşak döge 58a/7, şuya *bırağup* içüreler 61a/2

1.11. ÜNLEMLER

Ünlem söz içinde konuşanın acıma, beğenme, sevinç, korku, çaresizlik, şaşkınlık, üzüntü, dua, hayret, pişmanlık, kıskançlık, özlem, gibi çok çeşitli duygu ve heyecanlarını etkili ve kısa bir biçimde anlatmaya; karşındakilere seslenmeye, çağırmaya, cevap vermeye, göstermeye, sormaya, onları onaylamaya, redde veya tabiattaki sesleri taklit yolu ile kelimeler türetmeye yaran bir söz türüdür. (Korkmaz, 2009: 1140) Metnimizde sadece seslenme ünlemi kullanılmıştır.

ya Arastağālīs benüm gibi pādīşāh cihāna geldi veyā gelesimidür 2a/4

yā Arastağālīs ādem oğlıçün bunca ‘ilm-ḥikmet düzdün 4a/8

1.12. İKİLEMELER

İkileme, anlatım gücünü artırmak, anlamı pekiştirmek, kavramı zenginleştirmek amacıyla, aynı sözcüğün tekrar edilmesi veya anlamları birbirine yakın yahut karşıt olan ya da sesleri birbirini andıran iki sözcüğün yan yana kullanılmasıdır. (Hatiboğlu, 1981: 9)

uyanı *katı katı* çeyneye 5a/10, erdüğinden soñra *az az* karşıdura 35b/4, ‘amel ide *azacuk azacuk* ‘acāyīpdür 14a/6, *bir bir* kişiye ‘ilāc itdüm 61b/7

1.13. DEĞERLENDİRME

Çalışmadan elde edilen sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

1) Çalışmamıza konu olan Terceme-i Baytarnāme adlı eser, iki farklı kitaptan oluşmaktadır. Kütüphane kayıtlarında bu şekilde kayıtlı olması sebebiyle başlangıçta tamamının baytarname olduğu düşünülen eserde eksik sayfalar mevcuttur. 6b-7a numaralı varakta baytarname konulu eserin bittiği ve tıp kitabına geçiş yapıldığı tespit edilmiştir. Bu sebeple baytarnamenin 2.bâbından itibaren tam 8 bölümü elimizde mevcut değildir. Tıp kitabının ilk sayfası olan 7a numaralı sayfayı müellif, 10 ile

numaralandırılmıştır. Buradan hareketle tıp kitabının başlangıç kısmından 10 varak eksik olduğu tespit edilmiştir. 22b-23a ve 32b-33a numaralı varaklarda da eksik varak olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla eser bütünlük arz etmemektedir.

2) Kaynaklarda hakkında pek bilgi olmayan Hibetullah b. İbrahim'in çalışmamıza konu olan eserinin telif ya da tercüme tarihi hakkında da kesin bir bilgi yoktur. Fakat eserde ilgi ekinin, 2. kişi iyelik eklerinin, geniş zaman ekinin ya da birdirme ekinin daima yuvarlak ünlülü kullanılmış olması ve görülen geçmiş ve duyulan geçmiş zaman 3. tekil kişi eklerinin ise daima düz ünlülü kullanılmış olmalarından yola çıkarak eserin Eski Anadolu Türkçesi dönemi dil özellikleri gösterdiğini söylemek mümkündür.

3) Düzlük yuvarlaklık uyumu tam değildir. Örneğin *gördi* gibi bünyesinde yuvarlak ünlü bulunduran kök veya gövdelere düz ünlülü ekler gelmiştir. *gördi 2a/3, yoñıla 46b/7*

4) Kalınlık-incelik uyumu, -ki ve -ken eklerinin kullanımında tamdır. -yor ekinin örneğine eserimizde rastlanmamıştır. Fakat -lık, -lik yapım ekinin kullanıldığı örneklerde kalınlık-incelik uyumu bozulmuştur. Bu sebeple uyum tam değildir diyebiliriz.

5) Eserin harekeli olması okumayı genel anlamda kolaylaştırmıştır. Fakat eserdeki tahribat, zaman zaman kelimeleri ve hareketleri seçmemizi zorlaştırmıştır. Eserde ikili imlâya sahip kelimelerin yanında yanlış yazıldığını tespit ettiğimiz birçok kelime mevcuttur.

6) Eserde -up, -üp zarf-fiil eki, EAT'nin de karakteristik bir dil özelliği olarak düzenli bir şekilde ʘ harfi ile yazılmıştır. Çeviriyazıda ise -up, -üp şeklinde belirtilmiştir: *kaşışdurup*. Ayrıca ekin -ip şekli de mevcuttur: *kaşıp 46b/7, 56a/13*

7) Eserde "ki" bağlacının hem "ki" hem "kim" şekli kullanılmıştır.

8) Eserin imlâsında dikkat çeken bir diğer husus ise bazı eklerin bitişik yazılmasıdır. Özellikle ile ve içün edatları bazı yerlerde sözcüklere bitişik yazılmış bazı yerlerde ise ayrı yazılmıştır. *ãdem oğlıçün 4a/8, et bağrı çün 28a/10*

9) Eserde geçen *çegzinmek, degzinmek, dürtinmek göynüdmek* gibi fiiller yanında *beliñ, çığıt, çıkrımcı, evün, göcünsey, gezer, gücül* gibi kelimelerin *Tarama Sözlüğü*'nde

tanımlanmadığı tespit edilmiştir. Bu anlamda eser barındırdığı söz varlığı açısından önem arz etmektedir.

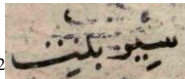
İKİNCİ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYONLU METİN

2.1. TRANSKRİPSİYONLU METİN [01b]

(1) bi'smi'llāhirrahmāni'errahīm

(2) ammā bilgil kim bu kitāb baytarnāmeye sebebi (3) İskender zamānında taşnīf olmuşdur şö'yle ri- (4) rivāyet iderler kim İskender Zū'l-ḳarneyn-i (5) Dāvud oğlıdur temāmet şarḳa ve ğarba ḥūkm itdi (6) ve biñ yedi yüz pāre şehri yaptı adı (7) İştānbūl gibi Dār-ı Çīna gibi Romā Sīrbint² (8) 'Ummānkeş Çīn mā Çīn Şemerḳandī Hīrī (9) ve Mışır ve İskenderiye ve 'Antaḳiye ve buña beñzer (10) şehirlerü şö'yle cemī' i avādan ve ma' mūr idi (11) ve otuz biñ subaşı var-idi her subaşınuñ (12) otuz kez yüz biñ eri var-idi ve on iki biñ [02a] (1) peygāmbere leşkerinde bile binür-idi ve her gün yüz (2) biñ kişi şöleninde yimek yirdi bir gün bu 'azamet-ile (3) kendüyi gördi Arastaḳālīs kığırdı Arastaḳā- (4) līs gelicek İskender iyitdi ya Arastaḳālīs (5) benüm gibi bādişāh cihāna geldi veyā gelesimidür (6) dedi Arastaḳālīs iyitdi senüñ gibi 'āḳıl (7) ve fāzıl ve müdebbir 'ilm-ḥikmetde ve 'ilm-nücūmda (8) şimdiki zamānda yoḳdur bi-naḳīr 'ālemsin (9) senüñ gibi bādişāh cihāna gelmedi gelesimidür (10) baña ḥaber vir dedi Arastaḳālīs reml urdı (11) usturlāb götürdi didi kim senüñ gibi pādişāh (12) cihāna gelmedi ve senden soñra geliser aña Dāvud (13) oğlu Süleymān Nebī dirler anuñ tahtını yıl götüri- [02b] (1) ser cemī' ins ü cin vuḥūş u tıyūr anuñ ḥükminde (2) olırsar ve cemī' sinüñ dilin biliser çünkim İskender (3) bu cevāb işitdi te' accub itdi kim baña çāre (4) eyle kim anı göreyim Arastaḳālīs iyitdi kim (5) ölüme çāre yoḳdur velikin ḳarañulıḳ içinde (6) bir şu vardur aña āb-ı ḥayat dirler andan ala (7) getüresin içesin ölmemege dermān oldur (8) Süleymān Nebī göresin fi'l-ḥāl emr itdi (9) cemī' leşker bindiler ḳarañulıḳa girdiler daḫı gitdiler (10) aḫir hıızıra müyessir oldı İskendere olmadı (11) girü çıḳdı perişān oldı kim bu deñlü zaḫmet (12) çekdi ele girmede şayrū oldı Arastaḳā- (13) līs kığırdı didi kim baña dermān eyle yoḳsa = [03a] (1) helāk olurum didi eytdi şāha senüñ (2) rencüñe sıtma renci dirler Belḥuñ içinde bir buñar (3) vardur aña Zū'l-cüşin çeşmesi dirler andan (4) ala getürüb içmek gereksin şıḫḫat bula- (5) sın eytdi ḥūkm ideyim kim varsunlar (6) getürsünler Belḥde Ḥüsrev adlı bir ḳulu var-idi (7) bitı yazdı

veribdi kim ol şudan becid baña ... (8) viribiyessin çünki biti geldi Hüsreve (9) degdi bildi kim İskendertendur bu şu aña (10) candur eytdi beni azad itsün ve ma- (11) lınuñ yarusın baña virsün tā kim (12) ben bu şudan aña virem çünki bu haberi İskender (13) işitdi ğazaba geldi ‘azīm kaķıdı [03b] (1) Rāc atlu bir şāh var-idi otuz biñ (2) erile anı gönderdi geldi uğraşdı (3) Hüsrev Rācı şıdı dutdı habs itdi (4) haber İskendere geldi erişdi ve soñra (5) Tamūsı veribidi altmış biñ er-ile geldi (6) uğraşdı Hüsrev Tamūsı daħı şıdı anı daħı (7) habs itdi haber İskendere geldi (8) İskender emr kıldı ki cemī‘ leşker nebisün (9) ya‘ni kul bunuñ gibi fużūllıķ kılur didi (10) İskender cemī‘i leşker-ile bindi Hüsrevüñ (11) üstine geldi Hüsrev bir şarb-ı kal‘e (12) var-idi İskender geldüĝin bildi kaķdı (13) kal‘eye çıķdı bildi kim qarınca üzerine Süleymān [04a] (1) geldi İskender daħı qarşusına çadır kurdılar (2) oturdılar üç yıl İskender egritti almadı (3) ahır kızlıķ oldu atlar helāk olmaĝa başladı (4) geldiler eytdiler yā İskender cihan-ı atlarımız (5) helāklık erişdi sipāhınuñ silāhı (6) ve aleti atdur bize çāre it durdılar İskender (7) vezir Arastaālīs kıĝırdı gelicek didi kim (8) yā Arastaālīs ādem oĝlıçün bunca ‘ilm- (9) hikmet düzdüñ bu hayvānlar egerçe şāmitler- (10) dür veli emre fermāndur nola bunlaruñçün (11) bir kitāb taşnif kılsañ yolda ve seferde bir (12) maraz vāķi‘ olıcaķ ol kitāb-ile ‘amel kıllalar (13) didi ve hem bizden soñra yādigār қalayıdı [04b] (1) Arastaālīs bu kitābı taşnif itdi İskenderüñ (2) göñli şādkām oldu Arastaālīs bu kitāba (3) baytarnāme diyü ad virdi bes ben za‘if naħif (4) daħı bu қadar fāyide oldıki ‘Arabī dilden Türkiye (5) döndürdüm tā muhtediler āsān ola on bāb (6) üzerine қā‘idesi kısm itdüm va’llāhu a‘lem (7) bi’s-şavāb **el-Bābu’l-evvel** evvel (8) bāb atun eyü³ ‘alāmetlerin beyān ider **el-bāb** (9) **u’s-şānī** atun eyü şifātların beyān ider ... (10) **el-bābu’s-şāliş** atun dişlerin beyān ider ... (11) **el-bābu’r-rābi**‘ atun başında olan zaħmetleri (12) beyān ider **el-bābu’l-hāmis** atun boynında (13) olan zaħmetleri beyān ider **el-bābu’l şādiş**[05a] (1) atlaruñ içinde olan zaħmetleri beyān ider (2) **el-bābu’s-şabi**‘ atun ayaĝında olan zaħmetleri (3) beyān ider **el-bābu’s-şāmin** atun gevdesinde ... (4) olan zaħmeti beyān ider **el-bābu’l-tāsi**‘ atun (5) ısıtmasın beyān ider **el-bābu’l-‘aşr** atlaruñ (6) eyü ‘alāmetlerin beyān ider ammā bilüñ kim eyü atun (7) ‘alāmeti oldur kim yüzi gökçek ola başı büyük (8) olmaya ve küçük daħı olmaya ve kūyaķları ince (9) ve uzun ola gözleri çuķur olmaya tomalıç ola (10) uyanı қatı қatı çeyneye ve avāzı tiz ola ve (11)

³ Sayfa tahribatı sebebiyle kesin olarak tespit edilememiştir. Fakat 1. bāb içeriğinden yola çıkarak “eyü” yazdığı düşünülmektedir.

kışrak göricek kişneye boynı uzun ola yili (12) ve kıyruğı uzun ve boylu ola ve kıyruğının süñüğü (13) kışa ola ve kıyruğın yukaru götüricek tızcek [05b] (1) yine aşığa bırağa ve şufurasınıñ iki başınıñ arası (2) tomruğ şıgır ola ve yolda başını şala şala =⁴ (3) gide ve yolda izde şağ ola belinlemeye ve ürkmeye (4) öñüni gözleye bilekleri büyük ola ve geñ ola (5) ve geñ ucalu ola ayagın götüricek tız (6) götüre berk başa bilekleri ne yoğun ve ne ince (7) ola dırnaqları degirmi ola ve ayaqlarınıñ (8) aşuqları yumrı olmaya ve iki kıçın öñ ayağından (9) geçüre ve kaçanıcağ iki öñ ayağın döke (10) beli uzun olmaya ve bügri iken toğ olmaya (11) yüricek kıyruğın egmeye ve arpa kıtı çeyneye ve (12) kaçanıcağ belini egmeye ve şuyı az içe ve yolda (13) evvelin şalındurmaya ve ne gelürlerse öñine girü- [06a] (1) sine bakmaya eger sağ eyegüsinden sol eye- (2) güsünüñ biri eksük olursa anuñ gibi (3) at yügrük ve hünerlü olur anuñ gibi at bahalu (4) olur **El-bābu's-sānī** atlarıñ eyi şıfatların (5) beyān ider ammā bilüñ kim tōrı at gökçek olur eşkūn (6) ve yügrük olur yolda ve seferde berk olur ve ħurmāyī (7) tōrı at gökçek olur yügrük ve eşkūn ve hüner- (8) lü olur alca at laşif ve kıyruğı kıtı yengül olur- (9) sa kıtı yügrük olur ve eşkūn yumşaq olur ve de- (10) mür boz at boylu olursa yüreklü olur ve (11) kıtı yorğa ve eşkūn olur ve yügrük olur ve eger (12) at gökçek olur yörügen ve hem kıtı eşkūn olur (13) ve hem yügrük olur boz at gökçek olur yelisi [06b] (1) ve kıyruğı ve kirpüğü kara olursa gāyet gökçek (2) olur yazın yola berk olur ve hem yörügen (3) olur yügrük eger geyregi bili kıyruğı ve tırnaqları (4) ağ olursa hiç yaramaz ve yolda izde kāhil olur (5) balçıqda qalır kışın ħōd qarda görmeklik ... (6) za' if olur yolında görmez olur kara at (7) delü olur ışırğan olur ve depegeñ olur (8) kıtı yaşlu olur qadar gāvğā duyursa ħalıqlar (9) depinür qazınur üstindekine rāřat vermez (10) ve ammā berk olur ve yügrük olur qula at (11) yelisi ve kıyruğı ve kirpüğü kara olursa yügrük (12) olur eger yelisi ve kıyruğı ve kirpüğü ağ o- (13) lursa kāhil olur ve hünersüz olur ve amma⁵[07a] (1) dirhem ħabbu's-sevdā biş dirhem ve seliħa beş dirhem ve habbu'l (2) belesānı biş dirhem ve 'āqırqarħa biş dirhem su' d (3) biş dirhem mařtakī biş dirhem qaķule biş dirhem za' ferān (4) biş dirhem anīsūn on dirhem yā şeker-ile yā bal-ile bişüre (5) yiye nāfi' dür **ma' cūn mefruħ** ... ħařşası budur ki cimā' ı (6) qavī ider ve şehveti ziyāde ider ve řa' āmı ħazm ider cevz-i bevvā (7) on direm za' ferān on direm besbāse biş direm qaranfūl (8) beş dirhem kebābe on dirhem dāřçinī on dirhem emlec (9) on dirhem zencebīl on dirhem afyon iki direm bezru'l-bānc (10) biş direm varaķı'l-

⁴Metnin orijinaline bağlı kalınması sebebiyle kullanılmaktadır.

⁵Eksik varak tespit edilmiştir. Bu aralıkta ise baytarname konulu kısım bitmiş tıp kitabı başlamıştır.

hayāl elli dirhem lisanu'l-asāfur yigirmi (11) müşk bir denk hūlincān on direm yā şeker-ile yā bal-ile ... (12) bişüreler 'asel sekiz dirhem andan şoñra yiyeler nāfi' dür (13) ... **ma' cūnuñ şāhābe sultān muḥmer muhammed**... sūnbül toḳuz dirhem [07b] (1) cevz boya toḳuz direm besbāse toḳuz direm kākūle toḳuz direm kebābe (2) toḳuz direm 'ākırkarḫa iki dirhem pinç mähizeher toḳuz direm (3) ferfiyūn toḳuz direm behmen toḳuz direm zerneb toḳuz direm (4) 'ūd-ı şalīb toḳuz direm zencebīl toḳuz direm maştaki toḳuz direm (5) za' ferān toḳuz direm gendü ve toḳuz direm ve sādīc-i Hindī toḳuz (6) direm fāvecīl toḳuz direm anīsūn toḳuz direm çemen toḳuz (7) direm cerez toḳuz direm zīre-i Kirmānī toḳuz direm mağız-ı bādām (8) mağız-ı finduḳ on biş dirhem hūlincān on direm lisanu'l- (9) 'asfūr on direm bal iki vaḳıye ola ḳaynada kefin ala bişüre (10) ma' cūn ide yiye her gün üç direm yiye ... **Ma' cūn namāz-būr-içün** (11) yiye nāfi' dür serḫas-ı Rūmī yigirmi direm yumşaq döge şıḡır ödine (12) ḳarışdura her şabāḫ yiye üstine ḳoz yiye fi'l-hāl düşe taḡar- (13) cuḡ-ıla mücerebdür ... **ma' cūn-u ferah'**dur def' -i melāl ider ve mi' deye [08a] (1) 'azīm ḳuvvet virür ve balḡamı ve şafrāyı ve sevdāyı def' ider (2) dimāḡuñ ve a' zānuñ süddesin açar ve tenḳıye-i dimāḡ ider (3) ve eryāḫ-ı fāsīde-i taḫlīl ider ve a' zā-i-re' isleri muḫkem (4) ḳılur başuñ ve dimāḡuñ nezlesin def' -i ḫarāret-i 'azizi (5) ziyāde ḳılur şöyle-kim cimā' iderse za' iflīḳ (6) ve süstlīḳ ve istikrāḫ ḫāşıl olmaz eger igirmi 'avratı daḫı (7) olursa cemī' sin rāzı eyleye bī-renc ve bī-zaḫmet (8) ola vaḳtinde isti' māl ideler ... **şıfat-ı ıtrifīl** (9) emlec on dirhem belīlec on dirhem bādām içi on direm (10) helīle kābili on direm şaru helīle on dirhem... (11) ḳara helīle otuz dirhem bunları ḡāyetde dögeler elekden (12) geçüreler bu edviyelerüñ üç miḳdārınca bal ḳatalar ḳaynadalar (13) kefin alalar ma' cūn ideler isti' māl idüb yiyeler nāfi' dür [08b] (1) **ma' cūn-ı noḫūd** evvel şaru noḫūd alalar ışlayu (2) ḳoyalar tā kim ışlana andan şoñra ḳazandan çıkaralar şıḡır yaḡı (3) içinde bir yan ideler ya' nī ḳurudalar andan şoñra döge- (4) ler bu noḫūd miḳdārınca köknār için dögeler ḳatalar aḳ ... (5) şāfi-i kefi alınmış bal-ile ḳarışdurup ḫalt ideler za' ferān (6) buçuḳ dirhem turunç ḳabı biş dirhem ḳırfē bir dirhem 'ūd-ı ... (7) hindī buçuḳ dirhem dārçinī on dirhem bu mecmū' ını ḡāyetde (8) dögeler tā ki ḡupāre döne andan şoñra ol şāfi olmuş baluñ (9) üzerine dökeler daḫı ḳarışdurular tā kim tamām ḳarışa andan (10) şoñra bir zarfa ḳoyalar ḫācet vaḳtinde üç direm miḳdārınca (11) isti' māl ideler yatacaḳ vaḳtin tā ki 'acāyib göreler ḳalan fāyde- (12) lerden ayru şol miḳdārca cimā' a ḳavī' ola kim on 'avratı (13) daḫı varsa rāzı ide mücerebdür. ... **Ma' cūn-ı bellūḫ** ... [09a] (1) selesu'l-bevl-içün eyüdür

kaşuğı berk ider ve südük ıalmasını (2) keser bu terkib Cālinosuñdur peluı yüz elli dirhem ... (3) zencebıl on direm dār-ı fülful biş direm dārçini biş direm (4) kıaranfıl biş direm cevz on direm rāziyān on direm anīsūn (5) on direm günlük biş direm ve maştaķi biş direm günlük (6) nāfi' dūr bu terkib Cālinosuñdur **Ma'cūn-ı terākib-i melek** (7) ta'āmı hażm ide ve balgamaı keser ve cimā'ı kavı kıılır ve gönli (8) feraħ eyler **terķib** finduķ on iki mişķāl fıstuķ on (9) mişķāl huşyetu's-sa'leb üç mişķāl toħm-ı piyāz üç (10) mişķāl dārçini üç mişķāl kıaranfıl üç mişķāl mağās⁶ (11) üç mişķāl cevz-i büyā üç mişķāl hūlincān üç mişķāl (12) cevz-i hindi üç mişķāl saķunķūr üç mişķāl 'ūd üç ... (13) mişķāl be-gāyet müşk nīm direm mağız küncid üç mişķāl 'āsel bir ve [09b] (1) vaķıye bu zikir olunan otları döge eleye ve andan balı kıaynada (2) kıavāma getüre bu edviyeleri kıarışdura ma'cūn eyleye her gün bir (3) buçuķ mişķāl yiye mücerebdür **Ma'cūn-ı şoğan** müfiddür ve balgama ve (4) safrāya ve cimā'a kıuvvet ider dilerseñ ki hāş ma'cūn (5) idesin Ćiñ bal alğıl her ne kıadar dilerseñ bir cüz'i (6) bal ola iki cüz'i aķ şoğan şuyı ola ikisin (7) biribirine kıarışdurgıl bir ince sırçalu çanaķa kıoyğıl od (8) üzerine kıoyğıl bir sā'at tırsun andan şoñra... (9) ağızın kıapağıl oddan endürgil kıo kıırķ gün tırsun (10) andan şoñra üç barmaķ her şabāh yigil göresin (11) cemī'i a'zāran ne kıadar renc var-ise hep giderür cimā'a (12) kıuvvet virür göz nūrın arturur a'zāya kıuvvet virür (13) kıanı şāfi ider bedendeki 'illetleri sürer bu terkibi [10a] (1) Sulţān 'Alāe'd-din-i terkibidür ve's-selām **Ma'cūn** Bu ma'cūn (2) menfa'at ider avu kıılğamaķda za'ifliğına adamuñ beñzini (3) hōş eyler oğlançuķlar toprak yimeğine ve 'avratlardan (4) toprak men' ider kıanı keser bevāsir kıanı ve 'avratlaruñ (5) hayz kıanı çok aķsa keser **Terkib budur** kıara helile (6) belile kıabı emlec ilgun çiçeği yemişi demür boķınuñ (7) yelisini oda bırağalar be-gāyet kııra andan tiz sirkeye bırağalar (8) bir kıız böyle ideler şoñra yumşak dögeler bu edvileri bile (9) kıatalar sūnbül-i hindi ka'be ayruķı topalak zencebıl fülful a- (10) nīsūn günlük maştaķi bu ma'cūnı dögeler berāber eyleyeler iki (11) bu edviyelerce kefi alınmış bal ile ma'cūn eyleyeler acle bir ceviz (12) dögeler yiyeler her eski ishalleri giderür nāfi' dūr ... (13) **Bāb**⁷ şarāblar beyān ider terkib-i şarāb-ı tufāh-ı gülayı [10b] (1) almayı alalar daħı kıabın ve çekerdegin gidereler andan şoñra dögeler (2) tā kim tamām ĥord ola andan şuyın şıķalar bir ince yerden veyā (3) ince elekden geçüreler bir vezin bundan ve bir vezin daħı (4) aķ oğul balından kim muşaffa ola ya'nī kefi alınmış ola (5) ve iki ol alma şuyınca yağmur şuyı alalar ve mecmū'ın (6)

⁶ مغات

⁷ 4. Bab

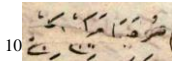
bir kazanda cem^ç ideler ve kaynadalar âheste âheste ve bir (7) kaşuğ-ıla karışduralar biribirin yiye ve qarışa ve ziyâde (8) kaynamak gerek kim ol şular havāya gidüb ‘ aqide olup (9) soñra ekşimeye andan soñra müşk bir denk ve za^ç ferān (10) ve dār-ı fülful buçuğar direm zencebîl bir dirhem ve qaranfûl iki (11) direm bu mecmû^ç ın saħk idüb bir ğayrı tarafda bal şerbeti (12) birle kaynadalar tâ kim kuvvet ol şerbete çıka ve şâfi (13) qalalar daħı ol kaynayan almanuñ üzerine dökeler daħı ... [11a] (1) karışduralar velikin misk tamām beşinden soñra qoyalar ve her (2) şabâh büyücek kaşık-ile içeler acle isti^ç māl ideler şifâ (3) ola inşâ'l-lāhu Te^ç alā **üçinci** cigeri za^ç if olduğından (4) aña za^ç if ciger dirler ne^ç ūzu'bi'llāh ve anuñ ‘ alāmeti (5) oldur kim beñzi şaru olur yaraqān renclü kişileri gibi (6) olur dil damağı depserür ve gözleri ħalka ħalka olur (7) ve aruğ olur ta^ç āma iştahāsı az ola ve yise daħı hazım (8) idemez ve dursa incükleri ditrer ve otursa duramaz ve süst (9) olur ve cimā^ç a kâdir olmaz ve ider-ise daħı menisinden (10) ħelâvet bulmaz ve sovuğ olur ve eli ayağı şovuğ olur (11) ve bevli inegen olur ve bu ħällü kişiler qaçān ifrâṭ-ile ... (12) cimā^ç itseler üç dürlü rencden birine mübtelâ olalar (13) elbette meflüc olurlar veyâ süst-endām olurlar [11b] (1) ve yāħūd ħarâret ‘ aziz sövinüp merk-i mefâcaya uğrar- (2) lar ne^ç ūzu bi'llāh imdi bu ‘ illetüñ def^ç ine ‘ ilâc şarâb-ı (3) sünbülî gerekdür tâ kim teşhîn miqadde ide ve cigeri kavî kıla (4) kuvvet ve ħarâret ‘ aziz ziyâde ide ve cigerüñ za^ç finı (5) def^ç ide ve cimā^ç a kavî ola zikir olınan fâyidelerden ziyâde (6) yigirmi altı dürlü fâyidesi vardur şekamâ bu şarâb-ı sünbülî (7) nâfi^ç dür ...**terkîb-i şarâb...** sünbül bir direm ve dārçinî (8) bir direm ve qâqule bir direm ve ‘ üd-ı hindî bir direm ve cevz-i hindî (9) bir direm qaranfûl buçuğ direm bu mecmû^ç ını dögeler daħı biş ... (10) edvüyece tatlu şu qoyalar daħı kaynadalar tâ kim müherrâ (11) olup ve bişüp nişif qala andan soñra süzüb şâfi (12) qala ve bunuñ üzerine bir kaynayan edviye miqdârinca aq (13) oğul bal kim kefi alınmış ola qoyalar tâ kim tamām biri- [12a] (1) birine karışduralar andan soñra üstine buçuğ direm za^ç ferān (2) qatalar daħı indüreler ve isti^ç māl ideler ‘ âdet-i evvel üzere (3) şifâ ola inşâ'l-lāhu'l ‘ aziz velikin za^ç ferān kim qatalar (4) gül şuyı-la ezeler qatalar her şabâh bir kaşuğ isti^ç māl (5) ide **dördünci** zeker ve ħayâlar za^ç if olup ħareket itmek- (6) dür aña süst-endām dirler imdi ‘ illet vardur üç (7) nev^ç üzerinedür biri oldur kim atadan şöyle doğar ve (8) biri daħı küçücükden cimā^ç itmemekden ulussın vuķūfdan (9) soñra ya^ç nî kırk yaşdan ziyâde yiñil imdi ol kişinüñ ‘ alāmeti (10) necisidür ve pejmürde olur ya^ç nî sulbuñ olur sulbuñ olur kim (11) hergiz kıyâma gelmez ve ħariş ve iştihâ olmaz cimā^ç itmege...

(12) ve bunların gibilere ‘ilâc itmek müte‘azzir olmaz tül zenân-ile (13) olur kim gücünden cimâ‘ itmeklig-ile olmaz ve olur [12b] (1) olur ölüğ ‘alâmeti oldur kim gicelerden ve şabâh- (2) lardan ehyân-ile zekeri kıyâma gelmek vaqî‘ olur ve yâhûd (3) bahâr vaqti üzerinde imdi bunların gibilerün ‘ilâcı (4) âsândur tizcek şalâhiyyete gelür inşâ’l-lâhu Te‘âlâ (5) zikir ide öz ‘ilâcların mevzi‘inde ve şular kim kesret (6) cimâ‘ dandur anların ‘alâmeti oldur kim evkât-ı eyyâmnda (7) fi‘l-cümle zekeri kıyâma gelür velikin temâm-ı zevk ve neşât (8) birle zevk idemez ve menî kim inzâl olur sümük gibi inzâl (9) olur sovuğ sovuğ ve ba‘zuların acı acı gelür ve bu ... (10) hâllülerün oğlı kıızı olmaz ve bu iki nev‘ün... (11) sebebi belde bürüdet gâlib olduğındandur imdi bu ... (12) nev‘ün def‘ ine ‘ilâc ma‘cün misk gerekdür tâ kim beldeki (13) bürüdet ve ru‘ûbet def‘ ide ve meşânı arıda ve mucrâ-yı ... [13a] (1) menî ve mucrâ-yı demi ve ‘ırklarını feth ide ve suddeleri açâ ve dağı şâ-... (2) mağlar yemek gerekdür tâ kim şalâhiyyata gelür tizcek hulaş (3) bula inşâ’l-lâhu Te‘âlâ ... **beşinci** beñil ve âgâh (4) olğıl kim a‘zânun ve cevârihün za‘if olup ve cimâ‘a (5) süst olduğü ve edvâr bir maraza mübtelâ olduğü cigeri ... (6) za‘ifliğindandur ammâ evvel başun beynisi za‘if (7) olmağlığındandur kim aña za‘if dimâğ dirler ne‘ûzu bi’llâhi (8) min zalik imdi bunun ‘alâmeti nenesnedür ammâ olar kim (9) baş degzinmek ve gözler obalanmağ ve levn-i mutagayyir olmağdur (10) ammâ cimâ‘ ideben vaqtin unutmak ‘arız olmağ ve cimâ‘ dan (11) azlezet olmağ ve levn-i mutagayyir olmağ ve zekeri süst olmağ (12) şöyle kim kıyâma gelmez ve bir vaqitde neşât-ile cimâ‘ itmekdür (13) ve çünkim cimâ‘ dan fâriğ bir dağı kâdir olmamağdur gâyet [13b] (1) terehhübden ve süstlükdan imdi bu ‘illeti def‘ itmeklikle (2) ve bunu kavî kılmaklığa ‘ilâc gerek **amma şarâb** (3) suker gerekdür kim zîrâ bu ‘illetler ru‘ûbet hâşıl (4) olmağlığdan hâşıl olur imdi şarâb-ı sükker ru‘ûbet (5) def‘ ider ve fuzelâtı hâll ider ve menî kavî ve muhkem kıılır (6) ve ziyâde ider ve bu mecmû‘ı zekerdeki ‘illetleri def‘ (7) ider ve cimâ‘ kavî kıılır ve bu şarâbuñ on sekiz dürlü ... (8) fâyidesi vardur eger zikr idersüz uzar ...**terkîb-i...** (9) **şarâb-ı sükker** ... zencebîl ve dârçini beşer dirhem kâkule iki (10) direm karanfûl bir direm bu mecmû‘ı otları dögeler bir (11) çölmege koyalar üstine yedi edviye miğdârinca şu katalar (12) kaynadalar kim tâ muharrâ ola andan soñra şâfi ideler ve üç (13) edviyece sükker katalar şol kadar kaynadalar kim temâm-ı edviye (...)⁸ [14a] (1) karışa ve soñra buçuğ direm za‘ferân katalar ve isti‘mâl ideler şabâh (2) vaqtinde bir

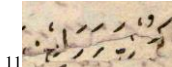
⁸ Sayfa kenarı okunamadı

kaşuk miqdārınca acle içeler tamām sultānī kuşluğa (3) degin nesne yemeyeler şifā ola inşā'l-lāhu Te'ālā **şarāb** ... (4) haşhaş şuyın ala altı vaqıye bir vaqıye dağı 'asel-ı muşaffa (5) iki direm za' ferān bu mecmū'ını bir hamle kaynada andan indüre (6) biraz tura kim şovıya ve 'amel ide azacuk azacuk 'acāyıpdir (7) cimā'a müfiddür menāfi' çokdur balğama ve şafrāya def' ine fāyide ... (8) ider **bāb**⁹ şerbet beyān ider ve ḥablari beyān ider şerbet (9) lisā'nü's-sevr ve parsī-bū-yı şān vişāku'l-būs ... her birinden birer (10) direm ḥatmī kabı şoyulmuş dört direm tāze rāziyān bir ... (11) kabza tāze kızıl gül ve biraz şeker katalar kaynadalar süzeler içeler (12) 'amel diñecek 'alāmet budur kim Şarsa¹⁰ 'amel ider (13) ola biş direm buyān çok şu ile kaynadalar mażmazā eyleyeler [14b] (1) bir direm maştakī çiyneyeler tükürelər yarım sā' at diñleneler (2) andan soñra on direm sezāb ve on direm şarāb-ı tuffāḥ (3) on direm şarāb-ı verd-i ṭarī altı direm gāvzenān şuyı-ıla (4) ezeler gül şuyı katup bir direm bezr-i kaṭūnāyı üstine ışladalar (5) şovuk şu-yıla ezeler içeler ol gün hoşluk-ıla ola günde (6) bir kez yiye ol gice yarına degin toñacak hemān şerbetler içüre- (7) ler yatmayalar maṭbūḥlarda kuşmak cāyiz degül vallahu a'lem (8) **şerbet-i ayāric-i faykar** maḳdī muḳavvī ḥıltları ishālleri ve (9) balğamı ve sevdāyı ishali dimağ-ı tenḳıye ider baş ağrısın giderür (10) baş çegzindüğün giderür balğamları ve her endām tezden giderür (11) meflūc olmaḳlığı giderür ve laḳvayı giderür ve unutsaḳluğu (12) giderür ve görmemekligin¹¹ giderür ve dağı anuñ zahmetleri (13) zāyil ider be-ğayet nāfi' dūr **terkīb budur** türbūd-i hindī [**bāb** ılgın ağacı (...)]¹² revāḳ bal ile qarışdura on beş şabaḥ acle yiye bir nesne olan emrāzı def' ide]¹³[15a] (1) giderür buña beñzer başda gözde 'illet varsa giderür (2) **terkīb-i ḥab-ı zahb** maştakī günlük keşire ve maḥmūde ve za' ferān (3) her birinden üçer direm şaru helile on direm kızıl gül biş direm (4) şabr-ı usḳuṭūrī yigirmi direm ayru ayru dögeler şu ile ḥablar eyleyeler (5) şerbet iki direm içeler aḥşam yaticak vaḳit şu ile yudalar ... (6) vallāhu a'lem **şerbet-i levzī** toḥm-ı 'aşfūr iki direm maḥmūde (7) iki direm bādām içi yigirmi biş direm za' ferān üç direm (8) ḥabbu'n-nīl on direm maştakī beş direm ya

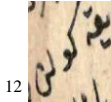
⁹ 5. Bab

¹⁰ Sayfa tahribatı sebebiyle kelime tespit edilememiştir.

¹¹ Sayfa tahribatı sebebiyle metin onarımına gidilmiştir.

¹² Müellif bu kısmı sayfa kenarına yazmıştır.

şeker-ile yā bal ile (9) kıvāma getüreler şerbeti üç direm ya iki direm nāfi' dūr ... (10) **ḥabb-1 muḡlāb** sibistān yigirmi direm 'unnāb on biş dāne (11) erük yedi dāne temürhindī yedi dāne nīlūfer dört (12) besfāyiç dört direm kabilī ḡabı altı direm ḡara helīle (13) altı direm buyān dört direm ḡurı ḡaysı yedi dāne [15b] (1) ḡıyārşenbe yigirmi nebāt şeker yigirmi direm bādām yaḡı biş (2) direm **şıfat-1 ḡalāb** yüz elli direm ḡül şuyı-la şeker (3) ḡül şuyı-la ḡaynada kıvāma getüre 'amel ide **ḡabb ḡokıyā** (4) nāfi' dūr baş aḡrısına ve ḡöz aḡrısına vaca' u'l-mefāşıla şabır (5) iki direm afsenetīn iki direm maḡmūde bir dāne şaḡm-1 ḡanzal bir (6) kerefes şuyı-la ḡabb eyleye şerbeti bir mişḡāl ya bal ile yuda (7) yā zerdālū içine ḡoyalar yudalar 'amel ideler nāfi' dūr mücerebdūr (8) ... **ḡabbu'l-ḡar'** şırḡış biş direm ḡıyārşenber on direm (9) şabır yigirmi direm ḡarva' yigirmi direm şerbet on direm (10) ola şafrāyı giderūr mi' deyi aḡa nāfi' dūr **ḡabb-1 selāḡīn** (11) gice yuda yata ılıcaḡ şu ile ḡabb-1 selāḡīn bir direm ... (12) bādām bir direm nişā bir direm şerbeti aḡḡe eḡir ola (13) nāfi' dūr balḡam şafrāyı def' ider **ḡabb-1 selāḡīn** bir direm [16a] (1) ḡabb-1 selāḡīn iki direm ḡurmā saḡḡ ide aḡḡe eḡri ola nāfi' - (2) dūr **ḡabb-1 selāḡīn terkībi budur** ḡabba iki dāne dilini giderūr (3) ḡamīr içinde bişüre andan üstine ılıcaḡ şu içe iki ... (4) dāne bādām ola biraz şeker ola şerbeti bir aḡḡe eḡri ola (5) nāfi' dūr **ḡabb-1 duhn-1 rāzaḡī** ya' ni şırılḡundur ḡabbu'l-ban (6) ya' ni ḡabbu'l-'aziz dirler nāfi' dūr iç ḡanın def' i afyon ve (7) senderūş ve mürr za' ferān cem' i berāber ola dōgeler ... (8) yoḡuralar ḡabb eyleyeler bir noḡud gibi ola ikindūde ḡaynada (9) yuda üstine ılıcaḡ şu içe gice ḡöre 'amel-i Seydī 'Alī- (10) dūr **bu bāb**¹⁴ otlar yaḡın ḡıḡarmasın bildūrūr yaḡ ḡıḡarmaḡlıḡa (11) sebep budur reyḡān toḡmı ya' ni fesligūn toḡmı veyā ḡoz yaḡı ve bādām (12) ve cümle yaḡlar ne vech-ile ḡıḡar anı beyān ider evvel biraz fesligūn (13) veyā ḡopalāḡ ve yāḡūd ḡanḡı nebātāt ve ḡanḡı evraḡ ve ezhārdan [16b] (1) gerek-ise olsun alalar kesr idüb zerbeş yaḡınıñ içine (2) ḡoyalar eger ḡopalāḡ olursa ve ḡayrısı kere ḡācet degül velīkin (3) veznide zeyt yaḡı iki fesligūn miḡdārınca ola ve yāḡūd ḡopalāḡ (4) ve ḡayrıdan ḡanḡısı maḡşūd olursa bir şışe içine ḡoyalar ve aḡzın (5) muḡkem mūm-ıla berkideler tā kim hevā içine girmeye kırḡ gün ... (6) aḡustosda ḡüneşe aşa ḡoyalar ḡün toḡup batınca üstinden (7) eksük olmaya ḡaçan kim kırḡ gün tamām ola daḡı tamām olur andan (8) şoñra bir ince bezden süzeler şāfi ḡılalar ve daḡı fesligūn (9) yaḡı ve ḡopalāḡ yaḡı bu resm-ile ḡıḡar ḡāzır olḡıl ḡācet olıcaḡ (10) ḡalaḡ itmeyesin velīkin içeler yaḡ-ı finduḡ ve fisduḡ ve kök- (11) nār içi gibi ve

¹⁴ 8. Bab

panbuğ çekirdegi içi gibi ve koz içi ve bādām içi gibi (12) ve kalan içler yağı evvelde zikir olunan yağlar resmine çıkar ve bunlaruñ (13) dağı bu vech-ile ‘ameli vardır zikir idelüm nāķış olup şübhe kılmaya [17a] (1) ‘amel rūġan-ı koz ve bādām ola bādām içi koz (2) içi ve içlerden kankısı gerek-ise olsun alalar dağı dö- (3) gelir çirişe döne andan bir bakır tebsi içine koyalar ol (4) tebsi od üstinde ola ve ılıcāk şu birle çıkaralar (5) ya‘ni elin karşı ol ıssı şuya degürüb bulaya (6) ol tebsi üzerinde taşuña deġin ki yağ tamām çıka (7) **nev‘-i dīġer** bādām için ve koz için gerek-ise olsun (8) alalar dağı be-ġāyet dögeler çirişe döne andan soñra (9) bir ince kettān bezinden muħkem baġlayalar ve bir çölmek tölü (10) şu koyalar velikin çölmek büyük ola ne kadar gerek-ise (11) olsun ve yāħūd büyük hereni ola ve dağı hereniyeden (12) taş çölmek yigrekdür andan soñra dökülüb beze ... (13) çıkılan içi getüreler ol çölmek üstinde koyalar kaynaya [17b] (1) āheste āheste ol şunuñ buħārından yaş ola (2) andan bir kaba şıķalar işbu vech-ile karşı ol yağı (3) dutalar şıķalar taşuña deġin kim tamām yağı çıka ve bir zarfa (4) koyalar şaklayalar ve hācet vaķtinde isti‘ māl ideler cemī‘i (5) içleruñ yağı bu vech-ile çıkar kim zikir olındı velikin (6) soñra zikir olunan āsāndur vallāhu a‘lem bi‘ş-şavāb ... (7) **bu bāb**¹⁵ baş aġrısınuñ edviyelerin bildürür it üzümü (8) döġe tılā ide mücerebdür **nev‘-i dīġer** başaġrısı-çün ... (9) issiyel olana noħūd unını biraz kişnic yumurda kabu- (10) kı-la biraz kınā biraz kıızıl gül döġe tılā ide nāfi‘dür mücerebdür (11) **nev‘-i dīġer** şovuķdan ölene hābbu’s-sevdā sapındān ... (12) rāziyāne göz karkaķına bal-ile karışdura tılā ide nāfi‘dür ... (13) **nev‘-i dīġer** baş aġrısına kıızıl gül yumurda kabı ile karışdura ... [18a] (1) başa tılā ide mücerebdür **nev‘-i dīġer** baş aġrısı-çün başın (2) kazıda karanfül yumşak döġe başına ala baş aġrısın ... (3) gidere mücerebdür **nev‘-i dīġer** baş aġrısına ‘aşfūr çiçeġi yumurda (4) aġı nişā karışdura başına ura mücerebdür **nev‘-i dīġer** baş aġrısına (5) zencebīl döġe bal kef-ile karışdura başa dürte nāfi‘ (6) dür **nev‘-i dīġer** baş aġrısına yumurda şarusın başa dürte (7) kabını bile döġe evvel bal dürte üstine tüz ala ... (8) andan soñra yumurda şarusın kabı ile başa tılā ide (9) nāfi‘dür **nev‘-i dīġer** baş aġrısına marziyūn kaynada kınā ile (10) yoġura başa ura nāfi‘dür **nev‘-i dīġer** başına şovuķ eşer (11) itse foťüsü döġe kaynada ura nāfi‘dür **nev‘-i dīġer** (12) baş aġrısına noħūd unı başa tılā ide nāfi‘dür (13) **nev‘-i dīġer** baş aġrısına aķ şandal ve kıızıl gül... [18b] (1) yumşak döġe kızoġlan südi-le başa tılā ide nāfi‘dür (2) **nev‘-i dīġer** it başı yaķa yumşak döġe bala kıata başını ... (3) kazıda dürte nāfi‘dür **nev‘-i dīġer** zencebīl

¹⁵ 9. bab

dört direm (4) fülful iki direm dārçinidört direm cevz iki dāne ... (5) vec biş direm kıranfül iki direm bunları döge biribirine (6) kıarışdura dağı başına ala mücerebdür **nev^ç-i dıger** ... (7) baş ağrısına eşek südüni badurta nāfi^ç dür **nev^ç-i dıger** (8) nereyere¹⁶ göyündüre dağı yumşak döge başına tılä ide (9) nāfi^ç dür **nev^ç-i dıger** gül rāzıyān döge bişüre dağı şuyı (10) başa tılä ide er kişıye başın kıazıda tılä ide nāfi^ç dür **nev^ç-i dıger** adamuñ yā şol gözi (12) veyā şol şakağı ağrısıa yā başı ağrısıa sanculu olsa (13) bunu tılä eyleye yigirmi direm bāzır ve biş direm [bir gıce bir gün¹⁷][19a] (1) mūm eride merhem gibi eride ağrın yere tılä ide bir gıce (2) bir gün tıra mücerebdür **nev^ç-i dıger** şalgamı bişüre ... (3) şuyın dağı kıaynada kıoyı ola başa düрте nāfi^ç dür (4) **nev^ç-i dıger** baş ağrısına şalgamı döge arpa unıyla (5) kıarışdura tılä ide nāfi^ç dür **nev^ç-i dıger** döge yumurda (6) ile başa ura tılä ide nāfi^ç dür **nev^ç-i dıger** şovukda (7) ola baş ağrısı rāzıyāne döge bal ile kıarışdura (8) başa tılä ide nāfi^ç dür **nev^ç-i dıger** baş ağrısına ebem (9) gümeçi bişüre ışıcağla başına ura zağmeti gıde mücerebdür (10) **bu bāb**¹⁸ nāzile-içün olan edviyeleri beyān ider kim (11) başda ola bir pāre ĥamir içine ĥabbu's-sevdā kıoya (12) başına ve gözine olsun ağrı nereyere ağzın yuma biraz (13) zamān duta ve dağı pāre ĥamir kıoya kıavura göme [19b] (1) çıkara yuğına tıra bir ĥamle 'acāyibler göresin nāfi^ç - (2) dür **nev^ç-i dıger** nāzile-içün lādān 'ūdu'l-karĥ ĥabbū'l-gār ferfiyūn ĥintiyān kündüs cemī^ç berāber ola (4) bal ile kıarışdura ya şı ile ya şı ile kıarışdura ... (5) burnına tāmzura nāzleyi indüre nāfi^ç dür **nev^ç-i dıger** ... (6) nāzle-içün anīsūn ve rāzıyāne kemnūn ĥabbu's-sevdā (7) on dirhem ya bal ile ya yumurda ile kıarışdura (başına)¹⁹ (8) tılä ide nāfi^ç dür **nev^ç-i dıger** başda kim nāzile ola (9) tılä eyleyeler nāfi^ç dür sancuyı ve ağrıyı keser māzū ve (10) on biş direm mürr iki dirhem degirmen tozı biş (11) dirhem kemnūn iki dirhem tođm-ı gül bir dirhem günlük (12) iki dirhem kıaranfül üç dirhem za^ç ferān bir dirhem (13) kıuru gül biş direm fülful dört dāne bu edviyeleri [20a] (1) dögeler ve māzū şuyı-la kıınaya kıatalar başın yoludalar (2) dağı başa uralar nāfi^ç dür **nev^ç-i dıger** yarım baş ... (3) ağrısı-çün kıurş-ı ayāriç eyüdüdür iki dirhem helile iki direm (4) afyon buçuk dirhem bu üç edviyeyi döge yumşak ola (5) gül şuyı-la yoğura biraz

16

¹⁷ Müellif bu kıısımın üstünü çizmiştir.

¹⁸ 10. Bab

19

Harekelerden hareketle "başına" yazdığı varsayılıyor.

za^c ferān bal ile ḥablar eyleye ḳuruda (6) tā ki yatacaḳ vaḳtın yuda yata ḡāyet nāfi^c dūr **bu bāb**²⁰ (7) göz aḡrısı edviyeleri beyān ider tūtıyā kim göz aḡrısın (8) def^c ider nāfi^c dūr ḳanın keser çeşmek on direm şabr (9) bir çekirdek aḳ anzūrut iki dirhem afyon dört (10) dirhem isfidāç frengī bir dirhem nebāt şeker buçuḳ (11) dirhem za^c ferān buçuḳ dirhem **nev^c-i dīger** göz aḡrısı-çün (12) hayvāyı oya içine merezi ṭoldura aḡrın ḥamīrle ... (13) ḳablaya ḳora göme bişicek andan ḥām ‘anber buḡur ide daḡı [20b] (1) maşṭakī ḡünlük bile ola andan merezi havānda döge (2) la^c l-i dehne bile döge göze çeke gözün za^c fını giderür (3) **nev^c-i dīger** göz ḳan olsa yedi dāne noḡūd aḡrısın (4) üzerlik toḡmı döge ḳız südin ve gül şuyı-la ıḡlada (5) gice gözün üstine ura ḳanın kese mücerebdür **nev^c-i dīger** (6) şeb göricek ḡorusuñ söküllerin döge göze (7) çeke şeb körligi gidere nāfi^c dūr **nev^c-i dīger** (8) havālanmış göz-içün ve ḳāl olmuş göze eyüdü = (9) anzurūt teracu-şirūḡan mūm bile ḳaynada göze ura (10) nāfi^c dūr [teracū bögrek yaḡı şem^c bişüreler göze uralar (11) mücerebdür²¹] **nev^c-i dīger** havālanmış göze ve yaraya ... (12) nāfi^c dūr teracū-bögrek yaḡı şem^c bişüreler göze uralar (13) mücerebdür **nev^c-i dīger** bişük göz-içün ḳara ḳarḡanuñ [21a] (1) ḳanıḡı göze ṭamzuralar şifā bula **nev^c-i dīger** göz-içün sancu (2) ḳıya on dirhem zebedu’l-bahr dört direm zencār bir buçuḳ boda (3) bir dirhem sekbīnec bir dirhem vaşaq egir şuyı-la şāf (4) ideler nāfi^c dūr göze ura **nev^c-i dīger** göz-içün sancu = (5) ḳıya zebedu’l-bahr ba^c iru’l-ḳabr sükker-i ḡicāzī her birinden = (6) ikişer dirhem egir on dirhem māmīrān on dirhem [egir (7) on dirhem māmīrān on direm egir beş direm²²] ola ve edviyeye (8) ḳarışduralar eger ḡölgede dört kerre ḳarıdalar andan saḡḳ (9) ideler eger ḡözde ḳızılıḳ olsa bir ḡün şalalar ve bir (10) ḡün şalmayalar mücerebdür **nev^c-i dīger** göz sancusı-çün eyüdü (11) kemūn-ı kühī ve yumurda şarusı panbuḳ üstine dürteler göz (12) üstine uralar sākīn ola inşā’l-lāhu Te^c ālā = (13) **nev^c-i dīger** bu tūtıyā göz yaşın gidermek-içündür [21b] (1) merezi on dirhem mercān ve şaru helīle ḳabı ve şabr (2) her birinden ikişer dirhem ve dūde bir dirhem ḳamusını (3) sürme gibi eyleyeler ve fūlfül buçuḳ dirhem ve dār-ı fūlfül bir dirhem (4) göze çekeler nāfi^c dūr **nev^c-i dīger** bir ḳişinüñ ḡözün aḳ (5) düşse ‘aḳreb alalar biraz başından ve biraz ḳuyruḡından (6) gidereler bākīsın ḡölgede ḳurıdalar nebāt şeker-ile dōgeler (7) göze çekeler ol ḡözden aḳ gide inşā’l-lāhu Te^c ālā = (8) **nev^c-i dīger** göze aḳ düşse bu çeşm-i dārūyı düzeler (9) göze şalalar eyü ola inşā’l-lāhu Te^c ālā **nev^c-i dīger** (10) incü bir ḳırāṭ

²⁰ 11. Bab

²¹ Müellif bu kısmın üstünü çizmiştir.

²² Müellif bu kısmın üstünü çizmiştir.

merezi biş dirhem dahana-i frengî bir kırât (11) yemenî-i' aқиқ bir kırât dūşināy üç kırât
 altun kıramasi (12) keler boқı bir kırât butraq içi bir kırât çeşmek üç dirhem (13) arқanı
 ve қardāş қanı birer kırāt nevbet şeker üç kırāt = [22a] (1) bunları ayru dögeler ve
 eleyeler sıқ ve elden üç kez geçü- (2) reler ol tozi gide inşā'l-lāhu Te' ālā **nev'-i dīger**
 (3) eger bir kişinūñ gözinde қıl bitse ol қıl қoparalar dağı (4) hüdhüd қanını gözün
 тамзурalar ayruқ bitmeye nāfi' dür = (5) **nev'-i dīger** eger bir kişinūñ gözi ağırsa çevre
 yanı şiş- (6) se benefşe döge gül şuyı birle gözine ura zahmeti ... (7) sākin ola
 mücerebdür **bu bāb**²³ қулақ ağırsınıñ edviyeleri (8) beyān ider acı bādām yağı
 тамzuralar nāfi' dür **nev'-i dīger** (9) afsenetin yağı тамzuralar zencebīl ya қaranfūl döge
 mūma (10) қarışdura şāfe eyleye қулақа шоқа mücerebdür (11) **nev'-i dīger** қулақ
 sanculansa afsenetin döge қaynada ... (12) қулаğıна duta тамзura sancusı kesile
 mücerebdür = (13) **nev'-i dīger** biraz қатūna ve yumurda шарусın қатар қулаğıна [22b]
 (1) тлā ide nāfi' dür **nev'-i dīger** sarmısaқ қoyun ö- (2) di ile қaynada şıқа қулаğıна
 тамзura mücerebdür **bu bāb**²⁴ (3) diş ağırsı-çün ağız ağırsı-çün olan edviyeleri beyān (4)
 ider kireci yumşaq döge bal қата mūmı ҳалқа ide ... (5) vec döge üstine ura тлā ide
 nāfi' dür **nev'-i dīger** (6) helile-i zarad ve belile ve emlec ve gül (7) ve gülnār ve şeb ve
 табāşır ve ' āқırқарға berāber = (8) dögeler diş dibine süreler nāfi' dür **nev'-i dīger** = (9)
 diş dibleri yinse devā budur ve ağızı yiyise ve қо- (10) қар olsa ve dişleri dibi қанаса dili
 altından iki (11) тамardan қан alalar andan шоңра sirke aғзında duta (12) dağı sirkeyi
 dөke aғзını ıssı şu ile yuma andan ... (13) bu otları isti' māl ide şifā bula inşā'l-lāhu
 Te' ālā [23a] (1) ve ol қулuncuñ üstine yapışduralar baғlayalar be-gāyet (2) mücerebdür
bu bāb²⁵ burın қanın diñdürmek-içün ādem- (3) қafasın yumşaq döge fetīl eyleye burına
 шоқа (4) қanı dine **nev'-i dīger** şarb-sirke-ile baş ... (5) kılın ışlada eline ura mücerebdür
nev'-i dīger (6) belūt göz üstine şu dөke dağı burnın üstine duta (7) derҳāl diñe
 mücerrebdür **ve dağı** diñmezse def'i қолından (8) қан ala diñe mücerrebdür veyā
 mürekkeb liқāsıyla шоқа ... (9) burnı delüklerin шоқа diñe veyā örümce ağı шоқа (10)
 diñe mücerebdür **bu bāb**²⁶ ishāl-içün ve iç ağırsı-çün (11) olan edviyeleri beyān ider
 encübār-ı' Adenī kemūn behmen (12) surҳ-ı anīsūn bunları döge yiye қабızdur
 (13) **nev'-i dīger** behmenu'l қih tohm-ı reyhān berāber ola ... [23b] (1) döge yiye

²³ 12. Bab

²⁴ 13. Bab

²⁵ 19. bab

²⁶ 20. bab

nāfi' dūr behmen-i surḡ döge hayvā-ile (2) üstine ala yiye nāfi' dūr otuz dirhem ola mücerrebdür (3) **nev'-i dīger** ishāl-içün üç gün kavun yiye mücerrebdür (4) **nev'-i dīger** kan gitse bunları döge ma'cün eyleye (5) yiye bişmiş yumurda ağı kara üzüm sarmısak otı cemi' in (6) dögeler yiyeler nāfi' dūr **nev'-i dīger** sa' ter yumurda şa- (7) rusıyla yiye iç ağrısına eyüdür **nev'-i dīger** ... (8) gödeldek kim tağda olur iç ağrısına nāfi' dūr (9) ol ağacuñ kökini kaynada içe be-gāyet nāfi' dūr (10) üç gün şabāḥ şabāḥ içe iç ağrısına eyüdür (11) mücerrebdür **nev'-i dīger** akfiy elfi kaynada kim aña ya' kûb (12) otı dirler üç gün içe iç ağrısı-çün kanın keser (13) nāfi' dūr **nev'-i dīger** besfāyic fülful karanfûl zencebîl [24a] (1) dārçini su-ıla kaynadalar üç gün içe yili taḥlîl ide (2) mücerrebdür **nev'-i dīger** iç ağrısı-çün şāf ide getüre ... (3) zencebîl su' d ve reyḥān toḥmı kemnûn döge bal ile kıvāma (4) getüre şāf ide nāfi' dūr **nev'-i dīger** leban maştakî (5) ikisini berāber ide andan şāf ide nāfi' dūr **nev'-i dīger** (6) nigî ve zōrı olsa balı 'aḳle ide kuyumcı büresin (7) kıta şāf ide götrüne kan keser nāfi' dūr **nev'-i dīger** (8) boğā dikenini yaḳa külini demürce tuvālî şebā çiçegi ya' ni çayān (9) otı dirler yumşaq dögeler ham bala kıta şabāḥ şabāḥ (10) yalaya gıdayı ḥamîrsuz etmek yiye yumurda ile nāfi' dūr ... (11) **nev'-i dīger** zōr-içün şikāk-içün anzırût (12) nebāt şeker isfidāc frengî biraz kıtuna mersin (13) yapraḳı civit kına bāḥincān şapı şeftālû çekirdegi (14) butraḳ cemî' i berāber ola maḳ' āda ura kıyruḳa ... [24b] (1) bulaya götürüne evvel butraḳ yapraḳını kaynada anuñ şuyı (2) birle maḳ' adı yuya andan aña nāfi' dūr butraḳ yapraḳın (3) kaynada ayaza kıoya üç gün içe nāfi' dūr **nev'-i dīger** (4) iç ağrısı-çün behmeni döge mercimegi kıavura yumşaq döge (5) bal kıta üç baḥş ide üç gün yiye göbek zaḥmetini ... (6) gidere mücerrebdür **nev'-i dīger** behmeni döge mercimegi kıavura (7) yumşaq döge yumurda-ile yiye nigî ve zōrı keser mücerrebdür (8) **nev'-i dīger** ishāl-içün kıabzı dört kez māzû ve çölnār (9) bu ikisin dögeler ḥal ideler kaynadalar kıvāma gele kıurş (10) ideler günde on dāne yiyeler yiyeciḡi yummaduḡ birinc ola (11) dāne bişüreler yiye nāfi' dūr **nev'-i dīger** kan keser reyḥān (12) toḥmı kıavuralar dögeler bala kıatalar yiyeler nāfi' dūr ... (13) **nev'-i dīger** nigî ve zōrı keser balı 'āḳide eyleyeler [25a] (1) andan nişātırı ve tuzı yumşaq döge ağdaya kıarışdura (2) şāf ide kündü götrüne nāfi' dūr **nev'-i dīger** (3) içi kan gitse zuḡāl yiye hanûtār yandıḡ ikisin (4) döge bala kıta şabāḥ şabāḥ yalaya nāfi' dūr (5) **nev'-i dīger** adamuñ içi ağrısına bir taḥlû (6) nār ve bir ekşi nār ikisin daḡı bir çölmege kıoya bişü- (7) re daḡı şoḳa üç gün acle içe gıdāsı bu ola (8) arpayı kıorlar daḡı ögüdeler bulamaç ideler yiyeler ... (9) nāfi' dūr **nev'-i dīger** iç ağrısı-

çün yumurdayı (10) bişüre māzūyı yumşaq eyleye üstine ala yiye kabz (11) ider nāfi' dūr ebemgümece bişüre yiye nāfi' dūr ... (12) **nev'-i dīger** ishāl-içün tohm-ı reyhān üç direm (13) şamğ-ı 'Arabī üç dirhem 'uzba üç dirhem nāfi' dūr [25b] (1) **nev'-i dīger** iç qan gitse behmen-i surh (2) ve 'uzba ve nişasta şamğ-ı 'Arabī ve incübār bu cümlesini (3) havānda dögeler birbirne qatarlar her birinden berāber (4) ola bunlar qadarı sumāq qatarlar yumurda yidürelər üç (5) gün şifā ola inşā'l-lāhu Te'ālā **nev'-i dīger** ... (6) ishāle tohmıyana ve şamğ-ı 'Arabī döge detri yaprağı (7) şu-yıla qarışdura üç gün şabāh içe nāfi' dūr (8) **nev'-i dīger** ishāl-içün encübār yılqunı ikisin (9) bile qaynadalar üç gün nāfi' dūr **nev'-i dīger** ... (10) zōr ve nig olsa cilil-ile yılqun ikisin bile qaynadalar (11) poğına oturalar nāfi' dūr **nev'-i dīger** toñuz söküleni (12) göynüde bir çukur qaza içine qoya söküleyi boğına yaş keçe qoya (13) otura zōr ve nig keser mücerredür **nev'-i dīger** ...[26a] (1) qoyın bağrın bişüre adamuñ içi qan gitse māzū unını (2) qaynada üç gün şuyın içe qoyın bağrını şumāqa bana bana (3) yiyeler nāfi' dūr **nev'-i dīger** nig ve zōrı olsa hatmī ve ... (4) haşhaş gibi turaq otını bile qaynada büğına tura zaħmeti (5) gidere nāfi' dūr **bu bāb**²⁷ istiskā-içün olan edviyeleri beyān (6) ider qara ağaç kökini qaynada içe ve hem dürtine mücerredür ... (7) **nev'-i dīger** istiskāya kim vāfir şiş ola incir ... (8) kebere dibinüñ qabı rāziyān dibi qabı qaynadalar içeler üç gün (9) şabāh şabāh içe nāfi' dūr **nev'-i dīger** istiskāya sekeregi (10) yumşaq dögeler süd-ile qaynadalar qarına yaqu ideler nāfi' dūr (11) **nev'-i dīger** istiskā-içün ebemgümece qaynada muħarrā bişüre daħı (12) içine gire otura şiş gide nāfi' dūr **nev'-i dīger** istiskāya (13) mercimegi bişüre muħarrā ide karnına ura şiş def' ide mücerredür [26b] (1) **bu bāb**²⁸ dökülmeñüñ edviyelerin beyān ider ħorasā-(2) nı döge suda ıslada daħı bulamaç ide içe mücerredür (3) **nev'-i dīger** soğulcan-içün şekerle şeftālū yaprağı döge ... (4) şuyın içe soğulcānı bağır qurdını kırar nāfi' dūr **nev'-i dīger** (5) soğulcan-içün kim düşe çörek otını döge göbege bağlaya (6) derħāl dökile nāfi' dūr **bu bāb**²⁹ bevāsir-içün olan (7) edviyeleri beyān ider tırfın yağını üç gün içe mücerredür (8) **nev'-i dīger** kebere dibini götürne ve ħām yemişin yiye eger zaħmet ... (9) iderse şovuk şuya otura zaħmeti gide **nev'-i dīger** (10) kıhıyı qaynada içine gire üç kez nāfi' dūr **nev'-i dīger** (11) boğā diken tohmıyala qaynada üç gün içe nāfi' dūr = (12) **nev'-i dīger** ölü kafasını yumşaq döge nebāt şekerle (13) acle yiye nāfi' dūr **nev'-i dīger** aq yandaq qara yandaq [27a] (1)

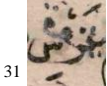
²⁷ 21. Bab

²⁸ 22.bab

²⁹ 23. bab

tokuz butrağı kebere kökinüñ kabuğını kaynada içe nāfi' dūr (2) **nev'-i dīger** bevāsīr- için maḳ' ada ura anzūrūt nebāt (3) şeker isfidāç frengi bezr-i ḳatūna mersin çuḫına ... (4) bātīncān şapı şeftālū çekirdegi butrāk yaprağı cem' berāber (5) ola kaynadalar ve ayaza koyalar üç gün içe nāfi' dūr ... (6) **nev'-i dīgeraḳ** ḫarbiḳ döge kaynada şabāḫ içe üç (7) gün nāfi' dūr **nev'-i dīger** nūş-ı dārūyı kırk gün yiye (8) nāfi' dūr **nev'-i dīger** her kim sarımsağı ḳurıtsa yise (9) bevāsīr rencine eyü ola ve göbek ve ḳasūḳ aḡrısını (10) ... giderür nāfi' dūr **nev-i dīger** kel-içün olan edvi- (11) yeleri beyān ider ve jengār iki dirhem zıbaḳ iki dirhem (12) kündüse iki dirhem kibrit iki dirhem ḳabaḳ güli beş (13) dirhem ḳatrān beş dirhem şayṭaraç ḳuyruḳ yağı miḳdārca [27b] (1) ḳata dūrte nāfi' dūr **nev'-i dīger** ḳoz ḳabı ala şeb (2) ṭoz döge başa dūrte nāfi' dūr **nev'-i dīger** Ebucehel ḳar- (3) bızını ḳuruda döge kel-başa ala nāfi' dūr **nev'-i dīger** (4) deñiz şoganını biraz ṭuzla ḳarışdura başını yoluda (5) daḫı dūrte mücerrebdür **nev'-i dīger** gūneyik çıçegini göyündüre çin (6) gülün çin ḳaymaḡa ḳarışdura başa dūrte gülün daḫı (çin ḳaymaḡı-la dūrte nāfi' dūr **nev'-i dīger** südlügen göyündüre)³⁰ (7) göyündüre çin ḳaymaḡa ḳata başa dūrte mücerrebdür (8) **nev'-i dīger** şeb ḳoz ḳabı it bunı zıbaḳ öldüre (9) it başın göyündüre adam tersi³¹ tursın yumşaq (10) döge yıllamış yaḡa ḳarışdura dūrte mücerrebdür ... (11) **nev'-i dīger** çoḡān-ı Kirmānī on dirhem zernīḫ-zerd (12) on direm kendüse yigirmi dirhem toḫm-ı şaḫm-ı ḫanzal (13) yigirmi direm cemī' i anı döge yaḡa ḳata başa dūrte nāfi' dūr [28a] (1) **nev'-i dīger** camı kaynada yaḡın ala başın ḳazıda andan (2) başına yaḡa nāfi' dūr **nev'-i dīger** şeftālū çekirdeğini döge (3) şaḳızı eride içine ḳata yarusın üstine ala ... (4) şarsıp şalıp şaḫm-ı ḫanzal zernīḫ döge üstine (5) ala başa ṭılā ide mücerrebdür **nev'-i dīger** kendüse yigirmi direm (6) zencār on direm nişātır on direm cevz-i rūmī (7) köhne on direm zeyt yüz direm zencebīl beş (8) direm zernīḫ beş direm cemī' döge eride = (9) otları yine ḳoya ṭılā ide nāfi' dūr **nev'-i dīger** (10) kel-içün veyā et baḡrı çün yumşaq döge saḳıza (11) ḳata başa ṭılā ide zernīḫ on direm şeb on (12) direm tetri on direm anzūrūt on direm (13) ḳızıl boya on direm jengār göyünmiş mercimek [28b] (1) on direm 'amel-i Muḫammed Çelebi **nev'-i dīger** zerdeçāv ve (2) on direm zengār on direm oḡu ḳunduzı on = (3) direm şaru zernīḫ on direm zeyt otuz direm (4) bu cümleyi dōgeler eleyeler zeyt ve sirke ḫalt = (5) ideler başı yoludalar dūrteler

³⁰ Müellif bu kısmı sayfa kenarına yazmıştır.

³¹

nāfi' dūr **nev'-i dīger** (6) oğlançuklar başında baş olsa 'uşāk şābūn (7) çināreng kırtlu unı kalem zengār ağı k̄unduz deñiz (8) köpügi dişi zaķıt kıyruķ yağı cümle terkīb berā- (9) ber dōgeler kıyruķ yağı zeyt yağı zift-ile kıarışduralar (10) merhem eyleyeler dürteler nāfi' dūr **nev'-i dīger** başda baş (11) olsa her ne perde gerekse olsun bu terkībi (12) erişicek şifā ola bi-izn'i-llāhi Te' ālā terkībi (13) budur oda girmedük hām mūm on beş direm [29a] (1) zift on beş direm ziyū on iki direm kar-tāşı = (2) beş direm k̄inā dōrt direm kükürt on direm māzū = (3) beş direm miķdārınca zeyt yağı bile kıarışdura düрте (4) şifā ola bi-izn'i-llāhi Te' ālā **nev'-i dīger** bozca baş kim = (5) oğlançuklar başında vāķı' olur şeb-i Yemenī (6) on direm nār kıabı on direm kızıl boya on direm (7) kar-tāşı beş direm çıkırmcı rengi on direm zengār (8) beş direm māzū on direm ođu kıunţuzı beş direm (9) aķ it boķı on direm keleb başı on direm kıara (10) şaķız çamķızı eski yađ bunları geregince kıatalar başı (11) yoludalar nāfi' dūr **bu bāb**³² cüzām-içün olan edviyeleri (12) beyān ider gövsüz kepegi bir çölmege kıaynada ağzın berkide (13) eriyi bişe andan bedenine düрте andan şoñra bişüre yiye = [29b] (1) yılan gibi kıavlaya şifā ola mücerrebdür **nev'-i dīger** h̄inzir (2) ödin içüre yā etin yedüre nāfi' dūr **nev'-i dīger** (3) kırķ gün kızıl enik südin içüreler ısıcaķla ammā (4) tırnaķını kese hem elin şara mücerrebdür **nev'-i dīger** t̄ilā ide hırmını (5) bulamaç gibi ide gevdesine süre bārit başı gide (6) nāfi' dūr **bu bāb**³³ kıaş kırpük dökülse yine (7) bitürmek kııl bitürmek edviyelerin beyān ider her (8) gün yumurda ağın çalkaya köpüre dağı yüzine düрте = (9) tā gice ve şabāh olıcaķ yüzün yuya kırū bite mücerrebdür (10) **nev'-i dīger** her kim sarmısak göyündüre yađa kıata kııl bitmez (11) yere düрте kııl bitüre **nev'-i dīger** her kim dilerse kııl (12) bitüre ipar-ı yavşan deñiz köpügin dōgeler zeyt yağı-la (13) kıarışduralar dürteler süd-ile çörek otı birle kııl yeñi (cüzām-içün **nev'-i dīger** kırķ gün bādem yidüreler andan şoñra h̄alāş bulalar bu ?³⁴)³⁵[30a] (1) bite nāfi' dūr **nev'-i dīger** şaç uzatmağ-ıçün degegüñ (2) sıрмаşıkunı yađa yaprağını kıuruda yađa kıata başa (3) düрте mücerrebdür **bu bāb**³⁶ siñir uzatmağun edviyelerin beyān (4) idür tığı-kıara biş direm h̄atmi biş direm kıoyun kıuyruğı ... (5) on direm eşek südi kırķ direm şu ıla kıaynadalar (6) t̄ilā ide üstine ura mücerrebdür balçık h̄urmā h̄arātin ve (7) şırgūn yağı kıaynadalar tā kıivāma gele şol

³² 24.bab

³³ 25. bab

³⁴

³⁵ Müellif bu kısmı sayfa kenarına yazmıştır.

³⁶ 26. bab

kadar uralar (8) ap pāk ola andan t̄lā ideler siñir üstine uralar nāfi^c - (9) dūr **nev^c -i dīger** kuyruk ḥurmā ḥarāṭīn tıǵı-ḳara ağaç köki (10) cemī^c dögeler t̄lā ideler siñir üstine uralar nāfi^c dūr (11) **nev^c -i dīger** bezīrī-cam burnı yumşaq döge ḳaynada (12) biraz arpa unı bile ḳata t̄lā ide mücerrebdür **nev^c -i dīger** (13) ebem gümecei ḳaynadalar t̄lā ide sancusını ağrıyı keser... [30b] (1) nāfi^c dūr **nev^c -i dīger** kuyruk yaǵı balçık ḥurmā ḳara ağaç (2) kökinüñ ḳabı t̄lā ide mücerrebdür **nev^c -i dīger** ferfiyün (3) yaǵın dūrte nāfi^c dūr **nev^c -i dīger** üzerligi ḳaynada üç (4) gün üç gün içine şoḳa siñir üzerene nāfi^c dūr (5) **nev^c -i dīger** kızıl ışlada kebere yapraḳını döge bile ḳata (6) t̄lā ide nāfi^c dūr balı dūrte ḥardalı döge üstine (7) ala mücerrebdür **nev^c -i dīger** kızıl gül ışlada ḥardal (8) bile ḳarışdura üstine ala nāfi^c dūr **bu bāb**³⁷ (9) yel-içündür edviyelerini beyān ider eyün odın şabāḥ (10) içe mücerrebdür **nev^c -i dīger** ḥoṭazı yel-içün yumşaq döge (11) ḳaynada yıllamış yaǵ-ıla şuyı gide yaǵı ḳala nirde (12) yil var-ise dūrte mücerrebdür **nev^c -i dīger** yil-içün dişi (13) üzerligi ḳaynada ayaǵın içine ḳoya üç-kez nāfi^c dūr [31a] (1) **nev^c -i dīger** yil-içün aḥlāṭ-armud kökçesini ḳaynada (2) t̄lā ide nāfi^c dūr **nev^c -i dīger** ısırḳan dere döge (3) ağrır yerine üç kerre nāfi^c dūr ‘amel-i Seyd-i ‘Alī (4) **nev^c -i dīger** yil-içün ḳoz yaǵı cünd-i bedester mürr-i (5) şāfi yumşaq döge ḳaynada dūrte zahmeti gide (6) **nev^c -i dīger** gövdesinde nerede yil ağrısı var-ise (7) keffü’l-himāri yumşaq dögeler arpa unıyla biraz (8) daḫı çiriş ḳatalar uralar mücerrebdür **nev^c -i dīger** (9) yil-içün ağrıya ve sızuya bu bir yaǵdur fāyda ider (10) yil ağrısına ve nirede kim sızı varsa balǵamdan (11) ve şovuḳdan olmış ola **terkīb budur** elli (12) direm eski zeyt yaǵı ve yüz direm eski ve acı (13) sayaǵı ḳurd ve dilkū ve çaḳal ve borsuḳ yaǵı [31b] (1) ve daḫı eti yinür ḳuşlar yaǵı bunları bir yirde (2) ḳaynadalar andan elli diş sarmısaḳ ḳabın şuyın (3) les idüb dögeler andan şoñra bu yaǵları ḳaynadalar (4) tā kim sarmısaḳ kızara andan sarmısaḳ yaǵdan (5) gidereler yaǵı pāk süzeler andan on dirhem zencebīl (6) ve ferfiyün daḫı yigirmi dirhem toḥm-ı kerdem toḥmı bunları (7) yumşaq dögeler daḫı ol sarmısaḳ ḳaynamış yaǵ-ıla (8) bu otları ḳaynadalar yaǵdan gidermeyeler yaǵ içinde (9) tura kırk gün ve andan şoñra nerede ağrı varsa (10) süreler nāfi^c dūr bi-izni’l-lāh-Te’ālā **bu bāb**³⁸ (11) uyuz-içün olan edviyeleri beyān ider bu terkīb (12) düze dürtine zībaḳ beş dirhem mürdeseng yigirmi (13) beş direm şarb sirke zeyt yaǵı-la ḳaynada bu otları [32a] (1) bile ḳaynada ḥammāmdan çıkıcaḳ dürtine üç gün şuya (2) girmeye mücerrebdür **nev^c -i dīger** zeyt yaǵı yüz direm (3) şayṭaraç tāze ola yüz direm su^d biş direm (4) pinç nefa beş direm

³⁷ 27.bab

³⁸ 28.bab

lebān beş direm kaynada kus ... (5) kovıya ola ya hammāmda ya odaya güneşe karşı (6) dürtine üç gün tura mücerrebdür **nev'-i dīger** (7) uyuz-içün düze dürtine cunāh illi direm kündüse (8) yigirmi direm zencār beş direm kibrit on direm semmu' (9) l-fārı iki direm eger zahmet iderse yoğurt yiye (10) yağa kıta dürtine şābūn zencār sirke südüñ (11) toz döke kınā cemī' birbirine kıta karışdura hammāmdan (12) çıka dürtine ammā hayāsına degürmeye mücerrebdür (13) **nev'-i dīger** uyuz-içün keleker yigirmi direm zībağ [32b] (1) beş direm sirke elli direm zeyt otuz direm kaynada şöñra (2) zībağ kıta hammāmdan çıkıcağ dürtine mücerrebdür **nev'-i dīger** (3) zerdeçāv iki direm zernīh asfer iki dirhem kükürd (4) iki direm döge dağı zībağ öldüre kıyruğ yağın kıta (5) hammāma gide gice dürtine mücerrebdür **nev'-i dīger** uyuz-içün (6) nivik ve şāhtere döge şuyın çıkara kıyruğ yağı-la (7) şişeye kıya dağı aşı kıya kırk gün tura andan (8) şöñra hammāmdan çıka dürtine mücerrebdür **nev'-i dīger** (9) iriñlü uyuz-içün zerdeçāv beş dirhem deve kükürdi (10) biş direm yumşaq döge kıyruğ yağın kıta dürtine (11) nāfi' dür **nev'-i dīger** arduç kökçesini üç (12) gün kaynada şābāh içe sancunsı gide mücerrebdür (13) **nev'-i dīger** habbu's-sevdā kibrit ve zībağ (dürtine arduç yemişini üç gün kıla şābāh tam)³⁹[33a] (1) günlük beş çekirdek besfāyiç biş çekirdek süsen (2) beş çekirdek tohm-ı hançal biş çekirdek kebere ... (3) dibi kıba on çekirdek maştakī yedi çekirdek (4) zencebīl yedi çekirdek kılye yedi çekirdek topalağ (5) yigirmi altı çekirdek razıyāne yedi çekirdek kıra şakız (6) iki direm çekirdegi çıkmış kıra üzüm yüz elli direm (7) kızancı tuvāli yigirmi çekirdek çörek otı yigirmi (8) çekirdek nāfi' dür **nev'-i dīger** şāf egir (9) iki direm mut iki direm günlük iki direm zencebīl (10) iki direm dārçinī iki direm kıranfūl iki dirhem (11) habbu's-sāfīn iki dirhem kıarka dūñlegī iki dirhem (12) afyon iki büre iki dirhem çörek otı altı direm (13) kemnūn altı direm üzerlik tohmı altı dirhem [33b] (1) anīsūn altı dirhem buy altı direm kerefes altı (2) direm tuvāl on direm zerdalū çekirdegi içi kıra (3) üzüm çekirdegi çıkara kıarışdura şāf eyleye kıurada (4) mücerrebdür **nev'-i dīger** şāf ki kıl kırdı giderür mağ' addan (5) gelür afsenetīn yağın lebān yavşan ikisin döge şāf (6) ide kötürne nāfi' dür **bu bāb**⁴⁰ sigil-içün olan edviyeleri (7) beyān ider sigil-içün ay yeñisinde düze sigiller ne kıadar (8) ise anuñ şağışınca bişüre iplik dize aşı (9) kıya sigil şağışınca arpa tuz bunı okıya kıul (10) hūvā'l-lāhu ehad ilā-āhirihi **nev'-i dīger**... (11) sigil-içün hayyu'l-'alem dürtte sigile def' ola (12) mücerrebdür **nev'-i dīger** sigil-içün anzūrut balçık gibi (13) eyleye üstine ura

³⁹ Müellif bu kısmı sayfa kenarına yazmıştır.

⁴⁰ 35. bab

sigili yuya nāfi' dūr **nev'-i dīger**[34a] (1) sigil-içün zernîḡ-zerd zernîḡ-siyāḡ ḡalye ehenk (2) cemī' i berāber ola yumurda aḡına ḡarıḡdura sigile (3) ura nāfi' dūr **nev'-i dīger** sigil-içün māzū (4) çivit zernîḡ-zerd zernîḡ-siyāḡ ' aḡāḡıya yumurda (5) aḡına ḡarıḡdura sigile ura ve nāsūra ura nāfi' (6) dūr **nev'-i dīger** sigil-içün semmu'l-fār bir dirhem (7) ehk bir direm keḡire bir dirhem ḡınā yigirmi dirhem (8) düzeler sigile ve nāsūra uralar eride mücerredür (9) 'amel-i Seydī 'Alī **nev'-i dīger**... sigil-içün (10) sigili büyük ola semmu'l-fār bir direm zībaḡ üç (11) dirhem böḡrek yaḡını zeyt zencār iki direm cemī' i (12) edviyesini döḡe bu üçin eride birbirine ḡata merhem (13) ide büyük sigile ura yaramaz⁴¹ başlara ura [34b] (1) tā 'acāyib ḡöre mücerredür **bu bāb**⁴² merhem edviyelerin (2) beyān ider merhem-i ḡal cemī' i zaḡmeti gide zeyt elli (3) direm mürdeseng yigirmi direm zerdeçāv iki dirhem nūre-i (4) maḡrūḡ beḡ direm cemī' in döḡe ḡarıḡdura merhem (5) ide yaraya ura yaranuñ ḡışın gidere halamud çivid (6) ḡarıḡdura yumurda aḡı-la yaraya ura ḡışın gidere... (7) 'amel-i Seydī 'Alī **nev'-i dīger** merhem-i ḡaḡḡāb (8) böḡrek yaḡın eride biraz havā-civā ḡoya andan (9) bunları ḡoya samḡ zernîḡ zift cemī' in ḡaynada (10) andan ura elinde ḡal ide yaraya ura ḡünlük (11) maḡḡakī bile ḡata nāfi' dūr **nev'-i dīger** merhem-i Sultān (12) dur keḡire yigirmi direm lebān on direm zerdeçāv on (13) direm cemī' in döḡe (.....)⁴³ ḡarıḡdura ocaḡ [35a] (1) ıḡıcaḡında ḡarıḡdura merhem ide süre yaraya... (2) mücerredür **nev'-i dīger** merhemu't-taḡıl ki vardur... (3) cirāhatları bitürür daḡı süñük üstinde et (4) bitürür ve yarada ḡış olsa sākin ider (5) ve aḡrıları giderür ve daḡı yıl-içün eyüdür ve eski (6) yara olsa bitürür ve od yaḡına eyüdür ve süñük (7) ḡınuḡın bitürür ḡuḡāki giderür ve daḡı ḡafrada (8) ḡış olsa giderür ve ḡafrā sancusın sākin (9) ider ve ḡankı yaraya kim ḡovuḡ kar ide aḡrıya (10) ol aḡrıyı giderür inḡā'l-lāhu Te'ālā **terkīb** (11) **budur** yüz elli direm toñuz yaḡı arınmış ve yetmiş (12) beḡ direm eski zeyt yaḡı ve dört yüz elli ... (13) direm mürdeseng döḡülmiş elenmiş ola daḡı dört [35b] (1) yüz elli direm ḡalkḡatār daḡı cemī' i otları (2) ḡışeye ḡoya ve zeyt ve toñuz yaḡın az az ... (3) ḡarıḡduralar ve ḡurmā budaḡınuñ suyun ala oda (4) erdüḡinden ḡoñra az az ḡarıḡdura ol ḡurmā (5) suyından aña ḡarḡu yidüre tā kim mürdeseng (6) yaḡmaya tā aña deḡin ḡarıḡdura kim ḡivāma gele

41

42 36. Bab

43

ya' ni (7) fānī ola andan şoñra indüre kabından ala bir (8) ayruķ qaba qoya isti' māl ide nāfi' dūr **nev'-i dīger** (9) merhem-i isfidāc od yanuğına eyüdü ve yarayı (10) bitürürmege eyüdü ve yara üstinde deri bitürmege (12) eyüdü **terkīb budur** yüz elli direm benefşe yağı (13) ala ve elli direm isfidāc ala ve yüz direm aķ mūm [36a] (1) ala on iki direm yargañ ala ve yüz direm kāfūr (2) ala cümlesin döge yađ-ıla qaynada mūm eride (3) qaynada pāk ide yağdan yağı otları getüre (4) qarışdura bir qaba qoya isti' māl ide yaraya dūrte menfa' at (5) bula inşā'l-lāhu Te' ālā **nev'-i dīger** merhem-i ... (6) Cālīnōs kim bu merheme kök merhem dirler cerāhatlaruñ (7) havāsın giderür şuķāķi giderür ve bevāsīr giderür (8) **terkīb budur** iki yüz yetmiş biş direm mürdeseng (9) yumşaq döge eleye dağı üç yüz direm zeyt yağı (10) eskisi ola ve dört yüz elli direm süciden (11) dönmiş sirke ala dağı bunları az az od üstinde (12) qaynadalar tā rengi qararak ola andan isti' mal ... (13) ideler menfa' ati çoķdur **nev'-i dīger** zencār-merhem [36b] (1) terkīb budur kim cerahatlardan elemi giderür (2) ve yavuz başdan ölü et olsa giderür ve artuķ (3) eti bitürür ve dükeli zaħmeti giderür nāfi' dūr **nev'-i** (4) **dīger** aķ mūm ala otuz direm ve hām şaķız otuz (5) altı dirhem ve cekrek on iki direm ve eski (6) zeyt yağı yüz elli direm ve zengār ' irāķi yigirmi dört (7) direm ve çekirdegi az sezāb şu ıla ve dağı mūm ve şa- (8) kız zeyt-ile eride andan şoñra zengār aña qata ol (9) kadar qarışdura ki tā alışa andan şoñra otdan (10) indüre şovuda tā kim isti' māl itmege şifā ola (11) inşā'l-lāhu Te' ālā **nev'-i dīger** merhem-i silīkūn (12) yaranuñ üstinde et bitürür ve cirahtları (13) qavışdurur tīzcek yarayı bitürür **terkīb budur** [37a] (1) aķ mūm yigirmi direm arınmış toñüz yağı ve zift ve zernīh (2) her birinden on direm ve bu otlarıca iki terfil yağı (3) arınmış ola eski ola yigirmi direm qatalar ve eger toñüz (4) yağı ala girmesse yigirmi direm şığır buzağusı (5) yağını qata mūm ve yağı ve zifti zeyt yağından (6) arıda andan zernīh döge üstine qoya qarışdura (7) indüre sovuda isti' māl ide şifā ola mücerrebdür (8) **nev'-i dīger** merhem-i ehenk ya' ni kireç-merhem dirler (9) menfa' ati oldur kim ekeline giderür ya' ni yinür (10) başı ve yinmiş etleri giderür ve şağ et bitürür (11) ve dağı eski oñulmaz başları eyü eyler **terkīb budur** (12) hāş kireç ala yedi kez kireci yuya ya' ni şuya qoya (13) qarışdura yedi kez dibine çöke şuyın dōke bu ... [37b] (1) vech-ile ide andan kireci qurıda otuz direm kirece (2) yigirmi direm silīkūn ve şaru ve mūm yigirmi dört direm (3) şaru zernīh ve yüz direm bezr-i mūm bezirle qaynada (4) eridüğinden şoñra indüre bu otları qoya qarışdura (5) isti' māl ide inşā'l-lāhu Te' ālā **nev'-i dīger**... (6) merhem-i dađılūn bu merhemüñ menfa' ati oldur kim (7)

cerahatlari bitürür ve hanazir hal ider ve bevāsiri (8) ve şakāki giderür **terkib budur** ayva çekirdegi... (9) ve keten tohmı ve hatmı tohmı ve büy ve pürpürim tohmı (10) her birinden yetmiş direm ve mürdeseng yüz elli (11) direm cemī' i otları dögelere eleyeler ve dağı iki yüz (12) yigirmi biş direm zeyt yağı içinde bişüre tā kıvāma (13) gele andan soñra isti' māl ide şifā ola inşā'l-lāhu [38a] (1) Te' ālā **nev' -i diğer** merhem-i hanzir bu merhemün (2) menfa' ati oldur kim cerāhatlara yarar ve iriñ ... (3) çekmege ve yavuz başları giderür **terkib budur** (4) müm ve acı şakız her birinden yüz elli direm ve çam (5) şakızı otuz yedi direm zeyt- ' atık üç yüz (6) direm cemī' sin od üstine koyalar kaynadalar andan (7) otuz altı direm bure-i ermenī anuñ üstine (8) koyalar kaynadalar oddan indürelere şovuyınca qarışdura- (9) lar isti' māl ideler nāfi' dür **nev' -i diğer** merhemu' (10) s-sādine menfa' ati em' ānuñ tezevvücini giderür (11) ve zekerden ' illeti giderür ve mağ' adan şovuklığı giderür (12) şukāki hafif ider ve nigı şufrada ' illet... (13) varsa bu merhemle zāyil olur **terkib budur** ...[38b] (1) on iki direm benefşe yağı on iki direm gül (2) yağı ve biş direm aq müm yağı içinde müm eride (3) andan soñra isfidāc raşāş varsa zernih (4) yunmuş ve tın-i ermenī her birinden iki direm ve afyon (5) mişri bucuk direm ve dağı bu otları qarışdura tā kim (6) şoviya andan soñra isti' māl ide menfa' ati bula (7) **nev' -i diğer** bu merhem-i cerāreyin merhem dirler (8) bu merhemün menfa' ati oldur kim cümle cerāhatları (9) oñuldura ve eski marazları giderür ve kulunc ve bevā- (10) sir giderür ve hanazirni şak giderür ve nāsır (11) olmuş başları giderür ve ölü eti yir ve şag (12) eti bitürür ve deri kablar ve yaralardan ağı (13) olsa sakin eyler **terkib budur** müm altı (14) direm emlec ve beleyic ve zirāvend-i tavil ve günlük [39a] (1) her birinden altı direm mürdeseng toköz direm (2) vaşak sirke içinde hal ide ve baki edviyeyi (3) koyalar yüz direm benefşe yağı-la bişüre şifā (4) ola inşā'l-lāhu Te' ālā **nev' -i diğer** merhem-i (5) kafur oldur kim od yanugına eyüdür ve şaru (6) başlar kim oğlançuklarda olur anı giderür (7) ve el ayak yarılrsa aña dağı eyüdür ve gövdeyi (8) harir bigi eyler ve mağ' adda şukāk olsa kasukda (9) anı giderür ve şaru şu ağan başlarra yarar ve (10) kanķı yara kim od gibi yansa anı sakin ider **terkib** (11) **budur** budur benefşe yağı elli direm ve habbu'l-gār (12) yağı otuz direm müm ve aq elli direm ve kafur (13) biş direm ve qalay isfidāc on direm [39b] (1) müm yağı-la eride yağı indüre baki otları (2) üstine koya qarışdura ve tamām nāfi' ola inşā'l-lāhu (3) Te' ālā **nev' -i diğer** merhem-i hall ya' ni sirke (4) bu merhemün menfa' ati oldur kim od yanukları (5) ve şulu başları giderür ve iki çok çıkar çibanlara (6) eyüdür giderür **terkib budur** budur yüz direm (7)

mürdeseng ala yumşak döge ve yüz direm (8) zeyt yağı ve yüz direm şarb sirke ala (9) ol mürdeseng havānda kıoya döge ve z-(10) eyt yağı üstine kıoya andan sirke kıoya- (11) lar ol ikisine yidürelər ol kıadar kıarışduralar (12) kim kıoyıla levni aķ ola andan şöıra isti' māl (13) ideler şifā ola inşā'l-lāhu Te' ālā **nev'-i dīger [40a]** (1) merhem-i şirīgün aķ mūm zernīh cem' ide eride (2) yaraya ura be-ğāyet nāfi' dūr ' amel-i Seydī (3) ' Alī **nev'-i dīger** merhem cirāhāt-içün yaranuñ (4) kıanın giderür ve çürük etin yir sağ et bitürür (5) terkib budur anzürüt on direm (6) silikūñ on direm zengār yedi direm (7) gez-māzū on direm vaşak biş direm cāv- (8) şır biş direm mūm biş direm bögrek yağı (9) on direm zeyt yigirmi direm **nev'-i dīger** (10) merhem-i cāzib rūğan-ı kādğır yigirmi direm (11) zeyt yağı yigirmi direm vaşak on direm kıā- (12) şnī on direm şamğ-şanavber on direm ve mūm (13) zeyt yağı-la erideler zāc-i kıbrīsī on **[40b]** (1) direm bala kıata bu otlara kıarışdura merhem ide (2) işe süre ' amel-i Seydī ' Alī cerrāh (3) **nev'-i dīger** eski kettān bezi dide yara... (4) aķduğın yire düze andan şayağın ışlada ... (5) didilmiş kettān bizini⁴⁴ yağa bırağa andan yaraya (6) ura eyüdür mücerrebdür **nev'-i dīger** merhem-i (7) sultānī oldur kim yaraya nāşūra nāfi' dūr (8) vaşak biş direm lebān on direm keşire yigirmi (9) direm cev on direm cemī' döge ışlada kıarışdura (10) merhem eyleye işe süre gerek süd-ile gerek... (11) şu ıla ışlada merhem ide nāfi' dūr **bu bāb⁴⁵** adamuñ kıāşuķı yarılsa anuñ ' ilācınuñ (13) edviyelerin beyān ider hūşletu's-şā' leb **[41a]** (1) döge bal ile yidüre üç şabāh mücerrebdür (2) **nev'-i dīger** kıaşuķ yarılsa kehlebi şıķa (3) ol şuyı bir kıaşuķ iče derhāl derhāl kıāşuķı ... (4) bite nāfi' dūr **nev'-i dīger** nergis döge... (5) bala kıata yidüre üç gün nāfi' dūr **nev'-i** (6) **dīger** gez-māzū nār kıabı yumşak döge (7) aña nāfi' dūr **nev'-i dīger** bīcāliçün zencār (8) bir direm kirbit on direm cenāh on direm (9) kar-řāşı iki direm döge aña mücerrebdür **nev'-i** (10) **dīger** bīcāl-içün çam şakızın döge (11) aña nāfi' dūr **nev'-i dīger** bīcāl-içün mürdeseng (12) şedef berāber döge aña nāfi' dūr **nev'-i** (13) **dīger** adamdan verem olsa kühleci döge **[41b]** (1) řılā ide başına ura nāfi' dūr **nev'-i dīger** (2) adamuñ kıāşığı yarılsa göcünsey ala aña (3) tatar başı dirler anı alalar kıaynadalar üç gün (4) iče derhāl bite mücerrebdür **nev'-i dīger** bīcā- (5) l-içün gil-i ermenī döge üstine ura nāfi' dūr (6) **nev'-i dīger** bīcāl-içün kar-řāşı halamüt (7) döge aña yumurda şarusını şayağı bile (8) kıarışdura merhem eyleye ura havāzede merhem (9) dūr mücerrebdür **nev'-i dīger** bīcāl-içün mürdeseng (10) şedef ola yumşak döge nāfi' dūr ...

⁴⁴ Kelimenin önünde bulunan bu kısma anlam verilemeyerek leke olduğu varsayılmıştır.

⁴⁵ 37. bab

(11) **nev^ç-i dīger** t̄ā^ç ün çıkarsa t̄ā^ç ün ü- (12) stine urılan edviyeleri beyān ider toħm-ı ... (13) kettān ħulbe ikisin döge sirke-ile qarışdura [42a] (1) üstine ura nāfi^ç dūr **bu bāb⁴⁶** adamuñ (2) südügi dutulup t̄lā ide nāfi^ç dūr arpa unı (3) kızıl boya ħatmī unı sığır yoğur(dı) qarışdura- (4) lar yaqu eyler k̄āşūqına mücerredür **nev^ç-i dīger** (5) şarāb-ı helyūn ve şarāb-ı şovul içürmek (6) ve anīsūn ve rāzıyāne toħmı ve kemnūn toħmı (7) ve kerefis toħmı ve kavuq toħmı kaynada suyn (8) ıssıla bal ile ya şeker-ile veyā şarāb-ı ħassek (9) ve şarāb-ı necīl-ile içürelər ğıdālar bal (10) ve noħūd şuyı ve keşūr şorbası şoğan-ile (11) ve sarmısaq-ıla ve şalgam ve helyūn ve kerdiye (12) şorvasın yidürelər nāfi^ç dūr **nev^ç-i dīger** (13) olur ki ħarāretten olur şarāb-ı ħasek [42b] (1) ve şarāb-ı necīl ile ve karpūz şuyın şekerle ħıyār (2) toħmın ve şınħıyār toħmı ve karpūz toħmın ve (3) toħmegen toħmın südün şekerle içürmek gerek (4) ve ħıyār ve mārūl ve karpūz yimekdür mücerredür (5) **bu bāb⁴⁷** selesu'l-bevl-içün olan edviyeleri (6) beyān ider ıssı otlarla misk ve topalak ve ... (7) kuş ve mūr ve ıstū ħotos ve kemnūn ve ğünlük (8) gibi ma^ç cūn eyleyüb yimek gerek bu otlardan ... (9) ğülbeşeker yā ıtrıfıl-şağırle şekerle ve sa- (10) yağıla yılamış ola katup yimekdür ve (11) ğıdālardan sumāk ve qoruq aşı bu ıssı otlardan (12) katup yiyeler **nev^ç-i dīger** selesu'l-bevl-içün (13) zencebīl on direm bal elli direm qarışdura [43a] (1) her şabāħ yiye nāfi^ç dūr **nev^ç-i dīger** (2) cünd-i bedester on direm afyon on direm sünbül (3) üç direm maştakī beş direm ğünlük beş direm (4) dārçinī on direm fülful altı direm mür altı direm (5) kuş altı direm za^ç ferān iki direm asārūn (6) on direm dögeler bal ile ma^ç mü ma^ç cūn ideler her (7) şabāħ bir mişkal yiyeler nāfi^ç dūr **bu bāb⁴⁸** (8) yaraqān olan edviyeleri beyān ider yayla çiçeği (9) dirler anı kaynadalar içeler her şabāħ içeler (10) be-ğāyet nāfi^ç dūr **nev^ç-i dīger** bir direm za^ç ferān (11) yoğurda qarışdura içe nāfi^ç dūr **nev^ç-i dīger** (12) üç dāne ufaq balık yuda nāfi^ç dūr **nev^ç-i dīger** (13) uçuk dutanuñ edviyelerin beyān ider... [43b] (1) çoluq etin yidürelər veya toñūz ödin içürelər (2) veyā eşek etin yidürelər nāfi^ç dūr **bu bāb⁴⁹** (3) adama bit düşse anuñ edviyelerin beyān ider (4) it ħıyārını döge şuyın ala ona qarışdura (5) bedenine dūrte ve andan soñra it ħıyārınıñ (6) şuyun çıkara ğöñlegin batura şıka ol kişi (7) bitden qurtıla nāfi^ç dūr **nev^ç-i dīger** evvel (8) yağ dürteler andan kibrit yā zerniħ veyā (9) zencifir dütüzelər nāfi^ç dūr **bu bāb⁵⁰** (10) maħmūdenuñ şerin def^ç itmek

⁴⁶ 38. Bab

⁴⁷ 39. Bab

⁴⁸ 40. Bab

⁴⁹ 41. Bab

⁵⁰ 42. Bab

edviyelerin beyān (11) ider fuḫa şerbetin iḫe yā bezr-i ḫaṭūnā iḫe... (12) şekerle keşire daḫı eyüdüür yüregi şovıdır ılıcak (13) şu iḫe daḫı ḫuşa it üzümi eze iḫe [44a] (1) şoñra şıgır yoğurdı ala iḫe maḫmūdenuñ şerini (2) def' ider tekrār toḫmıya olmuşdur **bu bāb**⁵¹ (3) semüzlik-iḫün olan edviyelerin beyān ider... (4) kebere köki pinç-zebīb pencu'l-kelb ya' ni it (5) ḫıyārı dibi bunları ḫaynada ḫuḫne eyleye (6) 'amel ide nāfi' dür **bu bāb**⁵² niḫrīs-iḫün (7) olan edviyeleri beyān ider niḫrīsı oldur ki (8) barmaḫda çıkar yiye gider şām inciri (9) yumşaq döge şābūnla gine döge merhem (10) gibi eyleye ura havānda dögmeye çam-ağacında (11) döge destesi daḫı çam ola mücerrebdür... (12) **bu bāb**⁵³ adamuñ bedeni kiçise arām ... (13) eylemeyüb ḫaşınsa bu edviyeleri ide nāfi' dür [44b] (1) on beş direm ḫıyarşenbe bunı ıslada şabāḫ (2) iḫe kiçisin gidere nāfi' dür **bu bāb**⁵⁴ (3) 'avrat oğlan toğursa daḫı sanculansa anīsūnı (4) şu ıla ḫaynadalar ḫatalar iḫürelər ışıcāḫla (5) sancusın gide inşā'l-lāhu Te'ālā **bu bāb**⁵⁵ (6) 'avratuñ ḫayz ḫanı dinmese kehrubāyı (7) döge şarāb-ı limūnla iḫe üç gün ḫanı kesile (8) andan bunı düze helile belilec kehrubā döge... (9) belimegi bişüre bu otı yalaya yiye bunı şifāf (10) eyleye yoñıla götrüne fi'l-ḫāl ḫanı diñe (11) edviye budur ḫulnīt döge zeyt buña (12) bulaya götrüne ḫanı dine mücerrebdür 'amel-i ... (13) Canīb Ḥekīm **nev'-i diğər** ḫayz ḫanın... [45a] (1) diñdürmek-iḫün şeb zāc māzū vec döge (2) yoñıla götrüne ḫanın dine mücerrebdür **bu bāb**⁵⁶ (3) 'avratuñ ḫayz ḫanı gelmese bu terkīb (4) ide şoğan ḫabuğı kıızıl boya üç gün (5) acle iḫe ḫan gele çörek otın ḫaynada döge (6) iḫe üç gündən şoñra ḫullandırsın üç (7) gün tenine dütüze nāfi' dür 'amel-i Seydī 'Alī (8) **nev'-i diğər** ḫayz ḫanı gelmese bu terkibi (9) ide nārinc ḫabuḫını iğiri yumşaq döge... (10) bir nāzūk bize ḫoya götrüne derḫāl ḫan ... (11) gele nāfi' dür **nev'-i diğər** sarmusāḫ ḫara (12) üzüm döge bir pāre bize ḫoya 'avrat tenine (13) götrüne derḫāl ḫan gele **nev'-i diğər** ḫayz [45b] (1) ḫanı gelmek-iḫün acı bādām yağı götrüne ḫan ... (2) gele her kim balıḫ ödünü iḫse ḫan gele nāfi' - (3) dür **nev'-i diğər** 'avratuñ yüzine çığıt (4) düşse ḫayyu'l-'alem döge şuyın çıkara daḫı (5) isfidāc-ile eze yüzine gice tılā ide mücerrebdür (6) **bāb**⁵⁷ 'avratuñ oğlan yeri (7) taşra gelse çiriş büzıdan lebān maştakī (8) mūm-ıla bunları ḫarışdura daḫı turb gibi (9) eyleye götrüne zāc mūr zencebīl ḫuş fūlfūl (10) yaban

⁵¹ 43. Bab

⁵² 44. Bab

⁵³ 45. Bab

⁵⁴ 46. Bab

⁵⁵ 47. Bab

⁵⁶ 48. Bab

⁵⁷ 49. Bab

yoncası toħmiña kabkara olur hem (11) bu ota ŧuyın ie nāfi‘dür daħı ‘avratuñ (12) ayağın yuħaru dikeler ayu boğın başına (13) yaħalar ammā zeyt veyā ŧırlıgün yağın dūrte [46a] (1) fi’l-hāl yirine vere mücerrebdür **nev’-i dīger** (2) ‘avratuñ oğlan yeri aħra gelse māzū (3) anzurūt lebān maħtakī mürr-i ŧāfi yonca (4) helīle emlec dōgeler yoñıla götrüne nāfi‘dür (5) **nev’-i dīger** oğlan yeri aħra gelse ħul- (6) kaz yaprağı ve ŧaman ħaynada boğına otura yuħaru (7) ħaldura ve ħulħaz yaprağı ħaynada ie yerine ... (8) ura nāfi‘dür bu **bāb**⁵⁸ ‘avrat yüklü... (9) olmasa anuñ edviyeleri beyān ider neft (10) doñına ŧarāb ile ŧoñra ħuħne idine besfā- (11) yic ħaynada ŧuyın ala sücile bile ħata ħuħne (12) idine üç günden ŧoñra er yanına vara (13) ħamli ola Allahuñ emr ile mücerrebdür **nev’-i dīger**[46b] (1) **nev’-i dīger** oğlanün içün ŧāf (2) ide götrüne ide veyā zencebīl fūlfūl maħtakī (3) vec lebān ħaranfūl cevz cemī‘ berāber ola ŧāf (4) ide her biri ħıg gibi ola daħı götrüne yata iki (5) ayağın yuħaru ħoya derħāl cem‘ ola (6) **nev’-i dīger** oğlanün düze götrüne menevŧe (7) yağı ħurd ödine ħatıp yoñıla götrüne neft (8) **nev’-i dīger**... oğlanün çoğanile bal (9) ħarıŧdura ‘avratuñ oğlan yerine ŧoħalar (10) nāfi‘dür **nev’-i dīger**... oğlanün ħaŧiŧ (11) tozu bal ħata ketān çöp ile götrüne (12) nāfi‘dür **nev’-i dīger**... oğul ħız olma- (13) g-iün toñuz eğir ŧaħni ħora göme ısıcakla [47a] (1) götrüne derħāl ħaml ola mücerrebdür **nev’-i** (2) **dīger** oğlan-iün ħaŧiŧ dōge ħaŧuğına (3) yaħu yaħa ve daħı nāzūk beze ħoya tenine ħoya (4) cem‘ ola derħāl ħaml ola mücerrebdür (5) **nev’-i dīger** terkībi oğlan otı budur ... (6) ‘amel ide ħātūn ħiŧi tenine götrüne zībaħ vec (7) ikisi beŧer direm zencebīl ħara üzüm az olursa (8) üzüm yigirmi biŧ direm ide noħūd deñlü ŧāf (9) ide ħātūn ħiŧi götrüne nāfi‘dür ‘amel-i Seydī (10) ‘Alī cerrāħ **nev’-i dīger** ‘avratuñ oğlanı (11) olmasa ħurd ödin ve avŧan ödin ħarıŧdura (12) ve bir arpa ağırı müŧk cümlesi ma‘cūn ide ... (13) ħayzdan pāk olıcaħ fercine götrüne eri [47b] (1) birle cimā‘ ide hemān dem yüklü ola bi-izni’l- (2) lāhi Te‘ālā **nev’-i dīger** ‘avratuñ oğlanı (3) olmasa beŧ direm ħızılcuħ boğı beŧ direm (4) aħ ŧekerle ħarıŧdura yumŧaħ dōge üç (5) gün isti‘māl ide ol üç günden er daħı (6) ‘avrat daħı ekŧiden ŧaħınalar mücerrebdür (7) **bu bāb**⁵⁹ eger ‘avratda oğlan olmasun (8) dise bir direm çivid ŧāf ide düze götrüne (9) yata hergiz oğlan olmaya mücerrebdür **bu bāb**⁶⁰ (10) eger bir ħiŧi ŧancu dutsa kemnūn ħaynada eze ... (11) ħoya ura ħarŧu ħaŧuğla ie ŧancusın (12) kese mücerrebdür terkīb-i gezerdūr gezeri ħora (13) göme kebāb ola

⁵⁸ 50. Bab

⁵⁹ 51. Bab

⁶⁰ 52. Bab

andan sonra bu otları üstine [48a] (1) ala yiye dağı üstine eyü şarāb içe cimā' için (2) eyü ma' cündur zencebīl қaranfūl fūlfūl dārçini (3) kebābe dār-fūlfūl nāfi' dūr **bāb**⁶¹ (4) terkīb-i ḥavāş otuz direm 'asel otuz (5) direm zeyt ḥammāmda otura derleye andan bulamacı ... (6) içe nāfi' dūr vecc' u-mafāş ıla üç gün içe ... (7) **bāb**⁶² bir kimsenün şufrası çıkısa (8) bābūnec bişüreler şuyın içüreler bir pāre maştakī (9) қатарlar andan içeler ve dağı şufrası bābūnec şuy-ıla (10) yuyalar ayruқ çıkımaya nāfi' dūr **bāb**⁶³ (11) her kim anduқ söğügini şıgır tersi birle göyündüre (12) gül şuyı birle yoğura ve 'avret başına dūrte (13) derḥāl oğlanı toğa yavlaқ mücerredür **bāb**⁶⁴ [48b] (1) her kim mersin yaprağını dögeler ve yağ-ıla (2) қaynadalar başa dürteler saçı bitüre... (3) mücerredür **bāb**⁶⁵ her kim қара çetük yüre- (4) gin қurd derisine şarsa bile götürse düşmān (5)[burun etini yidürmege]⁶⁶ def' ola **bāb**⁶⁷ ḥunāmiçün yidürmege (6)[buruna қоя]⁶⁸ semmu'l-fār zernih ḥal ide yidüre andan (7) bitürmege ḡayrı merhem ura nāfi' dūr **bāb**⁶⁹ (8) istifrag def' için қавun kökinün қabuğı... (9) turb kökinün қabı тұрақ otı kökinün (10) қabı ve rāziyān kökinün қabuğı tıusuz erişte (11) şorbasını bişüreler içüreler andan sonra (12) bu zikir olan edviyeleri dögeler қaynadalar (13) şuyın alup içüreler def' -i istifrag ider [49a] (1) mücerredür **bu bāb**⁷⁰ yaraluya ḥamām nedbe yiri (2) yarayı berkide andan üstine bunı ura ki... (3) sıvuқ çam şakızını yaraya ura ve bezi (4) sıvuқ şakıza batura dağı anuñ-ıla yarayı dağı ḥamāma (5) gire nāfi' dūr **bu bāb**⁷¹ şol edviyeleri beyānında- (6) dur ki zekere tıla ideler ḡalīz ve қāyim olur (7) yan' i yoğun ve muḥkem olur kemā-yenbağı (8) ḥuşūşā şol kişiler kim ıssı otlar yimeye... (9) ve ḥuқneler idinmeye bunları idinmeyeler bu tıllalar ... (10) gerekdür kim cimā' uñ lezzetin bulalar evvel nergis (11) ve şoğan ve 'āқır-қarḥa ve қızıl üzüm çekir- (12) degini ola alalar bu mecmū' inuñ rub' inca hindū- (13) stān қоzi içi alalar ve havanda dögeler [49b] (1) andan sonra ḥacet vaқtinde öñezdin ışıcaқ (2) şu ıla zekeri ova ova yuya andan sonra (3) ocağa bu otları tıla eyleye şöyle ḡalīz (4) ve қāyim eyleye kim vasfa gelmeye tekrar tıla (5) sından ziyāde ḡilzat ḥāşıl olur **nev' -i** (6) **diger** iki direm panbuқ çekirdegi içi (7) ve buçuқ

⁶¹ 53. Bab

⁶² 54. Bab

⁶³ 55. Bab

⁶⁴ 56. Bab

⁶⁵ 57. Bab

⁶⁶ Müellif bu kısmı sayfa kenarına yazmıştır.

⁶⁷ 58. Bab

⁶⁸ Müellif bu kısmı sayfa kenarına yazmıştır.

⁶⁹ 59. Bab

⁷⁰ 60. Bab

⁷¹ 61. Bab

direm topalak ve iki buçuk dirhem şām kiçi (8) boynuzı çekirdegi ve buçuk direm bir denk hindū- (9) stān қоzi içi bu mecmū^c ın dögeler yumşak ola (10) andan soñra rāzākī üzüm şuyı birle қaynada- (11) lar tā kim қувveti ol şuya çıka andan soñra (12) bir зарfa қoyalar ve қaynada ve zekere tılā қılalar ... (13) ‘ādeti tā kim ‘acayib göreler ol қadar [50a] (1) ğilzat hāşıl olur şöyle bī-ḥad büyük (2) olur nāfi^c dür **nev^c -i dīger** belesān yağı (3) bir direm ve hindūstān қоzi içi buçuk dirhem (4) dögeler ve ol yağa қатарlar қarışduralar andan (5) soñra ḥācet vaқtinde tılā ideler ‘acāyib (6) göre **nev^c -i dīger** ferfiyūn buçuk dirhem (7) ‘āқırқarḥa bir dirhem ve bir buçuk deng hindū- (8) stān қоzi içi dükelin dögeler yağ-ıla ze- (9) kere tılā ideler vaқt-i cimā^c da ‘acāyib göre (10) **nev^c -i dīger** bir dirhem borı ve bir direm (11) kil-i ermenī ve bir denk mürdeseng ve buçuk dirhem (12) hindūstān қоzi içi bu mecmū^c ını (13) saḥq ideler rāziķī üzüm şuyı birle қaynadalar [50b] (1) tā kim қarıша andan soñra ḥācet vaқtinde ... (2) tılā ideler ‘acāyib göre şol miқdār ğalīz (3) ve қāyım ola kim vasfa gelmeye **nev^c -i dīger** (4) bu ‘amel-i sevsen evvelā teke odı kāmīl on direm (5) ‘āқırқarḥa ğayetde saḥq ideler tobalak yağıyla (6) veyā fesligūn yağı-la қarışduralar üç gün ... (7) güneşde tura tā kim birbirine қarışup ḥalt ... (8) ola ve perverde gibi ola ve bir buçuk dirhem (9) hindūstān қоzi içi dögeler қатарlar (10) ve қarışduralar tamam қarıша ve andan soñra ... (11) ḥācet vaқtinde öñden birқаç gün tılā ideler (12) ḥammām içinde tā kim şilāḥıyyete gele Calīnōs (13) ḥekīmden rivāyetdür her kimsene kim bu ... [51a] (1) edviyeleri birle on güne degin ‘ilāc olunsa ... (2) eger yilden berü süst olana ‘ilāc itsün ğalīz (3) ve қāyım ola **nev^c -i dīger** қазақ-ı kebīr müryum köpügi (4) balaṭūr deryās beşer dirhem mahmude buçuk dirhem yumşak (5) döge zeyt-ile қaynada bir bize tılā eyleye zekerine şara başına (6) şarmaya bir ḥamle қoya andan gidere nāfi^c dür **nev^c -i** (7) **dīger** eger bir kişinüñ zekeri süst olsa bir pāre (8) kāsni dişi ola ḥāzır қıla ḥācet vaқtinde (9) bir pāre zekerüñ delüğine şoқа tiz қıvāma gele be-ğāyet (10) germ ve saḥt ola **nev^c -i dīger** eger bir kişinüñ (11) zekeri süst olsa cimā^c itmege güci yitmese göger- (12) cin yumurdasın toñuz yağına қатup zekerine dürtse cimā^c - (13) a қavvī ola nāfi^c dür **bu bāb**⁷² ‘abīr ... [51b] (1) düzmesin beyān ider şıfat-ı ‘abīr beyaz sünbül on ... (2) direm iki yüz direm su^d dört yüz direm benefşe- ... (3) dir ‘abīr düzmeк-içün dögeler birbirine қarışduralar ... (4) olur şıfat-ı gül ‘abīri iki yüz direm benefşe dört (5) yüz direm қuru gül döge daḥı birbirine қarışdura (6) şıfat-ı ‘abīr şandan benefşe sekiz yüz direm (7) ‘aşfūr çiçeги

⁷² 62. Bab

ıslada anuñ şu ıla benefşe-yi (8) ıslada güneşe sere quruda andan öñden ‘abir... (9) ola andan iki ledin buhür eyleye mi‘ay-ile tamām ... (10) ola şıfat-ı şaru ‘abir düzmekçündür (11) ‘amel-i Hâcî Yigrîn İbrâhîm qurumış (12) gül altı yüz direm benefşe iki yüz mür- (13) zengüş döge yumşaq döge ‘abir ola [52a] (1) şıfat-ı ‘abir fetil lâdân biş direm sünbül iki su‘d (2) beş direm benefşe biş dirhem gül iki dirhem keşire (3) iki direm cümlesin döge denek kömürü (4) on direm şıfat-ı fetil ‘abir ‘ūd-Şimārî (5) devā-müşk bir buçuk direm su‘d üç direm ... (6) ‘anber bir direm bir direm mi‘a-i sâile bir (7) dirhem bu edviyeleri dögeler ve eleyeler birbirine (8) qatarlar ve güllâb birle fetil eleyeler ve dağı (9) deñegi kömür eyleye bile qata yumşaq döge qarışdura (10) fetile ide **bâb**⁷³ terkib-qalye müşk (11) tatlu bādām yigirmi direm şem‘ elli direm zeyt (12) yağı bir vaqıye bunları birbirine qata kaynada ... (13) lîmûn şuyını üstine şaça qokusun kese ... [52b] (1) ve eger lîmûn bulunmaz-ise yâ sirke ola veyâ nârine ... (2) ola qokusun def‘ ide andan ol yağı şıq biz- (3) den süze andan hışn-ı lebân biş dirhem (4) maşakî biş direm huleyda biş dirhem (5) la‘den on dirhem su‘d biş dirhem (6) ‘anber-hâm bir mişkâl bunları döge zeyte... (7) qata zıfr ya‘nî dîv dırnağı evvel ıslada (8) içini arıca yuya qurıda döge bunları (9) qarışdura zeyt yağına dağı biraz havaz-çıra (10) birağa andan üstine biraz gül şuyı şaca ... (11) dağı bir sırça qaba qoya kırk gün güneşe aşı (12) veyâ kırk gün ıssı kemreye göme evet ağzın (13) be-gâyet berkide qokusu çıkmaya kırk günden [53a] (1) çıkara güzel müşk ola **bâb**⁷⁴ haberdür (2) peygamberden şallâ‘l-lahu ‘aleyhi ve’s-selâm vaşıyyet (3) eyledi ‘Alî‘ye kerrema‘l-lahu vechehu (4) eytdi yâ ‘Alî qan aldurma anuñ evvelinde (5) cemî‘ tamarlara ziyân eyler **ikinci gün** (6) bislik götürür **üçüncü gün** dağı bislik götürür (7) **dördüncü gün** soñ mefâcân götürür (8) **beşüncü gün** belîñ şarulıq getirür (9) **altıncı gün** balğam getirür **yedüncü gün** (10) vesvâs getirür **sekizüncü gün** tene za‘if- (11) lık götürür **toquzıncı gün** tene süstlik ... (12) götürür **onıncı gün** ölüm ağrısın ... (13) götürür **on birüncü gün** qulunc rencin giderür [53b] (1) **on ikinci gün** gam ve guşsa götürür... (2) **on üçüncü gün** baş beynisin eksük... (3) götürür⁷⁵ eyler **on dördüncü gün** uyqusuzlık götürür (4) **on beşüncü gün** nıkrîs rencin götürür ... (5) bes ‘Alî rağıyallâhu ‘anh eytdi yâ rasulu‘lâh (6) mazarratın eytdü ve göz menfa‘ati dağı buyurun (7) didi eytdi yâ ‘Alî her ayuñ **on altıncı** (8) gününde qan aldursa uyuzı gide **on yedüncü** (9) gününde aldursa bir yıl qan aldurmasa kifâ- (10) yet

⁷³ 63. Bab

⁷⁴ 64. Bab

⁷⁵ Müellif bu kısmın üstünü çizmiştir.

ide **on sekizinci gün** kan aldursa ... (11) ten-dürüstlik götürür **on toktuzuncu gün** (12) kan aldursa kulunc rencinden kurtulur (13) **igirminci gün** kan aldursa nezle rencinden kurtulur [54a] (1) **igirmi birinci gün** kan aldursa gönli rüşen ola (2) **igirmi ikinci gün** kan aldursa bay ola yoksıl- (3) lıktan kurtula ve dağı kaygusu gide **igirmi** ... (4) **üçinci gün** kan aldursa kavvî ola **igirmi** (5) **dördinci gün** kan aldursa ağzınıñ çirkin (6) giderür **igirmi beşinci gün** kan aldursa qarında (7) ve ‘ilmde zîrek ola **igirmi altıncı gün** kan (8) aldursa her şayrılığı gide **igirmi yedinci** ... (9) **gün** kan aldursa on yıl içinde yüregi (10) oynamaya dağı bir yıl kan aldurmasa kifâyet (11) ide **igirmi sekizinci gün** kan aldursa câzulik (12) kâr kılmaya dağı burın kanı açar olsa ağmaya (13) **igirmi toktuzuncu gün** kan aldursa yetmiş iki dürlü [54b] (1) rencden emîn ola vallahu a‘lem bâ‘ş-savâb (2) **bu bâb**⁷⁶ oldur ki her ayuñ nahsın (3) beyân ider receb ayınıñ dördinde ve yigirmisinde (4) şa‘bân ayınıñ üçinde ve yigirmisinde (5) ramazân ayınıñ altısında ve sekizinde (6) şevval ayınıñ sekizinde ve on ikisinde (7) zî‘l-ka‘de ayınıñ üçinde ve beşinde (8) zî‘l-hicce ayınıñ altısında ve yigirmisinde (9) muharrem ayınıñ dördinde ve on beşinde şefer ... (10) ayınıñ onında ve on üçinde rebî‘- ... (11) u‘l-evvel ayınıñ onında ve sekizinde rebî‘ u‘l-âhir (12) ayınıñ onında ve on beşinde cemâzî‘l-evvel ayınıñ (13) toktuzında ve on birinde cemâzî‘l-âhir ayınıñ [55a] (1) ikisinde ve on dördinde bu aylar nahsındur (2) almağ virmek olmaya at segritmek ve sefere (3) gitmek ve cimâ‘ itmek eyü olmaya ve toğan oğlan (4) yaşamaya ve düğün iderse mübârek olmaya ... (5) ve her ne iş dutsa mühmel kıala ve hata (6) olursa öle ve yeñi ton geysel par[ça]lana ... (7) **bâb**⁷⁷ şağal boyasıçün ‘amel-i (8) Re‘is vesmi ki bayrağdur anı yumşak (9) döge iki dirhemini beş dirhem yogurda (10) katalar anuñ-ıla şağalı boyalar eyü arı (11) ola dağı bu terkîb hammâmnda veyâ (12) evde dürteler be-ğâyet siyâh ide otuz (13) dirhem bezir on dirhem kök- [55b] (1) mâzû ve mâzûyı döge bezirle kıaynada gö- (2) yinince bişe andan soñra yağın alalar iki direm (3) nişâtır üç dirhem kar-taşdı dört (4) dirhem kınâ bir dirhem zamkı-ı ‘Arabî (5) buçuk direm şeb katalar cümle yumşak (6) dögeler gerek olduğca ılıcak suyla ... (7) hamîr gibi ideler şağala dürteler bir nesne-ile (8) şaralar biraz vađt tura be-ğâyet nâfi‘ (9) dür **bâb**⁷⁸ nîmşid ‘avratlaruñ yüzine (10) fâyide ider nîmşid şu ıla hâtün kişi ... (11) yüzini yusa be-ğâyet güzel ider yüzini (12) açar cemîle şüret ider tâze dutar mücerredür (13) nâfi‘ dür **terkîb** budur birinci un eyleyeler [56a] (1) kıarbüz şu-ıla

⁷⁶ 67. bab

⁷⁷ 68. Bab

⁷⁸ 69. bab

ıřladalar yedi günden Őońra (2) bir baķır ķab içinde ķoyalar ķuriya yine (3) havāna ķoyalar yumřadalar on dirhemine bir ... (4) bir dirhem ķalay ađı ķatalar dađı ķaan (5) yūzi eli yuřa anuń-ıla yuya yūzi buruřdur- (6) maz gāyet cemāde kemāde gōsterūr nāfi‘ dūr (7) **bāb**⁷⁹ Һuķne-yi line ya‘ni yumřaķ Һuķne kim (8) ķabī‘at-ı telyīn eyleye nāfi‘ dūr pazu yaprađını (9) suyu yūz yigirmi dirhem ķaynadalar kefin ala- (10) lar yigirmi dirhem Һiyārřenber içi űzerine (11) sūzeler girū ikileyin yigirmi dirhem řeker (12) űzerine sūzeler altı direm ķatlu bādām (13) yađı ķatıp ısıcakla Һuķne eyleyeler Һuķne-i [56b] (1) mutavassıķa ya‘ni orta Һuķne kim ķabī‘at-ı telyīn (2) eyleye adama laķif mizāc bađlar ıssı Һıltları (3) ishāl eyler cemī‘i marāza fāyidesi vardur (4) be-gāyet nāfi‘ dūr sināmekī ķuru benefře ve besfāyiç (5) yumřaķ dōđulmiř her birinden beřer dirhem (6) Һatmī ķabı soyulmiř ve Һatmī tođmı ve ebem (7) gūmeci tođmı dōrder dirhem pazu yaprađı (8) biř dirhem sibistān otuz altı dāne (9) bu otları ķaynadalar yigirmi direm terengūbīn ya (10) yigirmi dirhem Һiyārřenber űzerine ... (11) sūzeler girū ikileyin yigirmi biř dirhem (12) řeker űzerine sūzeler yedi dirhem (13) ķatlu bādām yađı ya benefře yađı ya řirgūn [57a] (1) yađı ķatalar gāvzubān řuyın řekerle imekden (2) Őońra ısıcakla Һuķne eyleyeler mūcerredūr Һuķne-i (3) Һādde ki balđam ishāl eyleye ve yili tađlil (4) eyleye ve yaramaz Һıltları sōker Һuķne-i mutavassıķa- (5) dan hemān ebemgūmecin gidereler terkīb-i (6) rāziyāne tođmı ve anīsūn ve kerefes ve kemnūn (7) ve būy ve ketān tođmı ve eklilū‘l-meliki kim ańa ķo (8) boynuzı dirler ve ķuru bābunec dōrder dirhem (9) egir bir dirhem ķurķum ya‘ni ‘ařfūr ... (10) iegi tođmı nīm-kuft dōđulmiř on dirhem (11) ķuraķ otı bir Һalkā małřara bir ķabza çekirdegi (12) ıķmıř ķızıl űzūm ve incir otuz dirhem (13) ķatalar yađlardan yā badiye yađı yā biraz zeyt [57b] (1) yađı ķatalar gavzebān řuyın řekerle ya ķaynamıř (2) gūlbeřekerle idiklerinden Őońra ısıcakla Һuķne (3) eyleyeler dađı tiz olsun dirlerse űstine ... (4) bir miřķāl alınmiř gārīķūn ve bir dirhem (5) ve bir dirhem yumřaķ dōđulmiř ķuz ve rub‘ dirhem (6) dōđulmiř muķl-ı azraķ saçalar mūcerredūr dađı űń (7) diři űzerinde ķoya asānlıđ-ıla ıķa yāđūd ... (8) tūt-ı inī kōkini ola bir řiřeye ķoya gūneřde (9) ķurıda dađı biraz űzerine ķoya derĥāl ıķa (10) bi-izni‘l-lāhi Te‘ālā **bāb**⁸⁰ altıncı ki ađız ... (11) ķoķusındadır ‘ilāc oldur ki biraz eyū ķuru (12) űzūm ola dađı yař mersinle dōge dađı yuvalaķlar (13) eyleyeler dađı her erte gice űer yuvalaķ yiye ... [58a] (1) nāfi‘ dūr bi-

⁷⁹ 70. bab

⁸⁰ 70. bab

izni'l-lāhi Te'ālā **bāb**⁸¹ yedinci (2) ki boğaz ağrısıçündür 'ilāc budur kim biraz (3) tüt ve it necisi-le ġargara ide tā ağzında (4) dūta ezildüginde şuyın yuda şifā ola (5) **bāb** sekizinci ki boğāza sūñük dur- (6) duğındadır 'ilāc budur ki bir dirhem (7) bākıla kabını çıkarup yumşak döge süci sirkesi (8) üzerine eleye dağı eze ve anuñ-ıla ġargara (9) ide sūñük taşra düşe **bāb** toközuncı (10) ki tuluñ ağrısındadır 'ilāc oldur ki (11) geyek derisi yā at sūñügi dütüze anuñ dütünine (12) düre eger tuluñı lağvāydan ağrırsa bir üç (13) arpa söküp altına kıoya tā ıslana ve yumşana [58b] (1) dağı ol arpa şıka tā yarım rıtlı mıkđarı (2) ol şudan ala bir deng vaşak bir deng (3) cāvşır kıoya dağı nefesile dimāğına çeke nāfi' (4) dūr ve eger bu 'ilācdan baş ağrısı hāşıl (5) olsa başına şovuk şı kıoya fi'l-hāl (6) hoş ola **bāb** onuncı ki sar'ada (7) dur 'ilāc budur ki biraz 'ākırkıarha ve biraz (8) afyon ve biraz dağı uştuğudūs ve biraz besfāyic (9) döğeler ve eleyeler ve yumırtā yağı-la yoğuralar tātma- (10) dan öñdin bir kıoz kıadarı yiyeler ol hafta (11) ra' de emīn ola **bāb** on (12) birinci ki kıulağ güvüdisindedür 'ilāc budur ki (13) afyon suda ezüp birkaç tamlam kıulağına [59a] (1) tāmzuralar derhāl sākin ola bi'izni'l-lāhi Te'ālā (2) **bāb** on ikinci burun kıanımdadır 'ilāc (3) budur ki burun bir pāre şeb-i Yemenī uralar ve (4) veyahūd burnınuñ kıanı gelen yanına melceme uralar (5) derhāl kıan bağlana diñe **bāb** on (6) üçinci ki bevāsirdedür 'ilāc budur ki altına (7) bir deng nişātır dütüzeler fi'l-hāl emīn (8) ola **bāb** on dördünci ki nāşūra (9) dur 'ilāc budur ki yeşil tütüyādan üstine (10) saçalar derhāl iriñin kese ve sakin ola (11) **bāb** on beşinci ki eski cirāhatda- (12) dur 'ilāc budur ki üç yıllık eski şıgır (13) yağı-la fetil eleye dağı ol cirāhat üzerine [59b] (1) fi'l-hāl iriñin gidere üç günde hoş (2) ide bi-izni'l-lāhi Te'ālā **bāb** on (3) altıncı ki tāze cirāhatde 'ilāc budur ki (4) pelüt yosın ve ehlic kābuli sürme ide (5) yumşak döğüb saçalar dağı üzerine encir balıyla (6) sayağıdan dürteler hoş ola **bāb** (7) on yedinci ki a'zanuñ şıtmasındadır ve beze- (8) lenmesindedür 'ilāc budur ki biraz aķaķıya ... (9) ve biraz māş ve biraz dişi sürincān ve biraz tın-i (10) Ermenī alalar döğüb biz üzerine düрте ol (11) bizi yapışduralar ve gegirmesi var-ise gide ... (12) **bāb** on sekizinci ki od göyündür- (13) düğindedür 'ilāc budur ki İşfahānī mürdeseng [60a] (1) ve nüre-i maķbūli ve öğüdülmüş gül ve kıına her (2) birinden biraz alup ol yire gül yağına dürtüb (3) üzerine saçalar derhāl ağrısı gide üç ... (4) güne degin hoş ola bi'zin'i-llāhi Te'ālā (5) **bāb** on toközuncı ki maķ'ad rencindedür (6) 'ilāc budur ki kıoyun baķanaķı veyā boynuzın göyündü- (7) rüb kül ideler döğüb eleyeler dağı kestane

⁸¹ 71. bab

ve şabr ve (8) anar çiçeği ve şeb ve mazī ve yumşaq döğülmiş (9) gül ve nār kabın veyā mersin her birinden biraz (10) alup ol güle qatup biraz şuy-ıla qaynadalar dağı (11) maq' ad çıkup girü yerine verdüğinden şoñra (12) ol şunuñ üzerine oturalar ayruq taşra (13) çıkmaz ola inşā'l-lāhu Te'ālā **bāb** [60b] (1) yigirminci ki quluncdadur 'ilāc oldur ki (2) ma' cūn melisi derhāl şeşile veyāhūd ebū- (3) cehl qarpūzınuñ içini fetil idüb götürne (4) derhāl gide ammā bu 'aceb tatar qurdıdur zaħmet (5) hāşıl olur göbek borusına dermān budur (6) ki bir avuq kişnic ve azacuq kemnūn ve kerdiye ve (7) güyegü otı ve bir avuq arpa ve bir avuq anar (8) danesi döge qaynadalar şuyın alalar yarım (9) rıtıl qadarı evvel içine bir vakiye miqdārı (10) abıkāme bırağalar dağı çalkayalar dağı içürelər ol (11) berdi gidere bi'izn'i-llāhi Te'ālā **bāb** (12) yigirmi birinci ki yabāna çok vermededur 'ilāc (13) budur ki qarnınuñ çevresine şandal ve kālūr [61a] (1) yekbinī şuyın dürteler ve günlük qorşalar nigı (2) manşūrıde dinilmişdür şuya bırağup içürelər nāfi' - (3) dür **bāb** igirmi ikinci ki oğlancuqlar (4) rūzı olduğındadır 'ilāc oldur ki bir mişqāl (5) yüzerlik üzerine üç deng jive-i Kirmānī (6) dögeler eleyeler ve sayağı-la qarışdurup anası (7) südi-le yidürelər nāfi' dür **bāb** yigirmi (8) üçünci ki oğlancuqlar yabāna çok verdüğindedür (9) 'ilāc oldur ki oğlaq mayasıla anası südin (10) qarışdurup içürelər derhāl hoş ola **bāb** (11) yigirmi dördünci ki 'ırqu'n-nisāya tılayı mücerredür (12) yumurda yağı uralar nāfi' ola bu renc ulu zaħmetlü (13) ve haşarludur halquñ çoğı bilmezliklerinden [61b] (1) ol zaħmete uğrarlar uca etinūñ ucından (2) taş yañada tā ayağa inince 'ilāc budur ki (3) bir dirhem şabr-ı suqārī ve şaru helile (4) ve aq sūrincān dögeler ve eleyüb hab ideler (5) ve yudalar ki tā biş altı el icābet ide (6) derhāl hoş ola bi'zin'i-llāhi Te'ālā (7) Muhammedin Zekerıyyā eydür budayıla bir bir kişıye ... (8) 'ilāc itdüm hoş oldı seksen yaşında (9) idi bu rencden şöyle olmışdı ki bir yanından (10) ve bir yanınadır şıhhat buldı **bāb** (11) yigirmi beşinci ki armaqda ve yorulmaqdadur bir kişi (12) birkaç fersah yol yürise armaqdan mefāşilinde (13) ağırı hāşıl olsa ve a' zāsı incide [62a] (1) işinden qalsa şöyle ki ayağı üzerine durmaz (2) ola 'ilāc budur ki elinūñ ve ayağınūñ ... (3) dırnaqlarını qanqı yağ-ıla dilerse ter eylesün derhāl (4) hoş ola şöyle ki ol qadar yol yürıyi bile (5) eger yağ bulunmasa yāhūd kışın vāki' olsa degin (6) ıssı şuya gire ayruq yere dökmeye derhāl diñile (7) bi'zin'i-llāhi Te'ālā **bāb** yigirmi (8) altıncı ki göbekdedür elde ayaqda olur kışın (9) olursa 'ilāc ıssı şuya bir avuq tuz bırağa (10) ve dağı ol zaħmetlü 'uzv aña batura qanqı tarafda (11) gerekse olsun derhāl zaħmet sākin ola (12) hoş ola temmetu'l-kitāb ma' yüb Allah Te'ālā (13) **nüşa-ı nüş-dārū** buña

hindî dirler gönüle [62b] (1) feraḥ virür daḥı bedeni ḳavî ḳılur daḥı bedeni (2) berk ider
hoş eyler ağız ḳoḳusın hoş eyler (3) der ḳoḳusın daḥı hoş eyler cigere ḡāyet... (4) aşşısı
var hergiz bunuñ mażarratı yoḳdur isti‘ māl (5) olınursa ḳablu’ṭ-ṭa‘ ām ve ba‘ de’ṭ-ṭa‘ ām
bunuñ (6) şan‘atı ḳızıl gül altı dirhem ṭopalak biş (7) dirhem ḳaranfül maşṭakī
sünbülü’ṭ-ṭıb asā- (8) rün her birinden üç dirhem ḳurfe zernib (9) za‘ ferān besbāse
ḳāḳule cevz-i bevṵā her birinden (10) ikişer direm dögeler ḳıl elekden eleyeler bu
mecnū- (11) ‘ı-ı edviye birbirine ḳatup saḥḳ ideler ince elekden (12) eleyeler altmış
dirhem emlec dögüb iki yüz (13) dirhem şu-ıla azacuḳ odda ḳaynadalar tā ḳoyu

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİZİN

3.1. DİZİN

a(n) O. 3. tekil şahıs eki

a.+ (ñ)a 2a/12, 2b/6, 3a/3, 3a/9, 3a/12, 11a/4, 12a/6, 13a/7, 23b/11, 24b/2, 35b/5, 35b/6, 36b/8, 39a/7, 41a/7, 41a/9, 41a/11, 41a/12, 41b/2, 41b/7, 57a/7, 62a/10

a.+ ndan 2b/6, 3a/3, 7a/12, 8b/2, 8b/3, 8b/8, 8b/9, 9b/1, 9b/8, 9b/10, 10a/7, 10b/1, 10b/2, 10b/9, 11b/11, 12a/1, 13b/12, 14a/5, 14b/2, 16a/3, 16b/7, 17a/3, 17a/8, 17a/12, 17b/2, 18a/8, 20a/13, 20b/1, 21a/8, 22b/11, 22b/12, 24a/5, 24b/2, 25a/1, 28a/1, 29a/13, 29b/13, 30a/8, 31b/2, 31b/3, 31b/4, 31b/5, 31b/9, 32b/7, 34b/8, 34b/10, 35b/7, 36a/12, 36b/8, 36b/9, 37a/6, 37b/1, 37b/13, 38a/6, 38b/3, 38b/6, 39b/10, 39b/12, 40b/4, 40b/5, 43b/5, 43b/8, 44b/8, 47b/13, 48a/5, 48a/9, 48b/6, 48b/11, 49a/2, 49b/1, 49b/2, 49b/10, 49b/11, 50a/4, 50b/1, 50b/10, 51a/6, 51b/8, 51b/9, 52b/2, 52b/3, 52b/10, 55b/2

a.+ nı 2b/4, 3b/2, 3b/6, 16a/12, 27b/13, 39a/6, 39a/9, 39a/10, 41b/3, 43a/9, 55a/8

a.+ nlarıñ 12b/6

a.+ nuñ 2a/13, 2b/1, 6a/2, 6a/3, 11a/4, 14b/12, 24b/1, 33b/8, 38a/7, 40b/12, 43b/3, 46a/9, 51b/7, 53a/4, 58a/11

a.+ nuñıla 49a/4, 55a/10, 56a/5, 58a/8

āb *Far.* Su.

ā.(ā.- ı hayāt) 2b/6

abıkāme *Far.* Bir tür salça.

a. 60b/10

‘abīr *Ar.* Anber

‘a. 51a/13, 51b/3, 51b/10, 52a/4

‘a. (şıfat-ı ‘a.) 51b/1, 51b/6, 52a/1

‘a. (‘a. ol-) 51b/8, 51b/13

‘a.+ i 51b/4

‘acāyib *Ar.* Garip, alışılmışın dışında, değişik.

‘a. 34b/1, 49b/13, 50a/5, 50a/9, 50b/2, 8b/11

‘a.+ dür 14a/6

‘a.+ ler 19b/1

‘aceb *Ar.* Garip, tuhaf olan.

‘a. 60b/4

acı *T.* Dille alınan duygulardan tatlının karşıtı olan.

a. 12b/9

a. (a. bādām yağı) 22a/8, 45b/1

a. (a. şakız) 38a/4

a. (a. sayağı) 31a/12

acle *T.* Bir ot.

a. 10a/11, 11a/2, 14a/2, 14b/13, 25a/7, 26b/13, 45a/5

aç – *T.* Açmak.

a.- a 13a/1, 15/10

a.- ar 8a/2, 55b/12

ad *T.* İsim.

a. 4b/3

a.+ ı 1b/6

a.+ lu 3a/6, 3b/1

‘adam *Ar.* Kişi, kimse, şahıs.

a. 27b/9

a.+ a 43b/3, 56b/2

a.+ dan 41a/13

a.+ uñ 10a/2, 18b/11, 25a/5, 26a/1, 40b/12, 41b/2, 42a/1, 44a/12

ādem *Ar.* İlk yaratılan, ilk peygamber.
ā. (ā. oğlıçün) 4a/8
ā. (ā.-kafası) 23a/2

‘ādet *Ar.* Herkes tarafından uyulan hal, olagelmiş, alışılmış şey.
‘ā. (‘ā.- i evvel) 12a/2
‘ā.+ i 49b/13

afsentīn *Ar.* Pelin otu, yavşan otu.
a. 15b/5, 22a/11
a. (a. yağ) 22a/9, 33b/5

afyōn *Far.* Haşhaştan elde edilen uyuşturucu bir madde.
a. 7a/9, 16a/6, 20a/4, 20a/9, 33a/12, 38b/4, 43a/2, 58b/8, 58b/13

ağ *T.* Ağ. (Örümcek ağı)
a.+ ı (örümce a.+ ı) 23a/9

ağaç *T.* Ağaç.
a. (kara a. köki) 26a/6, 30a/9, 30b/1
a.+ ı 14b/13
a.+ uñ 23b/9

āgāh *Far.* Uyanık
ā. (beñil ve ā. ol-) 13a/3

ağda *Ar.* Ağda.
a.+ ya 25a/1

ağız *T.* Ağız.
a. 22b/3
a. (a. hoşusu) 57b/10, 62b/2
a.+ ı 22b/9
a.+ ın 9b/9, 16b/4, 19a/12, 29a/12, 52b/12
a.+ ında 22b/11, 58a/3
a.+ ını 22b/12
a.+ inuñ 54a/5

ağrı *T.* Ağrı.
a. 16a/1, 16a/4, 19a/12, 31b/9, 47a/12, 61b/13
a. (a. ol-) 38b/12

a.+ ları 35a/5
a.+ n 20a/12
a.+ r 31a/3
a.+ sı 60a/3
a.+ sı 19a/7, 58b/4
a.+ sı (göz a.+ sı) 20a/7
a.+ sı (yil a.+ sı) 31a/6
a.+ sıçün (ağız a.+ sıçün) 22b/3
a.+ sıçün (baş a.+ sıçün) 17b/8, 18a/1, 20a/3
a.+ sıçün (diş a.+ sıçün) 22b/3
a.+ sıçün (göz a.+ sıçün) 20a/11
a.+ sıçün (iç a.+ sıçün) 23a/10, 23b/12, 24a/2, 24b/4, 25a/9
a.+ sıçündür (boğaz a.+ sıçündür) 58a/2
a.+ sın 18a/2, 20b/3
a.+ sın (baş a.+ sın) 14b/9
a.+ sın (göz a.+ sın) 20a/7
a.+ sın (ölüm a.+ sın) 53a/12
a.+ sina (baş a.+ sina) 15b/4, 17b/13, 18a/3, 18a/4, 18a/6, 18a/9, 18a/12, 18a/13, 18b/7, 19a/4, 19a/8
a.+ sina (göz a.+ sina) 15b/4
a.+ sina (iç a.+ sina) 23b/7, 23b/8, 23b/10, 25a/5
a.+ sina (yil a.+ sina) 31a/10
a.+ sındadur (tuluñ a.+ sındadur) 58a/10
a.+ sını (kasağ a.+ sını) 27a/9
a.+ sınıñ (baş a.+ sınıñ) 17b/7
a.+ sınıñ (kulağ a.+ sınıñ) 22a/7
a.+ ya 31a/9, 35a/9
a.+ yı 19b/9, 30a/13, 35a/10

ağrı – *T.* Ağrımak.
a.- n 19a/1
a.- rsa 58a/12
a.- sa (başı a.- sa) 18b/12
a.- sa (gözi a.- sa) 22a/5
a.- sa (şol şakağı a.- sa) 18b/12

ağustos *Lat.* Yılın sekizinci ayı, Ağustos.
a.+ da 16b/6

ahek *Far.* Alçı, kireç
a. 34a/7

āheste *Far.* Yavaş, sakin.
ā. (ā. ā.) 10b/6, 17b/1

aḥir *Ar.* Son, en sonra olan.
a. 2b/10, 4a/3

aḥlāṭ armudu *Yun.* Yabani armut.
a. 31a/1

aḥşam *T.* Akşam.
a. 15a/5

aḳ *T.* Beyaz.
a. (a. anzūrut) 20a/9
a. (a. ḥarbiḳ) 27a/6
a. (a. it boḳı) 29a/9
a. (a. mūm) 35b/13, 36b/4,
37a/1, 38b/2, 40a/1
a. (a. oḒul bal) 10b/4, 11b/13
a. (a. Şandal) 18a/13
a. (a. ŐoĒan) 9b/6
a. (a. sūrincān) 61b/4
a. (a. Şeker) 47b/4
a. (a. yandaĒ) 26b/13
a. (levn-i a. ol-) 39b/12
a. 8b/4, 21b/4, 21b/7, 21b/8,
39a/12
a. (a. ol-) 6b/4, 6b/12,
a.+ (Ē)ı (Ēalay a.+ (Ē)ı) 56a/4
a.+ (Ē)ı (yumurda a.+ (Ē)ı)
18a/4, 23b/5
a.+ (Ē)ı (zengār a.+ (Ē)ı) 28b/7
a.+ (Ē)ıla (yumurda a.+ (Ē)ıla)
34b/6
a.+ (Ē)ın (yumurda a.+ (Ē)ın)
29b/8
a.+ (Ē)ına (yumurda a.+ (Ē)ına)
34a/2, 34a/5

aḳ – T. Akmak.
a.- an 39a/9
a.- ar 54a/12
a.- duĒın 40b/4
a.- maya 54a/12
a.- sa 10a/5

aḳ oĒul balı *T.* Bir tür bal.
a. 11b/13

a.+ ndan 10b/4
aḳāḳıyā *Yun.* Akasya aĒacı.
a. 34a/4, 59b/8

aḳĉe eĒir *T.* Akĉa ot. Bir cins orman
aĒacı.
a.+ i (a. ol-) 15b/12, 16a/1, 16a/4

akfiy *T.* Bezelye.
a. 23b/11

‘**ākıl** *Ar.* Kendisine akıl danıŐılan kimse.
‘ā. 2a/6

‘**ākırĒarḥā** *Ar.* Pire otu, nezle otu.
‘ā. 7a/2, 7b/2, 22b/7, 49a/11,
50a/7, 50b/5, 58b/7

‘**aḳide** *Ar.* 1. Kıvama gelmiş.
2. AĒdadan yapılan katı bir Şeker ĉeŐidi.
‘a. (‘a. ol-) 10b/8
‘a. (‘a. eyle-) 24b/13

‘**aḳiĒ** *Ar.* Yemen’de ĉıkarılan bir sūs
taşı.
‘a. (yemenī-i ‘a.) 21b/11

‘**aḳle** BaĒlamak.
‘a. (‘aḳle it-) 24a/6

‘**aḳreb** *Ar.* Akrep.
‘a. 21b/5

al – T. Almak.
a.- a 2b/6, 3a/4, 7b/9, 14a/4,
18a/2, 18a/7, 18b/6, 23a/8, 23b/2,
25a/10, 27b/1, 27b/3, 28a/1, 28a/3,
28a/5, 30b/7, 30b/8, 35b/3, 35b/7,
35b/13, 36a/1, 36a/2, 36a/11, 36b/4,
37a/4, 37a/12, 39b/7, 39b/8, 41b/2,
43b/4, 44a/1, 46a/11, 48a/1, 58b/2
a.- alar 8a/13, 8b/1, 10b/1,
10b/5, 16b/1, 17a/2, 17a/8, 21b/5,
22b/11, 41b/3, 49a/12, 49a/13, 55b/2,
56a/9, 59b/10, 60b/8

a.- Ēıl 9b/5
a.- inmiş 8b/5, 10a/11, 10b/4,

11b/13, 57b/4
a.- madı 4a/2
a.- mak 55a/2
a.- up 48b/13, 60a/2, 60a/10

‘**alāmet** *Ar.* İşaret, belirti.
‘a. 14a/12
‘a.+ i 5a/7, 11a/4, 12a/9, 12b/1,
12b/6, 13a/8
‘a.+ lerin 4b/8, 5a/6

alca *T.* Alaca. Karışık renkli, benek benek.
a. (a. at) 6a/8

aldur - *T.* Aldırmak.
a.- ma 53a/4
a.- masa (kan a.- masa) 53b/9,
54a/10
a.- sa (kan a.- sa) 53b/8, 53b/9,
53b/10, 53b/12, 53b/13, 54a/1, 54a/2,
54a/4, 54a/5, 54a/6, 54a/8, 54a/9,
54a/11, 54a/13

‘**ālem** *Ar.* Kâinat, evren.
‘ā. (vallāh-u ‘ā.) 4b/6, 14b/7,
15a/6, 54b/1
‘ā.+ sin 2a/8

alet *Ar.* Bir işi yapmak için kullanılan nesne, araç.
a.+ i 4a/6

alış – *T.* Alışmak.
a.- a 36b/9

‘**Alī** Özel isim.
‘A. 34b/7, 40a/3, 47a/10, 53a/4,
53b/5, 53b/7
‘A.+ ye 53a/3

Allāh *Ar.* Allah
A. (A. Te‘ālā) 62a/12
A.+ uñ 46/13

alma *T.* Elma.
a. 10b/5
a.+ nuñ 10b/13

a.+ yı 10b/1

alt *T.* Alt.

a.+ ma 58a/13, 59a/6
a.+ ndan 22b/10

altı *T.* Altı.

a. 61b/5
a. (a. çekirdek) 33a/5
a. (a. dane) 56b/8
a. (a. direm) 14b/3, 15a/12,
15a/13, 33a/12, 33a/13, 33b/1, 38a/7,
38b/13, 39a/1, 43a/4, 43a/5, 56a/12
a. (a. dirhem) 33a/13, 33b/1,
36b/5, 62b/6
a. (a. vaqiyye) 14a/4
a. (a. yüz direm) 51b/12
a. (yigirmi a.) 11b/6
a.+ sında (ramazān ayınuñ a.+
sında) 54b/5
a.+ sında (zi’l-ħicce ayınuñ a.+
sında) 54b/8

altıncı *T.* Altı rakamının sıra sıfatı.

a. 53a/9, 57b/10, 59b/3

altmış *T.* Altmış

a. (a. biñ er) 3b/5
a. (a. dirhem) 62b/12

altun *T.* Altın.

a. 21b/11

‘**amel** *Ar.* 1. Sanatkârlar, yaptıkları eserlerin kendileri tarafından yapıldığını belirtmek için yazarlar. Yöntem.

‘a. (‘a.- i Canib Hekim) 44b/12

‘a. (‘a.- i Hacı Yigrin İbrahim)

51b/11

‘a. (‘a.- i Muhammed Çelebi)

28b/1

‘a. (‘a.- i Re’is) 55a/7

‘a. (‘a. rügan-ı koz) 17a/1

‘a. (‘a.- i sevsen) 50b/4

‘a. (‘a.- i Seydi) 34b/7, 40a/2,

47a/9

‘a. (‘a.- i Seydi ‘Alī) 16a/9,

31a/3, 34a/9, 40b/2, 45a/7

2. İshal
 ʿa. 14a/12
- ʿamel *Ar.* Bir maksatla yapılan iş, eylem.
 ʿa. (ʿa. it-) 14a/6, 14a/12, 15b/3, 15b/7, 44a/6, 47a/6
 ʿa. (ʿa. kı1-) 14a/12,
 ʿa.+ i 16b/13
- ammā *Ar.* Bağlaç, ama.
 a. 1b/2, 5a/6, 6a/5, 6b/10, 6b/13, 13a/6, 13a/8, 13a/10, 13b/2, 29b/3, 32a/12, 45b/13, 60b/4
- ana *T.* Anne
 a.+ sı 61a/6, 61a/9
- anar *T.* Bir çiçek türü.
 a. (a. çiçeği) 60a/8
 a. (a. danesi) 60b/7
- ʿanber *Ar.* Bir cins mimoza ağacı.
 ʿa. (ʿa.- ḥām) 52b/6
 ʿa. 20a/13, 52a/6
- anduk *T.* Bir çeşit sırtlan.
 a. (a. söğüğünü) 48a/11
- anīsūn *Far.* Anason.
 a. 7a/4, 7b/6, 9a/4, 10a/10, 19b/6, 33b/1, 42a/6, 57a/6
 a. (surḥ-ı a.) 23a/12
 a.+ 1 44b/3
- ʿAntakiye *Antakya*
 ʿA. 1b/9
- anzurūt *Far.* Gözotu.
 a. 20b/9, 24a/11, 27a/2, 28a/12, 33b/12, 40a/5, 46a/3
 a. (aḳ a.) 20a/9
- ap pāk *Far.* Anlamsız tekrar kelimesidir.
 a. (a. ol-) 30a/8
- ara *T.* Ara
 a.+ sı 5b/1
- ʿArabī *Ar.* Arapça
 ʿA. 4b/4
- ʿArabī *Ar.* Arabistan'a ait olan.
 ʿA. (şamḡ-ı ʿA.) 25a/13, 25b/2, 25b/6
 ʿA. (zamḡ-ı ʿA.) 55b/4
- ārām *Far.* Rahat, sakin.
 a. (a. eyle-) 44a/12
- Arastatālīs *Aristoteles*
 A. 2a/3, 2a/4, 2a/6, 2a/10, 2b/4, 2b/12, 4a/7, 4a/8, 4b/1, 4b/2
- arduç *T.* Arduç, servigillerden güzel kokulu ilaç olarak da kullanılan ağaç.
 a. (a. kökçesini) 32b/11
 a. (a. yemişini) 32b/13
- arı *T.* Saf, temiz.
 a. (a. ol-) 55a/10
 a.+ ca 52b/8
- arın - *T.* Arınmak
 a.- miş 35a/11, 37a/1
 a.- miş (a.- miş ol-) 37a/3
- arıt - *T.* Arıtmak
 a.- a 12b/13, 37a/6
- ʿārız *Ar.* Aslında olmayıp sonradan ortaya çıkmak.
 ʿā. (ʿā. ol-) 13a/10
- arḳān *Yun.* Kurtbağrı, dağ badem.
 a. 21b/13
- armaḳ *T.* Yorulmak
 a.+ da 61b/11
 a.+ dan 61b/12
- arpa *T.* Arpa
 a. 5b/11, 33b/9, 47a/12, 58a/13, 58b/1, 60b/7
 a. (a. unı) 19a/4, 30a/12, 31a/7, 42a/2
 a.+ yı 25a/8

artuḳ *T.* Artan kısım.
a. (a. eti) 36b/2

artur- *T.* Arttırmak.
a.- ur 9b/12

aruḳ *T.* Zayıf, güçsüz.
a. (a. ol-) 11a/7

aş - *T.* Asmak
a.- a 16b/6, 32b/7, 33b/8, 52b/11

āsān *Far.* Kolay
ā. (ā. ol-) 4b/5
ā.+ dur 12b/4, 17b/6

āsānlık *Far.* Kolaylık
ā.(ğ)+ ıla 57b/7

asārūn *Lat.* Kedi otu.
a. 43a/5, 62b/7

‘asel *Ar.* Bal.
‘a. (‘a.- ı muşaffā) 14a/4
‘a. 7a/12, 9a/13, 48a/4

‘asel-ı muşaffā *Ar.* Süzme bal.
‘a. 14a/4

asfer *bkz.* ‘aşfūr
a. 32b/3

‘aşfūr *Ar.* Yalancı safran, uspur
‘a. 18a/3, 51b/7, 57a/9
‘a. (toḥm-ı ‘a.) 15a/6

aşşı *T.* Fayda, menfaat.
a.+ sı 62b/4

aş *T.* Pişirilmiş yiyecek, yemek
a.+ ı (ḳoruḳ a.+ ı) 42b/11

aşağa *T.* Aşağı, alt.
a. 5b/1

aşuḳ *T.* Ayak bileğinin iki yanındaki kemikler.
a.+ ları 5b/8

at *T.* At, yük ve binek hayvanı.
a. 6a/3, 6a/13, 55a/2, 58a/11

a. (alca a.) 6a/8

a. (boz a.) 6a/12

a. (demür boz a.) 6a/10

a. (ḳara a.) 6b/6

a. (ḳula a.) 6b/10

a. (torı a.) 6a/5, 6a/7,

a.+ dur 4a/6

a.+ lar 4a/3

a. (cihān-ı a.+ larumuz) 4a/4

a.+ laruñ 5a/1, 5a/5, 6a/4

a.+ un 4b/8

a.+ uñ 4b/9, 4b/10, 4b/11, 4b/12,

5a/2, 5a/3, 5a/4, 5a/6

at - *T.* Atmak
a.- alar 24b/12

ata *T.* Cet, dede, aynı soydan daha önce yaşamış kimse.
a.+ dan 12a/7

avadan *T.* İyice, adamakıllı, hakkıyla.
a. (cemī‘ i a.) 1b/10

āvāz *Far.* Ses
a.+ ı 5a/10

‘avrat *Ar.* Kadın, zevce
‘a. 44b/3, 45a/12, 46a/8, 47b/6
‘a.+ da 47b/7
‘a.+ ı 8a/6, 8b/12
‘a.+ lardan 10a/3
‘a.+ laruñ 10a/4, 55b/9
‘a.+ uñ 44b/6, 45a/3, 45b/3,
45b/6, 45b/11, 46a/2, 46b/9, 47a/10,
47b/2

‘avret *Ar.* İnsanda örtünmesi gereken yer.
‘a. 48a/12

avu *T.* Zehir.
a. 10a/2

avuḳ *T.* Elin iç kısmı.
a. 60b/6, 60b/7, 62a/9

ay *T.* Yılın ayrıldığı on iki bölümden her biri.

a.+ inuñ (cemāzī'l-aḥir a.+ inuñ) 54b/13

a.+ inuñ (cemāzī'l-evvel a.+ inuñ) 54b/12

a.+ inuñ (muharrem a.+ inuñ) 54b/9

a.+ inuñ (ramazān a.+ inuñ) 54b/5

a.+ inuñ (rebī' u'l-āḥir a.+ inuñ) 54b/12

a.+ inuñ (rebī' u'l-evvel a.+ inuñ) 54b/11

a.+ inuñ (recep a.+ inuñ) 54b/3

a.+ inuñ (şefer a.+ inuñ) 54b/10

a.+ inuñ (şa' bān a.+ inuñ) 54b/4

a.+ inuñ (şevvāl a.+ inuñ) 54b/6

a.+ inuñ (zī'l-ḥicce a.+ inuñ) 54b/8

a.+ inuñ (zī'l-ka' de a.+ inuñ) 54b/7

a.+ lar 55a/1

a.+ uñ (her a.+ uñ) 53b/7, 54b/2

ayağ (ğ) *T.* Ayak, bacakların bilekten aşağıda kalan, yürümeye yarayan kısmı.

a. 39a/7

a.+ a 61b/2

a.+ da 62a/8

a.+ ı 11a/10, 62a/1

a.+ in 5b/5, 30b/13, 45b/12, 46b/5

a.+ in (öñ a.+ in) 5b/9

a.+ ında 5a/2

a.+ ından (ön a.+ ından) 5b/8

a.+ inuñ 62a/2

a.+ larınuñ 5b/7

ayāric *Yun.* İlaç olarak kullanılan bir grup macuna verilen ortak ad.

a. (şerbet-i a.- ı fayğara) 14b/8

a. (ğurş-ı a.) 20a/3

ayaz *T.* Soğuk hava.

a.+ a 24b/3, 27a/5

ayru *T.* Ayrı, başka, diğer.

a. 8b/12, 22a/1

a. 15a/4

ayruğ *T.* Ayrı, başka, diğer.

a. 22a/4, 35b/8, 48a/10, 60a/12, 62a/6

a.+ ı 10a/9

ayu *T.* Ayı

a. (a. boğın) 45b/12

ayva *T.* Ayva

a. (a. çekirdegi) 37b/8

ay yeñisi *T.* Yeni ay; dolunay.

a.+ nde 33b/7

az *T.* Az

a. 5b/12, 36b/7

a. (a. a.) 35b/2, 35b/4, 36a/11

a. (a. ol-) 11a/7, 47a/7

a'zā *Ar.* Organlar, uzuv.

a.+ nuñ 8a/2, 13a/4, 59b/7

a.+ sı 61b/13

a.+ ya 9b/12

a'zā-i-re'is *Ar.* Bütün organlar.

a.+ leri 8a/3

azacuk *T.* Azıcık, çok az.

a. 60b/6, 62b/13

a. (a. a.) 14a/6

āzād *Far.* Serbest bırakma, serbestlik.

ā. (ā. it-) 3a/10

'azamet *Ar.* Büyüklük, yücelik.

'a.+ ile 2a/2

a'zar *Far.* Sonuna geldiği kelimelere

'inciten, incitici' anlamlarını katarak Farsça usulü birleşik kelime yapar.

a. (cemī' ia.+ an) 9b/11

'azīm *Ar.* 1. Tesir bakımından çok şiddetli.

2. Kesin karar verme, azmetmek.
° a. 3a/13, 8a/1

° **azîz** *Ar.* Yüce, kıymetli.
° a. 11b/1, 11b/4
° a. (def° -i harâret-i ° a.+ i) 8a/4
° a. (inşâ'l-lâhu'l- ° a.) 12a/3

azlezet *T.* Az lezzet almak.
a. (a. ol-) 13a/11

bâb *Ar.* Bir kitabın bölümlerinden her biri.

b. 4b/5, 4b/8, 10a/13, 14a/8, 14b/13, 16a/10, 17b/7, 19a/10, 20a/6, 22a/7, 22b/2, 23a/2, 23a/10, 26a/5, 26b/1, 26b/6, 29a/11, 29b/6, 30a/3, 30b/8, 31b/10, 33b/6, 34b/1, 40b/11, 42a/1, 42b/5, 43a/7, 43b/2, 43b/9, 44a/2, 44a/6, 44a/12, 44b/2, 44b/5, 45a/2, 45b/6, 46a/8, 47b/7, 47b/9, 48a/3, 48a/7, 48a/10, 48a/13, 48b/3, 48b/5, 48b/7, 49a/1, 49a/5, 51a/13, 52a/10, 53a/1, 54b/2, 55a/7, 55b/9, 56a/7, 57b/10, 58a/1, 58a/5, 58a/9, 58b/6, 58b/11, 59a/2, 59a/5, 59a/8, 59a/11, 59b/2, 59b/6, 59b/12, 60a/5, 60a/13, 60b/11, 61a/3, 61a/7, 61a/10, 61b/10, 62a/7

bâbüneç *Far.* Papatya, ilaç yapımında da kullanılan otsu bitki.
b. 48a/8, 48a/9, 57a/8

bâdâm *Far.* Badem, gülgillerden ağaç ve meyve türü.
b. 8a/9, 15a/7, 15b/1, 15b/12, 16a/11, 16b/11, 17a/7, 22a/8, 29b/13, 45b/1, 52a/11, 56a/12, 56b/13
b. (mağız-ı b.) 7b/7
b. (b.+ ol-) 16a/4, 17a/1

ba' de *Ar.* Başına geldiği kelime ve tamlamalara “sonra” anlamı katarak birleşik yapar.
b. (b.+ 't-ṭa'âm) 62b/5

bâdişâh *Far.* Padişah
b. 2a/5, 2a/9

badiye *T.* Güvercin.
b. 57a/13

bağ(ı)r *T.* Bağır, ciğer.
b. (b. kırdını) 26b/4
b.+ çün (et b.+ çün) 28a/10
b.+ n (koyın b.+ n) 26a/1
b.+ nı (koyın b.+ nı) 26a/2

bağla - *T.* Bağlamak
b.- na 59a/5
b.- r 56b/2
b.- ya 26b/5
b.- yalar 17a/9, 23a/1

bahalu *T.* Pahalı, fiyatı yüksek olan.
b. (b. ol-) 6a/3

bahâr *Far.* Bahar
b. (b. vakti) 12b/3

baḥş *Ar.* Parça, kısım, bölüm.
b. (b. it-) 24b/5

ba' iru'l kabr ? Şifalı bir madde.
b. 21a/5

baḳ - *T.* Bakmak.
b.- maya 6a/1

baḳanaḳ *T.* Keçi, koyun gibi hayvanların çatal tırnağı.
b.+ ı 60a/6

baḳır *T.* Bakır, metal element.
b. 17a/3, 56a/2

bâḳî *Ar.* Kalan kısım, meblağ.
b. 39a/2, 39b/1
b.+ sin 21b/6

bâḳıla *Ar.* Bakla.
b. 58a/7

bal *T.* Bal
b. 7b/9, 8a/12, 10a/11, 10b/11, 14b/13, 15a/8, 15b/6, 18a/5, 18a/7,

19a/7, 19b/4, 19b/7, 20a/5, 22b/4,
24a/3, 24b/5, 41a/1, 42a/8, 42a/9,
42b/13, 43a/6, 46b/8, 46b/11

b. (ağ oğul bal) 11b/13

b. (Çiñ b.) 9b/5

b. (b. ol-) 9b/6

b.+ a 18b/2, 24b/12, 25a/4,

40b/1, 41a/5

b.+ a (ham b.+ a) 24a/9

b.+ ı 9b/1, 24a/6, 24b/13, 30b/6

b.+ ından (ağ oğul b.+ ından)

10b/4

b.+ ıyla (encir b.+ ıyla) 59b/5

b.+ ile 7a/4, 7a/11, 8b/5, 17b/12

b.+ uñ 8b/8

balatür *Far.* balädur Kuş burnuna benzer
bitki.

b. 51a/4

balçık *T.* Balçık, bataklık.

b. 30a/6, 30b/1, 33b/12

b.+ da 6b/5

balgam *Ar.* Balgam

b. 15b/13, 53a/9, 57a/3

b.+ a 9b/3, 14a/7

b.+ dan 31a/10

b.+ ı 8a/1, 9a/7, 14b/9

b.+ ları 14b/10

balık *T.* Balık

b. 43a/12, 45b/2

ban - *T.* Banmak, batırıp çıkarmak.

b.- a 26a/2

bārit *Ar.* 1. Hoş olmayan. 2. Soğuk

b. (b. başı) 29b/5

barmak *T.* Parmak

b. (üç b.) 9b/10

b.+ da 44a/8

baş - *T.* Basmak

b.- a 5b/6

baş *T.* Baş, kafa, vücudun üst kısmı.

b. 13a/9, 14b/9, 14b/10, 15b/4,

17b/7, 17b/8, 17b/13, 18a/1, 18a/2,
18a/3, 18a/4, 18a/6, 18a/9, 18a/12,
18a/13, 18b/7, 19a/4, 19a/7, 19a/8,
20a/2, 23a/4, 53b/2, 58b/4

b.+ a 18a/1, 18a/5, 18a/6, 18a/8,
18a/10, 18a/12, 18b/1, 18b/10, 19a/3,
19a/6, 19a/8, 20a/2, 27b/2, 27b/6,
27b/7, 27b/13, 28a/5, 28a/11, 30a/2,
48b/2

b.+ da 15a/1, 19a/11, 19b/8,
28b/10

b.+ ı 5a/7, 18b/2, 18b/12, 28b/5,
29a/9, 29a/10

b.+ ın 18a/1, 18b/10, 20a/1,
27b/9, 28a/1

b.+ ına 18a/2, 18a/4, 18a/10,
18b/6, 18b/8, 19a/9, 19a/12, 28a/2,
41b/1, 45b/12, 48a/12, 51a/5, 58b/5

b.+ ında 4b/11, 28b/6, 29a/5

b.+ ından 21b/5

b.+ ını 5b/2, 18b/2, 27b/4

b.+ ınıñ 5b/1

b.+ uñ 8a/4, 13a/6

baş *T.* Yara, çıban

b. 29a/4

b. (b. ol-) 28b/6, 28b/10

b.+ ı 29b/5, 37a/10

b.+ dan 36b/2

b.+ lar 39a/6

b.+ lara 34a/13

b.+ ları 37a/11, 38a/3, 38b/11,
39b/5

b.+ larra 39a/9

başla - *T.* Başlamak

b.- dı 4a/3

bat - *T.* Batmak

b.- ınca 16b/6

batur - *T.* Batırmak

b.- a 43b/6, 49a/4, 62a/10

b.- ta 18b/7

bāṭincān *Ar.* Patlıcan

b. 24a/13, 27a/4

bay *T.* Zengin

b. (b. ol-) 54a/2

bayrak *T.* Tahıllar biçildikten sonra geriye kalan kısmı.
b.+ dur 55a/8

baytarnāme *Ar.+Far* Hayvan hastalık ve tedavileri üzerine yazılan kitapların genel adı.
b. 4b/3
b.+ ye 1b/2

ba'zı *Ar.* Bazı, birtakım, bir kısım.
b.+ laruñ 12b/9

bāzir *Ar.* *bkz.* bez(i)r
b. 18b/13

becid *Far.* *becidd* Ciddi, gerçekten.
b. 3a/7

beden *Ar.* Vücut, gövde.
b.+ deki 9b/13
b.+ i 44a/12, 62b/1
b.+ ine 29a/13, 43b/5

beğāyet *Far.+Ar.* Son derece, fazlasıyla.
b. 9a/13, 10a/7, 14b/13, 17a/8, 23a/1, 23b/9, 40a/12, 43a/10, 51a/9, 55a/12, 55b/11, 52b/13, 55b/8, 55b/11, 56b/4

behmen *Far.* Kuduzotu. Kökü havuca benzeyen dikenli bir ot.
b. (b.- i surḥ) 23b/1, 25b/1
b. (b.+ u'l-ḳih) 23a/13
b. 7b/3, 23a/11
b.+ i 24b/4, 24b/6

bel *T.* Bel
b.+ de 12b/11
b.+ deki 12b/12
b.+ i 5b/10
b.+ iñ 53a/8
b.+ ini 5b/12

belesān *Ar.* Balsam ağacı, Mekke

pelesengi
b. 50a/2
b. (habbu'l- b.+ ı) 7a/2

beleyic *bkz.* belilec
b. 38b/14

Belḥ Afganistan'ın kuzeyinde yer alan eski bir yerleşim yeri.
B.+ de 3a/6
B.+ uñ 3a/2

belile *Far.* Belile otu
b. 10a/6, 22b/6

belilec *Far.* Belile otu
b. 8a/9, 44b/8

belimek ?Bir çeşit ot.
b.+ i 44b/9

beliñle - *T.* Dehşete kapılmak, korkudan şaşkına dönmek.
b.- meye 5b/3

bellūt *Ar.* Pelit, meşe ağacı.
b. (ma' cün-ı b.) 8b/13

belūt *bkz.* bellūt
b. 23a/6

ben *T.* 1. tekil şahıs eki
b. 3a/12, 4b/3
b.+ a 2a/10, 2b/3, 2b/13, 3a/7, 3a/11
b.+ i 3a/10
b.+ üm 2a/5

benefşe *Far.* Menekşe
b. 22a/6, 35b/12, 38b/1, 39a/3, 39a/11, 51b/4, 51b/6, 51b/12, 52a/2, 56b/4, 56b/13
b.+ dir 51b/2
b.+ yi 51b/7

beñil *T.* Uyanık
b. (b. ve āgāh ol-) 13a/3

beñ(i)z *T.* Beniz, yüz, yüzün rengi.

b.+ i 11a/5

b.+ ini 10a/2

beñizer *T.* Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, başka bir şeyi andıran.

b. 1b/9, 15a/1

berāber *Far.* Birlikte, eşit hizada.

b. 22b/7, 24a/5, 28b/8, 41a/12

b. (b. eyle-) 10a/10

b. (b. ol-) 16a/7, 19b/3, 23a/13, 24a/14, 25b/3, 27a/4, 34a/2, 46b/3

berd *Ar.* Soğuk

b.+ i 60b/11

berk *T.* Sağlam, kuvvetli

b. 5b/6

b. (b. it-) 9a/1, 62b/2

b. (b. ol-) 6a/6, 6b/2, 6b/10/12, 52b/13

berkit- *T.* Sağlamlaştırmak.

b.- e 16b/5, 49a/2, 52b/13

b.- eler 29a/12

berü *T.* Beri

b. 51a/2

bes *Far.* Kafi, yeter

b. (b. ben) 4b/3

b. (b. ‘Alī rađıyallāhu ‘anh) 53b/5

besbāse *Ar.* Küçük hindistan cevizi ağacı.

b. 7a/7, 7b/1, 62b/9

besfāyic *Ar.* Bespaye, çıyan otu.

b. 15a/12, 23b/13, 33a/1, 46a/10, 56b/4, 58b/8

beş *T.* Rakam, beş

b. 7a/1, 7a/8, 15a/8, 21a/7, 27a/12, 27a/13, 28a/7, 28a/8, 28b/13,

29a/1, 29a/2, 29a/3, 29a/7, 29a/8, 31b/12, 31b/13, 32a/4, 32a/8, 32b/1, 32b/9, 33a/1, 33a/2, 34b/4, 35a/12, 43a/3, 44b/1, 47b/3, 52a/2, 55a/9

b.+ inde 54b/7

b.+ inden 11a/1

beşer *T.* Beş sayısının üleştirme şekli.

b.+ 13b/9, 47a/7, 51a/4, 56b/5

beşinci *T.* Beş sayısının sıra sıfatı.

b. 13a/3

b. (b. gün) 53a/8

b. (on b.) 53b/4, 59a/11

b. (igirmi b.) 54a/6

b. (yigirmi b.) 61b/11

bevāsır *Ar.* Basur, hemoroid.

b. 10a/4, 27a/9, 36a/7, 38b/9

b.+ dedür 59a/6

b.+ i 37b/7

b.+ için 27a/2

b.+ için (b.+ için olan) 26b/6

bevl *Ar.* İdrar, sidik

b. (selesu'l bevl) 9a/1, 42b/5, 42b/12

b.+ i 11a/11

beyān *Ar.* Anlatma, bildirme, açıklama.

b. (b. it-) 4b/8, 4b/9, 4b/10, 4b/12, 4b/13, 5a/1, 5a/3, 5a/4, 5a/5, 5a/6, 6a/5, 10a/13, 14a/8, 16a/12, 19a/10, 20a/7, 22a/8, 22b/3, 23a/11, 26a/5, 26b/1, 26b/7, 27a/11, 29a/12, 29b/7, 30a/3, 30b/9, 31b/11, 33b/7, 34b/2, 40b/13, 41b/12, 42b/6, 43a/8, 43a/13, 43b/3, 43b/10, 44a/3, 44a/7, 46a/9, 51b/1, 54b/3

b.+ indadur 49a/5

beyaz *Ar.* Beyaz

b. (b. sünbül) 51b/1

beyin 1. *T.* Beyin, dimağ

b.+ isi 13a/6

2. *Ar.* Ara
b.+ isin (baş b.+ isin) 53b/2

bez *T.* Herhangi bir cins pamuklu dokuma.
b.+ den (ince b.+ den) 16b/8
b.+ e 17a/12
b.+ e (nāzūk b.+ e) 47a/3
b.+ i 49a/3
b.+ i (eski kettān b.+ i) 40b/3
b.+ inden (bir ince kettān b.+ inden) 17a/9

beze *Ar.* Vücutun lenf damarlarının büyüyerek meydana getirdiği küçük şişlik.
b.+ lenmesindedür 59b/8

bez(i)r *Ar.* Tohum, çiçek ve sebze tohumu.
b. 55a/13
b. (b.- i mūm) 37b/3
b. (b.+ i-cam burnı) 30a/11
b.+ le 37b/3, 55b/1

bezru'l bānc *Ar.* Beyaz tatula, şeytan otu. Ban tohumu.
b. 7a/9

bezr-i katūnā *Ar.* Pire otu tohumu.
b. 27a/3, 43b/11
b.+ yı 14b/4

brak (ġ)- *T.* Bırakmak
b.- a 5b/1, 40b/5, 52b/10, 62a/9
b.- alar 10a/7, 60b/10
b.- up 61a/2

bi'izn'illāhi Te'ālā *Ar.* Allah'ın izniyle
b. 28b/12, 29a/4, 31b/10, 47b/1, 57b/10, 58a/1, 59a/1, 59b/2, 60a/4, 60b/11, 61b/6, 62a/7

bi'smi'llāhirrahmāni'rrahīm *Ar.* Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.
b. 1b/1

bi'ş-şavāb *Ar.* Doğrusunu Allah bilir anlamına gelen söz dizisi.
b. (va'llāhu a'lem b.) 4b/7, 17b/6, 54b/1

bīcāl ? Bir tür rahatsızlık.
b.+ için 41a/7, 41a/10, 41a/11, 41b/5, 41b/6, 41b/9

bigi *T.* gibi, benzerlik edatı.
b. (b. eyle-) 39a/8

bī-ḥadd *Far.+Ar.* Sınırsız olan
b. 50a/1

bil - *T.* Bilmek
b.- di 3a/9, 3b/12, 3b/13
b.- gil 1b/2
b.- iser 2b/2
b.- mezliklerinden 61a/13
b.- üñ 5a/6, 6a/5

bil *T.* Bel, sırt
b.+ i 6b/3

bildür- *T.* Bildirmek.
b. 16a/10, 17b/7

bile *T.* 1. Bile, hatta, üstelik.
b. 2a/1, 18a/7, 20b/1, 20b/2, 20b/9, 25b/9, 25b/10, 26a/4, 29a/3, 30a/12, 30b/5, 30b/8, 32a/1, 34b/11, 41b/7, 46a/11, 48b/4, 52a/9, 62a/4
2. İle, vasıtasıyla, birlikte. Bağlama edatı.
b. 10a/8

bilek *T.* Bilek, elle kolun birleştiği yer.
b.+ leri 5b/4, 5b/6

bin - *T.* Binmek
b.- di 3b/10
b.- diler 2b/9
b.- üridi 2a/1

biñ *T.* Sayı, bin.
b. (altmış b.) 3b/5

- b. (b. yedi yüz) 1b/6
- b. (on iki b.) 1b/12
- b. (otuz b.) 1b/11, 3b/1,
- b. (otuz kez yüz b.) 1b/12
- b. (yüz b.) 2a/2

bi-nazîr *Far.+Ar.* Benzersiz, eşsiz.
b. 2a/8

bir *T.* Bir

- b. 2a/2, 2b/6, 3a/2, 3a/6, 3b/1, 3b/11, 4a/11, 7a/11, 8b/3, 8b/6, 8b/10, 9a/13, 9b/2, 9b/5, 9b/7, 9b/8, 10a/8, 10a/11, 10b/2, 10b/3, 10b/6, 10b/9, 10b/10, 10b/11, 11b/7, 11b/8, 11b/9, 11b/12, 12a/4, 13a/5, 13a/12, 13a/13, 13b/10, 14a/2, 14a/4, 14a/5, 14a/10, 14b/1, 14b/4, 14b/6, 14b/13, 15b/5, 15b/6, 15b/11, 15b/12, 15b/13, 16a/4, 16a/8, 16b/4, 16b/8, 17a/3, 17a/9, 17b/2, 17b/3, 18b/10, 18b/11, 18b/13, 19a/1, 19a/2, 19a/11, 19b/1, 19b/11, 19b/12, 20a/9, 20a/10, 21a/2, 21a/3, 21a/9, 21b/2, 21b/3, 21b/4, 21b/10, 21b/11, 21b/12, 22a/3, 22a/5, 25a/5, 25a/6, 25b/12, 29a/12, 31a/9, 31b/1, 34a/6, 34a/7, 34a/10, 35b/7, 36a/4, 41a/3, 41a/8, 43a/7, 43a/10, 45a/10, 45a/12, 47a/12, 47b/8, 47b/10, 48a/7, 48a/8, 49b/8, 49b/12, 50a/3, 50a/7, 50a/10, 50a/11, 50b/8, 51a/5, 51a/6, 51a/7, 51a/9, 51a/10, 52a/5, 52a/6, 52a/12, 52b/6, 52b/11, 53b/9, 54a/10, 55b/4, 55b/7, 56a/2, 56a/3, 56a/4, 57a/9, 57a/11, 57b/4, 57b/5, 57b/8, 58a/6, 58a/12, 58b/2, 58b/10, 59a/3, 59a/7, 60b/6, 60b/7, 60b/9, 61a/4, 61b/3, 61b/7, 61b/9, 61b/10, 61b/11, 62a/9

b.+ i 6a/2, 12a/7, 12a/8, 46b/4

- b.+ inden 14a/9, 15a/3, 21a/5, 21b/2, 25b/3, 37a/2, 37b/10, 38a/4, 38b/4, 39a/1, 56b/5, 60a/2, 60a/9, 62b/8, 62b/9

b.+ ine 11a/12

b.+ le 51a/1

biraz *T.* Bir parça, azıcık.

- b. 14a/6, 14a/11, 16a/4, 16a/12,

- 17b/9, 17b/10, 19a/12, 20a/5, 21b/5, 22a/13, 24a/12, 27b/4, 30a/12, 31a/7, 34b/8, 52b/9, 52b/10, 55b/8, 57a/13, 57b/9, 57b/11, 58a/2, 58b/7, 58b/8, 59b/8, 59b/9, 60a/2, 60a/9, 60a/10

birbiri-biribiri *T.* Biri diğ erinin yanı sıra.
b.+ n 10b/7

- b.+ ne 9b/7, 11b/13, 18b/5, 25b/3, 32a/11, 34a/12, 50b/7, 51b/3, 51b/5, 52a/7, 52a/12, 62b/11

bî-renc *Far.* Ağ rısız, zahmetsiz.
b. 8a/7

birer *T.* Bir sayısının ü leştirme şek li.
b. 14a/9, 21b/13

birinc *Far.* Bol su içinde kalarak yetiş en yıllık bitki, pirinç.
b.+ i 55b/13
b. (yunmaduğ b. ol-) 24b/10

birkaç *T.* Birkaç, az sayıda.
b. 50b/11, 58b/13, 61b/12

birle *T.* İ le, vasıtasıyla. Bağ lama edatı.
b. 10b/12, 12b/8, 17a/4, 22a/6, 24b/2, 29b/13, 47b/1, 48a/11, 48a/12, 49b/10, 50a/13, 52a/8

bislik *T.* Pislik, pis olma durumu.
b. 53a/6

biş *T.* Beş

- b. 7a/1, 7a/2, 7a/3, 7a/4, 7a/7, 7a/10, 8b/6, 9a/3, 9a/4, 9a/11b/9, 14a/13, 15a/3, 15a/7, 15b/1, 15b/8, 18b/5, 18b/13, 19b/13, 21b/10, 30a/4, 32a/3, 32b/10, 33a/1, 33a/2, 36a/8, 37b/12, 38b/2, 39a/13, 40a/7, 40a/8, 40b/8, 47a/8, 52a/1, 52a/2, 52b/3, 52b/4, 52b/5, 56b/8, 56b/11, 61b/5, 62b/6

b. (on b.) 7b/8, 15a/10, 19b/10

biş - *T.* Pişmek

b.- e 29a/13, 55b/2

b.- ıcek 20a/13

b.- miş 23b/5

b.- üp 11b/11

bişik *T.* Pişik, ter ve sıcaktan meydana gelen kızarıklık.
b. 20b/13

bişür - *T.* Pişirmek
b.- e 7a/4, 7a/9, 16a/3, 18b/9, 19a/2, 19a/9, 25a/6, 25a/10, 25a/11, 26a/1, 26a/11, 26a/13, 29a/13, 33b/8, 37b/12, 39a/3, 44b/9
b.- eler 7a/12, 20b/10, 20b/12, 24b/11, 48a/8, 48b/11

bit - *T.* Çıkmak, oluşmak.
b.- e 30a/1, 41a/4, 41b/4
b.- meye 22a/4
b.- mez 29b/10
b.- se 22a/3

bit- *T.* Bitmek
b.- e 29b/9

bit *T.* Kanatsız ufak böcek.
b. 43b/3
b.+ den 43b/7

biti *T.* Yazılmış şey, mektup.
b. 3a/7, 3a/8

bitür- *T.* Çıkarmak, uzamak (saç, kıl için).
b.- e 29b/11, 29b/12, 48b/2
b.- mek 29b/7
b.- ür 37a/10, 38b/12, 40a/4

bitür- *T.* Bitirmek, tamamlamak.
b.- mege 35b/10, 48b/7
b.- ür 35a/3, 35a/4, 35a/6, 35a/7, 36b/3, 36b/12, 36b/13, 37b/7, 40a/4
b.- ürmege 35b/10

biz *T.* Bez
b. 59b/10
b.+ den (şıķ b.+ den) 52b/2
b.+ e 51a/5
b.+ e (bir nâzük b.+ e) 45a/10
b.+ e (bir pâre b.+ e) 45a/12

b.+ i 59b/11
b.+ ini (didilmiş kettân b.+ ini) 40b/5

biz *T.* 3. çoğul şahıs eki
b.+ den 4a/13
b.+ e 4a/6

bî-zahmet *Far.+Ar.* Sıkıntısız, zahmetsiz
b. 8a/7

boda *T.* Buğday.
b. 21a/2, 61b/7

boķ(ğ) *T.* Bağırsak yoluyla atılan dışkı, pislik.
b.+ ı (aķ it b.+ ı) 29a/9
b.+ ı (ķızılcuķ b.+ ı) 47b/3
b.+ ın (ayu b.+ ın) 45b/12
b.+ ına 25b/12, 46a/6
b.+ ınıñ (demür b.+ ınıñ) 10a/6

boğa dikeni *T.* Develması, göz dikenii. Yılan sokmasında ilaç olarak kullanılan, yenir bir bitki.
b. 26b/11
b.+ ni 24a/8

boğaz *T.* Boğaz, ağızla gırtlak arasında kalan kısım.
b. 58a/2
b.+ a 58a/5

bor *T.* İşlenmemiş, verimsiz, toprak.
b.+ ı 50a/10

borsuķ *T.* Sansargillerden memeli bir hayvan.
b. 31a/13

boru *T.* Boru
b.+ sına 60b/5

boylu *T.* Uzun boylu.
b. (b. ol-) 5a/12, 6a/10

boya *T.* Boya
b. 7b/1

b. (kızıl b.) 28a/13, 29a/6, 42a/3, 45a/4

b.+ sıçün 55a/7

boya - *T.* Boyamak, renklendirmek.

b.- lar 55a/10

boynuz *T.* Boynuz

b.+ ı (kiçi b.+ ı) 49b/8

b.+ ı (koç b.+ ı) 57a/8

b.+ in 60a/6

boyun *T.* Vücutta başı bedene bağlayan kısım.

b.+ ı 5a/11

b.+ ında (b.+ ında ol-) 4b/12

boz *T.* Açık toprak rengi, kül renginin adı.

b. 6a/10, 6a/13

b.+ ca 29a/4

bögrek *T.* Böbrek

b. (b. yağı) 20b/10, 40a/8

b. (b. yağın) 34b/8

b. (b. yağını) 34a/11

böyle *T.* Bunun gibi, bu tarzda.

b. 10a/8

bu *T.* 1. İşaret sıfatı

b. 1b/2, 2a/2, 2b/3, 2b/11, 3a/9, 3a/12, 4a/9, 4b/1, 4b/2, 4b/4, 8a/12, 8b/4, 8b/7, 9a/2, 9a/6, 9b/1, 9b/2, 9b/13, 10a/1, 10a/8, 10a/10, 10a/11, 10b/11, 11a/11, 11b/2, 11b/6, 11b/9, 12b/9, 12b/10, 12b/11, 13b/1, 13b/3, 13b/6, 13b/7, 13b/10, 14a/5, 16a/10, 16b/9, 16b/13, 17b/5, 17b/7, 19a/10, 19b/13, 20a/4, 20a/6, 21a/13, 21b/8, 22a/7, 22b/2, 22b/13, 23a/2, 23a/10, 24b/9, 25b/2, 26a/5, 26b/1, 26b/6, 28b/4, 28b/11, 29a/11, 29b/6, 29b/13, 30a/3, 30b/8, 31a/9, 31b/3, 31b/8, 31b/10, 31b/11, 31b/13, 33b/6, 34a/12, 34b/1, 36a/6, 37a/2, 37a/13, 37b/4, 37b/6, 38a/1, 38a/13, 38b/5, 38b/7, 38b/8, 39b/4, 40b/1, 40b/11, 42a/1, 42b/5,

42b/8, 42b/11, 43a/7, 43b/2, 43b/9, 44a/2, 44a/6, 44a/12, 44a/13, 44b/2, 44b/5, 44b/9, 45a/2, 45a/3, 45a/8, 45b/11, 46a/8, 47b/7, 47b/9, 47b/13, 48b/12, 49a/1, 49a/5, 49a/9, 49a/12, 49b/3, 49b/9, 50a/12, 50b/4, 50b/13, 51a/13, 52a/7, 54b/2, 55a/1, 55a/11, 56b/9, 58b/4, 60b/4, 61a/12, 61b/9, 62b/10

b. (b. ol-) 25a/7

2. İşaret zamiri

b.+ dur 7a/5, 10a/5, 14a/12, 14b/13, 16a/2, 16a/11, 22b/9, 28b/13, 31a/11, 35a/11, 35b/12, 36a/8, 36b/1, 36b/13, 37a/11, 37b/8, 38a/3, 38a/13, 38b/13, 39a/11, 39b/6, 40a/5, 44b/11, 47a/5, 55b/13, 58a/2, 58a/6, 58b/7, 58b/12, 59a/3, 59a/6, 59a/9, 59a/12, 59b/3, 59b/8, 59b/13, 60a/6, 60b/5, 60b/13, 61b/2, 62a/2

b.+ laruñ 12b/3

b.+ ña 1b/9, 15a/1, 44b/11, 62a/13

b.+ nca 4a/8

b.+ ndan 10b/3

b.+ nı 13b/2, 18b/13, 27b/8, 33b/9, 44b/1, 44b/8, 44b/9, 49a/2

b.+ nlar 25b/4

b.+ nları 8a/11, 18b/5, 22a/1, 23a/12, 23b/4, 29a/10, 31b/1, 31b/6, 34b/9, 36a/11, 44a/5, 45b/8, 49a/9, 52a/12, 52b/6, 52b/8

b.+ nlaruñ 4a/10, 12a/12, 16b/12

b.+ nuñ 3b/9, 11b/12, 13a/8, 62b/4, 62b/5

buçuk *T.* Buçuk, yarım

b. 8b/6, 8b/7, 9b/3, 11b/9, 12a/1, 14a/1, 20a/4, 20a/10, 20a/11, 21a/2, 21b/3, 38b/5, 49b/7, 49b/8, 50a/3, 50a/6, 50a/7, 50a/11, 50b/8, 51a/4, 52a/5, 55b/5

b.+ ar 10b/10

büğ *T.* Buhar, buğu.

b.+ ma 26a/4

buḥār *Ar.* Buhar, buḡu, sıvı ve bazı katı cisimlerin ısı etkisiyle gaz durumuna geçmiş hali.
b.+ ından 17b/1

buḥūr *Ar.* Ateş üzerine konulduğunda kokusu çıkan şey.
b. (b. it-) 20a/13
b. (b. eyle-) 51b/9

bul - *T.* Bulmak
b.- a 13a/3, 21a/1, 22b/13, 36a/5, 38b/6
b.- alar 29b/13, 49a/10
b.- asın 3a/4
b.- dı 61b/10
b.- maz 11a/10
b.- unmasa 62a/5
b.- unmazise 52b/1

bula - *T.* Bulamak, batırmak.
b.- ya 17a/5, 24b/1, 44b/12

bulamaç *T.* Sulu ve cıvık hale getirilen karışım.
c. 29b/5
b. (b. it-) 25a/8, 26b/2
b.+ ı 48a/5

buñar *T.* Pınar, yerden kaynayarak çıkan su.
b. 3a/2

büre *Far.* Kuyumcuların kullandığı tuza benzer madde, bora.
b. (b.- i Ermenî) 38a/7
b. 33a/12

burın/burun *T.* Burun. Nefes almaya, koklamaya yarayan organ.
b. 23a/2, 54a/12, 59a/2, 59a/3
b.+ a 23a/3
b.+ ı 23a/9, 30/11
b.+ ın 23a/6
b.+ ına 19b/5
b.+ inuñ 59a/4

burüdet *Ar.* Savukluk, soğukluk.
b. 12b/11, 12b/13

buruşdur - *T.* Buruşturmak
b.- maz 56a/5

butrak *T.* Pıtrak. Ekinler içinde biten, yapışkan, dikenli bir ot. Arapça metinlerinde karşılığı hasek olarak da geçmektedir.
b. 21b/12, 24a/14, 24b/1, 24b/2, 27a/4
b.+ ı 27a/1

büy *Far.* Çemen otu
b. 33b/1, 37b/9, 57a/7

büyā *bkz.* cevz-i bevva
b.(cevz-i b.) 9a/11

buyān *Far.* Meyan otu
b. 14a/13, 15a/13

buyur - *T.* Buyurmak
b.- un 53b/6

buzāḡu *T.* Buzaḡı, inek yavrusu.
b.+ sı 37a/4

büzādan *Far.* Tilkihayası otu, salepgillerden tek kanatlı bir bitki.
b. 45b/7

būgri *T.* Kambur
b. 5b/10

büyücek *T.* Oldukça büyük.
b. 11a/2

büyük *T.* Büyük.
b. 17a/11, 34a/13
b. (b. ol-) 5b/4, 5a/7, 17a/10, 34a/10, 50a/1

Calinōs Galien, Galeos. Tıp doktoru, bilim insanı.
C. 50b/12
C. (merhem-i C.) 36a/6

- C.+ uñdur 9a/2, 9a/6
- cān** *Far.* Can, ruh
c.+ dur 3a/10
- Canīb Hekīm** Özel isim.
C. (‘amel-i C.) 44b/13
- cāvşır** *Ar.* Cavşır otu ve bu ottan elde edilen zamk. Kunduz taşağı
c. 40a/7, 58b/3
- cāyız** *Ar.* Yapılmasında sakınca olmayan, uygun.
c. 14b/7
- cāzib** *Ar.* Kendine çeken
c. (merhem-i c.) 40a/10
- cāzu** *Far.* Cadı, büyü yapan kimse.
c.+ lık 54a/11
- cem’** *Ar.* Toplamak, biraraya getirmek.
c. 10b/6, 27a/4, 40a/1
c. (c. ol-) 46b/5, 47a/4
c.+ i 16a/7
- cemāl** *Ar.* Güzellik, yüz güzelliği.
c.+ de 56a/6
- cemāziyel āhır** *Ar.* Arabi ayların altıncısı.
c. (c. ayınuñ) 54b/13
- cemāziyel evvel** *Ar.* Arabi ayların beşincisi.
c. (c. ayınuñ) 54b/12
- cemī’** *Ar.* Bütün, cümle, hep
c. 2b/1, 3b/8, 19b/3, 28a/8, 30a/10, 32a/11, 40b/9, 46b/3, 53a/5
c.- i 1b/10, 2b/9, 3b/10, 9b/11, 17b/4, 24a/14, 27b/13, 34a/2, 34a/11, 34b/2, 35b/1, 37b/11, 56b/3
c.+ in 23b/5, 34b/4, 34b/9, 34b/13
c.+ sin 8a/7, 38a/6
- c.+ sinüñ 2b/2
- cemīl** *Ar.* Güzel
c.+ e 55b/12
- cenāh** *Ar.* Kuş kanadı.
c. 41a/8
- cerāhat** *Ar.* Yara
c.+ lara 38a/2
c.+ lardan 36b/1
c.+ ları 37b/7, 38b/8
c.+ laruñ 36a/6
- cerāreyin** *Ar.* Akrepler
c. (merhem-i c.) 38b/7
- çerez** *T.* Çerez.
c. 7b/7
- cerrāh** *Ar.* Hekim, doktor
c. (‘amel-i Seydī ‘Alī c.) 40b/2, 47a/10
- cev** *Far.* Arpa
c. 40b/9
- cevāb** *Ar.* Bir soruya verilen karşılık, yanıt.
c. 2b/3
- cevārih** *Ar.* Hayvanlar ve yırtıcı kuşlar.
c.+ üñ 13a/4
- cev(i)z** *Ar.* Ceviz
c. 10a/11
c. (c.- i bevvā) 7a/6, 62b/9
c. (c.- i būyā) 9a/11
c. (c.- i hindī) 9a/12, 11b/8
c.(c.- i rümī) 28a/6
c. 7b/1, 9a/4, 18b/4, 46b/3
- cevz-i bevvā** *Ar.* Küçük hindistan cevizi.
c. (c.- i bevvā) 7a/6, 62b/9
- çiger** *Far.* Karaciğer ve akciğerin ortak adı.

c. 11a/4
c.+ e 62b/3
c.+ i 11a/3, 11b/3, 13a/5
c.+ üñ 11b/4

cihān *Far.* Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat.

c. (c.- ı atlarumuz) 4a/4
c.+ a 2a/5, 2a/9, 2a/12

cili *T.* 1.Yeni doğan keçi yavrusu.
2.Piliç.

c.+ ile 25b/10

cimā^c *Ar.* Cinsel ilişki, çiftleşme.

c. 8a/5, 13a/10, 13b/7, 47b/1
c. (c. it-) 11a/12, 12a/8, 12a/11,
12a/13, 13a/12, 51a/11, 55a/3
c.+ a 8b/12, 9b/4, 9b/11, 11a/9,
11b/5, 13a/4, 14a/7, 51a/12
c.+ da (vaqt-i c.+ da) 50a/9
c.+ dan 13a/10, 13a/13
c.+ dandur 12b/6
c.+ ı 7a/5, 9a/7
c.+ için 48a/1
c.+ uñ 49a/10

cin *Ar.* İnsanlar tarafından görülmeyip istedikleri kişilere göründüklerine ve olağanüstü güçleri olduğuna inanılan yaratıklar.

c. (ins ü c.) 2b/1

cirāhat *bkz.* cerāhat

c. 59a/13
c.+ dadur 59a/11
c.+ de 59b/3
c.+ için 40a/3
c.+ ları 35a/3, 36b/12

civit *bkz.* çivit

c. 24a/13

cunāh *Ar.* Bir çiçeğin adı, fil kulağı.

c. 32a/7

cümle *Ar.* Bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin

tamamı.

c. 16a/12, 28b/8, 38b/8, 55b/5
c.+ si 47a/12
c.+ sin 36a/2, 52a/3
c.+ sini 25b/2
c.+ yi 28b/4

cünd-i bedester *Ar.* cünd-i bīdester
Kunduz taşığı

c. 31a/4, 43a/2

cüz'i *Ar.* Pek az, az miktarda.

c. 9b/5, 9b/6

cüzām *Ar.* İnsan vücudunda yer yer yara ve çibanlarla meydana gelen deri hastalığı.

c.+ için (c.+ için ol-) 29a/11,
29b/13

çadır *T.* Kolayca sökülüp taşınabilir barınak.

ç. 4a/1

çakal *T.* Çakal, yabani hayvan.

ç. 31a/13

çalka - *T.* Sallayarak karıştırmak

ç.- ya 29b/8

ç.- yalar 60b/10

çam *T.* Çam ağacı.

ç. 28a/1, 44a/11

ç. (ç. ağacında) 44a/10

çam ağacı *T.* Çam ağacı

ç.+ nda 44a/10

çamkızı *bkz.* çamsakızı

ç. 29a/10

çam şakızı *T.* Çam sakızı, çam ağaçlarından sızıp toplanan reçine.

ç. 38a/4

ç.+ nı 41a/10, 49a/3

çanak *T.* Topraktan yapılan, yayvan kase.

ç.+ a 9b/7

çāre *Far.* İlaç, deva, tedbir.
ç. 2b/5
ç. (ç eyle-) 2b/3
ç. (ç. it-) 4a/6

çayan otı *T.* Çıyan otu
ç. 24a/8

çegzek *T.* çekrek. “Uzunluğu hayvanların boyuna göre değişen bir ağaç türü”.
ç. 36b/5

çegzin - *T.* Çegzinmek, başı dönmek, dolanmak.
ç.- dügin 14b/10

çek - *T.* Çekmek
ç.- di 2b/12
ç.- e 20b/2, 20b/7, 58b/3
ç.- eler 21b/4, 21b/7
ç.- mege 38a/3

çekirdek (g) *T.* Çekirdek
ç. 20a/9, 33a/1, 33a/2, 33a/3, 33a/4, 33a/5, 33a/7, 33a/8
ç.+ i 33a/6, 36b/7, 57a/11
ç.+ i (ayva ç.+ i) 37b/8
ç.+ i (kara üzüm ç.+ i) 33b/3
ç.+ i (kiçi boynuzı ç.+ i) 49b/8
ç.+ i (panbuç ç.+ i içi) 16b/11, 49b/6
ç.+ i (şeftālū ç.+ i) 24a/13, 27a/4
ç.+ i (zerdalū ç.+ i) 33b/2
ç.+ in 10b/1
ç.+ ini (şeftālū ç.+ ini) 28a/2, 49a/11

çemen *Far.* Yeşillik.
T. Frenk kimyonu.
ç. 7b/6

çeşm *Far.* Göz
ç. (ç.- i dārūyı) 21b/8

çeşm-i dārū *Far.* Göz ilacı

ç.+ y1 21b/8

çeşme *T.* Çeşme
ç.+ si (Zü’l-cüşin ç.+ si) 3a/3

çeşmek *T.* Çeşmek. Karaçalı denilen dikenli bir otun tohumu.
ç. 20a/8, 21b/12

çetük *T.* Kedi yavrusu.
ç. (kara ç. yüregın) 48b/3

çevre *T.* Çevre
ç. 22a/5
ç.+ sine 60b/13

çeyne - *T.* Çiğnemek
ç.- ye 5a/10, 5b/11

çıban *T.* Çıban, deri üzerinde meydana gelen iltihaplı kabartı.
ç.+ lara 39b/5

çığıt *T.* Yüzdeki nokta nokta lekeler, çil.
ç. 45b/3

çık - *T.* Çıkmak
ç.- a 10b/12, 17a/6, 17b/3, 32a/12, 32b/8, 49b/11, 57b/7, 57b/9
ç.- ar 16a/12, 16b/9, 16b/12, 17b/5, 39b/5, 44a/8
ç.- dı 2b/11, 3b/13
ç.- ıcaç 32a/1, 32b/2
ç.- ilan 17a/13
ç.- maya 48a/10, 52b/13
ç.- maz (ç.- maz ol-) 60a/13
ç.- mış 33a/6, 57a/12
ç.- sa 48a/7
ç.- up 60a/11

çıkır - *T.* Çıkarmak
ç.- a 19b/1, 32b/6, 33b/3, 43b/6, 45b/4, 53a/1
ç.- alar 17a/4, 8b/2
ç.- maqlığa 16a/10
ç.- masın 16a/10
ç.- sa 41b/11

ç.- up 58a/7

çıkırcı *T. (?)* “çığra”dan Dikenli bir ot türü.
ç. (ç. rengi) 29a/7

çinā reng ? Çına rengi
ç. 28b/7

çiçek *T. Çiçek*
ç.+ i (anār ç.+ i) 60a/8
ç. + i (‘aşfür ç.+ i) 18a/3, 51b/7, 57a/10
ç.+ i (ılğun ç.+ i) 10a/6
ç.+ i (şebā ç.+ i) 24a/8
ç.+ i (yayla ç.+ i) 43a/8
ç.+ ini (güneyik ç.+ ini) 27b/5

Çin Çin
Ç. 9b/5, 27b/5, 27b/6, 27b/7

Çina Çin
Ç. (Dār-ı Ç.) 1b/7

Çinī *Ar.* Çin’e ait olan.
Ç. (tüt-ı Ç.) 57b/8

Çin mā Çin Çin’in güney kısmı.
Ç. 1b/8

çiriş *T.* Yapışkan
ç.+ e 17a/3, 17a/8

çiriş *T.* Çiriş otu.
ç. 31a/8, 45b/7

çirk *Far.* Kir, pislik.
ç.+ in 54a/5

çivit *T.* Hindistan, Çin ve Yemen’de yetişen bir ağaçtan elde edilen mavi renkli toz boya.
ç. 34a/4, 34b/5, 47b/8

çiyne - *T.* Çiğnemek
ç.- yeler 14b/1

çoğan *T.* Çöven otu, sabun otu, gıda ve temizlikte kullanılan bitki.

ç. (ç.- ı Kirmānī) 27b/11
ç.+ ile 46b/8

çok *T.* Çok
ç. 10a/5, 14a/13, 39b/5, 60b/12, 61a/8
ç.+ dur 14a/7, 36a/13
ç.+ ı 61a/13

çoluğ *T.* Bildircin kuşu
ç. (ç. etin) 43b/1

çök - *T.* Çökmek
ç.- e 37a/13

çölmek *T.* Çömlük, tencere, kap
ç. 17a/9, 17a/10, 17a/13
ç. (taş ç.) 17a/12
ç.+ e 13b/11, 25a/6, 29a/12

çölnār Çölnar
ç. 24b/8

çöp *T.* Saman parçası veya bu incelikte meyve sapı, dal veya tahta parçası.
ç. 46b/11

çörek otu *T.* Çörek otu
ç. 29b/13, 33a/7, 33a/12, 45a/5
ç.+ n 45a/5
ç.+ nı 26b/5

çuğ *T.* çuğ. Demet, bağ
ç. + ina 27a/3

çukur *T.* Çukur.
ç. 25b/12
ç. (ç. ol-) 5a/9

çün *T.* İçin
ç. 4a/8, 4a/10

çünki *Far.* Çünkü, şundan dolayı
ç. 3a/8, 3a/12

çünkim *Far.* Çünkü, şundan dolayı
ç. 2b/2, 13a/13

çürük *T.* Çürük, bozulmuş.
ç. (ç. etin) 40a/4

dağmuk *T.* Dağmuk, düzensiz.
d. 4b/8

dahana-ı frengi *Far.* “dahana-ı farang”
Kalın yeşilimsi renkte değeri bir taş.
d. 21b/10

dahi *T.* Dahi, hatta, bile, de.
d. 2b/9, 3b/6, 4a/1, 4b/4, 8b/9,
8b/13, 10b/1, 10b/3, 11a/7, 11a/9,
11b/9, 11b/10, 12a/8, 13a/1, 13a/13,
14a/4, 14b/12, 16b/7, 16b/8, 16b/13,
17a/2, 17a/8, 17a/11, 18b/6, 18b/8,
18b/9, 19a/3, 19a/13, 20a/2, 20a/13,
22a/3, 22b/12, 23a/6, 23a/7, 25a/6,
25a/7, 25a/8, 26a/11, 26b/2, 27b/5,
27b/6, 29b/8, 31a/8, 31b/1, 31b/6,
32b/4, 32b/7, 35a/3, 35a/5, 35a/7,
35a/13, 35b/1, 36a/9, 36a/11, 36b/7,
37a/11, 37b/11, 38b/5, 39a/7, 43b/12,
43b/13, 44a/11, 44b/3, 45b/4, 45b/8,
45b/11, 46b/4, 47a/3, 47b/5, 47b/6,
48a/1, 48a/9, 49a/4, 51b/5, 52a/8, 52b/9,
52b/11, 53a/6, 53b/6, 54a/3, 54a/10,
54a/12, 55a/11, 56a/4, 57b/3, 57b/6,
57b/9, 57b/12, 57b/13, 58a/8, 58b/3,
58b/8, 59b/5, 60a/7, 60a/10, 60b/10,
62b/1, 62b/3
d. (d. ol-) 5a/8, 8a/6, 10b/13,
31b/7, 58b/1, 59a/13, 62a/10

dahilün *Ar.* Dâhili olarak kullanılan
merhem.
d. (merhem-i d.) 37b/6

damag *T.* Damak
d.+ ı 11a/6

dâne *Far.* Tane, tohum.
d. 15a/10, 15a/11, 15a/13,
15b/5, 16a/2, 16a/4, 18b/4, 19b/13,
20b/3, 24b/10, 24b/11, 43a/12, 56b/8
d.+ si 60b/8

dār *Ar.* Önüne geldiği kelimelere “yer,
mekan” anlamı katar.
d. (d.- ı Çina) 1b/7

dārçini *Far.* Tarçın, defnegillerden
kokulu bir ağaç.
d. 7a/8, 8b/7, 9a/3, 9a/10, 11b/7,
13b/9, 18b/4, 24a/1, 33a/10, 43a/4,
48a/2

dār-ı fülül *Far.+Ar.* Tarçın tohumu da
denen, karabibere benzer, uzun taneli
baharat çeşidi.
d. 9a/3, 10b/10, 21b/3, 48a/3

dārū *Far.* İlaç
d. (çeşm-i d.+ yı) 21b/8

Dāvud Davut, özel isim.
D. 1b/5, 2a/12

de - *T.* Demek, söylemek.
d.- di 2a/6, 2a/10

def *Ar.* Savmak, ortadan kaldırmak.
d. (d.- i harāret-i ‘azizi) 8a/4
d. (d.- i istifrāc) 48b/13
d. (d.- i melāl) 7b/13
d. (d. it-) 8a/1, 11b/5, 12b/13,
13b/1, 13b/5, 13b/6, 14b/13, 15b/13,
20a/8, 26a/13, 43b/10, 44a/2, 52b/2
d. (d. ol-) 33b/11, 48b/5
d.+ i 16a/6, 23a/7
d.+ için 48b/8
d.+ ine 11b/2, 12b/12, 14a/7

deg - *T.* Ulaşmak, varmak.
d.- di 3a/9

degeg *T.* Asma filizi, asma dalı.
d.+ üñ 30a/1

degin *T.* –e kadar, –e dek
d. 14a/3, 14b/6, 17a/6, 17b/3,
35b/6, 51a/1, 60a/4, 62a/5
degirmen *T.* Değirmen
d. (d. tuzı) 19b/10

degirmi *T.* Yuvarlak.
d. (d. ol-) 5b/7

degül *T.* Değil.
d. 14b/7, 16b/2

degür - T. Değirmek, ulaştırmak,
eriştirmek.
d.- meye 32a/12
d.- üb 17a/5

degzinmek *T.* Baş dönmesi.
d. (baş d.) 13a/9

dehne *Far.* Kıymetli bir taş.
d. (la⁶ l-i d.) 20b/2

delü *T.* Deli.
d. (d. ol-) 6b/7

delük(g) *T.* Delik
d.+ ine (zekerüñ d.+ ine) 51a/9
d.+ lerine (burnı d.+ lerine)
23a/9

dem *Far.* 1. An, zaman.
d. 47b/1

2.*Ar.* Kan.
d.(mucrā-yı d.) 13a/1

demür *T.* Demir
d. 6a/9

demür boķı *T.* Demir pası, demir çirki,
curuf
d.+ nuñ 10a/6

demürci tuvāli *bkz.* demür boķı Tuvāl
demirden çıkar.
d. 24a/8

deñek *T.* Denek taşı. Mihenk taşı
d.+ i (d.+ i kömür eyle-) 52a/9

denek kömürü *T.* Denek taşı, mihenk
taşı.
d. 52a/3

deñiz köpüğü *T.* Lüle taşı,
marangozlukta kullanılan hafif bir taş.
d. 28b/7, 29b/12

deñiz soğanı *T.* Deniz kenarında kumda
biter. Nergis soğanı gibi yaprakları
vardır.
d.+ nı 27b/4

denk *Far.* Dānik, ölçü birimi.
d. 7a/11, 10b/9, 49b/8, 50a/7,
50a/11, 58b/2, 59a/7, 61a/5

deñlü *T.* Denli, kadar
d. 2b/11, 47a/8

depegeñ *T.* (Hayvan için) Çok tepen.
d. (d. ol-) 6b/7

depin - T. Tepinmek, olduğu yerde
ayaklarını hızla yere vurmak.
d.- ür 6b/9

depser - T. 1.Kurumaya yüz tutmak.
2.Üçuklamak.
d.- ür 11a/6

der *T.* Ter
d. 62b/3

derle - T. Terlemek
d.- ye 48a/5

deryās *Ar.* 1. Karamuk kökü. 2.
Enberbāris kökü.
d. 51a/4

dere *Far.* Tere, çeşitli türleri bulunan
baharatlı bir bitki.
d. 31a/2

derhāl *Far.-Ar.* Hemen, o anda
d. 23a/7, 26b/6, 41a/3, 41b/4,
45a/10, 45a/13, 46b/5, 47a/1, 47a/4,
48a/13, 57b/9, 59a/1, 59a/5, 59a/10,
60b/2, 60a/3, 60b/4, 61a/10, 61b/6,
62a/3, 62a/6, 62a/11

deri *T.* Deri, cilt
d. 35b/10, 38b/12
d.+ si (geyek d.+ si) 58a/11
d.+ sine (kurd d.+ sine) 48b/4

dermān *Far.* İlaç, şifa, deva.
d. 2b/7, 60b/5
d. (d. eyle-) 2b/13

deste *Far.* Demet, bağ.
d.+ si 44a/11

detri yaprağı *T.* Tetri, sumak yaprağı.
d. 25b/6

devā' *Ar.* Şifa, derman.
d. 22b/9

devā-müşk *Ar.* Bir tür ilaç.
d. 52a/5

deve kükürdi *Deve* kükürdü
d. 32b/9

dırnaç *T.* Tırnak.
d.+ ı (dīv d.+ ı) 52b/7
d.+ ları 5b/7
d.+ larını 62a/3

dī - *T.* Demek, söylemek.
d.- di 2a/11, 2b/13, 3a/1, 3b/9,
4a/7, 4a/13, 53b/7
d.- nilmişdür 61a/2
d.- rler 2a/13, 2b/6, 3a/2, 3a/3,
11a/4, 12a/6, 13a/7, 16a/6, 23b/12,
24a/9, 36a/6, 37a/8,
38b/7, 41b/3, 43a/9, 57a/8, 62a/13
d.- rlerse 57b/3
d.- se 47b/8

dīb *T.* Dip, en alt bölüm.
d.+ i (dişleri d.+ i) 22b/10
d.+ i (it hıyārı d.+ i) 44a/5
d.+ i (kebere d.+ i) 33a/3
d.+ i (rāzıyān d.+ i) 26a/8
d.+ ine 37a/13
d.+ ine (diş d.+ ine) 22b/8

d.+ ini (kebere d.+ ini) 26b/8
d.+ inüñ (kebere d.+ inüñ) 26a/8
d.+ leri (diş d.+ leri) 22b/9

did - *T.* Ditmek, lif lif ayırmak.
d.- e 40b/3

didil- *T.* Didilmek, lif lif ayrılmak.
d.- ilmiş 40b/5

dīger *Far.* Başka, öteki, öbür.
d. (nev^c-i d.) 17a/7, 17b/8,
17b/11, 17b/13, 18a/1, 18a/3, 18a/4,
18a/6, 18a/9, 18a/10, 18a/11, 18a/13,
18b/2, 18b/3, 18b/6, 18b/7, 18b/9,
18b/11, 19a/2, 19a/4, 19a/5, 19a/6,
19a/8, 19b/2, 19b/5, 19b/8, 20a/2,
20a/11, 20b/3, 20b/5, 20b/7, 20b/11,
20b/13, 21a/1, 21a/4, 21a/10, 21a/13,
21b/4, 21b/8, 21b/9, 22a/2, 22a/5,
22a/8, 22a/11, 22a/13, 22b/1, 22b/5,
22b/8, 23a/4, 23a/5, 23a/13, 23b/3,
23b/4, 23b/6, 23b/7, 23b/11, 23b/13,
24a/2, 24a/4, 24a/5, 24a/7,
24a/11, 24b/3, 24b/6, 24b/8, 24b/11,
24b/13, 25a/2, 25a/5, 25a/9, 25a/12,
25b/1, 25b/5, 25b/8, 25b/9, 25b/11,
25b/13, 26a/3, 26a/7, 26a/9, 26a/11,
26a/12, 26b/3, 26b/4, 26b/8, 26b/9,
26b/10, 26b/12, 26b/13, 27a/2, 27a/6,
27a/7, 27a/8, 27a/10, 27b/1, 27b/2,
27b/3, 27b/5, 27b/6, 27b/8, 27b/11,
28a/1, 28a/2, 28a/5, 28a/9, 28b/1, 28b/5,
28b/10, 29a/4, 29b/1, 29b/2, 29b/4,
29b/10, 29b/11, 29b/13, 30a/1, 30a/9,
30a/11, 30a/12, 30b/1, 30b/2, 30b/3,
30b/5, 30b/7, 30b/10, 30b/12, 31a/1,
31a/2, 31a/4, 31a/6, 31a/8, 32a/2, 32a/6,
32a/13, 32b/2, 32b/5, 32b/8, 32b/11,
32b/13, 33a/8, 33b/4, 33b/10, 33b/12,
33b/13, 34a/3, 34a/6, 34a/9, 34b/7,
34b/11, 35a/2, 35b/8, 36a/5, 36a/13,
36b/4, 36b/11, 37a/8, 37b/5, 38a/1,
38a/9, 38b/7, 39a/4, 39b/3, 39b/13,
40a/3, 40a/9, 40b/3, 40b/6, 41a/2, 41a/4,
41a/5, 41a/7, 41a/10, 41a/11, 41a/13,
41b/1, 41b/4, 41b/6, 41b/9, 41b/11,
42a/4, 42a/12, 42b/12, 43a/1, 43a/10,

43a/11, 43a/12, 43b/7, 44b/13, 45a/8,
45a/11, 45a/13, 45b/3, 46a/1, 46a/5,
46a/13, 46b/1, 46b/6, 46b/8, 46b/10,
46b/12, 47a/2, 47a/5, 47a/10, 47b/2,
49b/5, 50a/2, 50a/6, 50a/10, 50b/3,
51a/3, 51a/6, 51a/10

dik - *T.* Kaldırıp dik hale getirmek.

d.- eler 45b/12

dil *T.* 1. Dil, tat almaya yarayan organ.

d. 11a/6

d.+ i 22b/10

d.+ ini 16a/2

2. Dil, lisan.

d.+ den (‘ Arabî d.+ den Türkiye)

4b/4

d.+ in 2b/2

dile - *T.* İstemek, arzulamak.

d.- rse 29b/11, 62a/3

d.- rseñ 9b/4, 9b/5

dilkû *T.* Tilki.

d. 31a/13

dimāğ *Ar.* Beyin.

d. (za‘ if d.) 13a/7

d. (d.- ı tenkıye) 14b/9

d. (tenkıye-i d.) 8a/2

d.+ ina 58b/3

d.+ uñ 8a/2, 8a/4

diñ - *T.* Sona ermek, devam etmemek.

d.- e 23a/4, 23a/7, 23a/8, 23a/9,
23a/10, 44b/10, 44b/12, 45a/2, 59a/5

d.- ecek 14a/12

d.- ile 62a/6

d.- mese 44b/6

d.- mezse 23a/7

diñdürmek *T.* Dinmesini sağlamak, sona
erdirmek, teskin etmek.

d.+ için 23a/2, 45a/1

diñlen- *T.* Dinlenmek, yorgunluğu
gidermek.

d.- eler 14b/1

direm *Ar.* Okkanın dört yüzde birine
eşit eski ağırlık ölçüsü birimi.

d. 7a/7, 7a/9, 7a/10, 7a/11, 7b/1,
7b/2, 7b/3, 7b/4, 7b/5, 7b/6, 7b/7, 7b/8,
7b/9, 7b/10, 7b/11, 8a/9, 8a/10, 8b/10,
9a/3, 9a/4, 9a/5, 9a/13, 10b/10, 10b/11,
11b/7, 11b/8, 11b/9, 12a/1, 13b/10,
14a/1, 14a/5, 14a/10, 14a/13, 14b/1,
14b/2, 14b/3, 14b/4, 15a/3, 15a/4,
15a/5, 15a/6, 15a/7, 15a/8, 15a/10,
15a/12, 15a/13, 15b/1, 15b/2, 15b/5,
15b/8, 15b/9, 15b/11, 15b/12, 15b/13,
16a/1, 18b/3, 18b/4, 18b/5, 18b/13,
19b/10, 19b/13, 20a/3, 20a/8, 21a/2,
25a/12, 27b/12, 27b/13, 28a/5, 28a/6,
28a/7, 28a/8, 28a/11, 28a/12, 28a/13,
28b/1, 28b/2, 28b/3, 28b/13, 29a/1,
29a/2, 29a/3, 29a/6, 29a/7, 29a/8, 29a/9,
30a/4, 30a/5, 31a/12, 31b/13, 32a/2,
32a/3, 32a/4, 32a/7, 32a/8, 32a/9,
32a/13, 32b/1, 32b/3, 32b/4, 32b/10,
33a/6, 33a/9, 33a/10, 33a/12, 33a/13,
33b/1, 33b/2, 34a/7, 34a/10, 34a/11,
34b/3, 34b/4, 34b/12, 34b/13, 35a/11,
35a/12, 35a/13, 35b/1, 35b/12, 35b/13,
36a/1, 36a/8, 36a/9, 36a/10, 36b/4,
36b/5, 36b/6, 36b/7, 37a/1, 37a/2,
37a/3, 37a/4, 37b/1, 37b/2, 37b/3,
37b/10, 37b/11, 37b/12, 38a/4, 38a/5,
38a/6, 38a/7, 38b/1, 38b/2, 38b/4,
38b/5, 38b/14, 39a/1, 39a/3, 39a/11,
39a/12, 39a/13, 39b/6, 39b/7, 39b/8,
40a/5, 40a/6, 40a/7, 40a/8, 40a/9,
40a/10, 40a/11, 40a/12, 40b/1, 40b/8,
40b/9, 41a/8, 41a/9, 42b/13, 43a/2,
43a/3, 43a/4, 43a/5, 43a/6, 43a/10,
44b/1, 47a/7, 47a/8, 47b/3, 47b/8,
48a/4, 48a/5, 49b/6, 49b/7, 49b/8,
50a/3, 50a/10, 50b/4, 51b/2, 51b/4,
51b/5, 51b/6, 51b/12, 52a/1, 52a/2,
52a/3, 52a/4, 52a/5, 52a/6, 52a/11,
52b/4, 55b/2, 55b/5, 56a/12, 56b/9,
62b/10

d. (d. ol-) 15b/9, 21a/7

dirhem *Ar.* Okkanın dört yüzde birine

eşit eski ağırlık ölçüsü birimi.

d. 7a/1, 7a/2, 7a/3, 7a/4, 7a/8, 7a/9, 7a/10, 7a/12, 7a/13, 7b/2, 7b/8, 8a/9, 8a/10, 8a/11, 8b/6, 8b/7, 9a/2, 10b/10, 13b/9, 19b/7, 19b/10, 19b/11, 19b/12, 20a/3, 20a/4, 20a/9, 20a/10, 20a/11, 21a/2, 21a/3, 21a/6, 21a/7, 21b/1, 21b/2, 21b/3, 21b/10, 21b/12, 25a/13, 27a/11, 27a/12, 27a/13, 27b/11, 27b/12, 31b/5, 31b/6, 31b/12, 32b/3, 32b/9, 33a/10, 33a/11, 33a/12, 33a/13, 33b/1, 34a/6, 34a/7, 34a/11, 34b/3, 36b/5, 49b/7, 50a/3, 50a/6, 50a/7, 50a/10, 50a/11, 50b/8, 51a/4, 52a/2, 52a/7, 52b/3, 52b/4, 52b/5, 55a/9, 55a/13, 55b/3, 55b/4, 56a/4, 56a/9, 56a/10, 56a/11, 56b/5, 56b/7, 56b/8, 56b/10, 56b/11, 56b/12, 57a/8, 57a/9, 57a/10, 57a/12, 57b/4, 57b/5, 58a/6, 61b/3, 62b/6, 62b/7, 62b/8, 62b/12, 62b/13

d. (d. ol-) 23b/2

d.+ ine 56a/3

d.+ ini 55a/9

diş *T.* 1. Diş.

d. (d. ağırsı) 22b/3

d. (d. dibine) 22b/9

d. (d. dibleri) 22b/8

d.+ i 57b/7

d.+ leri 22b/10

d.+ lerin 4b/10

2. Bir şeyin üzerinde ufak bir çıkıntı oluşturan kısım veya böyle çıkıntılı kısımlardan her biri, dendan.

d. (elli d. sarmısak) 31b/2

dişi *T.* Cinsiyet, kadın.

d. (d. sūrinċān) 59b/9

d. (d. üzerlig) 30b/12

d. (d. zaqıt) 28b/8

d. (qāsni d. ol-) 51a/8

ditre - *T.* Titremek.

d.- r 11a/8

div *Far.* Şeytan, deve.

d. (d. dırnağı) 52b/7

diyü *T.* Diye, adında, isminde.

d. 4b/3

diz - *T.* Dizmek, sıraya koymak.

d.- e 33b/8

doğ - *T.* Doğmak, dünyaya gelmek.

d.- ar 12a/7

doñ *T.* Don, suyun buz haline gelmesi.

d.+ ina 46a/10

dög - *T.* Döğmek, ezerek övütmek.

d.- e 7b/11, 9b/1, 17b/8, 17b/10,

18a/2, 18a/5, 18a/7, 18a/11, 18b/1, 18b/2, 18b/5, 18b/8, 18b/9, 19a/4, 19a/5, 19a/7, 20a/4, 20b/1, 20b/2, 20b/4, 20b/6, 22a/6, 22a/9, 22a/11, 22b/4, 22b/5, 23a/3, 23a/12, 23b/1, 23b/4, 24a/3, 24b/4, 24b/6, 24b/7, 25a/1, 25a/4, 25b/6, 26b/2, 26b/3, 26b/5, 26b/12, 27a/6, 27b/2, 27b/3, 27b/10, 27b/13, 28a/2, 28a/4, 28a/8, 28a/10, 30a/11, 30b/5, 30b/6, 30b/10, 31a/2, 31a/5, 32b/4, 32b/6, 32b/10, 33b/5, 34a/12, 34b/4, 34b/13, 36a/2, 36a/9, 37a/6, 39b/7, 39b/9, 40b/9, 41a/1, 41a/4, 41a/6, 41a/9, 41a/10, 41a/12, 41a/13, 41b/5, 41b/7, 41b/10, 41b/13, 43b/4, 44a/9, 44a/11, 44b/7, 44b/8, 44b/11, 45a/1, 45a/5, 45a/9, 45a/12, 45b/4, 47a/2, 47b/4, 51a/5, 51b/5, 51b/13, 52a/3, 52a/9, 52b/6, 52b/8, 55a/9, 55b/1, 57b/12, 58a/7, 60b/8

d.- eler 8a/11, 8b/3, 8b/4, 8b/8,

10a/8, 10a/10, 10a/12, 10b/1, 11b/9, 13b/10, 15a/4, 16a/7, 17a/3, 17a/8, 20a/1, 21b/6, 22a/1, 22b/8, 23b/6, 24a/9, 24b/9, 24b/12, 25b/3, 26a/10, 28b/4, 28b/9, 29b/12, 30a/10, 31a/7, 31b/3, 31b/7, 37b/11, 43a/6, 46a/4, 48b/1, 48b/12, 49a/13, 49b/9, 50a/4, 50a/8, 50b/9, 51b/3, 52a/7, 55b/6, 58b/9, 61a/6, 61b/4, 62b/10

d.- meye 44a/10

d.- üb 59b/5, 59b/10, 60a/7,
62b/12

dögül- *T.* Ufalanmak, ezilmek,
karıştırılmak.

d.- miş 35a/13, 56b/5, 57a/10,
57b/5, 57b/6, 60a/8

dök - *T.* Dökmek

d.- e 5b/9, 22b/12, 23a/6, 32a/11,
37a/13

d.- eler 10b/13, 8b/9

d.- meye 62a/6

dökül- *T.* 1. Dökülmek

d.- e 26b/6

d.- üb 17a/12

d.- se 29b/6

dökülme *T.* Donmak, çok üşümekten
sızlamak.

d.+ nüñ 26b/1

dön - *T.* Benzer hal almak.

d.- e 8b/8, 17a/3, 17a/8

d.- miş 36a/11

döndür - *T.* Çevirmek, tercüme etmek.

d.- düm 4b/5

dört *T.* Dört

d. 14a/10, 15a/11, 15a/12,
15a/13, 18b/3, 18b/4, 19b/13, 20a/9,
21a/2, 21a/8, 24b/8, 29a/2, 35a/12,
35a/13, 36a/10, 36b/6, 37b/2, 51b/2,
51b/4, 55b/3

d.+ inde 54b/3, 54b/9

dörder *T.* Dört sayısının üleştirme şekli.

d. 56b/7, 57a/8

dördünci *T.* Dört sayısının sıra sıfatı.

d. 12a/5, 53a/7, 59a/8

düde *Ar.* Kurt, böcek.

d. 21b/2

duhn *Ar.* Yağ.

d. (ḥabb-ı d.- ı rāziķi) 16a/5

dur - *T.* Durmak.

d.- amaz 11a/8

d.- dılar 4a/6

d.- duğındadur 58a/6

d.- maz 62a/1

d.- sa 11a/8

düşināy ? Değerli bir taş.

d. 21b/11

dut - *T.* Tutmak.

d.- a 19a/13, 22a/12, 22b/11,
23a/6, 58a/4

d.- ar 55b/12

d.- alar 17b/3

d.- anuñ 43a/13

d.- dı 3b/3

d.- sa 47b/10, 55a/5

dutul - *T.* Tutulmak

d.- up 42a/2

duy - *T.* Duymak

d.- ura 6b/8

düğün *T.* Düğün

d. 55a/4

dükeli *T.* Tümü

d. 36b/3

d.+ n 50a/8

dürlü *T.* Türlü, çeşitli.

d. 11a/12, 11b/6, 13b/7, 54a/13

dür - *T.* Dürmek, sürmek, katlamak,
kıvırmak.

d.- e 58a/12

dürt - *T.* Sürmek, sürtmek

d.- e 18a/5, 18a/6, 18a/7, 18b/3,
19a/3, 27b/1, 27b/2, 27b/5, 27b/6,
27b/7, 27b/10, 27b/13, 29a/3, 29a/13,
29b/8, 29b/11, 30a/3, 30b/3, 30b/6,
30b/12, 31a/5, 33b/11, 36a/4, 43b/5,
45b/13, 48a/12, 59b/10

d.- eler 21a/11, 28b/5, 28b/10,
29b/13, 43b/8, 48b/2, 55a/12, 55b/7,
59b/6, 61a/1

d.- se 51a/12
d.- üb 60a/2

dürtin - *T.* Sürünmek, sürmek.

d.- e 26a/6, 31b/12, 32a/1, 32a/6,
32a/7, 32a/10, 32a/12, 32b/2, 32b/5,
32b/8, 32b/10, 32b/13

düş - *T.* Düşmek

d.- e 26b/5, 58a/9, 7b/12
d.- se 21b/5, 21b/8, 43b/3, 45b/4

düşmān *Far.* Düşman

d. 48b/4

dütün *T.* Tütün

d.+ ine 58a/11

dütüz - *T.* Tüttürmek, koku vermek.

d.- e 45a/7, 58a/11
d.- eler 43b/9, 59a/7

düz - *T.* Dizmek, sıralamak.

d.- düñ 4a/9
d.- e 31b/12, 32a/7, 33b/7,
40b/4, 44b/8, 46b/6, 47b/8
d.- eler 21b/8, 34a/8
d.- mekçündür 51b/10
d.- mekiçün 51b/3
d.- mesin 51b/1

ebemgümeçi *T.* Ebemgümeçi. Çiçekleri
ilaç yapımında kullanılan bitki.

e. 19a/8, 25a/11, 26a/11,
30a/13, 56b/7
e.+ n 57a/5

ebucehl karpuzı *T.* Kabakgiller
familyasından elma büyüklüğünde, otsu
yıllık bitki.

e.+ nı 27b/2
e.+ nuñ 60b/3

edvār *Ar.* Zamanlar, devirler.

e. 13a/5

edvī *bkz.* edviye

e.+ leri 10a/8

edviye *Ar.* İlaçlar

e. 11b/12, 13b/11, 44b/11
a. (temām-ı e.) 13b/13
e.+ ce 13b/13
e.+ lerce 10a/11
e.+ leri 9b/2, 19a/10, 19b/13,
20a/7, 22a/7, 22b/3, 23a/11, 26a/5,
26b/7, 27a/10, 29a/11, 31b/11, 33b/6,
41b/12, 42b/5, 43a/8, 44a/7, 44a/13,
46a/9, 48b/12, 49a/5, 51a/1, 52a/7
e.+ lerin 17b/7, 26b/1, 29b/7,
30a/3, 34b/1, 40b/13, 43a/13, 43b/3,
43b/10, 44a/3
e.+ lerini 30b/9
e.+ lerün 8a/12
e.+ sini 34a/12
e.+ ye 21a/7
e.+ yi 20a/4, 39a/2

edviye *bkz.* edviye

e.+ ce 11b/10

eg - *T.* Eğmek.

e.- meye 5b/11, 5b/12

eger *Far.* Şart cümlelerinde şart
anlamını güçlendirmek için cümlenin
başına getirilir, şayet.

e. 6a/1, 6a/11, 6b/3, 6b/12, 8a/6,
13b/8, 16b/2, 21a/8, 21a/9, 22a/3, 22a/5,
26b/8, 32a/9, 37a/3, 47b/7, 47b/10,
51a/2, 51a/7, 51a/10, 52b/1, 58a/12,
58b/4, 62a/5

egerçi *Far.* Her ne kadar..., ise de, gerçi.

e. 4a/9

egir *Yun.* Kasıkotu, karın ağrısı için
kullanılan bir ilaç.

e. 15b/12, 21a/3, 21a/6, 21a/7,
33a/8, 46b/13, 57a/9

egrit - *T.* Eğriltmek

e.- ti 4a/2

ehenk *bkz.* ahek

e. 34a/1
e. (merhem-i e.) 37a/8

ehlīc *Ar. ehlīlec* Helile
e. 59b/4

eḥyān *Ar.* Vakitler, zamanlar.
e.+ ile 12b/2

ekel *Ar. ekile* Üstünde belirlediği organı yavaş yavaş yiyip bitiren, yenirce denilen yara.
e.+ ini 37a/9

eklilü'l-melik *Ar.* Koç boynuzu.
e.+ i 57a/7

eksük *T.* Eksik, noksan.
e. 53b/2
e. (e. ol-) 6a/2, 16b/7

ekşi - *T.* Ekşimek
e.- meye 10b/9

ekşi *T.* Ekşi
e. (e. nār) 25a/6
e.+ den 47b/6

el *T.* 1. Kolun bilekten itibaren avuç ve parmakları içine alan kısmı.

e. 39a/7
e.+ de 62a/8
e.+ den 22a/1
e.+ i 11a/10, 56a/5
e.+ in 17a/5, 29b/4
e.+ inde 34b/10
e.+ ine 23a/5
e.+ inüñ 62a/2

2. Defa, kez.
e. 61b/5

el *T.* Ülke, yurt, memleket.
e.+ e 2b/12

el-bāb *Ar.* Bölüm
e. (e.+ u'l şādiş) 4b/13
e. (e.+ u'l-evvel) 4b/7

e. (e.+ u'l-hāmīş) 4b/12
e. (e.+ u'l-^ç aşr) 5a/5
e. (e.+ u'l-tāsi^ç) 5a/4
e. (e.+ u'r-rābi^ç) 4b/11
e. (e.+ u'ş-şabi^ç) 5a/2
e. (e.+ u'ş-şāliş) 4b/10
e. (e.+ u'ş-şāmin) 5a/3
e. (e.+ u'ş-şāni) 4b/9, 6a/4

elbette *Ar.* En nihayetinde, eninde sonunda.
e. 11a/13

ele - *T.* Elemek, irisini ufağından ayırmak.
e.- ye 9b/1, 36a/9, 58a/8
e.- yeler 22a/1, 28b/4, 37b/11, 52a/7, 58b/9, 60a/7, 61a/6, 62b/10, 62b/12
e.- yüb 61b/4

elek *T.* Taneli ya da toz halindeki şeyleri ayırmaya yarayan eleme aleti.
e.+ den 8a/11,
e.+ den (ince e.+ den) 62b/11, 10b/3
e.+ den (kıl e.+ den) 62b/10

elem *Ar.* Dert, keder, gam.
e.+ i 36b/1

elen- *T.* Eleme işine tabi tutulmuş, elenmiş.
e.- miş 35a/13

elli *T.* (Sayı) Elli
e. 7a/10, 9a/2, 15b/2, 31a/11, 31b/2, 32b/1, 33a/6, 34b/2, 35a/11, 35a/12, 35b/1, 35b/12, 35b/13, 36a/10, 36b/6, 37b/10, 38a/4, 39a/11, 39a/12, 42b/13, 52a/11

em' ā *Ar.* Bağırsak.
e.+ nuñ 38a/10

emīn *T.* Güvenlik içinde, emniyet içinde olmak.

e. (e. ol-) 54b/1, 58b/11, 59a/7

emlec *Ar.* Amlac otu
e. 7a/8, 8a/9, 10a/6, 22b/6, 38b/14, 46a/4, 62b/12

emir (emr) *Ar.* Bir şeyin yapılması veya yapılmaması konusunda verilen kesin hüküm.
e. (e. it-) 2b/8
e. (e. kıl-) 3b/8
e.+ e 4a/10
e.+ ile 46a/13

emrāz *Ar.* Hastalıklar, illetler.
e.+ ı 14b/13

encİR *Far.* İncir.
e. (e. balı) 59b/5

encübār Encübar, beş parmak otu.
e. (e.- ı^c Adenī) 23a/11
e. 25b/8

endām *Far.* Organ, uzuv, vücut.
e. 14b/10

endür - *T.* İndirmek.
e.- gil 9b/9

enik *T.* Çok memeli hayvan yavrusu, encik.
e. (kızıl e. südin) 29b/3

er *T.* 1. Erkek, adam.
e. 18b/10, 46a/12, 47b/5
e.+ i 47a/13

2. Rütbesi olmayan asker, nefer.
e.+ i (yüz biñ e.+ i) 1b/12
e.+ ile (altmış biñ e.+ ile) 3b/5
e.+ ile (otuz biñ e.+ ile) 3b/2

er - *T.* Ermek, ulaşmak
e.- düğinden 35b/4

eri - *T.* Erimek, katı halden sıvı hale geçmek.

e.- düğinden 37b/4
e.- yi 29a/13

erid - *T.* Eritmek.
e.- e 34a/8, 34a/12, 34b/8, 36a/2, 36b/8, 38b/2, 39b/1, 40a/1
e.- eler 40a/13

eriş - *T.* Ulaşmak, belirli bir yere varmak.
e.- di 3b/4, 4a/5
e.- ıcek 28b/12

erişte *T.* İnce, uzun şeritler halinde yapılan ev makarnası.
e. 48b/10

erit - *T.* Eritmek.
e.- e 19a/1, 28a/3, 28a/8

ermenī *Ar.* Ermenistan'a ait.
e. (büre-i e.) 38a/7
e. (kil-i e.) 41b/5, 50a/11
e. (ñin-i e.) 38b/4, 59b/10

erte *T.* Bir sonraki gün
e. (e. gice) 57b/13

erük *T.* Erik, bir meyve çeşidi.
e. 15a/11

eryāh *Ar. ervāh* Canlar, hayatın cevherleri.
e. (e.- ı fāsıde-i taḥlīl) 8a/3

eş - *T.* Esmek
e.- er 18a/10

eski *T.* Eski
e. (e. cirahat) 59a/11
e. (e. ishal) 10a/12
e. (e. kettān bezi) 40b/3
e. (e. marazlar) 38b/9
e. (e. şığır yağı) 59a/12
e. (e. ve oñulmaz başlar) 37a/11
e. (e. ve acı sayığı) 31a/12
e. (e. yağ) 29a/10
e. (e. yara) 35a/5

e. (e. zeyt yağı) 31a/12, 35a/12,
36b/5

e. (e. ol-) 37a/3
e.+ si 36a/10

eşek *T.* Eşek
e. 43b/2
e. (e. südi) 18b/7, 30a/5

eşkün *T.* Açık adımlarla hızlı yürüyen
at.
e. 6a/5, 6a/7, 6a/9
e. (e. ol-) 6a/11, 6a/12

et *T.* Et
e. 35a/3, 36b/12
e. (e. bağı) 28a/10
e. (sağ e.) 37a/10, 40a/4
e. (e. ol-) 36b/2
e.+ i 31b/1, 36b/3,
e.+ i (ölü e.+ i) 38b/11
e.+ i (sağ e.+ i) 38b/12
e.+ in 29b/2, 40a/4, 43b/1, 43b/2
e.+ inün 61b/1
e.+ ler 37a/10

etmek *T.* Ekmek kelimesinin eski
metinlerde geçen asıl hali.
e. 24a/10

ev *T.* Ev, mesken.
e.+ de 55a/12

evet *T.* Tasdik etmek için verilen cevap.
e. 52b/12

evkāt *Ar.* Vakit kelimesinin çoğul hali;
vakitler, zamanlar.
e. (e.- ı eyyām) 12b/6

evrāk *Ar.* Yapraklar, sayfalar.
e. 16a/13

evvel *Ar.* İlk, İlk önce.
e. 8b/1, 13a/6, 16a/12, 18a/7,
24b/1, 43b/7, 49a/10, 52b/7, 60b/9
e. (el-bābu'l e.) 4b/7
e. ('ādet-i e.) 12a/2

e.+ de 16b/12
e.+ inde 53a/4

evvelā *Ar.* İlk, ilk önce.
e. 50b/4

evvelīn *Ar.* Evvel zaman insanları,
eskiler.
e. 5b/13

eydür *T.* der, söyler
e. 61b/7

eyegü *T.* Göğüs kafesini oluşturan
arkadan omurgaya, önden de göğüs
kemiğine eklenen uzun, yassı ve eğri
kemiklerden her biri, göğüs kafesi.
e. + sinden (sağ e.+ sinden) 6a/1
e.+ sinün (şol e.+ sinün) 6a/1

eyi *T.* İyi.
e. 6a/4

eyit- *T.* Söylemek.
e.- di 2a/4, 2a/6, 2b/4, 3a/1, 3a/5,
3a/10, 53a/4, 53b/5, 53b/7
e.- diler 4a/4
e.- dü 53b/6

eyle - *T.* Etmek, yapmak anlamında
yardımcı fiil.

e. (çare eyle-) 2b/4
e. (dermān eyle-) 2b/13
e.- di (vaşyyet eyle-) 53a/3
e.- meyüb (arām eyle-) 44a/13
e.- r 53b/3
e.- r (bigi eyle-) 39a/8
e.- r (eyü eyle-) 37a/11
e.- r (ferāḥ eyle-) 9a/8
e.- r (ishāl eyle-) 56b/3
e.- r (sākin eyle-) 38b/13
e.- r (ḥōş eyle-) 10a/3, 62b/2,
62b/3
e.- r (yaḳu eyle-) 42a/4
e.- r (ziyān eyle-) 53a/5
e.- sün (ter eyle-) 62a/3
e.- ye (buḥūr eyle-) 51b/9
e.- ye (fetīl eyle-) 23a/3, 59a/13

e.- ye (gibi eyle-) 33b/13, 44a/10, 45b/9
e.- ye (ḥabb eyle-) 15b/6
e.- ye (ḥablar eyle-) 20a/5
e.- ye (ḥuḳne eyle-) 44a/5
e.- ye (ishāl eyle-) 57a/3
e.- ye (ḳāyım eyle-) 49b/4
e.- ye (deñeg-i kömür eyle-) 52a/9
e.- ye (rāzı eyle-) 8a/7
e.- ye (ma' cün eyle-) 9b/2, 23b/4,
e.- ye (merhem eyle-) 40b/10, 41b/8
e.- ye (şāf eyle-) 33b/3
e.- ye (şāfe eyle-) 22a/10
e.- ye (şifāf eyle-) 44b/10
e.- ye (ṭabī' at-ı tely'in eyle-) 56a/8, 56b/2
e.- ye taḥlil eyle-) 57a/4
e.- ye (ṭılā eyle-) 18b/13, 49b/3, 51a/5
e.- ye (yumuşaq eyle-) 25a/10
e.- yeler (' āḳide eyle-) 24b/13
e.- yeler (berāber eyle-) 10a/10
e.- yeler (fetil eyle-) 52a/8,
e.- yeler (gibi eyle-) 21b/3,
e.- yeler (ḥabb eyle-) 16a/8
e.- yeler (ḥablar eyle-) 15a/4,
e.- yeler (ḥuḳne eyle-) 56a/13, 57a/2, 57b/3
e.- yeler (ma' cün eyle-) 10a/11,
e.- yeler (maẓmazā eyle-) 14a/13
e.- yeler (merhem eyle-) 28b/10,
e.- yeler (ṭılā eyle-) 19b/9,
e.- yeler (un eyle-) 55b/13
e.- yeler (yuvalaqlar eyle-) 57b/13
e.- yüb (ma' cün eyle-) 42b/8

eyü *T.* İyi
e. 4b/9, 5a/6, 48a/1, 48a/2, 55a/3, 55a/10, 57b/11
e. (e. eyle-) 37a/11
e. (e. ol-) 21b/9, 27a/9, 55a/3
e.+ dür 9a/1, 20a/3, 20b/8, 21a/10, 23b/7, 23b/10, 35a/5, 35a/6, 35b/9, 35b/10, 35b/12, 39a/5, 39a/7,

39b/6, 40b/6, 43b/12

evün odı *T.* Taneleri olgunlaşmış tahıl.
e.+ n 30b/9

eyyām *Ar.* Günler, zaman.
e.+ da (evḳāt-ı e.+ da) 12b/6

ez - *T.* Ezmek
e.- e 43b/13, 45b/5, 47b/10, 58a/8
e.- eler 12a/4, 14b/4, 14b/5
e.- üp 58b/13

ezhār *Ar.* Çiçekler
e.+ dan 16a/13

ezil - *T.* Ezilmek
e.- dügince 58a/4

fānī *Ar.* Baki olmayan, ölümlü, sonu olan.
f. (f. ol-) 35b/7

fāriḡ *Ar.* Vazgeçmiş, terk etmiş, el çekmiş.
f. 13a/13

fāsıde *Ar.* fāsıd Bozulmuş, hastalıklı.
f. (eryāḥ-ı f.- i taḥlil) 8a/3

fāvecil ? Bir çeşit ot.
f. 7b/6

fāyde *Ar.* Fayda, yarar, işe yarama.
f. 31a/9
f.+ lerden 8b/11

fāyide *bkz.* fāyde
f. 14a/7, 55b/10
f. (f. ol-) 4b/4
f.+ lerden 11b/5
f.+ si 11b/6, 13b/8, 56b/3

fayḳara *bkz.* ayāric-ı fayḳara
f. (şerbet-i ayāric-ı f.) 14b/8

fāzıl *Ar.* Faziletli, erdemli.

f. 2a/7

ferah *Ar.* Ferah, iç açıcı, aydınlık.
f. 62b/1
f. (f. eyle-) 9a/8
f.+ dur (ma^c cūn-u f.+ dur) 7b/13

ferc *Ar.* Dişilerde üreme organının dış kısmı.
f.+ ine 47a/13

ferfiyūn *Ar.* Sütleğen otu ve bundan elde edilen bir zank.
f. 7b/3, 19b/3, 30b/2, 31b/6, 50a/6

fermān *Far.* Emir, buyruk, yazılı padişah emri.
f.+ dur 4a/10

fersah *Ar.* 3 millik uzaklık ölçüsü.
f. 61b/12

fesligūn *Far.* Fesleğen
f. 16a/11, 16a/12, 16b/3, 16b/8, 50b/6

feth it- *Ar.+T.* Ele geçirmek.
f. 13a/1

fetīl *Ar.* Fital kelimesinin eski metinlerde geçen hali.
f. 52a/1
f. (f. eyle-) 23a/3, 52a/8, 59a/13
f. (f. it-) 60b/3
f. (şifat-ı f.) 52a/4

fetīle *Ar.* Fital kelimesinin müennes şekli.
f. (f. it-) 52a/10

finduk *Far.* Fındık.
f. 9a/8
f. (mağız-ı f.) 7b/8
f. (yağ-ı f.) 16b/10

fisduk *Ar.* Fıstık
f. 9a/8, 16b/10

fi'1 *Ar.* Emel, iş.

f. (f.- cümle) 12b/7

fi'1-hāl *Ar.* Hemen, o anda.
f. 2b/8, 44b/10, 46a/1, 58b/5, 59a/7, 59b/1, 7b/12

foṭūs ? Bağlamdan “bir çeşit ot” anlamı çıkarılmakta.
f.+ ı 18a/11

frengī Frenklere ait.
f. (dahana-i f.) 21b/10

fuka *T.* Kibrit.
f. 43b/11

fuzelāt *Ar.* Gereksiz fazla şey.
f.+ ı 13b/5

fuzūllık *T.* Haddini bilmeme.
f. (f. kı1-) 3b/9

fūlfūl *Ar.* Karabiber.
f. 10a/9, 18b/4, 19b/13, 21b/3, 23b/13, 43a/4, 45b/9, 46b/2, 48a/2

ğalaṭ it- *Ar.+T.* Hata etmek.
ğ. 16b/10

ğālib *Ar.* Üstün gelen, yenen.
ğ. (ğ. ol-) 12b/11

ğalīz *Ar.* Sert, katı.
ğ. 49a/6, 49b/3, 50b/2, 51a/2

ğam *Ar.* Kaygı, tasa, keder, hüzn.
ğ. 53b/1

ğarb *Ar.* Batı
ğ.+ a 1b/5

ğargara *T.* Su veya ilaçlı bir sıvı ile ağız ve boğazı temizleme.
ğ. (ğ. it-) 58a/3, 58a/8

ğāriḳūn *Ar.* Katran köpüğü.
ğ. 57b/4

ğavğâ *Far.* Kavga
ğ. 6b/8

gāvzebān *bkz.* gavzubān
g. 57b/1

gāvzenān *bkz.* gavzubān
g. 14b/3

gāvzubān *Far.* Sığır dili otu.
g. 57a/1

ğāyet *Ar.* Pek çok, son derece
ğ. 6b/1, 13a/13, 20a/6, 56a/6,
62b/3
ğ.+ de 8a/11, 8b/7, 50b/5

ğayrı *Ar.* Başka.
ğ. 10b/11, 48b/7
ğ.+ dan 16b/4
ğ.+ sı 16b/2

ğāzab *Ar.* Aşırı öfke, kızgınlık.
ğ.+ a 3a/13

geçür - *T.* Geçirmek
g.- e 5b/9
g.- eler 10b/3, 22a/1, 8a/12

gegir - *T.* Geçirmek
g.- mesi 59b/11

gel - *T.* Gelmek
g.- di 2a/5, 3a/8, 3a/13, 3b/2,
3b/4, 3b/5, 3b/7, 3b/11, 4a/1
g.- diler 4a/4
g.- düğün 3b/12
g.- e 24b/9, 30a/7, 35b/6,
37b/13, 45a/5, 45a/11, 45a/13, 45b/2,
50b/12, 51a/9
g.- en 59a/4
g.- esimidür 2a/5, 2a/9
g.- ıcek 2a/4, 4a/7
g.- ıser 2a/12
g.- medi 2a/9, 2a/12
g.- mek 12b/2
g.- mekiçün 45b/1

g.- mese 45a/3, 45a/8
g.- meye 49b/4, 50b/3
g.- mez 12a/11, 13a/12
g.- se 45b/7, 46a/2, 46a/5
g.- ür 12b/4, 12b/7, 12b/9, 13a/2,
33b/5
g.- ürlerse 5b/13

ğēñ *T.* Geniş.
g. 5b/5
g. (g. ol-) 5b/4

gendü *Far.* *gendüm* Buğday
g. 7b/5

gerek *T.* Bir şeyin yapılması için şart olan, lazım.
g. 10b/8, 13b/2, 40b/10, 42b/3,
42b/8
g. (g. ol-) 55b/6
g.+ dür 11b/3, 12b/12, 13a/2,
13b/3, 49a/10
g.+ ince 29a/10
g.+ ise 16b/1, 17a/2, 17a/7,
17a/10
g.+ se 28b/11, 62a/11
g.+ sin 3a/4

germ *Far.* Sıcak, yaş, ıslak, rutubetli.
g. 51a/10

getür - *T.* Getirmek
g.- e 9b/2, 15b/3, 24a/2, 24a/4,
36a/3
g.- eler 15a/9, 17a/13
g.- esin 2b/7
g.- sünler 3a/6
g.- üb 3a/4
g.- ür 53a/8, 53a/9, 53a/10

gevde *T.* Gövde, vücut.
g.+ sinde 5a/3
g.+ sine 29b/5

gey - *T.* Giymek
g.- se 55a/6

geyek *T.* Geyik.

g. (g. derisi) 58a/11

geyreg *T.* Kaburga kemiğinin alt kısmı.
g.+ i 6b/3

gezmâzû *Far.* İlgın ağacı.
g. 40a/7, 41a/6

gezer *T.* Havuç
g.+ dür (terkîb-i g.+ dür) 47b/12
g.+ i 47b/12

ğidâ *Ar.* Her türlü yiyecek ve içecek, besin.
ğ.+ lar 42a/9
ğ.+ lardan 42b/11
ğ.+ sı 25a/7
ğ.+ yı 24a/10

gibi *T.* Benzerlik edatı.
g. 1b/7, 2a/5, 2a/6, 2a/9, 2a/11, 3b/9, 6a/2, 6a/3, 12b/8, 16b/11, 19a/1, 26a/4, 29b/1, 29b/5, 39a/10, 42b/8, 55b/7
g. (g. eyle-) 21b/3, 33b/12, 44a/10, 45b/8
g. (g. ol-) 11a/5, 16a/8, 46b/4, 50b/8
g.+ lere 12a/12
g.+ lerüñ 12b/3

gice *T.* Gece
g. 14b/6, 15b/11, 16a/9, 18b/11, 18b/13, 19a/1, 20b/5, 29b/9, 32b/5, 45b/5, 57b/13
g.+ lerden 12b/1

ğiçi boynuzu *T.* Keçi boynuzu.
g. 49b/7

gider - *T.* Yok etmek, durdurmak.
g.- e 18a/3, 20b/7, 24b/6, 26a/5, 34b/5, 34b/6, 44b/2, 51a/6, 59b/1, 60b/11
g.- eler 10b/1, 21b/6, 31b/5, 57a/5
g.- mekiçündür 21a/13
g.- meyeler 31b/8

g.- ür 9b/11, 10a/12, 14b/9, 14b/10, 14b/11, 14b/12, 15/10, 15a/1, 16a/2, 20b/2, 27a/10, 33b/4, 35a/5, 35a/7, 35a/8, 35a/10, 36a/7, 36b/1, 36b/2, 36b/3, 37a/9, 37a/10, 37b/8, 38a/3, 38a/10, 38a/11, 38b/9, 38b/10, 38b/11, 39a/6, 39a/9, 39b/5, 39b/6, 40a/4, 53a/13, 54a/6

ğilzat *Ar.* Kalın, sert.
ğ. 49b/5, 50a/1

gine *T.* Gene, yine.
g. 44a/9

gir - *T.* Girmek.
g.- diler 2b/9
g.- e 26a/12, 26b/10, 49a/5, 62a/6
g.- medi 2b/12
g.- medük 28b/13
g.- meye 16b/5, 32a/2
g.- mezse 37a/4

girü *T.* Geri
g. 2b/11, 56a/11, 56b/11, 60a/11
g.+ sine 5b/13

git(d) - *T.* Gitmek
g.- diler 2b/9
g.- e 5b/3, 19a/9, 21b/7, 22a/2, 26a/12, 26b/9, 29b/5, 30b/11, 31a/5, 32b/5, 32b/12, 34b/2, 44b/5, 53b/8, 54a/3, 54a/8, 59b/11, 60a/3, 60b/4
g.- er 44a/8
g.- mek 55a/3
g.- se 23b/4, 25a/3, 25b/1, 26a/1
g.- üb 10b/8

göbek *T.* Göbek.
g. 24b/5, 27a/9
g. (g. borusı) 60b/5
g.+ dedür 62a/8
g.+ e 26b/5

göcünsey *T.* Bir tür böcek.
g. 41b/2

gödeldek *T. gödelek* 1.Yontularak dört köşe haline getirilen ağaç kütüğü. 2. Pancara benzeyen ve çiğ olarak yenen bir çeşit bitki.

g. 23b/8

gögercin *T. Güvercin.*

g. 51a/11

gökçek *T. Hoş, latif, güzel, şirin.*

g. 6b/1

g. (g. ol-) 5a/7, 6a/5, 6a/7, 6a/12, 6a/13

gölge *T. Gölge*

g.+ de 21a/8, 21b/6

göm - *T. Gömmek.*

g.- e 19a/13, 20a/13, 46b/13, 47b/13, 52b/12

gönder - *T. Göndermek.*

g.- di 3b/2

göñlek *T. Gömlek*

g.+ in 43b/6

göñül *T. Gönül.*

g.+ e 62a/13

g.+ i 4b/2, 54a/1, 9a/7

gör - *T. Görmek*

g.- di 2a/3

g.- e 16a/9, 34b/1, 50a/6, 50a/9, 50b/2

g.- eler 49b/13, 8b/11

g.- esin 2b/8, 9b/10, 19b/1

g.- eyim 2b/4

g.- ıcek 5a/11, 20b/6

g.- meklik 6b/5

g.- mez olur 6b/6

göster - *T. Göstermek*

g.- ür 56a/6

göt(ü)rün - *T. Kullanmak, sokmak.*

g.- e 24a/7, 24b/1, 25a/2, 26b/8, 33b/6, 44b/10, 44b/12, 45a/2, 45a/10,

45a/13, 45b/1, 45b/9, 46a/4, 46b/2, 46b/4, 46b/6, 46b/7, 46b/11, 47a/1, 47a/6, 47a/9, 47a/13, 47b/8, 60b/3

götür - *T. Götürmek*

g.- di 2a/11

g.- e 5b/6

g.- ıcek 5a/13, 5b/5

g.- ıser 2a/13

g.- se 48b/4

g.- ür 53a/6, 53a/7, 53a/11, 53a/12, 53a/13, 53b/1, 53b/3, 53b/4, 53b/11

göv *T. Gök rengi. Ham, bozulmamış.*

g.+ süz (g.+ süz kepegi) 29a/12

gövde *T. Gövde*

g.+ sinde 31a/6

g.+ yi 39a/7

göyin - *T. Yanmak.*

g.- miş 28a/13

g.- ince 55b/2

göynüd- *T. Kendinden geçirmek.*

g.- e 25b/12

göyündür - *T. Yakmak*

g.- dügindedür 59b/12

g.- e 18b/8, 27b/5, 27b/6, 27b/7, 27b/9, 29b/10, 48a/11

g.- üb 60a/6

göz *T. İnsanda ve hayvanda görme organı.*

g. 17b/12, 20b/3, 21a/11, 23a/6, 53b/6

g. (g. ağrısı) 15b/4, 20a/7, 20a/11,

g. (g. karakı) 17b/12

g. (g. nurın) 9b/12

g. (g. sancusın) 21a/10

g. (g. yaşın) 21a/13

g.+ de 15a/1, 21a/9

g.+ den 21b/7

g.+ e 20b/2, 20b/6, 20b/8, 20b/9, 20b/10, 20b/11, 20b/12, 21a/1, 21a/4,

21b/4, 21b/7, 21b/8, 21b/9
g.+ i 18b/11, 22a/5
g.+ için 20b/8, 20b/13, 21a/1,
21a/4
g.+ in 21b/4, 22a/4
g.+ inde 22a/3
g.+ ine 19a/12, 22a/6
g.+ ler 13a/9
g.+ leri 5a/9, 11a/6
g.+ üñ 20b/2, 20b/5

gözle- *T.* Dikkatle bakmak, gözle takip etmek.
g.- ye 5b/4

ğubār *Ar.* Toz
ğ.+ e 8b/8

güneyik çiçeği *T.* Hindiba, çikoru bir bitki.
g. 27b/5

ğuşşā *Ar.* Gam, keder, hüzn, tasa.
ğ. 53b/1

güç *T.* Bir işveya hareketi sağlayan maddi ve fiziki kuvvet.
g.+ i 51a/11

gücül *T.* Hemen, şimdi.
g.+ den 12a/13

gül *Far.* Gül
g. 14a/11, 15a/3, 17b/10,
17b/13, 18a/13, 18b/9, 19b/13, 20a/5,
20b/4, 22b/6, 30b/7, 38b/1, 48a/12,
51b/5, 51b/12, 52a/2, 52b/10, 60a/1,
60a/2, 60a/9, 62b/6
g. (şıfat-ı g.) 51b/4
g. (toħm-ı g.) 19b/11
g.+ e 60a/10
g.+ i 27a/12
g.+ in 27b/6

gülāyı *T.* Mayıs ayı.
g. (terkib-i şarāb-ı tuffāh-ı g.)
10a/13

gülbeşeker *Far.* Gül yaprağından yapılan macun kıvamında tatlı.

g. 42b/9
g.+ le 57b/2

güllāb *Far.* Gül şurubu.
g. 52a/8

gülnār *Far.* Nar çiçeği.
g. 22b/7

gül suyu *T.* Gül suyu
g. 14b/4, 22a/6
g.+ la 12a/4, 15b/2, 15b/3

gün *T.* Gün, 24 saatlik zaman dilimi.
g. 2a/1, 2a/2, 7b/10, 9b/2, 9b/9,
14b/5, 16b/5, 16b/6, 16b/7, 18b/10,
18b/13, 19a/2, 21a/9, 21a/10, 23b/3,
23b/10, 23b/12, 24a/1, 24b/3, 24b/5,
25a/7, 25b/5, 25b/7, 25b/9, 26a/2,
26a/8, 26b/7, 26b/11, 27a/5, 27a/7,
29b/3, 29b/8, 29b/13, 30b/4, 31b/9,
32a/1, 32a/6, 32b/7, 32b/12, 32b/13,
41a/5, 41b/3, 44b/7, 45a/4, 45a/7,
47b/5, 48a/6, 50b/6, 50b/11, 52b/11,
52b/12, 53a/5, 53a/6, 53a/7, 53a/8,
53a/9, 53a/10, 53a/11, 53a/12, 53a/13,
53b/1, 53b/2, 53b/3, 53b/4, 53b/10,
53b/11, 53b/13, 54a/1, 54a/2, 54a/4,
54a/5, 54a/6, 54a/7, 54a/9, 54a/11,
54a/13

g.+ de 14b/5, 24b/10, 59b/1
g.+ den 45a/6, 46a/12, 47b/5,
52b/13, 56a/1
g.+ e 51a/1, 60a/4
g.+ inde 53b/8
g.+ inde 53b/9
g.+ lük 61a/1

güneş *T.* Güneş
g.+ de 50b/7, 57b/8
g.+ e 16b/6, 32a/5, 51b/8,
52b/11

günlük *T.* Günlük ağacı ve bundan elde edilip tıpta kullanılan reçene.
k. 9a/5, 10a/10, 15a/2, 19b/11,
20b/1, 33a/1, 33a/9, 34b/10, 38b/14,

42b/7, 43a/3

güvüldi *T.* Kulak uğultusu, kulak çınlaması.

g.+ sindedür 58b/12

güyegü *T.* Güveği otu, kekik otu.

g. 60b/7

güzel *T.* Güzel, hoş.

g. 53a/1, 55b/11

ḥabb *Ar.* Tane,tohum.

ḥ. (ḥ.- ı duhn-ı rāzīkī) 16a/5

ḥ. (ḥ.- ı maḡlāb) 15a/10

ḥ. (ḥ.- ı selāṭīn) 16a/2

ḥ. (terkīb-i ḥ.- ı zahb) 15a/2

ḥ. (ḥ. ḳoḳıya) 15b/3

ḥabb *Ar.* İlaç, hap.

ḥ.+ a 16a/2

ḥ. (ḥ. eyle-) 15b/6, 16a/8

ḥ. (ḥ. it-) 61b/4

ḥ.+ lar (ḥ.+ lar eyle-) 15a/4,
20a/5

ḥ.+ ları 14a/8

ḥabb-ı selāṭīn Bir müşhil olan tohum.

ḥ. 15b/10, 15b/11, 15b/13,
16a/1, 16a/2

ḥabbu'l 'azīz *bkz.* ḥabbu'l-ban

ḥ. 16a/6

ḥabbu'l bān *Ar.* Sorgun ağacının yemişi.

ḥ. 16a/5

ḥabbu'l belesān *Ar.* Mekke pelesengi tohumu.

ḥ.+ ı 7a/1

ḥabbu'l ḡār *Ar.* Defne yemişi.

ḥ. 19b/3, 39a/11

ḥabbu'l ḳar' Kabak çekirdeği.

ḥ. 15b/8

ḥabbu'n nīl *Ar.* Ağaca dolaşan kabak tohumu ve çivit tohumu.

ḥ. 15a/8

ḥabbu's sāṭīn *bkz.* ḥabb-ı selāṭīn

ḥ. 33a/11

ḥabbu's sevdā *ḥabbetü's-sevdā* Kara çörek otu.

ḥ. 7a/1, 17b/11, 19a/11, 19b/6,
32b/13

ḥaber *Ar.* Haber, ondan ona nakledilen söz.

ḥ. 2a/10, 3b/4, 3b/7

ḥ.+ dür 53a/1

ḥ.+ i 3a/12

ḥabsit- *Ar.+T.* Hapsetmek, kapatmak.

ḥ. 3b/3, 3b/7

ḥācet *Ar.* Gerek duyulan, muhtaç olunan şey, ihtiyaç.

ḥ. 16b/2

ḥ. (ḥ. ol-) 16b/9

ḥ. (ḥ. vaḳti) 8b/10, 17b/4, 49b/1,
50a/5, 50b/1, 50b/11, 51a/8

Ḥācī Yigrīn İbrāhīm Özel isim

(‘amel-i Ḥ.) 51b/11

ḥādde *Ar.* Ezilerek şekillendirilebilen madenlerin parçalarını makara arasından geçirip tel, ray durumuna getiren makine.

ḥ. (ḥuḳne-i ḥ.) 57a/2

ḥafif *Ar.* Hafif, az.

ḥ. (ḥ. it-) 38a/12

hafta *Far.* Hafta.

h. 58b/10

ḥāl *Ar.* Bir şeyin içinde bulunduğu şartların bütünü, durum.

ḥ.+ lu 11a/11

ḥ.+ lülerüñ 12b/10

halamud *T. halamūt* Bir çeşit yabancı pancar kök.

h. 34b/5, 41b/6

halāş *Ar.* Kurtulma, kurtuluş.

h. 13a/2, 29b/13

halāvet *Ar.* Hoşluk, tatlılık.

h. 11a/10

hālīk *Ar.* Helak olan, helak olacak durumda olan.

h.+ lar 6b/8

halk *Ar.* Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

h.+ uñ 61a/13

halka *Ar.* Halka, çember.

h. 22b/4, 57a/11

h. (h. ol-) 11a/6

hall *Ar.* Bir cismi, bir sıvı içinde eritmek, çözmek

h. (h. it-) 13b/5, 24b/9, 34b/10, 37b/7, 39a/2, 48b/6

h. (merhem-i h.) 34b/2, 39b/3

halāb *Ar.* Şam fıstığı.

h. (şıfat-ı h.) 15b/2

halt *Ar.* Bir şeyi başka bir şeyle karıştırma.

h. 8b/5, 28b/4

h. (h. ol-) 50b/7

hām *Far.* Ham, işlenmemiş.

h. (‘ anber-h.) 52b/6

h. (h. ‘ anber) 20a/13

h. (h. bala) 24a/9

h. (h. mūm) 28b/13

h. (h. şakız) 36b/4

h. (h. yemişin) 26b/8

hamir *Ar.* Hamur, maya.

h. 16a/3, 19a/11, 19a/13, 55b/7

h.+ le 20a/12

hamirsuz *Ar. +T.* Mayasız, hamursuz.

h. 24a/10

haml *Ar.* Gebelik.

h.(h. ol-) 47a/1, 47a/4

hamle *Ar.* İleriye doğru atılma, atılış.

h. 14a/5, 19b/1, 51a/6

hamli *bkz.* haml

h. (h. ol-) 46a/13

hammām *Ar.* Yıkanılacak yer.

h. 49a/1, 49a/4, 50b/12

h.+ a 32b/5

h.+ da 32a/5, 48a/5, 55a/11

h.+ dan 32a/1, 32a/11, 32b/2, 32b/8

hanāzır *Ar.* Sıraca adı da verilen bir tür çıban.

h. 37b/7

h.+ ni 38b/10

hanūtar *T. hanūbar* Tek gövdeli bir palmye ağacı.

h. 25a/3

hanzal *Ar.* Ebucehil karpuzu, acı elma.

h. (şahm-ı h.) 15b/5, 28a/4

h. (tohm-ı h.) 33a/2

h. (tohm-ı şahm-ı h.) 27b/12

hānzır *bkz.* hanāzır

h.(merhem-i h.) 38a/1

harāret *Ar.* Hararet.

h. (def‘ -i h. - i ‘ azīzi) 8a/4

h. 11b/1, 11b/4

h.+ den 42a/13

harāşin *Ar.* Yer solucanı.

h. 30a/6, 30a/9

harbık *T. hırbak* Karaca ot.

h. 27a/6

hardal *Ar.* Hardal otu.

h. 30b/7

h.+ ı 30b/6

hareket *Ar.* Hareket.
h. (h. it-) 12a/5

harir *Ar.* İpek
h. 39a/8

hariş *Ar.* Aşırı istekli olmak. Açgözlü
h. 12a/11

harva *Ar.* Kene ağacı.
h. 15b/9

hāş *Ar.* Bir şeye ait olan, ona özgü.
h. (h. kireç) 37a/12
h. (h. ma' cūn) 9b/4

hasek *Ar.* Çakırdikeni
h. (şarāb-ı h.) 42a/13

hāşıl *Ar.* Olan, meydana çıkan.
h. (h. ol-) 13b/3, 13b/4, 49b/5,
50a/1, 58b/4, 60b/5, 61b/13, 8a/6

haşşa *Ar.* Bir şeye veya bir kimseye
mahsus olan.
h.+ sı 7a/5

hassek *bkz.* hasek
h. (şarāb-ı h.) 42a/8

haşhaş *Ar.* Haşhaş, afyon.
h. 14a/4, 26a/4

haşiş otı *Ar.* Kuru ot
h. 46b/10, 47a/2

hatmī *Ar.* Ebegümeçigiller
familyasından, sulak çayırlarda yetişen,
kökünün kaynatılmış suyu tenkiye ve
gargarada kullanılan otsu bitki.
h. 14a/10, 26a/3, 30a/4, 37b/9,
42a/3, 56b/6

hatā *Ar.* Hata, yanlış.
h. 55a/5

hātūn *Far.* Kadın.
h. 47a/6, 47a/9, 55b/10

haţarlu *Ar.+T.* Tehlikeli, korkulu
h.+ dur 61a/13

havā *Ar.* Hava
h. (h- cıvā) 34b/8
h.+ lanmış 20b/8, 20b/11
h.+ sın 36a/7
h.+ ya 10b/8

hāvan *Far.* Toz haline getirilmek istenen
maddelerin içine konulup dövüldüğü
taş, kap.
h.+ a 56a/3
h.+ da 20b/1, 25b/3, 39b/9,
44a/10, 49a/13

havāş *Ar.* 1. Nitelikler, hassalar, duyular.
2. Bazı hastalıkları iyileştirmek için
belirli şartlarda, belli miktarda yazılan
ve okunan dua.
h. (terkīb-i h.) 48a/4

havaz *T. havaza* Bir çeşit Akdeniz
bölgesi bitkisi.
h. (h.- çıra) 52b/9

havazede *Ar.+Far.* Hava almış.
h. (h. merhem) 41b/8

hāya *Far.* Erkeklik bezi, testis.
h.+ lar 12a/5
h.+ sına 32a/12

hayāl *Ar.* Sarhoş edici bir ilacın adı.
h. (varākı'l-h.) 7a/10

hayāt *Ar.* Hayat, yaşam.
h. (āb-ı h.) 2b/6

hayva *T.* Ayva
h.+ ile 23b/1
h.+ yı 20a/12

hayvān *Ar.* Hayvan

h.+ lar 4a/9

hayyu'l 'alem *Ar.* Sinir otu.
h. 33b/11, 45b/4

hayz *Ar.* Kadınlarda adet hali, aybaşı.
h. 10a/5, 44b/6, 44b/13, 45a/3, 45a/8, 45a/13
h.+ dan 47a/13

hazm *Ar.* Sindirim
h. (h. it-) 7a/6, 9a/7, 11a/7

hāzır *Ar.* Hazır, bir işi yapmak için gerekli olan her şeyin tamamlanması.
h. 51a/8
h. (h. ol-) 16b/9

hekīm *Ar.* Doktor, tabip.
h.+ den 50b/13

helāk *Ar.* Ölme, mahvolma, yok olma.
h. (h. ol-) 3a/1, 4a/3
h.+ lık 4a/5

helile *Far.* Tohumları tıpta ilaç olarak kullanılan; sarı helile, kara helile gibi türleri olan bir bitki
h. 20a/3, 44b/8, 46a/4
(h. kâbilî) 8a/10
(kara h.) 8a/11, 10a/5
(şaru h.) 8a/10, 15a/3, 15a/12, 21b/1, 61b/3

helile-i zarad Sarı miyobalanlar
h. 22b/6

helyūn *Ar.* Kuşkonmaz
h. 42a/11
h. (şarāb-ı h.) 42a/5

hem *Far.* Hem, aynı zamanda.
h. 4a/13, 6a/12, 6a/13, 6b/2, 26a/6, 29b/4, 45b/10

hemān *Far.* Derhal, çabucak.

h. 14b/6, 47b/1, 57a/5

hep *T.* Hep, bütün.
h. 9b/11

her *Far.* Her
h. 1b/11, 2a/1, 7b/10, 7b/12, 9b/2, 9b/5, 9b/10, 10a/12, 11a/1, 12a/4, 14a/9, 14b/10, 15a/3, , 21a/5, 21b/2, 25b/3, 27a/8, 28b/11, 29b/7, 29b/10, 29b/11, 37a/2, 37b/10, 38a/4, 38b/4, 39a/1, 43a/1, 43a/6, 43a/9, 45b/2, 46b/4, 48a/11, 48b/1, 48b/3, 50b/13, 53b/7, 54a/8, 54b/2, 55a/5, 56b/5, 57b/13, 60a/1, 60a/9, 62b/8, 62b/9

hereni *T.* Kazan, tencere.
h. (h. ol-) 17a/11
h.+ yeden 17a/11

hergiz *Far.* Asla, Hiçbir şekilde.
h. 12a/11, 47b/9, 62b/4

hevā *Ar.* Hava
h. 16b/5

hıl̄t *Ar.* Eski tıpta insan vücudunu meydana getirdiği ve insan sağlığının bunların dengesine bağlı olduğu dört ana unsurdan her biri. (Kan, balgam, safra, sevda)
h.+ ları 14b/8, 56b/2, 57a/4

hımār *Ar.* Eşek, merkep.
h. (keffu'l h.) 31a/7

hınzır *Ar.* Domuz
h. 29b/1

hırmın ? Henüz samanından ayrılmamış bitki.
h.+ i 29b/4

hışn *Ar.* Sağlam ve müstahkem yer.
h. (h.- ı lebān) 52b/3

hıyār *Far.* Kabakgillerden, geniş yapraklı, ana yurdu Hindistan olan, bir

yıllık otsu sürüngen bitki.
h. 42b/1, 42b/4

hıyārşenbe *Ar.* Hekimlikte kullanılan bi ağaç türü. Hint hıyarı.
h. 15b/1, 44b/1

hıyārşenber *bkz.* hıyārşenbe
h. 15b/8, 56a/10, 56b/10

hızır *Ar.* İnanışlara göre; kul sıkıştığında imdada yetişen bir zat.
h.+ a 2b/10

Hicāzī Hicaz'a ait olan.
h. (sukker-i h.) 21a/5

hiç *Fars.* Hiç
h. 6b/4

hikmet *Ar.* Hakimlik, bilgelik.
h. (‘ilm h.) 4a/9
h.+ de (‘ilm-h.+ de) 2a/7

Hindī Hindistan'a ait olan.
h. 62a/13
h. (cevz-i h.) 9a/12, 11b/8
h. (‘ūd-ı h.) 8b/6, 11b/8
h. (sādic-i h.) 7b/5
h. (sünbül-i h.) 10a/9
h. (türbūd-i h.) 14b/13

hindūstān қоzi *Ar.* Küçük hindistan cevizi.
h. 49a/12, 49b/8, 50a/3, 50a/8, 50a/12, 50b/9

hınıyan *T.* *hint* Arpa
h. 19b/3

Hirī Mezopotamya'da bulunan antik bir şehir.

H. 1b/8

hōd *Far.* –de, dahi
h. 6b/5

horasāni *Ar.* Yavşan türünden bir bitki.
h. 26b/1

hord *Far.* Yiyinti, yiyecek.
h. (h. ol-) 10b/2

horos *Far.* Horoz
h.+ uñ 20b/6

hōş *Far.* Hoş, iyi
h. (h. eyle-) 10a/3, 62b/2, 62b/3
h. (h. it-) 59b/13
h. (h. ol-) 58b/6, 59b/6, 60a/4, 61a/10, 61b/6, 61b/8, 62a/4, 62a/12

hoşluk *Far.* Hoş olma durumu.
h.+ ıla (h.+ ıla ol-) 14b/5

hoşos *bkz.* hoşaz
h. 42b/7

hoşaz *T.* Tavuskuşu, tavuk gibi kuşların başındaki uzun tüyler.
h.+ ı 30b/10

hukne *Ar.* Tenkiye aleti.
h. (h.- i hādde) 57a/2
h. (h.- i mutavassıta) 56a/13
h. (h.- i mutavassıţadan) 57a/4
h. (h. eyle-) 44a/5, 46a/10, 46a/11, 56a/7, 56a/13, 56b/1, 57a/2, 57b/2
h.+ ler 49a/9
h.+ yi 56a/7

hulbe *Ar.* Çemen
h. 41b/13

huleyda ? Bir tür bitki.
h. 52b/4

hūlincān *Far.* Havlican
h. 7a/11, 7b/8, 9a/11

hulnīt ? İlaç yapımında kullanılır.
h. 44b/11

hunām *Far.* At, katır gibi hayvanlarda

serace denilen hastalık.

h.+ için 48b/5

hürmā *Far.* Hurma ağacının besleyici meyvesi.

h. 16a/1, 30a/6, 30a/9, 30b/1, 35b/4

hürmā budağı *Far.* Hurma dalı, hurma filizi.

h.+ nuñ 35b/3

hürmāyi *Far.* Hurma renkli, kahverengi.

h. 6a/6

huşletu's şa'leb *Ar.* Tilki hayası, it kasarı.

h. 9a/9, 40b/13

huşüşā *Ar.* Özellikle, bilhassa.

h. 49a/8

hüdhüd *Ar.* İbik kuşu.

h. 22a/4

hüküm *Ar.* Hakimiyet

h. (h. it-) 1b/5, 3a/5

h.+ inde 2b/1

hünerlü *Far.+T.* Hüneri olan, marifetli.

h. (h. ol-) 6a/3, 6a/7

hünersüz *Far.+T.* Hüneri bir mahareti olmayan.

h. (h. ol-) 6b/13

Hüsrev Hüsrev. Özel isim

H. 3a/6, 3b/3, 3b/6, 3b/11

H.+ e 3a/8

H.+ üñ 3b/10

ıla *T.* İle, vasıta eki.

1. 30a/5, 36b/7, 40b/11, 44b/4, 49b/2, 51b/7, 55b/10, 56a/1

ılğın *T.* Ilgın, dere ve çay kenarlarında

biten bir çeşit söğüt ağacı.

1. 10a/6, 14b/13

ılıcağ *T.* Ilıkça, az ılık

1. 15b/11, 16a/3, 16a/9, 17a/4, 43b/12, 55b/6

ırākī zengar *Far.* Bir tür pas.

1. 36b/6

ırk *Ar.* Damar

1.+ ları 13a/1

ırku'n-nisā *Ar.* Siyatik

1.+ ya 61a/11

İşfahānī İsfahan şehrine ait olan.

I. 59b/13

ısıcak *T.* Sıcak

1. 49b/1

1.+ ında 35a/1

ısıcakla *T.* Sıcakken, sıcağı sıcağına.

1. 19a/9, 29b/3, 44b/4, 46b/13, 56a/13, 57a/2, 57b/2

ısrğan *T.* Isıran (hayvanlar için)

1. (i. ol-) 6b/7

ısrқан *T.* Çeşitli hastalıklarda kullanılan dalayıcı bitki, ısrğan otu.

1. 31a/2

ısıtma *T.* Sıtma.

1.+ sın 5a/5

ışla – *T.* Islatmak

1.- yu 8b/1

ışlan- *T.* Islanmak

1.- a 8b/2, 58a/13

ışlat – *T.* Islatmak

1.- a 20b/4, 23a/5, 26b/2, 30b/5, 30b/7, 40b/4, 40b/9, 40b/11, 44b/11, 51b/7, 51b/8, 52b/7

1.- alar 14b/4, 56a/1

ıssı *T.* Sıcak

1. 17a/5, 22b/12, 42b/6, 42b/11, 49a/8, 52b/12, 56b/2, 62a/6, 62a/9

ıssıla *T.* Sıcakken, sıcaklığına.

1. 42a/8

ıtrıfıl *Ar.* Türlü hastalıklara karşı kullanılan bir macun.

1. (şifat-ı ı.) 8a/8

1. (ı. -şagır) 42b/9

icābet *Ar.* Teklif edilen bir şeyi kabul etme, muvafakat etme, uyma.

ı. (ı. it-)61b/5

ıç *T.* İç. İnsanın ya da herhangi bir şeyin iç kısmı.

ı. (ı. ağrısıçün) 23a/10, 23b/12, 24a/2, 24b/4, 25a/9

ı. (ı. ağrısına) 23b/7, 23b/8, 23b/10,

ı.+ ı 17a/13, 25a/3

ı.+ ı (ādamuñ ı.+ ı ağrısına) 25a/5

ı.+ ı (ādamuñ ı.+ ı kan gitse) 26a/1

ı.+ ı (bādām ı.+ ı) 8a/9, 15a/7, 16b/11

ı.+ ı (butrak ı.+ ı) 21b/12

ı.+ ı (hıyārşenber ı.+ ı) 56a/10

ı.+ ı (hindūstān kızı ı.+ ı) 49a/13, 49b/9, 50a/3, 50a/8, 50a/12, 50b/9

ı.+ ı (kız ı.+ ı) 16b/11, 17a/1, 17a/2

ı.+ ı (kōknār ı.+ ı) 16b/11

ı.+ ı (panbuğ çekirdegi ı.+ ı) 16b/11, 49b/6

ı.+ ı (zerdalū çekirdegi ı.+ ı) 33b/2

ı.+ ın (bādām ı.+ ın ve kız ı.+ ın) 17a/7

ı.+ ın (kōknār ı.+ ın) 8b/4,

ı.+ ında 16a/3, 2b/5, 31b/8, 37b/12, 38b/2, 39a/2, 3a/2, 50b/12, 54a/9, 56a/2, 5a/1, 8b/3

ı.+ ında 15b/7, 16b/1, 16b/4, 16b/5, 17a/3, 19a/11, 20a/12, 25b/12, 26a/12, 26b/10, 28a/3, 30b/4, 30b/13, 60b/9

ı.+ ında 52b/8, 60b/3

ı.+ ında 16b/12

ı.+ ından 17a/2

ı.+ ında 17b/5

ıç kan *T.* İç kanama.

ı. 25b/1

ı. (ı.+ ında) 16a/6

ıç – T. İçmek

ı.- ından 57b/2

ı.- e 5b/12, 16a/3, 16a/9, 23b/9, 23b/10, 23b/12, 24a/1, 24b/3, 25a/7,

25b/7, 26a/2, 26a/6, 26a/9, 26b/2, 26b/4, 26b/7, 26b/11, 27a/1,

27a/5, 27a/6, 29b/2, 30b/10, 32b/12, 41a/3, 41b/4, 43a/11, 43b/11, 43b/13,

44a/1, 44b/2, 44b/7, 45a/5, 45a/6, 45b/11, 46a/7, 47b/11, 48a/1, 48a/6

ı.- eler 11a/2, 14a/2, 14a/11, 14b/5, 15a/5, 16b/10, 26a/8, 29b/3, 43a/9, 48a/8, 48a/9

ı.- esin 2b/7

ı.- mek 3a/4

ı.- mekten 57a/1

ı.- se 45b/2

ıçür- *T.* İçirmek

ı.- eler 14b/6, 42a/9, 43b/1, 44b/4, 48b/11, 48b/13, 60b/10, 61a/2, 61a/10

ı.- mek 42a/5, 42b/3

-(ı)çün *T.* İçin

ı. 4a/8, 4a/10, 46b/1

ıdi *T.* Görülen geçmiş zaman eki.

ı. 1b/10, 61b/9

ıdin- *T.* Edinmek, elde edip hazırında bulundurmak, temin etmek.

ı.- e (huğne ı.- e) 46a/10, 46a/12

ı.- meye (huğne ı.- meye) 49a/9

ı.- meyeler 49a/9

ifrāt *Ar.* Aşırı ileri gitme, gereğinden fazla.

i.+ ile 11a/11

igīr *bkz.* egīr

i.+ i 45a/9

igirmi *T.* Yirmi. On dokuzdan sonra, yirmi birden önce olan sayının adı.

i. 8a/6

i. (i. altıncı) 54a/7

i. (i. beşinci) 54a/6

i. (i. birinci) 54a/1

i. (i. dördüncü) 54a/4

i. (i. ikinci) 54a/2, 61a/3

i. (i. sekizinci) 54a/11

i. (i. toktuzuncü) 54a/13

i. (i. üçüncü) 54a/3

i. (i. yedinci) 54a/8

igirminci *T.* Yirminci

i.+ 53b/13

iken *Zarf-fiil eki.*

i. 5b/10

iki *T.* İki

i. 1b/12, 5b/1, 5b/8, 5b/9, 7a/9, 7b/2, 7b/9, 9a/8, 9b/6, 10a/10, 10b/5, 10b/10, 12b/10, 13b/9, 14a/5, 15a/5, 15a/6, 15a/7, 15a/9, 15b/5, 16a/1, 16a/2, 16a/3, 16b/3, 18b/4, 18b/5, 19b/10, 19b/11, 19b/12, 20a/3, 20a/9, 22b/10, 27a/11, 27a/12, 29a/1, 32a/9, 32b/3, 32b/4, 33a/6, 33a/9, 33a/10, 33a/11, 33a/12, 34a/11, 34b/3, 36a/1, 36a/8, 36b/5, 37a/2, 37b/11, 38b/1, 38b/4, 39b/5, 41a/9, 43a/5, 46b/4, 49b/6, 49b/7, 51b/2, 51b/4, 51b/9, 51b/12, 52a/1, 52a/2, 52a/3, 55a/9, 55b/2, 62b/12

i.+ si 47a/7

i.+ sin 24b/9, 25a/3, 25a/6, 25b/8, 25b/10, 33b/5, 41b/13, 9b/6

i.+ sinde 55a/1

i.+ sine 39b/11

i.+ sini 24a/5

ikileyin *T.* İki defa, iki kez.

i. 56a/11, 56b/11

ikinci *T.* İki sayısının sıra sıfatı.

i. 53a/5, 59a/2

ikindü *T.* Öğle ile akşam arasındaki zaman.

i.+ de 16a/8

ikişer *T.* İkişer, iki sayısının üleştirme şekli.

i.+ 21a/6, 21b/2, 62b/10

‘ilāc *Ar.* İlaç

‘i. 11b/2, 12b/12, 13b/2, 57b/11, 58a/2, 58a/6, 58a/10, 58b/7, 58b/12, 59a/2, 59a/6, 59a/9, 59a/12, 59b/3, 59b/8, 59b/13, 60a/6, 60b/1, 60b/12, 61a/4, 61a/9, 61b/2, 62a/2, 62a/9

‘i. (‘i. it-) 12a/12, 51a/2, 61b/8

‘i. (‘i. ol-) 51a/1

‘i.+ dan 58b/4

‘i.+ ı 12b/3

‘i.+ inuñ 40b/12

‘i.+ ların 12b/5

ile *T.* İle, vasıta eki.

i. 10a/11, 14a/13, 14b/13, 15a/4, 15a/5, 15a/8, 15b/6, 15b/11, 17b/13, 18a/8, 18a/9, 19a/6, 19a/7, 19b/4, 19b/7, 20a/5, 22b/2, 22b/12, 24a/1, 24a/3, 24a/10, 41a/1, 42a/8, 42b/1, 43a/6, 46a/10, 46b/11

‘illet *Ar.* Hastalık

‘i. 12a/6, 15a/1, 38a/12

‘i.+ i 13b/1, 38a/11

‘i.+ ler 13b/3

‘i.+ leri 9b/13, 13b/6

‘i.+ üñ 11b/2

illi *T.* Elli

i. 32a/7

‘ilm *Ar.* İlim
‘i. (‘i.-hikmet) 2a/7
‘i. (‘i.-hikmetde) 4a/9
‘i.+ de 54a/7

‘ilm-nücüm *Ar.* Astroloji ilmi
‘i.+ da 2a/7

imdi *T.* Şimdi
i. 11b/2, 12a/6, 12a/9, 12b/3,
12b/11, 13a/8, 13b/1, 13b/4

in – T. İnmek
i.- ince 61b/2

ince *T.* İnce
i. 5a/8, 9b/7, 10b/2, 10b/3,
16b/8, 17a/9, 62b/11
i. (i. ol-) 5b/6

incir *Far.* Dutgillerden, meyve veren bir ağaç.
i. 26a/7, 57a/12

incit – T. İncitmek
i.- (d)e 61b/13

incü *T.* İstiridye cinsinden deniz hayvanlarının içinden çıkarılan ve süs eşyası olarak kullanılan küçük, yuvarlak, sert, sedefli tane.
i. 21b/10

incübār *bkz.* encübar
i. 25b/2

incük *T.* Bacağın dizkapağı ve topuk arasında kalan kısmı.
i.+ leri 11a/8

indür - T. İndirmek
i.- e 14a/5, 19b/5, 35b/7, 36b/10,
37a/7, 37b/4, 39b/1
i.- eler 12a/2, 38a/8

inegen *T.* İnen, hızlı inen, akışkan.
i. (i. ol-) 11a/11

ins *Ar.* İnsan
i. 2b/1

inşā’llāhu’l ‘azīz *Ar.* Yüce Allah’ın izniyle
i. 12a/3

inşā’llāhu Te‘ālā *Ar.* Allah nasip ederse
i. 11a/3, 12b/4, 13a/3, 14a/3,
21a/12, 21b/7, 21b/9, 22a/2, 22b/13,
25b/5, 35a/10, 36a/5, 36b/11, 37b/5,
37b/13, 39a/4, 39b/2, 39b/3, 39b/13,
44b/5, 60a/13

inzāl *Ar.* Meninin (erken) gelmesi.
i. (i. ol-) 12b/8

iplik *T.* İplik, dikiş dikmeye yarayan ince uzun lif.
i. 33b/8

ipar-ı yavşan ? Pelin otu.
i. 29b/12

iriñ *T.* Yara, cerahat.
i. 38a/2
i.+ in 59a/10, 59b/1

iriñlü *T.* İrinli, cerahatli. 32b/9
i. 32b/9

ise *T.* İse, bağlaç.
i. 33b/8

isfidāc *Ar.* Üstübeç
i. 35b/13, 38b/3, 39a/13
i. (merhem-i i.) 35b/9
i.+ ile 45b/5

isfidāc frengi *Ar.* Avrupalılara özel isfidaç yani üstübeç.
i. 20a/10, 24a/12, 27a/3

ishāl *Ar.* İshal
i. (i. eyle-) 56b/3, 57a/3
i.+ e 25b/6
i.+ i 14b/9

i.+ için 23a/10, 23b/3, 24b/8,
25a/12, 25b/8

i.+ leri 10a/12, 14b/8

İskender Özel İsim

İ. 1b/3, 1b/4, 2a/4, 2b/2, 3a/12,
3b/8, 3b/10, 3b/12, 4a/1, 4a/2, 4a/4, 4a/6

İ.+ e 2b/10, 3b/4, 3b/7

İ.+ tendur 3a/9

İ.+ üñ 4b/1

İskenderiye Mısır'da bir kent.

İ. 1b/9

issiyel *T.* *issî* sahip

i. (i. ol-) 17b/9

isoṭ *T.* İsoṭ

i.+ u 42b/7

istifrāğ *Ar.* Kusma.

i. 48b/8

i. (def^c -i i.) 48b/13

istikrāh *Ar.* İğrenme, tiksınme.

i. 8a/6

isti' māl *Ar.* Kullanma

i. (i. it-) 8a/8, 8a/13, 8b/11,
11a/2, 12a/2, 12a/4, 14a/1, 17b/4,
22b/13, 35b/8, 36a/4, 36a/12, 36b/10,
37a/7, 37b/5, 37b/13, 38a/9, 38b/6,
39b/12, 47b/5

i. (i. ol-) 62b/4

istiskā *Ar.* Vücudun çeşitli yerlerinde
su toplanması.

i.+ için 26a/5, 26a/11

i.+ ya 26a/7, 26a/9, 26a/12

İştānbül Özel isim

İ. 1b/7

iş *T.* İş, amel.

i. 55a/5

i.+ e 40b/2, 40b/10

i.+ inden 62a/1

işbu *T.* “Bu” işaret sıfatının yazıda
kullanılan eski hali, işte bu.

i. 17b/2

işit – *T.* İşitmek, duymak.

i.- di 2b/3, 3a/13

iştahā *bkz.* iştihā

i.+ sı 11a/7

iştihā *Ar.* İştah, yeme isteği.

i. (i. ol-) 12a/11

it *T.* İt, köpek.

i. 27b/8

i. (ağ i. boğı) 29a/9

i. (i. başı) 18b/2

i. (i. başın) 27b/9

it hıyārı Ebuçehil karpuzu denen bitki.

i. (i. dibi) 44a/5

i.+ nı 43b/4

i.+ muñ 43b/5

it necîsi *T.+Ar.* Köpek dışkı

i. 58a/3

it üzümü *T.* 1. Patlıcangillerden,
uyuşturucu ve ağrı kesici
özelliklerinden dolayı ilaç yapımında
kullanılan bir bitki, köpek üzümü. 2.
Kuş üzümü

i. 17b/7, 43b/13

it – *T.* Etmek, eylemek, yapmak.

i. (çāre it) 4a/6

i.- di (emr it-) 2b/8

i.- di (ḥabs it-) 3b/3, 3b/7

i.- di (ḥükm it-) 1b/5

i.- di (taşnif it-) 4b/1

i.- di (te^c accub it-) 2b/3

i.- düm (kısm it-) 4b/6

i.- düm (‘ilāc it-) 61b/8

i.- e 37b/1, 44a/13, 45a/4, 45a/9,
46b/2, 47a/8

i.- e (‘ağle it-) 24a/6

i.- e (‘amel it-) 14a/6, 15b/3,

44a/6, 47a/6
 i.- e (bağış it-) 24b/5
 i.- e (buğur it-) 20a/13
 i.- e (bulamaç it-) 26b/2
 i.- e (bulamaç gibi it-) 29b/5
 i.- e (cem^c it-) 40a/1
 i.- e (cimā^c it-) 47b/1
 i.- e (def^c it-) 11b/5, 12b/13,
 26a/13, 52b/2
 i.- e (fetḥ it-) 13a/1
 i.- e (fetīle it-) 52a/10
 i.- e (ğargara it-) 58a/3, 58a/9
 i.- e (ḥal it-) 34b/10, 39a/2,
 48b/6
 i.- e (ḥalğa it-) 22b/4
 i.- e (hażm it-) 9a/7
 i.- e (ḥoş it-) 59b/2
 i.- e (icābet it-) 61b/5
 i.- e (isti^c māl it-) 22b/13, 35b/8,
 36a/4, 37a/7, 37b/5, 37b/13, 38b/6,
 47b/5, 12a/5
 i.- e (kar it-) 35a/9
 i.- e (kifāyet it-) 53b/10, 54a/11
 i.- e (ma^c cūn it-) 7b/10, 47a/12
 i.- e (merhem it-) 34a/13, 34b/5,
 35a/1, 40b/1, 40b/11
 i.- e (miḳadde it-) 11b/3
 i.- e (pāk it-) 36a/3
 i.- e (rāzı it-) 8b/13
 i.- e (saḥḳ it-) 16a/1
 i.- e (siyāh it-) 55a/12
 i.- e (sürme it-) 59b/4
 i.- e (şāf it-) 24a/2, 24a/4, 24a/5,
 24a/7, 25a/2, 33b/5, 46b/1, 46b/4,
 47b/8, 47a/9
 i.- e (taḥlīl it-) 24a/1
 i.- e (tılā it-) 17b/8, 17b/10,
 17b/12, 18a/1, 18a/8, 18a/12, 18b/1,
 18b/8, 18b/10, 19a/1, 19a/5, 19a/6,
 19a/8, 19b/8, 22b/1, 22b/5, 28a/5,
 28a/9, 28a/11, 29b/4, 30a/6, 30a/12,
 30a/13, 30b/2, 30b/6, 31a/2, 41b/1,
 42a/2, 45b/5
 i.- e (zikir it-) 12b/5
 i.- e (ziyāde it-) 11b/4
 i.- eben (cimā^c it-) 13a/10
 i.- eler (‘amel it-) 15b/7
 i.- eler (berkit-) 16b/5,

i.- eler (böyle it-) 10a/8
 i.- eler (bulamaç it-) 25a/8,
 i.- eler (cem^c it-) 10b/6
 i.- eler (ḥab it-) 61b/4
 i.- eler (ḥall it-) 24b/9
 i.- eler (ḥalt it-) 8b/5, 28b/5
 i.- eler (ḥamīr gibi it-) 55b/7
 i.- eler (isti^c māl it-) 8a/8, 8b/11,
 11a/2, 12a/2, 14a/1, 17b/4, 36a/13,
 38a/9, 39b/13
 i.- eler (ḳurş it-) 24b/10
 i.- eler (kül it-) 60a/7
 i.- eler (ma^c cūn it-) 8a/13, 43a/6
 i.- eler (saḥḳ it-) 21a/9, 50a/13,
 50b/5, 62b/11
 i.- eler (şāf it-) 21a/4,
 i.- eler (şāfi it-) 13b/12
 i.- eler (tılā it-) 30a/8, 30a/10,
 49a/6, 50a/5, 50a/9, 50b/2, 50b/11
 i.- eler (yan it-) 8b/3
 i.- eler (yaḳu it-) 26a/10
 i.- elüm (zikir it-) 16b/13
 i.- emez (hażım it-) 11a/8
 i.- emez (zevk it-) 12b/8
 i.- er (‘amel it-) 14a/12
 i.- er (berk it-) 9a/1, 62b/2
 i.- er (beyān it-) 4b/8, 4b/9,
 4b/10, 4b/12, 4b/13, 5a/1, 5a/3, 5a/4,
 5a/5, 5a/6, 6a/5, 10a/13, 14a/8, 16a/12,
 19a/10, 20a/7, 22a/8, 22b/4, 23a/11,
 26a/5, 26b/1, 26b/7, 27a/11, 29a/12,
 29b/7, 30a/4, 30b/9, 31b/11, 33b/7,
 34b/2, 40b/13, 41b/12, 42b/6, 43a/8,
 43a/13, 43b/3, 43b/11, 44a/3, 44a/7,
 46a/9, 51b/1, 54b/3
 i.- er (def^c -i istifrāğ it-) 48b/13
 i.- er (def^c it-) 8a/1, 13b/5,
 13b/7, 15b/13, 20a/8, 44a/2
 i.- er (def^c -i melāl it-) 7b/13
 i.- er (dimāğ-ı tenḳiye it-) 14b/9
 i.- er (fāyda it-) 31a/9, 55b/10
 i.- er (güzēl it-) 55b/11
 i.- er (ḥafīf it-) 38a/12
 i.- er (ḥall it-) 13b/5, 37b/7
 i.- er (ḳabż it-) 25a/11
 i.- er (ḳavī it-) 7a/6
 i.- er (ḳuvvet it-) 9b/4
 i.- er (men^c it-) 10a/4

i.- er (menfa^c at it-) 10a/2
i.- er (şāfi it-) 9b/13
i.- er (sākin it-) 35a/4, 35a/9,
39a/10
i.- er (şūret it-) 55b/12
i.- er (tahlīl it-) 8a/3
i.- er (tenkıye-i dimāğ it-) 8a/2
i.- er (zāyil it-) 14b/13
i.- er (ziyāde it-) 13b/6
i.- erise 11a/9
i.- erler (rivāyet it-) 1b/4
i.- erse (cimā^c it-) 8a/5
i.- erse (dügün it-) 55a/4
i.- erse (zaḥmet it-) 26b/9, 32a/9
i.- ersüz (zıkr it-) 13b/8
i.- esin (ma^c cün it-) 9b/5
i.- eyim (ḥükm it-) 3a/5
i.- mege (cimā^c it-) 12a/11,
51a/11
i.- mege (isti^c māl it-) 36b/10
i.- mek (cimā^c it-) 55a/3
i.- mek (def^c it-) 43b/10,
i.- mek (^c ilāc it-) 12a/12
i.- mekdür (cimā^c it-) 13a/12
i.- mekdür (ḥareket it-) 12a/5
i.- mekligile (cimā^c it-) 12a/13
i.- meklikle (def^c it-) 13b/1
i.- memekden (cimā^c it-) 12a/8
i.- meyesin (ğalaṭ it-) 16b/10
i.- se (eşer it-) 18a/11
i.- seler (cimā^c it-) 11a/12
i.- sün (azad it-) 3a/10
i.- sün (^c ilāc it-) 51a/2
i.- üb (fetil it-) 60b/3
i.- üb (isti^c māl it-) 8a/13
i.- üb (kesr it-) 16b/1
i.- üb (les it-) 31b/3
i.- üb (saḥḳ it-) 10b/11
iz *T.* Bir şeyin bir yerde bıraktığı belirti.
i.+ de 5b/3, 6b/4
jengār *Far.* Pas, zengar.
j. 27a/11, 28a/13
jīve *Far.* Cıva
j. (j.- i Kirmānī) 61a/5
ḳab *T.* Kabuk
ḳ.+ 1 (belīle ḳ.+ 1) 10a/6

ḳ.+ 1 (ḥatmī ḳ.+ 1) 14a/10, 56b/6
ḳ.+ 1 (kabilī ḳ.+ 1) 15a/12
ḳ.+1 (ḳara ağaç kökinüñ ḳ.+ 1)
30b/2
ḳ.+ 1 (kebere dibi ḳ.+ 1) 33a/3
ḳ.+ 1 (kebere dibinüñ ḳ.+ 1)
26a/8
ḳ.+ 1 (ḳoz ḳ.+ 1) 27b/1, 27b/8
ḳ.+ 1 (nār ḳ.+ 1) 29a/6, 41a/6
ḳ.+ 1 (rāziyān dibi ḳ.+ 1) 26a/8
ḳ.+ 1 (şaru helīle ḳ.+ 1) 21b/1
ḳ.+ 1 (ṭuraḳ otı kökinüñ ḳ.+ 1)
48b/10
ḳ.+ 1 (turb kökinüñ ḳ.+ 1) 48b/9
ḳ.+ 1 (turunç ḳ.+ 1) 8b/6
ḳ.+ 1 (yumurda ḳ.+ 1) 17b/13,
ḳ.+ 1 (yumurda şarusın ḳ.+ 1)
18a/8
ḳ.+ m 10b/1
ḳ.+ m (nār ḳ.+ m) 60a/9
ḳ.+ m (sarmısak ḳ.+ m) 31b/2
ḳ.+ mı 18a/7
ḳ.+ mı (bāḳıla ḳ.+ mı) 58a/7
ḳ.+ lar (deri ḳ.+ lar) 38b/12
ḳab *T.* Kap, çanak.
ḳ. 56a/2
ḳ.+ a 17b/2, 35b/8, 36a/4,
52b/11
ḳ.+ m dan 35b/7
ḳabaḳ güli *T.* Kabakgillerden, birçok
cinsi bulunan, sürünge gövdeli bitki.
ḳ. 27a/12
ka^c be ayrıḳı Ayrıḳ otu
k. 10a/9
ḳābız *Ar.* Kabz edici.
ḳ.+ dur 23a/12
kābilī *Far.* Kabili helile
k. 8a/10, 15a/12
ḳabḳara *T.* Kapkara
ḳ. 45b/10
ḳabl *Ar.* Önce, evvel.
ḳ. (ḳ.+ u^ṭ-ṭa^c ām) 62b/5

ḳabla – *T.* Kaplamak
ḳ.- ya 20a/13

ḳabuḳ *T.* Kabuk
ḳ.+ ı (ḳavun kökinüñ ḳ.+ ı)
48b/8

ḳ.+ ı (rāzıyān kökinüñ ḳ.+ ı)
48b/10

ḳ.+ ı (şoğan ḳ.+ ı) 45a/4

ḳ.+ ıla (yumurda ḳ.+ ıla) 17b/9

ḳ.+ ını (kebere kökinüñ ḳ.+ ını)

27a/1

ḳ.+ ını (nāřinc ḳ.+ ını) 45a/9

kābulī *bkz.* kābilī
k. 59b/4

ḳabz *Ar.* Kabız, tutma.
ḳ. 25a/10
ḳ.+ ı 24b/8

ḳabza *Ar.* Tutam
ḳ. 14a/11, 57a/11

ḳaç – *T.* Kaçmak
ḳ.- dı 3b/12

ḳaçan *T.* Ne zaman ki, ne vakit.
ḳ. 11a/11, 16b/7, 56a/4

ḳadar *Ar.* Bir şeyin, kıyaslandığı diğer bir şey ölçüsünde, derecesinde veya büyüklüğünde olduğunu anlatır.

ḳ. 4b/4, 6b/8, 9b/5, 9b/1,
113b/13, 17a/10, 30a/7, 33b/7, 36b/9,
39b/11, 49b/13, 62a/4

ḳ.+ ı 25b/4, 58b/10, 60b/9

kādgīr *kārgīr* Taş veya tuğladan yapılmış.

k. (rūğan-ı k.) 40a/10

ḳādir *Ar.* Kudret ve kuvvet sahibi olan kimse.

ḳ. (ḳ. ol-) 11a/9, 13a/13

ḳafā *Ar.* Baş, kafa.

ḳ.+ sın (ādem ḳ.+ sın) 23a/3
ḳ.+ sın (ölü ḳ.+ sın) 26b/12

kāfūr *Ar.* Hindistan ve Çin’de yetişen kafur ağacının zamkından elde edilen ve hekimlikte kullanılan beyaz, kolaylıkla parçalanır madde.

k. 36a/1, 39a/12

k. (merhem-i k.) 39a/4

kāhil *Ar.* Tembel, gayretsiz kimse.
k. (k. ol-) 6b/4, 6b/13

kā’ide *Ar.* Bir durumda istenen sonucu alabilmek için önceden belirlenmiş olan esaslardan her biri, kural.

ḳ.+ si 4b/6

ḳaḳı – *T.* Öfkelenmek, kızmak.
ḳ.- dı 3a/13

ḳāḳūle *Ar.* Zencefilgillerden, Hindistan, Endonezya gibi sıcak iklimlerde yetişen ıtırılı otsu bitki

ḳ. 7a/3, 7b/1, 11b/8, 13b/9,
62b/9

ḳal – *T.* Kalmak

ḳ.- a 11b/11, 11b/12, 30b/11,
55a/5

ḳ.- alar 10b/13

ḳ.- an 8b/11, 16b/12

ḳ.- ayıdı 4a/13

ḳ.- sa 62a/1

ḳ.- ur 6b/5

kāl *Ar.* Kökünden söküp atmak, temelinden yıkmak.

ḳ. (ḳ. ol-) 20b/8

ḳalay Yumuşak gümüş beyazı renginde, kolayca eriyen bir element.

ḳ. 39a/13

ḳ. (ḳ. ağı) 56a/4

ḳaldur – *T.* Kaldırmak

ḳ.- a 46a/7

kal'e *Ar.* Kale

ķ. (şarb-1 ķ.) 3b/11

ķ.+ ye 3b/13

ķalem *Ar.* Kalem, yazı yazmaya yarayan alet.

ķ. 28b/7

ķalkařar *Ar.* Sarı zac, demir sũlfat.

ķ. 35b/1

ķalũr ? Bir tũr bitki.

ķ. 60b/13

ķalye *Ar.* 1. Taze bũryan. 2. Kavrulmuş nesne.

ķ. 33a/4, 34a/1

ķamil *T.* *kambil otu* Gũveyfeneri

ķ. 50b/4

ķamu *T.* Bũtũn, hep.

ķ.+ sını 21b/2

ķan *T.* Kan

ķ. 22b/11, 23a/8, 23b/4, 24a/7, 24b/11, 25a/3, 25b/1, 26a/1, 45a/5, 45a/10, 45a/13, 45b/1, 45b/2, 53a/4, 53b/8, 53b/9, 53b/10, 53b/12, 53b/13, 54a/1, 54a/2, 54a/4, 54a/5, 54a/6, 54a/7, 54a/9, 54a/10, 54a/11, 54a/13, 59a/5

ķ. (ķ. ol-) 20b/3

ķ.+ ı 9b/13, 10a/4, 10a/5, 21b/13, 23a/4, 44b/6, 44b/7, 44b/10, 44b/12, 45a/3, 45a/8, 45b/1, 54a/12, 59a/4

ķ.+ ın 16a/6, 20a/8, 20b/5, 23a/2, 23b/12, 40a/4, 44b/13, 45a/2

ķ.+ indadur 59a/2

ķ.+ ını 21a/1, 22a/4

ķana - *T.* Kanamak

ķ.- sa 22b/10

ķankı *T.* Hangi

ķ. 16a/13, 35a/9, 39a/10, 62a/3, 62a/10

ķ.+ sı 16b/4, 17a/2

ķapa - *T.* Kapatmak

ķ.- ğıl 9b/9

ķar *Far.* Tesir etmek.

ķ. (ķ. it-) 35a/9

ķ. (ķ. ķıl-) 54a/12

ķar *T.* Kar

ķ.+ da 6b/5

ķara *T.* Siyah

ķ. (ķara helile) 8a/11, 10a/5, 15a/12

ķ. 6b/6, 23b/5, 26a/6, 26b/13, 29a/9, 30b/1, 33a/5, 33a/6, 33b/2, 45a/11, 47a/7, 48b/3

ķ. (ķ. ol-) 6b/1, 6b/11

ķara ķarga *T.* Kuzgun

ķ. 20b/13

ķaraķ *T.* Gũz bebeği.

ķ.+ ına (gũz ķ.+ ına) 17b/12

ķaranfũl *Ar.* Kırmızı, pembe, alaca ve eşitli renklerde iek aan, dũęũm dũęũm ince saplı sũs bitkisi.

ķ. 7a/7, 9a/4, 9a/10, 10b/10, 11b/9, 13b/10, 18a/2, 18b/5, 19b/12, 22a/9, 23b/13, 33a/10, 46b/3, 48a/2, 62b/7

ķarañulıķ *T.* Karanlık

ķ. 2b/5

ķ.+ a 2b/9

ķararaķ *T.* Siyahlaşmış, rengi koyulaşmış.

ķ. 36a/12

ķarbũz *Far.* Karpuz

ķ. 56a/1

ķardeř *T.* Kardeş, aynı anadan babadan doğan.

ķ. 21b/13

karıd - *Ar.* Yığılmış, birikmiş.
k.- alar 21a/8

karın *T.* Karın, vücudun kaburgaların kenarından kasıklara kadar olan ön kısmı.

k.+ a 26a/10
k.+ da 54a/6
k.+ ina 26a/13
k.+ inuñ 60b/13

karınca *T.* Karınca
k. 3b/13

karış - *T.* Karışmak, birleşmek.
k.- a 8b/9, 10b/7, 14a/1, 50b/1,
50b/10
k.- up 50b/7

karışdur - *T.* Karıştırmak.
k.- a 7b/12, 9b/2, 14b/13,
17b/12, 17b/13, 18a/4, 18a/5, 18b/6,
19a/5, 19a/7, 19b/4, 19b/7, 22a/10,
25a/1, 25b/7, 27b/4, 27b/6, 27b/10,
29a/3, 30b/8, 32a/11, 33b/3, 34a/2,
34a/5, 34b/4, 34b/6, 34b/13, 35a/1,
35b/4, 35b/6, 36a/4, 36b/9, 37a/6,
37a/13, 37b/4, 38b/5, 39b/2, 40b/1,
40b/9, 41b/8, 41b/13, 42b/13, 43a/11,
43b/4, 45b/8, 46b/9, 47a/11, 47b/4,
51b/5, 52a/9, 52b/9
k.- alar 8b/9, 10b/7, 11a/1,
12a/1, 21a/8, 28b/9, 29b/13, 35b/3,
38a/8, 39b/11, 42a/3, 50a/4, 50b/6,
50b/10, 51b/3
k.- ğıl 9b/7
k.- up 8b/5
k.- up 61a/6, 61a/10

karğa düñlegi Karga dölęi, eşek hıyarı.
k. 33a/11

karpüz *Far.* Karpuz
k. 42b/1, 42b/2, 42b/4
k.+ ımı (ebücehl k.) 27b/2
k.+ inuñ (ebücehl k.) 60b/3

karşu *T.* Bir şey veya bir kimsenin yüz tarafının ilerisi. karşı.

k. 17a/5, 17b/2, 32a/5, 35b/5,
47b/11
k.+ sına 4a/1

kartāşı ? Barasın tedavisinde kullanılan kompoze ilaç maddesi.
k. 29a/1, 29a/7, 41a/9, 41b/6,
55b/3

kaşık *T.* Vücudun karın altı ile uyluğun üstü arasında kalan kısmı.
k.+ ı 41b/2

kaşnī *Far.* Maydanozgiller familyasından şeytan tersi, çadır uşağı otu gibi bitkilerden elde edilen bir zamk. 2. Acı marul.
k. 40a/11, 51a/8

kaşşāb *Ar.* Kamış
(merhem-i k.) 34b/7

kasuķ *T.* Vücudun karın altı ile uyluğun üstü arasında kalan kısmı.
k. 27a/9, 41a/2
k.+ da 39a/8
k.+ ı 9a/1, 40b/12, 41a/3,
k.+ ina 42a/4, 47a/2

kaş *T.* Kaş
k. 29b/6

kaşan - *T.* (At, eşek, beygir gibi hayvanlar için) Durup işeme.
k.- ıcaķ 5b/9, 5b/12

kaşık *T.* Kaşık
k.+ ile 11a/2

kaşın - *T.* Kaşınmak, kaşıntısı olmak.
k.- sa 44a/13

kaşuķ *T.* Kaşık
k. 12a/4, 14a/2, 41a/3
k.+ ıla 10b/7
k.+ la 47b/11

kat – *T.* Katmak, ilave etmek.

ķ.- a 18b/2, 22b/4, 24a/7, 24a/9, 24b/5, 25a/4, 27b/1, 27b/7, 27b/13, 28a/3, 28a/11, 29b/10, 30a/2, 30a/12, 30b/5, 32a/10, 32a/11, 32b/2, 32b/4, 32b/10, 34a/12, 34b/11, 36b/8, 37a/5, 40b/1, 41a/5, 46a/11, 46b/11, 52a/9, 52a/12, 52b/7

ķ.- alar 8a/12, 8b/4, 10a/9, 12a/2, 12a/3, 12a/4, 13b/11, 13b/13, 14a/1, 14a/11, 20a/1, 22a/13, 25b/3, 25b/4, 29a/10, 31a/8, 37a/3, 44b/4, 48a/9, 50a/4, 50b/9, 52a/8, 55a/10, 55b/5, 56a/4, 57a/1, 57a/13, 57b/1

ķ.- ip 14b/4, 46b/7, 56a/13

ķ.- up 42b/10, 42b/12, 60a/10, 62b/11

ķ.- up 51a/12

katı *T.* Katı, sert.

ķ. 5a/10, 5b/11, 6a/8, 6a/9, 6a/11, 6a/12, 6b/8

katrān *Ar.* Odun, petrol vb.nin damıtılmasından elde edilen birçok organik maddenin imalinde kullanılan madde.

ķ. 27a/13

kaṭūnā *Ar.* Pireotu, karnıyarık otu.

ķ. 22a/13, 24a/12

ķ. (bezr-i ķ.) 27a/3, 43b/11

ķ.+ yı (bezr-i ķ.) 14b/4

ķavām *bkz.* ķıvām

ķ.+ a 9b/2

ķavişdur – *T.* Birleştirmek, biraraya getirmek.

ķ.- ur 36b/13

ķavī *Ar.* Güçlü, kuvvetli.

ķ. (ķ. it-) 7a/6, 51a/13, 54a/4,

ķ. (ķ. ķıl-) 9a/7, 11b/3, 13b/2, 62b/1

ķ. (ķ. ol-) 11b/5, 13b/5, 13b/7, 51a/13, 54a/4 (son ikisinde ۛ harfi

şeddeli yazılmıştır)

ķavi *bkz.* ķavī

ķ. (ķ. ol-) 8b/12

ķavla – *T.* Derinin parça parça, pul pul kalkıp dökülmesi.

ķ.- ya 29b/1

ķavuk *T.* Kavrulmuş mısır tanesi.

ķ. 42a/7

ķavun *T.* Kavun

ķ. 23b/3, 48b/8

ķavur – *T.* Kavurmak, kızarana kadar karıştırarak pişirmek.

ķ.- a 19a/13, 24b/4, 24b/6

ķ.- alar 24b/12

ķaygu *T.* Kaygı, endişe, dert.

ķ.+ sı 54a/3

ķāyim *T.* Dayanıklı, sağlam.

ķ. (ķ. eyle-) 49b/4

ķ. ol- 49a/6, 50b/3, 51a/3

ķaymaķ *T.* Bazı maddelerin özellikle süt ve yoğurdun üstünde biriken koyuca tabaka.

ķ.+ a 27b/6, 27b/7

ķ.+ ıla 27b/6

ķayna – *T.* Kaynamak

ķ.- maķ 10b/8

ķ.- mış 31b/7, 57b/1

ķ.- ya 17a/13

ķ.- yan 10b/13, 11b/12

ķaynat – *T.* Kaynatmak

ķ.- a 7b/9, 9b/1, 14a/5, 15b/3, 16a/8, 18a/9, 18a/11, 19a/3, 20b/9, 22a/11, 22b/2, 23b/9, 23b/11, 24b/1, 24b/3, 26a/2, 26a/4, 26a/6, 26a/11, 26b/10, 26b/11, 27a/1, 27a/6, 28a/1, 29a/12, 30a/11, 30b/3, 30b/11, 30b/13, 31a/1, 31a/5, 31b/13, 32a/1, 32a/4, 32b/1, 32b/12, 34b/9, 36a/2, 36a/3, 37b/3, 42a/7, 44a/5, 45a/5, 46a/6, 46a/7,

46a/11, 47b/10, 49b/12, 51a/5, 52a/12, 55b/1

ķ.- alar 8a/12, 10b/6, 10b/12, 11b/10, 13b/12, 13b/13, 14a/11, 14a/13, 24a/1, 24b/9, 25b/9, 25b/10, 26a/8, 26a/10, 27a/5, 30a/5, 30a/7, 30a/13, 31b/2, 31b/3, 31b/8, 36a/12, 38a/6, 38a/8, 41b/3, 43a/9, 44b/4, 48b/2, 48b/12, 49b/10, 50a/13, 56a/9, 56b/9, 60a/10, 60b/8, 62b/13

ķaysı *T.* Kayısı
ķ. (ķurı ķ.) 15a/13

ķaz – *T.* Kazmak
ķ.- a 25b/12

ķazan *T.* İçinde yemekpişirilen derin kap, kazan.
ķ.+ da 10b/6
ķ.+ dan 8b/2

ķazancı tuvāli *bkz.* demürçi tuvali
ķ. 33a/7

ķazıd - *T.* Saç, sakal ve bıyığı derinden kestirmek, kazıtmak.
ķ.- a 18a/2, 18b/3, 18b/10, 28a/1

ķazın - *T.* Hayvan eşinmek, özellikle atın ayağıyla toprağı eşeleyerek kişnemesi.
ķ.- ur 6b/9

ķazıb *Ar.* Erkek cinsel organı.
ķ. (ķ- i kebır) 51a/3

ķebāb *Ar.* Yanmış, yanık.
ķ. (ķ. ol-) 47b/13

ķebābe *Ar.* Karabibere benzer baharat tanesi.
ķ. 7a/8, 7b/1, 48a/3

ķebere *Ar.* Gebre otu denen bitki.
ķ. (ķ. dibi) 26a/8, 26b/8, 33a/2
ķ. (ķ. köki) 27a/1, 44a/4
ķ. (ķ. yapaķı) 30b/5

ķebır *Ar.* Büyük, ulu.
ķ. (ķazıb-i ķ.) 51a/3

ķeçe *T.* Keçe
ķ. 25b/12

ķef *Far.* Köpük.
ķ.+ i 10a/11, 10b/4, 11b/13
ķ. (şāfi-i ķ.)+ i 8b/5
ķ.+ ile 18a/5
ķ.+ in 7b/9, 8a/13, 56a/9

ķeffü'l hımār Eşek ayak tabanı.
ķ.+ i 31a/7

ķehleb *ķehlib* Badıncan, patlıcan
ķ.+ i 41a/2

ķehrubā *Far.* Kehribar, çeşitli renklerde süs eşyası yapımında kullanılan fosilleşmiş reçine.
ķ. 44b/8
ķ.+ y1 44b/6

ķel *T.* Kel
ķ.+ için 27a/10, 28a/10

ķel-baş *T.* Sarı zambak
ķ.+ a 27b/3

ķeleb *Ar.* *ķelb* Köpek
ķ. (ķ. başı) 29a/9

ķeleker *T.* Saksagan.
ķ. 32a/13

ķeler boķı *T.* Yaban ördeğı, kertenkele dışkısı.
ķ. 21b/12

ķem *T.* Sert, eski, bayat.
ķ. (melik-i ķ.) 57a/7

ķemā-yenbağı *Ar.* Gerektiğı gibi, layık olduğı gibi.
ķ. 49a/7

ķemāl *Ar.* Olgunluk

k.+ de 56a/6

kemnün *Ar.* Kimyon
k. 19b/6, 19b/11, 24a/3, 33a/13,
42a/6, 42b/7, 47b/10, 57a/6, 60b/6

kemre *T.* Gübre
k.+ ye 52b/12

kemün *bkz.* kemnün
k. 23a/11
k. (k.- ı kühî) 21a/11

kendüse *kendes* Aksırık otu
k. 27b/12, 28a/5

kendü *T.* Kendi, dönüşlülük zamiri.
k.+ yi 2a/3

kepek *T.* Öğütülüp elenen tahıl
tanelerinden eleğin üstünde kalan kabuk
kırintıları.
k.+ i (gövsüz k.+ i) 29a/12

kerdem *T.* *kerdeme* Tere otu
k. (toħm-ı k.) 31b/6

kerdiye *T.* Arpa ile buğday karışımı.
k. 42a/11, 60b/6

kere *Ar.* Kez, defa.
k. 16b/2

kerefes *Far.* Kereviz
k. 33b/1, 42a/7, 57a/6
k. (ķ. şuyıla) 15b/6

kerre *Ar.* Kez, defa.
k. 21a/8, 31a/3

kerrema'llahu vechehu *Ar.* Hz. Ali için
kullanılan "Allah yüzünü ak etsin"
anlamında bir dua ve saygı sözü.
k. 53a/3

kes - *T.* 1. Sona ermek, bitmek.
k.- e 20b/5, 47b/12, 52a/13,
59a/10

k.- er 9a/2, 9a/7, 10a/4, 10a/5,
19b/9, 20a/8, 23b/12, 24a/7, 24b/7,
24b/11, 24b/13, 25b/13, 30a/13

2. Kesmek, kısaltmak.
k.- e 29b/4

kesil - *T.* Sona ermek, bitmek.
k.- e 22a/12, 44b/7

keşire *Ar.* Geven dikenini.
k. 15a/2, 34a/7, 34b/12, 40b/8,
43b/12, 52a/2

kesr *Ar.* Kökünden kesmek,
parçalamak, kırmak.
k. (k. it-) 16b/1

keşret *Ar.* Çok sayıda, fazlasıyla.
k. 12b/5

kestane *Yun.* Kestane
k. 60a/7

keşür *Far.* Havuç
k. (k. şorbası) 42a/10

ketān *bkz.* kettān
k. 46b/11, 57a/7

keten *Ar.* Keten
k. 37b/9

kettān *Ar.* Keten sözcüğünün eski
metinlerde kullanılan asıl şekli. Keten
bitkisi.
k. 17a/9, 40b/3, 40b/5
k. (toħm-ı k.) 41b/13

kez *T.* Defa, kere
k. 14b/6, 1b/12, 22a/1, 24b/8,
26b/10, 30b/13, 37a/12, 37a/13

ķibrīsi Kıbrıs'a ait olan.
ķ. (zāc-i ķ.) 40a/13

ķiç *T.* Vücutun gerisi, popo, kalça.
ķ.+ ın 5b/8

ķıĝ *T.* Koyun, keçi ve deve dışkısı, kurumuş pislik, gübre.
ķ. 46b/4

ķıĝır - *T.* Çaĝırmak, yüksek sesle seslenmek.
ķ.- dı 2a/3, 2b/13, 4a/7

ķıĥ *bkz.* ķıĝ
ķ.+ ıy1 26b/10

ķıl - *T.* Kılmak, etmek, eylemek.
ķ.- a 32b/13
ķ.- a (ķavī ķıl-) 11b/3
ķ.- a (hāzır ķıl-) 51a/8
ķ.- alar (‘amel ķıl-) 4a/12
ķ.- alar (tılā ķıl-) 49b/12
ķ.- alar (şafī ķıl-) 16b/8
ķ.- dı (emr ķıl-) 3b/8
ķ.- ĝa 10a/2
ķ.- maķlıĝa (ķavī ķıl-) 13b/2
ķ.- maya (şübhe ķıl-) 16b/13
ķ.- maya (kār ķıl-) 54a/12
ķ.- sañ (taşnīf ķıl-) 4a/11
ķ.- ur (fuzūllık ķıl-) 3b/9
ķ.- ur (ķavī ķıl-) 9a/7, 13b/7,
62b/1
ķ.- ur (muħkem ķıl-) 8a/4, 13b/5
ķ.- ur (ziyāde ķıl-) 8a/5

ķıl *T.* İnsan ve hayvan vücudunda biten sert ve kalın tüy.
ķ. 22a/3, 29b/7, 29b/10, 29b/11,
29b/13, 62b/10
ķ.+ in 23a/5

ķıl ķurđı *T.* Soĝuktan davarların ciĝerlerinde, nefes borularında olan ince uzun bir kurt.
ķ. 33b/4

ķınā *Ar.* Kına
ķ. 17b/10, 18a/9, 24a/13, 29a/2,
32a/11, 34a/7, 55b/4, 60a/1
ķ.+ ya 20a/1

ķır - *T.* Şiddetini azaltmak, yumuşatmak.
ķ.- a 10a/7
ķ.- ar 26b/4

ķıramasi *T.* *ķıramise* İki yüz elli kuruşluk Osmanlı altını.
ķ. 21b/11

ķırāt *Ar.* Mücevher tartmakta kullanılan 0,20 gr aĝırlığında bir ölçü.
ķ. 21b/10, 21b/11, 21b/12,
21b/13

ķırfe *Ar.* Tarçın aĝacına benzer bir aĝacın kabuĝu.
ķ. 8b/6

ķırķ *T.* Kırk
ķ. 9b/9, 12a/9, 16b/5, 16b/7,
27a/7, 29b/3, 29b/13, 30a/5, 31b/9,
32b/7, 52b/11, 52b/12, 52b/13

ķışa *T.* Kısa, boyu uzun olmayan.
ķ. (ķ. ol-) 5a/13

ķısm *Ar.* Ayrı ayrı, bölüm bölüm.
ķ. (ķ. it-) 4b/6

ķışrak *T.* Dişi at.
ķ. 5a/11

ķış *T.* Kış mevsimi.
ķ.+ in 62a/5, 62a/8, 6b/5

ķıvām *Ar.* Bir sıvının koyuluk derecesi.
ķ.+ a 15a/9, 15b/3, 24a/3, 24b/9,
30a/7, 35b/6, 37b/12, 51a/9

ķıy - *T.* Kesmek.
ķ.- a 21a/2, 21a/5

ķıyām *Ar.* Ayaĝa kalkma.
ķ.+ a 12a/11, 12b/2, 12b/7,
13a/12

ķız *T.* Kız, dişi.
ķ. 20b/4, 46b/12
ķ.+ ı (ķ.+ ı ol-) 12b/10

kızlık *bkz.* kızılılık
k. 4a/3

kızarmak - *T.* Kızarmak
k.- a 31b/4

kızıl *T.* Parlak kırmızı renk.
k. (k. boya) 28a/13, 29a/6, 42a/3, 45a/4
k. (k. gül) 14a/11, 15a/3, 17b/10, 17b/13, 18a/13, 30b/7, 62b/6
k. (k. üzüm) 49a/11, 57a/12

kızıl *T.* *kızıl ağaç* Nemli yerlerde yetişen, yeşilimsi veya kırmızımsı çiçekli, suya dayanıklı ağaç veya ağaççık.
k. 29b/3, 30b/5

kızıl boya *T.* Kök boyası.
k. 28a/13, 29a/6, 42a/3, 45a/4

kızılçuk *T.* Kızılçukgillerden, boyu 5 metreyi bulan, sarı veya beyaz çiçekli, odunu sert, iri gövdeli ağaç ve bu ağacın meyvesi.
k. (k. boğu) 47b/3

kızılılık *T.* Kızıl olma durumu, kızıl renk.
k. (k. ol-) 21a/9

kızıl üzüm *T.* Kurutulmuş beyaz üzüm.
k. 49a/11, 57a/12

kızoğlan *T.* Bakire
k. 18b/1

ki *Far.* ki (bağlaç)
k. 3b/8, 7a/5, 8b/8, 8b/11, 9b/4, 17a/6, 20a/6, 33b/4, 35a/2, 36b/9, 42a/13, 44a/7, 49a/2, 49a/6, 54b/2, 55a/8, 57a/3, 57b/10, 57b/11, 58a/2, 58a/5, 58a/6, 58a/10, 58b/6, 58b/7, 58b/12, 59a/3, 59a/6, 59a/8, 59a/9, 59a/11, 59a/12, 59b/3, 59b/7, 59b/8, 59b/12, 59b/13, 60a/5, 60a/6, 60b/1, 60b/6, 60b/12, 60b/13, 61a/3, 61a/4,

61a/8, 61a/9, 61a/11, 61b/2, 61b/5, 61b/9, 61b/11, 62a/1, 62a/2, 62a/4, 62a/8

kibrit *T.* Kenevir çöpü. Kibritotu.
Ar. Kükürt
k. 27a/12, 32a/8, 32b/13, 43b/8

kiçi - *T.* *gicin*-Kaşınmak
k.- se 44a/12
k.- sin 44b/2

kifâyet *Ar.* Kafi olma.
k. (k. it-) 53b/9, 54a/10

kil-i ermeni *Far.* Eskiden eczacılıkta kullanılan, yumuşak ve yağlı bir çamur. Kil ermeni, bir tür kil.
k. 41b/5, 50a/11

kim 1. (Bağlaç) ki
k. 1b/2, 1b/4, 2a/11, 2b/3, 2b/4, 2b/11, 2b/13, 3a/5, 3a/7, 3a/9, 3a/11, 3b/13, 4a/7, 5a/6, 5a/7, 6a/5, 8b/2, 8b/9, 8b/12, 10b/2, 10b/4, 10b/8, 10b/12, 11a/5, 11b/3, 11b/10, 11b/13, 12a/3, 12a/7, 12a/10, 12a/13, 12b/1, 12b/5, 12b/6, 12b/8, 12b/12, 13a/2, 13a/4, 13a/7, 13a/8, 13a/12, 13b/3, 13b/12, 13b/13, 14a/6, 14a/12, 16b/5, 16b/7, 17b/3, 17b/5, 20a/7, 23b/8, 23b/11, 26a/7, 29a/4, 31a/10, 31b/4, 35a/9, 35b/5, 35b/6, 36a/6, 36b/1, 36b/10, 37a/9, 37b/6, 38a/2, 38b/5, 38b/8, 39a/5, 39a/6, 39a/10, 39b/4, 39b/12, 40b/7, , 49a/8, 49a/10, 49b/4, 49b/11, 49b/13, 50b/1, 50b/3, 50b/7, 50b/12, 56a/7, 56b/1, 58a/2

2. Belgisiz zamir.
k. 19a/10, 19b/8, 26b/5, 27a/8, 29b/10, 29b/11, 45b/2, 48a/11, 48b/1, 48b/3, 50b/13

kimse *T.* Kimse, herhangi bir kişi.
k.+ nüñ 48a/7

kimesne *T.* Kimse.
k. 50b/13

kir *T.* Kir
k.+ ü 29b/9

kirbit *bkz.* kibrit
k. 41a/8

kirec *Far.* Kireç, kalsiyum oksitten ibaret taşimsı beyaz madde.
k. (k.- merhem) 37a/8
k. 37a/12
k.+ e 37b/1
k.+ i 22b/4, 37a/12, 37b/1

Kirmānī Kale, hisar anlamında kullanılan “Kirman” kelimesi dilimizde yer adları bırakmıştır. Kirman’a ait olan.
K. (çoğan-ı K.) 27b/11
K. (jīve-i K.) 61a/5
K. (zīre-i K.) 7b/7

kirpük *T.* Kirpik.
k. 29b/6
k.+ i 6b/1, 6b/11, 6b/12

kişi *T.* Kişi, insan.
k. 2a/2, 43b/6, 47a/6, 47a/9, 47b/10, 55b/10, 61b/11
k.+ ler 11a/11, 49a/8
k.+ leri 11a/5
k.+ nüñ 12a/9, 21b/4, 22a/3, 22a/5, 51a/7, 51a/10
k.+ ye 18b/10, 61b/7

kişne - *T.* Kişnemek, ses çıkarmak. (At)
k.- ye 5a/11

kişnic *Far.* Kişniş. Maydanozgillerden, tüysüz, parlak, bir yıllık otsu bitki.
k. 17b/9, 60b/6

kitāb *Ar.* Kitap
k. 1b/2, 4a/11
k.+ a 4b/2
k.+ ı 4b/1
k.+ ile 4a/12

kiz *T.* Kez, defa, sefer.
k. 10a/8

ko - *T.* Koymak, bir yere bırakmak.
k. 9b/9
k.- rlar 25a/8
k.- rşalar 61a/1

koç boynuzu *T.* Koç boynuzu
k. 57a/7

koğ - *T.* Kokmak
k.- ar 22b/9

koğiyā *Ar.* Çeşitli bitkilerden yapılan bir tür hap.
k. 15b/3

koğu *T.* Koku
k.+ sı 52b/13
k.+ sın 52a/13, 52b/2
k.+ sın (ağız k.+ sın) 62b/2
k.+ sın (der k.+ sın) 62b/3
k.+ sındadur (ağız k.+ sındadur)
57b/11

kol *T.* İnsanın omuzlarından parmak uçlarına kadar olan organı.
k.+ ından 23a/7

kopar - *T.* Koparmak
k.- alar 22a/3

kor *T.* İyice yanıp ateş haline gelmiş odun veya kömür parçası.
k.+ a 20a/13, 46b/13, 47b/12

koruğ *T.* Olgunlaşmamış ekşi üzüm.
k. (k. aş) 42b/11

kovıya *T.kovu* Çukur.
k. (k. ol-) 32a/5

koy - *T.* Koymak, bir yere bırakmak.
k.- a 19a/11, 19a/13, 24b/3, 25a/6, 25b/12, 28a/9, 30b/13, 32b/7, 33b/9, 34b/8, 34b/9, 35b/2, 35b/8, 36a/4, 37a/6, 37a/12, 37b/4, 39b/2,

39b/9, 39b/10, 45a/10, 45a/12, 46b/5,
47a/3, 47b/11, 51a/6, 52b/11, 57b/7,
57b/8, 57b/9, 58a/13, 58b/3, 58b/5

ķ.- alar 8b/2, 8b/10, 11a/1,
11b/10, 11b/13, 13b/11, 15b/7, 16b/2,
16b/4, 16b/6, 17a/3, 17a/10, 17a/13,
17b/4, 27a/5, 38a/6, 38a/8, 39a/3,
39b/10, 49b/12, 56a/2, 56a/3

ķ.- ğıl 9b/7, 9b/8

ķoyı *bkz.* ķoyu

ķ. (ķ. ol-) 19a/3

ķoyıla - *T.* Koyu hale gelmek,
yoğunlaşmak.

ķ. 39b/12

ķoyın *T.* Koyun

ķ. 26a/1, 26a/2

ķoyu *T.* Koyu, sivilıĝı az olan.

ķ. 62b/13

ķoyun *T.* Koyun

ķ. 22b/1, 30a/4, 60a/6

ķoz *Far.* Ceviz

ķ. 7b/12, 58b/10

ķ. (rūĝan-ı ķ.) 17a/1

ķ. (ķ. ići) 16b/11, 17a/1,

ķ. (ķ. ićin) 17a/7

ķ. (ķ. ķabı) 27b/1, 27b/8

ķ. (ķ. yaĝı) 16a/11, 31a/4

ķ.+ ı (hindūstān ķ.+ ı) 49a/13,
49b/9, 50a/3, 50a/8, 50a/12, 50b/9

ķöhne *T.* Çok olgunlaşmış bir tür
meyve.

ķ. 28a/7

ķök *T.* Kök, bitkilerin topraĝın altında
kalan ve topraktaki besi maddeleri
emmelerine yarayan kısım.

ķ. (ķ. merhem) 36a/6

ķ. (ķ.- māzū) 55b/1

ķ.+ ćesini (arduć ķ.+ sini)

32b/11

ķ.+ ćesini (aĝlāř-armud ķ.+ sini)

31a/1

ķ.+ i (ķara aĝać ķ.+ i) 30a/9

ķ.+ i (kebere ķ.+ i) 44a/4

ķ.+ ini (ol aĝacuñ ķ.+ ini) 23b/9

ķ.+ ini (tūt-ı ćinī ķ.+ ini) 57b/8

ķ.+ ini (ķara aĝać ķ.+ ini) 26a/6

ķ.+ inüñ (ķavun ķ.+ inüñ ķabuĝı)

48b/8

ķ.+ inüñ (ķara aĝać ķ.+ inüñ
ķabuĝını) 30b/2

ķ.+ inüñ (kebere ķ.+ inüñ
ķabuĝını) 27a/1

ķ.+ inüñ (rāzıyān ķ.+ inüñ
ķabuĝı) 48b/10

ķ.+ inüñ (turaĝ otı ķ.+ inüñ ķabı)

48b/9

ķ.+ inüñ (turb ķ.+ inüñ ķabı)

48b/9

ķöknār *Yun.* ćamgiller familyasından,
rećineli, kozalaklı, orman ve süs aĝacı.
Kökнар aĝacı.

ķ. 16b/10, 8b/4

ķömür *T.* Kömür

ķ. (denegi ķ. eyle-) 52a/9

ķ. (denek ķ.+ i) 52a/3

ķöpük *T.* Köpük

ķ.+ i (deñiz ķ.+ i) 28b/7

ķ.+ i (müryum ķ.+ i) 51a/3

ķ.+ in (deñiz ķ.+ in) 29b/12

ķöpür - *T.* Köpürmek, köpük ćıkararak
kabarmak.

ķ.- e 29b/8

ķörlük *Far.* Körlük, görme duyusundan
mahrum olan.

ķ.+ i (şeb ķ.+ i) 20b/7

ķühī *Far.* Daĝa ait.

ķ. (kemün-ı ķ.) 21a/11

ķul *T.* Kul, Allah tarafından yaratılmış
insan.

ķ. 3b/9

ķ.+ ı 3a/6

kula *T.* Al ile kır arasında bir at rengi.

ķ. (ķ. at) 6b/10

ķulak(ġ) *T.* Kulak.

ķ. 22a/7, 22a/11, 58b/12

ķ.+ a 22a/10

ķ.+ ına 22a/12, 22a/13, 22b/2, 58b/13

ķulhūvā'l-lāhu eħad ilā-āhirihi *Ar.* İhlas suresi ve devamındaki sureler.

ķ. 33b/10

ķulķaz *Ar.* Kulkas bitkisi. Genelde tropikal bölgelerde yetişen yumru ve soġansı kökleri olan bitki.

ķ. (ķ. yapraġı) 46a/5, 46a/7

ķullandır- *T.* Kullandırmak, kullanmasını sağlamak.

ķ.- sın 45a/6

ķulunc *Ar.* Vücutta, özellikle omuz başlarında duyulan şiddetli ağrı.

ķ. 38b/9, 53a/13, 53b/12

ķ.+ dadur 60b/1

ķ.+ uñ 23a/1

ķunduz *T.* Kunduz. Kemirgen ve memeli hayvan.

ķ. 28b/7

ķur - *T.* Kurmak, inşa etmek.

ķ.- dılar 4a/1

ķurd *T.* 1.Uzun ve omurgasız yabani hayvan.

ķ. 31a/13, 48b/4

ķ. (ķ. ödin) 46b/7, 47a/11

2. Bazı çok küçük böceklere ve böcek larvalarına verilen isim. Parazit.

ķ.+ ı (ķıl ķ.+ ı) 33b/4

ķ.+ ını (baġır ķ.+ ını) 26b/4

ķ.+ ıdur (tatar ķ.+ ıdur) 60b/4

ķurfe *Far.* Karanfil

ķ. 62b/8

ķurı *T.* Kuru

ķ. (ķ. ķaysı) 15a/13

ķ. (ķ. ġül) 51b/5

ķurı - *T.* Kurumak

ķ.- ya 56a/2

ķurit - *T.* Kurutmak, kurumasını sağlamak.

ķ.- a 37b/1, 52b/8, 57b/9

ķ.- alar 21b/6

ķ.- sa 27a/8

ķurş *Ar.* Kürecikler halinde yapılmış hap, ilaç.

ķ. (ķ.- ı ayāric) 20a/3

ķ. 24b/9

ķurt *T.* .Uzun ve omurgasız yabani hayvan.

ķ.+ ını 26b/4

ķ.+ lu 28b/7

ķurtıl - *T.* Kurtulmak, sıkıntılı bir durumdan selamete çıkmak.

ķ.- a 43b/7, 54a/3

ķ.- ur 53b/12, 53b/13

ķurtum ? Uspur tohumu.

ķ. 57a/9

ķuru *T.* Kuru

ķ. (ķ. bābūnec) 57a/8

ķ. (ķ. benefşe) 56b/4

ķ. (ķ. ġül) 19b/13

ķ. (ķ. üzüm) 57b/11

ķuru - *T.* Kurumak

ķ.- mış 51b/11

ķurut(d) - *T.* Kurutmak, kurumasını sağlamak.

ķ.- a 20a/5, 27b/3, 30a/2, 33b/3, 51b/8

ķ.- alar 8b/3

ķus *T.* Āember
ķ. 32a/4

ķuř - *T.* Kusmak, istifra etmek.
ķ.- a 43b/13
ķ.- maķ 14b/7

ķust *Ar.* Kust otu ve bundan elde edilen ilaĀ.
ķ. 42b/7, 43a/5, 45b/9

ķuř *T.* Kuş
ķ.+ lar 31b/1

ķuřluk *T.* Günüñ sabahla öġle arasındaki saatleri.
ķ.+ a (řultānī ķ.+ a) 14a/2

ķuvvet *Ar.* Kuvvet, güĀ.
ķ. 10b/12, 11b/4
ķ. it- 9b/4
ķ. vir- 8a/1, 9b/12
ķ.+ i 49b/11

ķüyak *T.* Engebeli, Āukur yer.
ķ.+ ları 5a/8

ķuyruk *T.* 1. Kuyruk yaġı.
ķ. 30a/4
ķ.+ a 24a/14

2. *T.* Hayvanların çoġunda gövdenin arka tarafında yer alan uzun ve esnek organ.
ķ.+ ı 5a/12, 6a/8, 6b/1, 6b/3, 6b/11, 6b/12
ķ.+ ın 5a/13, 5b/11
ķ.+ ından 21b/5
ķ.+ inuñ 5a/12

ķuyruk yaġı *T.* KüĀük parĀalara bölünmüş koyun kuyruġunun kızgın ateşte eritilmesiyle elde edilen yaġ.
ķ. 27a/13, 28b/8, 28b/9, 30a/4, 30a/9, 30b/1
ķ. + ın 32b/4, 32b/10
ķ.+ la 32b/6

ķuyumcı büresi Kuyumcu talaşı, altın-gümüş talaşı.
ķ.+ n 24a/6

ķüĀük *T.* KüĀük
ķ. 5a/8

ķüĀücük *T.* Āok küĀük, ufacık.
ķ.+ den 12a/8

ķühlec *Ar.* *ķühle* Sıġırdili denilen ot.
ķ.+ i 41a/13

ķükürt *Far.* Kükürt
ķ. 29a/2, 32b/3

ķül *T.* Kül. Yanan şeylerden arta kalan toz halinde madde.
ķ. (ķ. it-) 60a/7
ķ.+ ini 24a/8

ķüncid *Far.* Susam tanesi.
ķ. 9a/13

ķündü *Far.* *ķündür* Akgünlük aġacı.
ķ. 25a/2

ķündüs *bkz.* ķündüse
ķ. 19b/3

ķündüse *Ar.* Aksırıkotu.
ķ. 27a/12, 32a/7

ķādān *Far.* *ķāden* Ladengillerden, beyaz, kırmızı ve pembe ĀiĀekli aġaĀçık veya Āalı.
l. 19b/2, 52a/1

ķa' den *bkz.* ķādān
l. 52b/5

ķaķvā *Ar.* Yüz felci.
l.+ ydan 58a/12
l.+ yı 14b/11

ķa'1 *Ar.* Kırmızı renkte deġerli bir taş.
l. (l.- i dehne) 20b/2

laṭīf *Ar.* Hoş, nazik, yumuşak.
1. 6a/8, 56b/2

lebān *Ar.* *leben* Süt
1. 24a/4, 32a/4, 33b/5, 34b/12,
40b/8, 45b/7, 46a/3, 46b/3
1. (hışn-ı l.) 52b/3

ledin *T.* Köknar cinsinden ağaç.
1. 51b/9

les *Ar.* Yalama, yeme, sürme.
1. (l. it-) 31b/3

leşker *Far.* Asker
1. 3b/8
1.+ ile (cemî^c-i l.+ ile) 3b/10
1.+ inde 2a/1

levn *Ar.* Yüzün rengi, beniz.
1. (l.- i aç ol-) 39b/12
1. (l.- i mutagayyır ol-) 13a/9,
13a/11

levzî *Ar.* Badem
1. (şerbet-i l.) 15a/6

lezzet *Ar.* Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz.
1.+ in 49a/10

likā *Far.* Eskiden kamyş kalem döneminde, hokka devrildiğinde mürekkebin dökülmesini önlemek ve kalemin gereğinden fazla mürekkep almamasını sağlamak için kullanılan ham ipek.
1.+ sıyyla 23a/8

līmūn *Far.* Limon
1. 52a/13, 52b/1
1.+ la (şarāb-ı l.+ la) 44b/7

līne *Ar.* *līnet* Yumuşaklık
1. 56a/7

lisā'nū's sevr *Ar.* Sığırdili.
1. 14a/9

lisanu'l asāfir *Ar.* *lisanu'l aşāfir* Kuşdili bitkisi.

1. 7a/10

lisan-ı aşfir *bkz.* lisanu'l asāfir
1. 7b/8

ma' cūn *Ar.* Bir grup ilacın ortak adı.

m. (m. - ı bellūt) 8b/13

m. (m.- ı nohūd) 8b/1

m. (m.- ı şoğan) 9b/3

m. (m.- ı terākīb-i melek) 9a/6

m. (m.- melīsi derhāl) 60b/2

m. (m.- u ferahdur) 7b/13

m. 7a/5, 7b/10, 8a/13, 9b/4,
10a/1, 12b/12, 43a/6, 47a/12

m. (m. eyle-) 9b/2, 23b/4,

10a/11, 42b/8

m.+ dur 48a/2

m.+ ı 10a/10

m.+ uñ 7a/13

mağās *Ar.* Yabani nar ağacının kökü.
m. 9a/10

mağız *Ar.* Beyin. İç.

m. (m.- ı bādām) 7b/7

m. (m.- ı finduğ) 7b/8

m. 9a/13

māhizeher *Far.* *māhizehre* Sığır kuyruğu.

m. 7b/2

maḥmūde *Ar.* Mahmudiye otu.

m. 15a/2, 15a/6, 15b/5, 51a/4

m.+ nuñ 43b/10, 44a/1

maḥrūq *Ar.* Yanmış, yanık.

m. (nūre-i m.) 34b/3

maḥ' ad *Ar.* Makat, anüs.

m. 60a/5, 60a/11

m.+ a 24a/14, 27a/2

m.+ an 38a/11

m.+ da 39a/8

m.+ dan 33b/4

m.+ ı 24b/2

maḳḳdī Baldan şarap, bal likörü.
m. 14b/8

maḳḳşūd *Ar.* Yönelmek, kastetmek.
m. (m. ol-) 16b/4

maḳḳsūlī ? İlaç yapımında kullanılan bir madde.
m. (nüre-i m.) 60a/1

mal *Ar.* Mal, mülk.
m.+ inun 3a/10

maḳḳşara *Ar.* Rezene
m. 57a/11

māmīrān *Far.* Basurotu.
m. 21a/6, 21a/7

ma' mū *Ar.* ma' mūn Kekik
m. 43a/6

ma' mūr *Ar.* Gelişip güzelleşmiş,
bayındır hale gelmiş.
m. 1b/10

maḳḳşūrī *T.* mansur Mantar
m.+ de 61a/2

maraz *Ar.* Hastalık, illet.
m. 4a/12
m.+ a 13a/5, 56b/3
m.+ ları 38b/9

mārūl *Yun.* Marul
m. 42b/4

marziyūn *Far.* mazeryūn 1. Sütleğen türü. 2. Mazaryon ağacı.
m. 18a/9

maḳḳtakī *Ar.* Sakız ağacı ve bundan elde edilen reçine.
m. 7a/3, 7b/4, 9a/5, 10a/10,
14b/1, 15a/2, 15a/8, 20b/1, 24a/4, 33a/3,
34b/11, 43a/3, 45b/7, 46a/3, 46b/2,
48a/8, 52b/4, 62b/7

māş *Far.* Börülcenin bir çeşidi.
m. 59b/9

maḳḳbūḥ *Ar.* Pişirilerek yapılan ve ilaç olarak kullanılan macunlar.
m.+ larda 14b/7

maya *Far.* Maya
m.+ sıla 61a/9

ma' yūb *Ar.* Bir eksigi, bir noksanı olan.
m. (temmetu'l-kitāb m.) 62a/12

maḳḳzarrat *Ar.* Zarar, ziyan
m.+ ı 62b/4
m.+ in 53b/6

maḳḳmazā *Ar.* Ağızda çalkalamak üzere verilen sıvı ilaç, gargara.
m. (m. eyle-) 14a/13

māzū *Far.* Mazı ağacı.
m. 19b/9, 20a/1, 24b/8, 26a/1,
29a/2, 29a/8, 34a/3, 45a/1, 46a/2, 60a/8
m.+ yı 25a/10, 55b/1

mecmū' *Ar.* Bir araya getirilmiş, toplanmış.
m.+ ı 13b/6, 13b/10
m.+ ı (mecmū' -ı edviye) 62b/10
m.+ in 10b/5, 10b/11, 49b/9
m.+ inı 11b/9, 14a/5, 50a/12,
8b/7
m.+ inuñ 49a/12

mefāca Ani
m.+ ya (merk-i m.+ ya) 11b/1
mefācān Aniden gelen ölüm.
m. 53a/7

mefāşil *Ar.* Eklemler.
m.+ inde 61b/12
meflūc *Ar.* Felç olmuş, felç inmiş.
m. (m. ol-) 11a/13, 14b/11

mefruḥ *Ar.* Rahatlatıcı, ferahlatıcı.
m. (ma' cūn m.) 7a/5

melāl *Ar.* Usanma, bıktırma, usanç.
m. (def^c -i m. it-) 7b/13

melek otu *Ar.+T.* Maydanozgillerden,
hoş kokulu melek otu.
m. (ma^c cün-ı terākīb-i m.) 9a/6

melceme *Ar. mülceme* Ağızda oluşan
gemleme hastalığı için kullanılan bir
ilaç.
m. 59a/4

melis *T.* Bal arısı.
m. (ma^c cün-ı m.+ i) 60b/2

men^c *Ar.* Yasaklamak, engellemek,
önüne geçmek.
m. (m. it-) 10a/4

menāfi^c *Ar.* Faydalar, yararlar.
m. 14a/7

menevşe *T.* Menekşe
m. 46b/6

menfā^c at *Ar.* Fayda, yarar, çıkar.
m. 10a/2, 36a/4
m.+ i 36a/13, 37a/9, 37b/6,
38a/2, 38a/10, 38b/6, 38b/8, 39b/4,
53b/6

menī *Ar.* Neslin devamını sağlayan
erkeklik tohumu, bel suyu, sperma.
m. 12b/8, 13a/1, 13b/5
m.+ sinden 11a/9

mercān *T.* Fasulyegillerden, sıcak
bölgelerde süs bitkisi olarak da
yetiştirilen süs bitkisi.
m. 21b/1

mercimek(g) *Far.* Mercimek
m. 28a/13
m.+ i 24b/4, 24b/6, 26a/13

merrez *T.merze* Göz hastalığının

iyileştirilmesi için göze sürme gibi
çekilen ot tozu.

m.+ i 20a/12, 20b/1, 21b/1,
21b/10

merhem *Ar.* Deri üzerine sürülerek
kullanılan ilaçların ortak adı, merhem.

m. (m.- i Calinos) 36a/5
m. (m.- i cānzeneb) 38a/1
m. (m.- i cāzib) 40a/10
m. (m.- i cerāreyin) 38b/7
m. (m.- i daḥilūn) 37b/6
m. (m.- i ehenk) 37a/8
m. (m.- i ḥall) 34b/2, 39b/3
m. (m.- i isfidāc) 35b/9
m. (m.- i kāfūr) 39a/4
m. (m.- i kaşşāb) 34b/7
m. (m.- i silikūñ) 36b/11
m. (m.- i Sulṭānī) 40b/6
m. (m.- i Sulṭānīdur) 34b/11
m. (m.- i şirīgūn) 40a/1
m. (m.+ u's-sādine) 38a/9
m. (m.+ u't-taḥıl) 35a/2
m. 19a/1, 34a/12, 34b/1, 34b/4,
35a/1, 36a/6, 38b/7, 40a/3, 40b/1,
40b/11, 44a/9, 48b/7
m. (m. eyle-) 28b/10, 40b/10,
41b/8

m.+ dür 41b/8

m.+ e 36a/6

m.+ le 38a/13

m.+ üñ 37b/6, 38a/1, 38b/8,
39b/4

merk *Far.* Vefat, ölüm.

m. (m.- i mefācaya) 11b/1

merk-i mefacāt *Far.+Ar.* Ani ölüm.
m. 11b/1

mersīn *Yun.* Mersingillerden, Akdeniz
sahillerinde çok bulunan, uzun ömürlü
ağaç.

m. 24a/12, 27a/3, 48b/1, 60a/9
m.+ le 57b/12

meşān *Ar. meşāne* İdrar torbası.

m.+ ı 12b/13

mevzi' *Ar.* Yer, mahal, bir yere ait ve mahsus olan.
m.+ inde 12b/5

Mısır Özel isim. Mısır ülkesi.
M. 1b/9

mıṣrī Mısır
m. 38b/5

mī' a *Ar.* Günlük ağacı, sığala ağacı.
m.+ yile 51b/9
m. (m.-i sāile) 52a/6

mī' a-i sāile *Ar.* Günlük ağacı, sığala ağacı.
m. 52a/6

mi' de *Ar.* Mide, iç organ.
m.+ ye 7b/13
m.+ yi 15/10

maḳda *T. maḳt, maḳta* Bir tür ilaç.
m.- e 11b/3

mikḳdār *Ar.* Miktar, bir şeyin ölçüsü.
m. 50b/2
m.+ ca 27a/13, 8b/12
m.+ ı 58b/1, 60b/9
m.+ ınca 8a/12, 8b/4, 8b/10,
11b/12, 13b/11, 14a/2, 16b/3, 29a/3

min zalik *Ar.* (min+zalik) o + -dan, -den
“ondan”
m. 13a/8

misk *Ar.* Misk otu.
m. 11a/1, 42b/6
m. (ma' cūn misk) 12b/12

miṣkāl *Ar.* Altın, gümüş, inci gibi kıymetli eşyaları ölçmek için kullanılan yaklaşık 1,3 veya 1,5 dirhem karşılığında ağırlık birimi.
m. 9a/8, 9a/9, 9a/10, 9a/11,
9a/12, 9a/13, 9b/3, 15b/6, 43a/7, 52b/6,

57b/4, 61a/4

mizāc *Ar.* İnsan vücudunu meydana getiren bütün unsurların tam bir uyum içinde görev yapması sebebiyle ortaya çıkan sağlıklı durum, sıhhat.
m. 56b/2

mucrā Akan

m. (m.- yı demi) 13a/1
m. (m.- yı menī) 12b/13

muḡlāb *Ar.* Bir tür şurup. İlacın kısık ateşte kaynatılmış hali.
m. (ḥabb-ı m.) 15a/10

Muḥammed Hz. Muhammed (sav.)
M. (Şulṭān M.) 7a/13

Muḥammed Çelebi Özel isim.
M. (amel-i M.) 28b/1

Muḥammedin Zekeriyā Muhammed b. Zekeriyā El-Rāzi adıyla tanınan Türk hekim.
m. 61b/7

muḥarrā *Ar.* Devaları lif lif yapışık olana kadar kaynatma.
m. (m. ol-) 11b/10, 13b/12,
26a/11, 26a/13

muharrem ayı *Ar.* Hicri senenin veya kameri yılın birinci ayı, aşure ayı.
m. 54b/9

muḥkem *Ar.* Sağlam, kuvvetli.
m. 16b/5, 17a/9
m. (m. kıl-) 8a/3, 13b/5
m. (m. ol-) 49a/7

muḳavvī *Ar.* Güç, kuvvet veren.
m. 14b/8

muḳl *Ar.* Mekke pelesengi ağacı. Tıpta ilaç olarak kullanılan ve muḳl ağacından elde edilen bu zamkın birkaç çeşidi vardır. Rengi kırmızımsı olana “muḳl-ı azrak” denir.

m. (m.- ı azrak) 57b/6

mūm *Far.* Mum

m. 19a/1, 20b/9, 36b/7, 37a/5, 37b/2, 38a/4, 38b/13, 39a/12, 39b/1, 40a/8, 40a/12

m. (aḳ m.) 35b/13, 36b/4, 37a/1, 38b/2, 40a/1

m. (beẓr-i m.) 37b/3

m. (ḥam m.) 28b/13

m.+ a 22a/9

m.+ ı 22b/4, 36a/2

m.+ ıla 16b/5, 45b/8

muşaffā *Ar.* Arıtılmış, saf duruma getirilmiş.

m. (m. ol-) 10b/4

m. (‘asel-i m.) 14a/4

mut *T.* Üzüm pekmezi, çocuk pudrası yerine kullanılan kurutulmuş döğülmüş mersin yaprağı tozu.

m. 33a/9

mutağayyir *Ar.* Başka bir şekle giren, başkalaşan, değişen.

m. (levn-i m. ol-) 13a/9, 13a/11

mutavassıṭ *Ar.* Orta yolu bulmak.

m. (ḥuḳne-i m.+ a) 56a/13

m. (ḥuḳne-i m.+ adan) 57a/4

mübārek *Ar.* Hayırlı, uğurlu, kutlu, mukaddes.

m. (m. ol-) 55a/4

mübtedi *Ar.* Bir işe, okula yeni başlayan, acemi.

m.+ ler 4b/5

mübtelā *Ar.* Bir derde, bir hastalığa tutulmuş.

m. (m. ol-) 11a/12, 13a/5

mücerreb *bkz.* mücerreb

m.+ dür 7b/13, 8b/13, 9b/3, 15b/7, 17b/8, 17b/10, 18a/1, 18a/3,

18a/4, 18b/6, 19a/2, 19a/9, 20b/5, 20b/11, 20b/13, 21a/10, 22a/7, 22a/10, 22a/12, 22b/2, 23a/5, 23a/10, 26a/6, 26a/13, 57b/6

mücerreb *Ar.* Denenmiş, tecrübe edilmiş.

m.+ dür 23a/2, 23a/7, 23a/8, 23b/2, 23b/3, 23b/11, 24a/2, 24b/6, 24b/7, 25b/13, 26b/2, 26b/7, 27b/5, 27b/7, 27b/10, 28a/5, 29b/1, 29b/4, 29b/9, 30a/3, 30a/6, 30a/12, 30b/2, 30b/7, 30b/10, 30b/12, 31a/8, 32a/2, 32a/6, 32a/12, 32b/2, 32b/5, 32b/8, 32b/12, 33b/4, 33b/12, 34a/8, 34b/1, 35a/2, 37a/7, 40b/6, 41a/1, 41a/9, 41b/4, 41b/9, 42a/4, 42b/4, 44a/11, 44b/12, 45a/2, 45b/5, 46a/1, 46a/13, 47a/1, 47a/4, 47b/6, 47b/9, 47b/12, 48a/13, 48b/3, 49a/1, 55b/12, 57a/2, 61a/11

müdebbir *Ar.* İş ve davranışlarının sonucunu inceden inceye düşünerek hareket eden, tedbirlili ihtiyatlı kimse.

m. 2a/7

müfid *Ar.* Fayda veren, yararlı.

m.+ dür 9b/3, 14a/7

mühmel *Ar.* Kendi haline bırakılmış, önemsenmemiş, ihmal edilmiş.

m. 55a/5

mürdeseng *Far.* Doğal kurşun oksit.

m. 31b/12, 34b/3, 35a/13, 35b/5, 36a/8, 37b/10, 39a/1, 39b/7, 39b/9, 41a/11, 41b/9, 50a/11, 59b/13

mürekkeb *Ar.* Mürekkep

m. 23a/8

mürr *Ar.* Bir çeşit Yemen zımkı.

m. (m.- i şāfi) 31a/4, 46a/3

m. (m.- zengüş) 51b/13

m. 16a/7, 19b/10, 43a/4, 42b/7, 45b/9

müryum ?

m. (m. köpügi) 51a/3

müşk *Far.* Misk
m. 7a/11, 9a/13, 10b/9, 47a/12, 52a/10
m.(m. ol-) 53a/1

müte^c azzir *Ar.* Yapılması güç olan, zor.
m. (m. ol-) 12a/12

müyessir *Ar.* Bir şeyin olmasını, elde edilmesini kolaylaştıran
m. (m. ol-) 2b/10

nāfi^c *Ar.* Faydalı, faydası olan, menfaatli.
n. (n. ol-) 39b/2, 61a/12
n.+ dür 7a/5, 7a/12, 7b/11, 8a/13, 9a/6, 10a/12, 11b/7, 14b/13, 15/10, 15a/9, 15b/4, 15b/7, 15b/13, 16a/1, 16a/5, 16a/6, 17b/10, 17b/12, 18a/5, 18a/9, 18a/10, 18a/11, 18a/12, 18b/1, 18b/3, 18b/7, 18b/9, 18b/11, 19a/3, 19a/5, 19a/6, 19a/8, 19b/1, 19b/5, 19b/8, 19b/9, 20a/2, 20a/6, 20a/8, 20b/7, 20b/10, 20b/12, 21a/4, 21b/4, 22a/4, 22a/8, 22b/1, 22b/5, 22b/8, 23b/1, 23b/2, 23b/6, 23b/8, 23b/9, 23b/13, 24a/4, 24a/5, 24a/7, 24a/10, 24b/2, 24b/3, 24b/11, 24b/12, 25a/2, 25a/4, 25a/9, 25a/11, 25a/13, 25b/7, 25b/9, 25b/11, 26a/3, 26a/5, 26a/9, 26a/10, 26a/12, 26b/4, 26b/6, 26b/10, 26b/11, 26b/13, 27a/1, 27a/5, 27a/7, 27a/8, 27a/10, 27b/1, 27b/2, 27b/3, 27b/6, 27b/13, 28a/2, 28a/9, 28b/5, 28b/10, 29a/11, 29b/2, 29b/6, 30a/1, 30a/8, 30a/10, 30b/1, 30b/3, 30b/4, 30b/6, 30b/8, 30b/13, 31a/2, 31a/3, 31b/10, 32b/11, 33a/8, 33b/6, 33b/13, 34a/3, 34a/5, 34b/11, 35b/8, 36b/3, 38a/9, 40a/2, 40b/7, 40b/11, 41a/4, 41a/5, 41a/7, 41a/11, 41a/12, 41b/1, 41b/5, 41b/10, 42a/1, 42a/2, 42a/12, 43a/1, 43a/7, 43a/10, 43a/11, 43a/12, 43b/2, 43b/7, 43b/9, 44a/6, 44a/13, 44b/2, 45a/7, 45a/11, 45b/2, 45b/11, 46a/4, 46a/8, 46b/10, 46b/12, 47a/9,

48a/3, 48a/6, 48a/10, 48b/7, 49a/5, 50a/2, 51a/6, 51a/13, 55b/8, 55b/13, 56a/6, 56a/8, 56b/4, 58a/1, 58b/3, 61a/2, 61a/7

nahif *Ar.* Zayıf, çelimsiz, arık.
n. 4b/3

naḥs *Ar.* Uğursuzluk
n.+ in 54b/2
n.+ indur 55a/1

nāḳış *Ar.* Tam olmayan, eksik, noksan.
n. (n. ol-) 16b/13

namāz-būr *Far.* Bir tür bağırsak paraziti.
n.+ için 7b/10

nār *Far.* Nar
n. (n. kabı) 29a/6, 41a/6
n. (n. kabın) 60a/9
n. (ekşi n.) 25a/6
n. (tatlı n.) 25a/5

nārinc *Far.* *nārenc* Turunç, portakal.
n. 45a/9
n. (n. ol-) 52b/1

nāşır *Ar.* Nasır
n. (n. ol-) 38b/10

nāşūr *Ar.* 1. Nasır 2. Basur, hemoroid.
n.+ a 34a/5, 34a/8, 40b/7
n.+ adur 59a/8

nāzile *bkz.* nāzle
n. (n. ol-) 19b/8
n.+ için 19b/2
n.+ için olan 19a/10

nāzle *Ar.* Nezle
n.+ için 19b/6
n.+ yi 19b/5

nāzūk *Far.* İnce yapılı, kaba olmayan.
n. (n. bize) 45a/10
n. (n. bez) 47a/3

ne *T.* 1. Bağlaç. ne ... ne ...

n. (n. yoğun n. ince ol-) 5b/6

2. Bir şey, herhangi bir şey.
n. 5b/13, 55a/5

3. Ne kadar: Hangi miktarda, hangi ölçüde.
n. 9b/5
n. 9b/11
n. 17a/10
n. 33b/7

4. "Nasıl" anlamına gelen bir soru ifadesi.
n. 16a/12

5. "Hangi" anlamına gelen bir soru ifadesi.
n. 28b/11

nebātāt *Ar.* Bitkiler
n. 16a/13

nebāt şeker *T.* Şeker kamışı şekeri.
n. (n. şeker) 15b/1, 20a/10, 21b/6, 24a/12, 26b/12, 27a/2

nebi *Ar.* Tanrı'nın buyruklarını haber veren kimse, peygamber.
n.+ sün 3b/8

necil *Ar.* Ayrık otu.
n. (şarāb-ı n.) 42b/1
n.+ ile (şarāb-ı n.+ ile) 42a/9

necis *Ar.* Pis, murdar.
n.+ idür 12a/10
n.+ ile (it n.+ile) 58a/3

nedbe *Ar.* İyi olmuş yara izi.
n. 49a/1

nefa *T.* Besin, gıda.
n. 32a/4

nefes *Ar.* Nefes
n.+ ile 58b/3

neft *Far.* Artılmış petrol.
n. 46a/9, 46b/7

nenesne *T.* Ne ise ne
n.+ dūr 13a/8

nerede *T.* Nerede
n. 31a/6, 31b/9

nerelere *T.* Hangi yere
n. 18b/8, 19a/12

nergis *Far.* Nergis. Beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.
n. 41a/4, 49a/10

nesne *T.* Nesne
n. 14a/3, 14b/13
n.+ ile 55b/7

neşāt *Ar.* Sevinç, neşe, sürür.
n. 12b/7
n.+ ile 13a/12

ne'ūzu bi'llāh *Ar.* Tehlikeli bir durum karşısında "Allah'a sığındık, Allah korusun" anlamında kullanılır.
n. 11a/4, 11b/2
n.+ i 13a/7

nev' *Ar.* Tür, çeşit.
n. (n. - i diğer) 17a/7, 17b/8, 17b/11, 17b/13, 18a/1, 18a/3, 18a/4, 18a/6, 18a/9, 18a/10, 18a/11, 18a/13, 18b/2, 18b/3, 18b/6, 18b/7, 18b/9, 18b/11, 19a/2, 19a/4, 19a/5, 19a/6, 19a/8, 19b/2, 19b/5, 19b/8, 20a/2, 20a/11, 20b/3, 20b/5, 20b/7, 20b/11, 20b/13, 21a/1, 21a/4, 21a/10, 21a/13, 21b/4, 21b/8, 21b/9, 22a/2, 22a/5, 22a/8, 22a/11, 22a/13, 22b/1, 22b/5, 22b/8, 23a/4, 23a/5, 23a/13, 23b/3, 23b/4, 23b/6, 23b/7, 23b/11, 23b/13, 24a/2, 24a/4, 24a/5, 24a/7, 24a/11, 24b/3, 24b/6, 24b/8, 24b/11, 24b/13, 25a/2, 25a/5, 25a/9, 25a/12, 25b/1, 25b/5, 25b/8, 25b/9, 25b/11, 25b/13,

26a/3, 26a/7, 26a/9, 26a/11, 26a/12,
26b/3, 26b/4, 26b/8, 26b/9, 26b/10,
26b/12, 26b/13, 27a/2, 27a/6, 27a/7,
27a/8, 27a/10, 27b/1, 27b/2, 27b/3,
27b/5, 27b/6, 27b/8, 27b/11, 28a/1,
28a/2, 28a/5, 28a/9, 28b/1, 28b/5,
28b/10, 29a/4, 29b/1, 29b/2, 29b/4,
29b/10, 29b/11, 29b/13, 30a/1, 30a/9,
30a/11, 30a/12, 30b/1, 30b/2, 30b/3,
30b/5, 30b/7, 30b/10, 30b/12, 31a/1,
31a/2, 31a/4, 31a/6, 31a/8, 32a/2, 32a/6,
32a/13, 32b/2, 32b/5, 32b/8, 32b/11,
32b/13, 33a/8, 33b/4, 33b/10, 33b/12,
33b/13, 34a/3, 34a/6, 34a/9, 34b/7,
34b/11, 35a/2, 35b/8, 36a/5, 36a/13,
36b/3, 36b/11, 37a/8, 37b/5, 38a/1,
38a/9, 38b/7, 39a/4, 39b/3, 39b/13,
40a/3, 40a/9, 40b/3, 40b/6, 41a/2, 41a/4,
41a/5, 41a/7, 41a/9, 41a/11, 41a/12,
41b/1, 41b/4, 41b/6, 41b/9, 41b/11,
42a/4, 42a/12, 42b/12, 43a/1, 43a/10,
43a/11, 43a/12, 43b/7, 44b/13, 45a/8,
45a/11, 45a/13, 45b/3, 46a/1, 46a/5,
46a/13, 46b/1, 46b/6, 46b/8, 46b/10,
46b/12, 47a/1, 47a/5, 47a/10, 47b/2,
49b/5, 50a/2, 50a/6, 50a/10, 50b/3,
51a/3, 51a/6, 51a/10

n. 12a/7

n.+ üñ 12b/10, 12b/12

nevbet *Ar.* Devir, fırsat, topluluk.
n. 21b/13

nevç diğer *Ar.* Diğer çeşit
n. 17a/7, 17b/8, 17b/11, 17b/13,
18a/1, 18a/3, 18a/4, 18a/6, 18a/9,
18a/10, 18a/11, 18a/13, 18b/2, 18b/3,
18b/6, 18b/7, 18b/9, 18b/11, 19a/2,
19a/4, 19a/5, 19a/6, 19a/8, 19b/2, 19b/5,
19b/8, 20a/2, 20a/11, 20b/3, 20b/5,
20b/7, 20b/11, 20b/13, 21a/1, 21a/4,
21a/10, 21a/13, 21b/4, 21b/8, 21b/9,
22a/2, 22a/5, 22a/8, 22a/11, 22a/13,
22b/1, 22b/5, 22b/8, 23a/4, 23a/5,
23a/13, 23b/3, 23b/4, 23b/6, 23b/7,
23b/11, 23b/13, 24a/2, 24a/4, 24a/5,
24a/7, 24a/11, 24b/3, 24b/6, 24b/8,
24b/11, 24b/13, 25a/2, 25a/5, 25a/9,

25a/12, 25b/1, 25b/5, 25b/8, 25b/9,
25b/11, 25b/13, 26a/3, 26a/7, 26a/9,
26a/11, 26a/12, 26b/3, 26b/4, 26b/8,
26b/9, 26b/10, 26b/12, 26b/13, 27a/2,
27a/6, 27a/7, 27a/8, 27a/10, 27b/1,
27b/2, 27b/3, 27b/5, 27b/6, 27b/8,
27b/11, 28a/1, 28a/2, 28a/5, 28a/9,
28b/1, 28b/5, 28b/10, 29a/4, 29b/1,
29b/2, 29b/4, 29b/10, 29b/11, 29b/13,
30a/1, 30a/9, 30a/11, 30a/12, 30b/1,
30b/2, 30b/3, 30b/5, 30b/7, 30b/10,
30b/12, 31a/1, 31a/2, 31a/4, 31a/6,
31a/8, 32a/2, 32a/6, 32a/13, 32b/2,
32b/5, 32b/8, 32b/11, 32b/13, 33a/8,
33b/4, 33b/10, 33b/12, 33b/13, 34a/3,
34a/6, 34a/9, 34b/7, 34b/11, 35a/2,
35b/8, 36a/5, 36a/13, 36b/3, 36b/11,
37a/8, 37b/5, 38a/1, 38a/9, 38b/7, 39a/4,
39b/3, 39b/13, 40a/3, 40a/9, 40b/3,
40b/6, 41a/2, 41a/4, 41a/5, 41a/7, 41a/9,
41a/11, 41a/12, 41b/1, 41b/4, 41b/6,
41b/9, 41b/11, 42a/4, 42a/12, 42b/12,
43a/1, 43a/10, 43a/11, 43a/12, 43b/7,
44b/13, 45a/8, 45a/11, 45a/13, 45b/3,
46a/1, 46a/5, 46a/13, 46b/1, 46b/6,
46b/8, 46b/10, 46b/12, 47a/1, 47a/5,
47a/10, 47b/2, 49b/5, 50a/2, 50a/6,
50a/10, 50b/3, 51a/3, 51a/6, 51a/10

nezle *Ar.* Nezle

n. 53b/13

n.+ sin 8a/4

nıkrıs *Ar.* Eklemlerde ortaya çıkan,
ağrılı şişliklerle seyreden bir
metabolizma hastalığı. Gut hastalığı.

n. 53b/4

n.+ i 44a/7

n.+ için olan 44a/6

nışif *Ar.* Yarı, Yarım, nim.

n. 11b/11

nig *Ar.* Sancılı ağrı.

n. 25b/10, 25b/13, 26a/3

n. (n. ol-) 25b/10

n. + i 24a/6, 24b/7, 24b/13,
38a/12, 61a/1

nīlūfer *Far.* Nilüfer çiçeği.
n. 15a/11

nīm *Far.* Yarım
n. 9a/13

nīm-kuft *Far.* Az dövülmüş, yarı dövülmüş.
n. 57a/10

nīmşīd *Far.* *nīmbirşit* Yarı pişmiş, rafadan.
n. 55b/9, 55b/10

nirde *T.* nerede
n. 30b/11

nirede *T.* nerede
n. 31a/10

nişā *bkz.* nişasta
n. 15b/12, 18a/4

nişasta *Far.* Nişasta
n. 25b/2

nişātır *Far.* Amonyak tuzu, amonyum klorür.
n. 28a/6, 55b/3, 59a/7
n.+ 1 25a/1

nivik *T.* Ekşi katılarak yaprağından yemek yapılan bir çeşit yabancı bitki, domuz lahanası.
n. 32b/6

nohūd *Far.* Nohut
n. 8b/1, 8b/4, 16a/8, 17b/9, 18a/12, 20b/3, 42a/10, 47a/8
n. (ma^c cūn-ı n.) 8b/1

nola *T.* ne+ola
n. 4a/10

nūr *Ar.* Gözle görülen aydınlık, maddi şeyleri görmeye yarayan ışık.
n.+ in (göz n.+ in) 9b/12

nūre *Ar.* Sönmemiş kireç.
n. (n.- i maḥrūḳ) 34b/3
n. (n.- i maḳbūli) 60a/1

nūş-dārū *Far.* Panzehir, tiryak. 2. Şeker pekmezi
n. (nūşḥa-ı n.) 62a/13
n.+ y1 27a/7

nūcūm *Ar.* Yıldızlarla ilgili, astroloji.
n.+ da (ilm-n.+ da) 2a/7

nūşḥa *Ar.* Yazılı bir şeyin benzer, eşi, tıpkısı.
n. (n.- ı nūş-dārū) 62a/13

o *T.* İşaret zamiri.
o.+ na 43b/4

obalanmaḳ *T.* Toplanmak.
o. 13a/9

ocaḳ *T.* Isınma, pişirme vb. işlerde kullanılmak üzere ateş yakılan yer.
o. 34b/13
o.+ a 49b/3

od 1. *T.* Ateş.
o. 9b/7, 17a/4, 35a/6, 35b/9, 36a/11, 38a/6, 39a/5, 39a/10, 39b/4, 59b/12
o.+ a 10a/7, 28b/13, 35b/3
o.+ da 62b/13
o.+ dan 9b/9, 38a/8

2. *Ot, ilaç.*
o.+ in (eyün o.+ in) 30b/9
o.+ ı (teke o.+ ı) 50b/4

oda *T.* Oda, evin bölümlerinden her biri.
o.+ ya 32a/5
oḡlaḳ *T.* Oḡlak, keçi yavrusu.
o. 61a/9

oḡlan *T.* Oḡlan, erkek çocuk.
o. 44b/3, 47a/5, 47b/7, 47b/9,

55a/3
o. (o. yeri) 45b/6, 46a/2, 46a/5,
46b/9
o. (kız-o. südi) 18b/1
o.+ çün 46b/1, 46b/6, 46b/8,
46b/10
o.+ ı 47a/10, 47b/2, 48a/13
o.+ içün 47a/2

oğlancuk *T.* Çocuk, küçük oğlan.
o.+ lar 10a/3, 28b/6, 29a/5,
61a/3, 61a/8
o.+ larda 39a/6

oğlan yeri *T.* Rahim, döl yatağı.
o. 45b/6, 46a/2, 46a/5, 46b/9

oğu *T.* ağu Zehir.
o. (oğu-қundūzı) 28b/2, 29a/8

oğu қunduzı *T.* Kunduz zehri.
o. 28b/2, 29a/8

oğul *T.* Cinsiyeti erkek olan evlat.
o. 46b/12
o.+ ı 2a/13, 12b/10
o.+ içün 4a/8
o.+ idur 1b/5

oқы - *T.* Okumak
o.- ya 33b/9

ol İşaret sıfatı.
o. 8b/8, 10b/5, 10b/8, 10b/12,
10b/13, 12a/9, 14b/5, 14b/6, 17a/3,
17a/5, 17a/6, 17a/13, 17b/1, 17b/2,
21b/7, 22a/2, 22a/3, 23a/1, 23b/9,
31b/7, 35a/10, 35b/4, 36b/8, 39b/9,
39b/11, 3a/7, 41a/3, 43b/6, 47b/5,
49b/11, 49b/13, 4a/12, 50a/4, 52b/2,
58b/1, 58b/2, 58b/10, 59a/13, 59b/10,
60a/2, 60a/10, 60a/12, 60b/10, 61b/1,
62a/4, 62a/10,

İşaret zamiri
o.+ dur 2b/7, 5a/7, 11a/5, 12a/7,
12b/1, 12b/6, 37a/9, 37b/6, 38a/2,

38b/8, 39a/5, 39b/4, 40b/7, 44a/7,
54b/2, 57b/11, 58a/10, 60b/1, 61a/4,
61a/9

ol - *T.* Gerçekleşmek, meydana gelmek.
o.- a (‘ abir ol-) 51b/9, 51b/13
o.- a (aқçe egiri ol-) 15b/12,
16a/1, 16a/4

o.- a (alınmış ol-) 10b/4, 11b/13
o.- a (arı ol-) 55a/11
o.- a (arınmış ol-) 37a/3
o.- a (āsān ol-) 4b/2
o.- a (az ol-) 11a/7
o.- a (bādām ol-) 16a/4, 17a/1
o.- a (bāl ol-) 9b/6
o.- a (başda ol-) 19a/11
o.- a (bay ol-) 54a/2
o.- a (berāber ol-) 16a/7, 19b/3,
23a/13, 24a/14, 25b/4, 27a/5, 34a/2,
46b/3

o.- a (bī-zaḥmet ol-) 8a/8
o.- a (bile ol-) 20b/1
o.- a (birinc ol-) 24b/10
o.- a (boylu ol-) 5a/12
o.- a (bu ol-) 25a/7
o.- a (büyük ol-) 5b/4, 17a/10,
34a/10

o.- a (cem^c ol-) 46b/5, 47a/4
o.- a (çam ol-) 44a/11
o.- a (çekirdeğini ol-) 49a/12
o.- a (çıkılmaz ol-) 60a/13
o.- a (def^c ol-) 33b/11, 48b/5
o.- a (degirmi ol-) 5b/7
o.- a (direm ol-) 15b/10, 21a/7
o.- a (dirhem ol-) 23b/2
o.- a (dişi ol-) 51a/8
o.- a (durmaz ol-) 62a/2
o.- a (elenmiş ol-) 35a/13
o.- a (emīn ol-) 54b/1, 58b/11,
59a/8

o.- a (eski ol-) 37a/3
o.- a (eskisi ol-) 36a/10
o.- a (eyü ol-) 21b/9, 27a/9
o.- a (fānī ol-) 35b/7
o.- a (gēñ ol-) 5b/4
o.- a (gibi ol-) 16a/8, 46b/4,
50b/8

o.- a (gökçek ol-) 5a/7

o.- a (ħalt ol-) 50b/8
o.- a (ħaml ol-) 47a/1, 47a/4
o.- a (ħamli ol-) 46a/13
o.- a (hereni ol-) 17a/11
o.- a (ħord ol-) 10b/2
o.- a (ħoř ol-) 58b/6, 59b/6,
60a/4, 61a/10, 61b/6, 62a/4, 62a/12
o.- a (ince ol-) 5b/7
o.- a (ķararaķ ol-) 36a/12
o.- a (ķavī ol-) 8b/12, 11b/5,
51a/13, 54a/4
o.- a (ķāyım ol-) 50b/3, 51a/3
o.- a (kebāb ol-) 47b/13
o.- a (ķıřa ol-) 5a/13
o.- a (ķovıya ol-) 32a/5
o.- a (ķoyı ol-) 19a/3
o.- a (kōkini ol-) 57b/8
o.- a (levn-i aķ ol-) 39b/12
o.- a (miķdārınca ol-) 16b/3
o.- a (muharrā ol-) 13b/12
o.- a (muşaffa ol-) 10b/4
o.- a (müşk ol-) 53a/1
o.- a (nāfi^c ol-) 39b/2, 61a/12
o.- a (nārinc ol-) 52b/2
o.- a (nāzile ol-) 19b/8
o.- a (paķ ol-) 30a/8
o.- a (rūřen ol-) 54a/1
o.- a (saħt ol-) 51a/10
o.- a (řaķ ol-) 5b/3
o.- a (sākin ol-) 21a/12, 22a/7,
59a/1, 59a/10, 62a/11
o.- a (şedef ol-) 41b/10
o.- a (řıġır ol-) 5b/2
o.- a (sirke ol-) 52b/1
o.- a (řovuķda ol-) 19a/7
o.- a (řovuķdan olmış ol-)
31a/11
o.- a (şuyı ol-) 9b/6
o.- a (şeker ol-) 16a/4
o.- a (řifā ol-) 12a/13, 14a/3,
25b/5, 28b/12, 29a/4, 29b/1, 36b/10,
37a/7, 37b/13, 39a/4, 39b/13, 58a/4
o.- a (şiş ol-) 26a/7
o.- a (tamām ol-) 16b/7, 51b/10
o.- a (taze ol-) 32a/3
o.- a (tīz ol-) 5a/10
o.- a (tomalıķ ol-) 5a/9
o.- a (uçalu ol-) 5b/5

o.- a (uzun ol-) 5a/9, 5a/11
o.- a (üstinde ol-) 17a/4
o.- a (üzüm ol-) 57b/12
o.- a (vaķıye ol-) 7b/9
o.- a (yaş ol-) 17b/1
o.- a (yılamış ol-) 42b/10
o.- a (yumřaķ ol-) 20a/4, 49b/9
o.- a (yüklü ol-) 47b/1
o.- a (zīrek ol-) 54a/7
o.- alar (mübtelā ol-) 11a/12
o.- an 14b/13
o.- an (aġrısıçün ol-) 22b/3,
23a/11
o.- an (ayaġında ol-) 5a/2
o.- an (başında ol-) 4b/11
o.- an (bevāsiriçün ol-) 26b/6
o.- an (boynında ol-) 4b/13
o.- an (cüzāmiçün ol-) 29a/11
o.- an (gevdesinde ol-) 5a/4
o.- an (içinde ol-) 5a/1
o.- an (istiskāiçün ol-) 26a/5
o.- an (keliçün ol-) 27a/10
o.- an (nāzileiçün ol-) 19a/10
o.- an (nıķrısıçün ol-) 44a/7
o.- an (selesu'l-bevliçün ol-)
42b/5
o.- an (semüzlikiçün ol-) 44a/3
o.- an (sigiliçün ol-) 33b/6
o.- an (uyuziçün ol-) 31b/11
o.- an (yaraķān ol-) 43a/8
o.- an (zikir ol-) 48b/12
o.- ana (issiyel ol-) 17b/9, 51a/2
o.- ana (süst ol-) 51a/2
o.- ar (ammā ol-) 13a/8
o.- dı (ħoř ol-) 61b/8
o.- dı (ķızlıķ ol-) 4a/3
o.- dı (müyessir ol-) 2b/10
o.- dı (periřān ol-) 2b/11
o.- dı (řayrū ol-) 2b/12
o.- dı (řādkām ol-) 4b/2
o.- dıġından (za^c if ol-) 11a/3
o.- diki (fāyide ol-) 4b/4
o.- duġı (mübtelā ol-) 13a/5
o.- duġı (süst ol-) 13a/5
o.- duġındadır (rüz ol-) 61a/4
o.- duġındadır (ġālib ol-)
12b/11
o.- duķca (gerek ol-) 55b/6

o.- ğıl (beñil ve āgāh ol-) 13a/4
 o.- ğıl (hāzır ol-) 16b/9
 o.- ıcaķ (hācet ol-) 16b/9
 o.- ıcaķ (pāk ol-) 47a/13
 o.- ıcaķ (şabāh ol-) 29b/9
 o.- ıcaķ (vāki^c ol-) 4a/12
 o.- inan (zikir ol-) 9b/1, 11b/5,
 16b/12, 17b/6
 o.- ındı (zikir ol-) 17b/5
 o.- inursa (isti^c māl ol-) 62b/5
 o.- ısar (hükminde ol-) 2b/2
 o.- madı (İskendere ol-) 2b/10
 o.- maġa (helāk ol-) 4a/3
 o.- maġiçün (kız ol-) 46b/13
 o.- maķ (‘ārız ol-) 13a/10
 o.- maķ (azlezet ol-) 13a/10
 o.- maķ (süst ol-) 13a/11
 o.- maķdur (levn-i mutaġayyır
 ol-) 13a/9
 o.- maķlıġı (meflūc ol-) 14b/11
 o.- maķlıġındandır (za^c if ol-)
 13a/7
 o.- maķlıķdan (hāşıl ol-) 13b/4
 o.- mamaķdur (ķādir ol-) 13a/13
 o.- masa (oġlanı ol-) 47a/11,
 47b/3
 o.- masa (yüklü ol-) 46a/9
 o.- masun (oġlan ol-) 47b/7
 o.- maya (büyük ol-) 5a/8
 o.- maya (çuķur ol-) 5a/9
 o.- maya (dahı ol-) 5a/8
 o.- maya (eksük ol-) 16b/7
 o.- maya (eyü ol-) 55a/3
 o.- maya (mübārek ol-) 55a/4
 o.- maya (oġlan ol-) 47b/9
 o.- maya (toķ ol-) 5b/10
 o.- maya (uzun ol-) 5b/10
 o.- maya (virmek ol-) 55a/2
 o.- maya (yumrı ol-) 5b/8
 o.- maz (cimā^c itmekligile ol-)
 12a/13
 o.- maz (hāşıl ol-) 8a/6
 o.- maz (iştihā ol-) 12a/11
 o.- maz (ķādir ol-) 11a/9
 o.- maz (kızı ol-) 12b/10
 o.- maz (müte^c azzir ol-) 12a/12
 o.- miş (ķāl ol-) 20b/8
 o.- miş (nāşır ol-) 38b/11

o.- miş (şāfi ol-) 8b/8
 o.- miş (şovuķdan o.- miş ola)
 31a/11
 o.- mişdı (şöyle ol-) 61b/9
 o.- mişdur (taşnif ol-) 1b/3
 o.- mişdur (toġmıya ol-) 44a/2
 o.- sa (aġrı ol-) 38b/13
 o.- sa (aķar ol-) 54a/12
 o.- sa (baş ol-) 28b/11
 o.- sa (et ol-) 36b/2
 o.- sa (hāşıl ol-) 58b/5, 61b/13
 o.- sa (ķān ol-) 20b/3
 o.- sa (kızılılık ol-) 21a/9
 o.- sa (koķar ol-) 22b/10
 o.- sa (niġ ol-) 25b/10
 o.- sa (sanculu ol-) 18b/12
 o.- sa (süst ol-) 51a/7, 51a/11
 o.- sa (şiş ol-) 35a/6, 35a/8
 o.- sa (şuķāķ ol-) 39a/8
 o.- sa (vāki^c ol-) 62a/5
 o.- sa (verem ol-) 41a/13
 o.- sa (yara ol-) 35a/4
 o.- sa (yaş ol-) 28b/6
 o.- sa (zōrı ol-) 24a/6, 26a/3
 o.- sun (gerekise ol-) 16b/1,
 17a/2, 17a/7, 17a/11
 o.- sun (gerekse ol-) 28b/11,
 62a/11
 o.- sun (gözine ol-) 19a/12
 o.- sun (tīz ol-) 57b/3
 o.- up (nāķış ol-) 16b/13
 o.- up (‘aķide ol-) 10b/8
 o.- up (za^c if ol-) 13a/4
 o.- unsa (ilāc ol-) 51a/1
 o.- up (muharrā ol-) 11b/11
 o.- up (za^c if ol-) 12a/5
 o.- ur (aruķ ol-) 11a/7
 o.- ur (bahalu ol-) 6a/4
 o.- ur (berk ol-) 6a/6, 6b/2, 6b/10
 o.- ur (bī-hād büyük ol-) 50a/2
 o.- ur (delü ol-) 6b/7
 o.- ur (depegeñ ol-) 6b/7
 o.- ur (eşkün ol-) 6a/11, 6a/12
 o.- ur (gibi ol-) 11a/6
 o.- ur (gökçek ol-) 6a/5, 6a/12,
 6a/13, 6a/7
 o.- ur (görmez ol-) 6b/6
 o.- ur (hālķa ol-) 11a/6

o.- ur (ḥarāretten ol-) 42a/13
o.- ur (ḥāşıl ol-) 13b/4, 49b/5,
50a/1, 60b/5
o.- ur (ḥerde ol-) 12a/10
o.- ur (hünerlü ol-) 6a/3, 6a/8
o.- ur (hünersüz ol-) 6b/13
o.- ur (ıŝırġan ol-) 6b/7
o.- ur (inegen ol-) 11a/11
o.- ur (inzāl ol-) 12b/8
o.- ur (ḳabḳara ol-) 45b/10
o.- ur (kāhil ol-) 6b/4, 6b/13
o.- ur (ḳarıŝduralar ol-) 51b/4
o.- ur (ḳāyım ol-) 49a/6
o.- ur (muḥkem ol-) 49a/7
o.- ur (oġlancuḳlarda ol-) 39a/6
o.- ur (şaru ol-) 11a/5
o.- ur (sovuḳ ol-) 11a/10
o.- ur (sulbuñ ol-) 12a/10
o.- ur (tamām ol-) 16b/7
o.- ur (taġda ol-) 23b/8
o.- ur (vāḳi^c ol-) 12b/2, 29a/5
o.- ur (yaşlu ol-) 6b/8
o.- ur (yörügen ol-) 6b/3
o.- ur (yumuşaq ol-) 6a/9
o.- ur (yüġrük ol-) 6a/6, 6a/9,
6a/11, 6a/13, 6b/10
o.- ur (yürekli ol-) 6a/10
o.- ur (za^c if ol-) 6b/6
o.- ur (zāyil ol-) 38a/13
o.- ur (zenānile ol-) 12a/13
o.- urlar (meflüc ol-) 11a/13
o.- urlar (süst-endām ol-) 11a/13
o.- ursa (aḳ ol-) 6b/4, 6b/13
o.- ursa (az ol-) 47a/7
o.- ursa (boylu ol-) 6a/10
o.- ursa (daḥı ol-) 8a/7
o.- ursa (eksük ol-) 6a/2
o.- ursa (ḥatta ol-) 55a/6
o.- ursa (ḳara ol-) 6b/1, 6b/11
o.- ursa (ḳışın ol-) 62a/9
o.- ursa (maḳşüd ol-) 16b/4
o.- ursa (topalaḳ ol-) 16b/2
o.- ursa (yengül ol-) 6a/8
o.- urum (helāk ol-) 3a/1

on On (Sayı)

o. 4b/5, 7a/4, 7a/7, 7a/8, 7a/9,
7a/11, 7b/8, 7b/9, 8a/9, 8a/10, 8b/7,

8b/12, 9a/3, 9a/4, 9a/5, 9a/8, 13b/7,
14b/2, 14b/3, 15a/3, 15a/8, 15a/10,
15b/8, 15b/9, 19b/7, 19b/10, 1b/12,
20a/8, 21a/2, 21a/6, 21a/7, 21b/1,
24b/10, 27b/11, 27b/12, 28a/6, 28a/7,
28a/11, 28a/12, 28a/13, 28b/1, 28b/2,
28b/3, 28b/13, 29a/1, 29a/2, 29a/6,
29a/7, 29a/8, 29a/9, 30a/5, 31b/5, 32a/8,
33a/3, 33b/2, 34b/12, 36a/1, 36b/5,
37a/2, 38b/1, 39a/13, 40a/5, 40a/6,
40a/7, 40a/9, 40a/11, 40a/12, 40a/13,
40b/8, 40b/9, 41a/8, 42b/13, 43a/2,
43a/4, 43a/6, 44b/1, 50b/4, 51a/1,
51b/1, 52a/4, 52b/5, 54a/9, 55a/13,
56a/3, 57a/10, 58b/11, 59a/2, 59a/5,
59a/8, 59a/11, 59b/2, 59b/7, 59b/12

o.+ ında (rebī^c u'l-evvel ayınuñ
o.+ ında) 54b/11

o.+ ında (şefer ayınuñ o+ ında)
54b/10

o.+ unci (o.+ unci gün) 53a/12

o.+ unci 58b/6

on altı On altı. (Sayı)

o.+ nci (o.+ nci güninde) 53b/7

on beş On beş. (Sayı)

o. 14b/13

o.+ inci (o.+ inci gün) 53b/4

o.+ inde (rebī^c u'l-āḥir ayınuñ
o.+ inde) 54b/12

o.+ inde 54b/9

on bir On bir. (Sayı)

o.+ inci (o. gün) 53a/13

o.+ inci 58b/12

o.+ inde 54b/13

on dört On Dört (Sayı)

o.+ inde 55a/1

o.+ ünci (o.+ ünci gün) 53b/3

on iki On iki (Sayı)

o.+ nci (o.+ nci gün) 53b/1

o.+ sinde 54b/6

on sekiz On sekiz (Sayı)

o.+ inci (o.+ inci gün) 53b/10

on toktuz On dokuz (Sayı)
o.+ inci (o.+ inci gün) 53b/11
o.+ unci 60a/5

on  On  (Sayı)
o.+ inde 54b/10
o.+ nci (o.+ nci gün) 53b/2

on yedi On yedi (Sayı)
o.+ nci (o.+ nci güninde) 53b/8

ouldur - *T.* İyiletirmek, Şifa bulmasını sağlamak.
o.- a 38b/9

oulmaz *T.* İyileŐmez, Şifa bulmaz.
o. (o. başları) 37a/11

orta *T.* Orta, btn noktalardan aynı uzaklıkta olan yer.
o. (o. hkne) 56b/1

ot *T.* Ot, kk bitkilerin ortak adı.
o.+ a 45b/11
o.+ 1 44b/9
o.+ 1 (ayn o.+ 1) 24a/8
o.+ 1 (rek o.+ 1) 29b/13, 33a/7,
33a/12
o.+ 1 (gyeg o.+ 1) 57a/11
o.+ 1 (oğlan o.+ 1) 47a/5
o.+ 1 (sarmısağ o.+ 1) 23b/5
o.+ 1 (trağ o.+ 1) 48b/9, 60b/7
o.+ 1 (ya' kb o.+ 1) 23b/11
o.+ in (rek o.+ in) 45a/5
o.+ ını (trağ o.+ ını) 26a/4
o.+ ını (rek o.+ ını) 26b/5
o.+ lar 16a/10, 49a/8
o.+ lara 40b/1
o.+ lardan (bu o.+ lardan) 42b/8,
42b/11
o.+ ları 28a/9, 36a/3
o.+ ları (bki o.+ ları) 39b/1
o.+ ları (bu o.+ ları) 9b/1,
13b/10, 22b/13, 31b/8, 31b/13, 35b/1,
37b/4, 37b/11, 38b/5, 47b/13, 49b/3,
56b/9
o.+ larıca 37a/2

o.+ larla 42b/6

2. Ateş. (*bkz.* od)
o.+ dan 36b/9

otur - *T.* Oturmak.
o.- a 25b/13, 26a/12, 26b/9,
46a/6, 48a/5
o.- alar 25b/11, 60a/12
o.- dılar 4a/2
o.- sa 11a/8

otuz Otuz (Sayı)
o. 1b/11, 1b/12, 3b/1, 8a/11,
23b/2, 28b/3, 32b/1, 36b/4, 37b/1,
38a/5, 38a/7, 39a/12, 48a/4, 55a/12,
56b/8, 57a/12

ov - *T.* Ovmak, elini bir Şeyin zerinde
bastıra bastıra gezdirmek.
o.- a 49b/2

oy - *T.* Yontmak, kazmak, delmek
suretiyle ukur oluŐturmak.
o.- a 20a/12

oyna - *T.* Oynamak fiiliyle kurulan
deyimler.
o.- maya (yregi o.- maya)
54a/10

d *T.* Karaciğer tarafından salgılanan
yeşil sarı renkte acı sıvı, safra.
.+ ile (kyun .+ ile) 22b/2
.+ in (hnzir .+ in) 29b/2
.+ in (krd .+ in) 47a/11
.+ in (tvŐan .+ in) 47a/11
.+ in (toz .+ in) 43b/1
.+ ine (Şığır .+ ine) 7b/11
.+ ine (krd .+ ine) 46b/7
.+ ni (balık .+ ni) 45b/2

gd - *T.* ğtmek, tane halindeki
maddeleri bir araçla ezerek un haline
getirmek.
.- eler 25a/8

gdil - *T.* Ezilip un haline getirilmiş.

ö.- ilmiş 60a/1

öl - *T.* Ölmek, yaşamı son bulmak.
ö.- e 55a/6
ö.- ene 17b/11
ö.- memeye 2b/7

öldür - *T.* (Bazı sebzeler için) Yağda hafifçe çevirmek veya tuzla ovmak suretiyle sertliğini gidermek.
ö.- e 27b/8, 32b/4

ölü *T.* Hayatı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.
ö. 36b/2, 38b/11
ö. (ö. kafasın) 26b/12

ölük *T.* Canlılığı azalmış , halsiz.
ö. 12b/1

ölüm *T.* Bir canlıda hayati fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi, irtihal.
ö. (ö. ağrısın) 53a/12
ö.+ e 2b/5

öñ *T.* Görünen ileri taraf.
ö. (ö. ayağı) 5b/9
ö. (ö. ayağından) 5b/8
ö. (ö. dişi) 57b/6
ö.+ den 50b/11, 51b/8
ö.+ ine 5b/13
ö.+ üni 5b/4

öñdin *T.* Önceden
ö. 58b/10

öñezdin *T.* öğez. Önceden
ö. 49b/1

örümce *T.* Örümcek
ö. (ö. ağı) 23a/9

öz *T.* Öz
ö. 12b/5

pādişāh *Far.* Padişah, büyük hükümdar.
p. 2a/11

pāk *Far.* 1. Temiz
p. (ap pāk ol-) 30a/8
p. (p. ol-) 47a/13
2. Halis, saf, katışıksız.
p. 31b/5
p. (p. it-) 36a/3

panbuğ *T.* Pamuk
p. 21a/11
p. (p. çekirdeği içi) 16b/11, 49b/6

pāre *Far.* Parça
p. 1b/6, 19a/11, 19a/13, 45a/12, 48a/8, 51a/7, 51a/9, 59a/3

parla - *T.* Metinde parçalanmak anlamında kullanılmıştır.
p.- na 55a/6

parsī-bū-yiṣān *Yun.* *persiyāvṣān*
Baldırıkara
p. 14a/9

pazu *Far.* Pazı
p. (p. yaprağı) 56a/8, 56b/7

pejmürde *Far.* Solmuş, soluk, canlılığı ve tazeliği kalmamış.
p. (p. ol-) 12a/10

pelūt *bkz.* bellūt
p. 9a/2, 59b/4

penc *Far.* Beş
p. (p.- u'l-kelb) 44a/4

per *Far.* Kanat
p.+ de 28b/11

perişān *Far.* Dağılmak, karmakarışık olmak.
p. (p. ol-) 2b/11

perverde *Far.* Terbiye etmek.
p. (p. gibi ol-) 50b/8

peygamber *Far.* Peygamber

p. 2a/1

p.+ den 53a/2

pinç Bir çimdik.

p. (p. mähizeher) 7b/2

p. (p. nefā) 32a/4

p. (p.-zebīb) 44a/4

piyāz *Far.* Soğan

p. (toħm-ı p.) 9a/9

poğ *T.* Dışkı, pislik.

p.+ ina 25b/11

pürpürim *T.* Semizotu

p. (p. toħmı) 37b/9

Rāc *İrāc* Özel isim.

R. 3b/1, 3b/3

ra' de *Ar.ri' det* Titremek

r. 58b/11

raħat *Ar.* Rahat, sıkıntı vermeyen, dinlendiren, yorgunluk ve tedirginlik vermeyen.

r. 6b/9

ramazān *Ar.* Arabi ayların oruç tutulan dokuzuncu ayı.

r. (r. ayınuñ) 54b/5

raşāş *Ar.* Kurşun.

r. 38b/3

rasulu'llāh *Ar.* Allah'ın elçisi, peygamberi anlamındaki ifade.

r. 53b/5

rāzākī *Ar.* 1.Ak süsen. 2.Zambak.

r. 49b/10

(ħabb-ı duhn-ı r.) 16a/5

rāzı *Ar.* Kabul eden, uygun bulup benimseyen.

r. (r. eyle-) 8a/7

r. (r. it-) 8b/13

raziyallahu 'anh *Ar.* "Allah ondan razı olsun" anlamında kullanılan dua sözü.

r. 53b/5

rāziyān *bkz.* rāziyāne

r. 9a/4, 14a/10, 18b/9, 26a/8, 48b/10

rāziyāne *Far.* Rezene otu.

r. 17b/12, 19a/7, 19b/6, 33a/5, 42a/6

r. (terkīb-i r.) 57a/6

rāziķi *bkz.* rāzākī

r. 50a/13

Re'is Özel isim.

R. ('amel-i R.) 55a/7

rebī' u'1 evvel *Ar.* Arabi ayların üçüncüsü.

r. (r. ayınuñ) 54b/11

Receb *Ar.* Arabi ayların yedincisi, üç ayların ilki.

r. (ayınuñ) 54b/3

reml *Ar.* Nokta ve çizgilere dayanarak gaybı keşfetme, gelecekte haber verme.

r. (r. ur-) 2a/10

renc *Far.* Ağrı, sızı, hastalık.

r. 9b/11, 61a/12

r.+ den 11a/12, 54b/1, 61b/9

r.+ i 3a/2

r.+ in 53a/13, 53b/4

r.+ indedür 60a/5

r.+ inden 53b/12, 53b/13

r.+ ine 27a/9

r.+ üñe 3a/2

renclü *Far.* Ağrılı, hastalıklı.

r. 11a/5

reng *Far.* Renk

r.+ i 36a/12

r.+ i (çıkırcı r.+ i) 29a/7

resm *Ar.* Şekil, usul, adet.

r.+ ile 16b/9

r.+ ine 16b/12

revāk *Ar.* Üstü örtülü, önü açık yer.

r. 14b/13

reyhān *Ar.* Reyhan, fesleğen.

r. (r. tohmı) 16a/11, 24a/3, 24b/11

r. (tohm-ı r.) 23a/13, 25a/12

rıtl *Ar.* Litre.

r. 58b/1, 60b/9

rivāyet *Ar.* Bir haberi, söz veya olayı nakletme, anlatma.

r. (r. it-) 1b/4

r.+ dür 50b/13

Romā Özel isim. İtalya'da bir şehir.

R. 1b/7

rub^ç *Ar.* Dörtte bir, çeyrek.

r. 57b/5

r.+ınca 49a/12

rūḡan *Far.* Yağ

(r.- ı kādḡir) 40a/10

(r.- ı ḡoz) 17a/1

Rūmī Rumlara ait, Rumlarla ilgili.

R. (cevz-i r.) 28a/6

R. (serḡas-ı R.) 7b/11

rūşen *Far.* Parlak, aydınlık.

r. (r. ol-) 54a/1

ruḡbet *Ar.* Nem, yaşlık.

r. 12b/13, 13b/3, 13b/4

ruz *T.* Yel, romatizma, ağrı.

r. (r.+ı ol-) 61a/4

sā^ç at *Ar.* Saat, zaman birimi.

s. 9b/8, 14b/1

şabāḡ *Ar.* Sabah, günün ilk saatleri.

ş. 7b/12, 9b/10, 11a/2, 12a/4, 14a/1, 14b/13, 23b/10, 24a/9, 25a/4, 25b/7, 26a/9, 27a/6, 30b/9, 32b/12, 32b/13, 41a/1, 43a/1, 43a/7, 43a/9, 44b/1

ş. (ş. ol-) 29b/9

ş.+ lardan 12b/1

şab(1)r *Ar.* Zambakgiller familyasından, tropikal bölgelerde yetişen, küçük küçük birçok türü bulunan, özellikle "sarı sabır" denen çeşidi tıpta kullanılan bitki.

ş. 15b/4, 15b/9, 20a/8, 21b/1, 60a/7

ş. (ş.- ı suḡārī) 61b/3

ş. (ş.- ı usḡuḡūrī) 15a/4

şabr-ı usḡuḡūrī *bkz.* şab(1)r

ş. 15a/4

şābūn *Ar.* Sabun

ş. 28b/6, 32a/10

ş.+ la 44a/9

şaç *T.* Saç

ş. 30a/1

ş.+ ı 48b/2

şaç – *T.* Saçmak, bir şeyi ortalığa dağıtmak.

ş.- a 52a/13, 52b/10

ş.- alar 57b/6, 59a/10, 59b/5, 60a/3

şādic- Hindī *Ar.* Hind sümbülü.

s. 7b/5

şādis *Ar.* Altıncı

ş. (el-bābu'l ş.) 4b/13

şāfi *Ar.* İçinde saflığını bbozacak başka bir şey bulunmayan, katışıksız, arı.

ş. (ş.- i kefi) 8b/5

ş. (mürr-i ş.) 31a/4, 46a/3

ş. 9b/13, 10b/12, 11b/11,

13b/12, 16b/8
ş. (ş. ol-) 8b/8

şafra *Ar.* Safra, vücudu teşkil eden dört unsurdan biri, öd
ş. 35a/8
ş.+ da 35a/7
ş.+ ya 9b/4, 14a/7
ş.+ yı 8a/1, 15/10, 15b/13

şağ *T.* Sağlam, sağlıklı, sıhhatli.
ş. 6a/1, 37a/10, 38b/11, 40a/4

şağışınca *T.* Sayısınca
ş. 33b/8, 33b/9

şağir *Ar.* Küçük.
ş (iṭrifil-ş.+ le)

şahābe *Ar.* Hz. Muhammed'in sohbetinde bulunmuş olan kimse.
ş. 7a/13

şahk *Ar.* Dövmek, ezerek dövmek.
s. (s. it-) 10b/11, 16a/1, 21a/8, 50a/13, 50b/5, 62b/11

şaht *Far.* Sert, güçlü.
s. (s. ol-) 51a/10

şāk *T.* Uyanık, müteyakkız, tetikte olan.
ş. (ş. ol-) 5b/3

şakal *T.* Sakal
ş. 55a/7
ş.+ a 55b/7
ş.+ ı 55a/10

şakın - *T.* Sakınmak, çekinmek, uzak durmak.
ş.- alar 47b/6

şakız *T.* Sakız ağacı.
ş. 36b/7
ş. (acı ş.) 38a/4
ş. (çam ş.+ ı) 38a/4
ş. (çam ş.+ ını) 49a/3
ş. (çam ş.+ nı) 41a/10

ş. (hām ş.) 36b/4
ş. (kara ş.) 29a/10, 33a/5
ş.+ a 28a/10, 49a/4
ş.+ ı 28a/3, 38a/5

sākin *Ar.* Sakin, dindirilmiş.
s. 35a/4, 35a/8, 39a/10
s. (s. eyle-) 38b/13
s. (s. ol-) 21a/12, 22a/7, 59a/1, 59a/10, 62a/11

şakla - *T.* Saklamak
ş.- yalar 17b/4

şakunķūr *Ar.* *şakunķūr* Eski dünyanın çöl bölgelerinde yaşayan kertenkele.
s. 9a/12

şal - *T.1.* Koyvermek, serbest bırakmak.
ş.- a 5b/2
ş.- alar 21a/9, 21b/9
ş.- mayalar 21a/10

2. Sallamak
ş.- ip 28a/4

şalāhiyyet *Ar.* Bütünlük.
ş.+ e 12b/4, 13a/2

şalın - *T.* Koyulmak, bırakılmak, atılmak.
ş.- durmaya 5b/13

şallā'llahu 'aleyhi vesselam *Ar.* Hz. Peygamberin manevi şahsiyetini selamlama anlamında bir tabir.
ş. 53a/2

şamah *T.* Dut büyüklüğünde, ekşi, kırmızı bir çeşit meyve.
ş.+ lar 13a/2

şaman *T.* Saman
ş. 46a/6

şamğ *Ar.* "Zamk" kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli.
ş.(ş.- ı 'Arabī) 25a/13, 25b/2, 25b/6

ş. (ş.- şanavber) 40a/12
ş. (ş.- zerniğ) 34b/9

şāmit *Ar.* Sessiz.
ş.+ lerdür 4a/9

şan'at *Ar.* Sanat.
ş.+ ı 62b/6

sancu *T.* Sancı, şiddetli ağrı
s. 21a/1, 21a/4, 47b/10
s.+ nsı 32b/12
s.+ sı 22a/12
s.+ sıçün 21a/10
s.+ sın 35a/8, 44b/5, 47b/11
s.+ sını 30a/13
s.+ yı 19b/9

sanculan-*T.* Vücudunun bir yerinde sancı hissetmek, sancısı tutmak.
s.+ sa 22a/11, 44b/3

sanculu *T.* Sancılı, sancısı olan.
s.+ lu (s.+ lu ol-) 18b/12

şandal *Ar.* Sandal ağacı. Ak sandal, kızıl sandal ve sarı sandal gibi çeşitleri vardır.
ş. 60b/13

şandan *T.* Mısır
ş. 51b/6

sap *T.* Bitkilerde yerden yukarıya doğru başak veya çiçeğe kadar uzayan düz ve dik kısım.
s.+ ı (bāṭincān s.+ ı) 24a/13, 27a/4
s.+ ından (ḥabbu's-sevdā s.+ ından) 17b/11

şar -*T.* Sarmak, kaplamak.
ş.- a 29b/4, 51a/5
ş.- alar 55b/8
ş.- maya 51a/6
ş.- sa 48b/4

sar'a *Ar.* Sara hastalığı.
s.+ dadur 58b/6

şarb *T.* Çetin, sert, güçlü.
ş. (ş.- ı kal'e) 3b/11
ş. 23a/4, 31b/13, 39b/8

sarımsak *T.* Sarımsak, zambakgiller familyasından, pek çok tıbbi hassaya sahip soğanlı bitki.
s.+ ı 27a/8

sarmısak *T.* Sarımsak, zambakgiller familyasından, pek çok tıbbi hassaya sahip soğanlı bitki.
s. 22b/1, 23b/5, 29b/10, 31b/2, 31b/4, 31b/7
s.+ ıla 42a/11

sarmusak *bkz.* sarımsak
s. 45a/11

şars- *T.* Sarsmak
ş.+ ıp

şaru *T.* Sarı, altın rengi.
ş. 37b/2
ş. (ş. ol-) 11a/5
ş. (ş. baş) 39a/5
ş. (ş. helile) 8a/10, 61b/3, 15a/3, 21b/1
ş. (ş. noḥūd) 8b/1
ş. (ş. şu) 39a/9
ş. (ş. zernih) 28b/3, 37b/3,
ş. (şıfat-ı ş.) 51b/10
ş.+ sı (yumurda ş.+ sı) 21a/11
ş.+ sın (yumurda ş.+ sın) 18a/6, 18a/8, 22a/13
ş.+ sını (yumurda ş.+ sını) 41b/7
ş.+ sıyla (yumurda ş.+ sıyla) 23b/7

şaralık *T.* Kanda safra maddesinin artması sonucu cildin, göz akının ve idrarın, ter gibi bazı vücut sıvılarının sarı renk almasıyla beliren hastalık.
ş. 53a/8

sa'ter *Ar.* Kekik cinsinden güzel kokulu bir ot.

s. 23b/6

şayağı *T.* Tereyağı, sade yağ.
ş. 31a/13, 41b/7
ş.+ dan 59b/6
ş.+ la 42b/10, 61a/6
ş.+ nı 40b/4

şayrū *T.* Hasta
ş. (ş. ol-) 2b/12

şayrūlġ *T.* Hastalık
ş.+ ı 54a/8

şebā çiçeği Bir çeşit ot. Metinde “seba çiçeği yani çayan otu derler” diye bahsedilmektedir.
ş. 24a/8

sebeb *Ar.* Sebep, neden.
s. 16a/11
s.+ i 12b/11, 1b/2

şedef *Ar.* Sedef otu.
ş. 41a/12, 41b/10

sefer *Ar.* Yolculuk, seyahat.
s.+ de 4a/11, 6a/6
s.+ e 55a/2

Şefer ayı *Ar.* Arabi ayların ikincisi.
ş.+ nuñ 54b/9

segrit – *T.* Çabuk çabuk veya sıçrayarak bir yere doğru koşar gibi yürümek, hızlı hızlı gitmek.
s.- mek 55a/2

sekbīnec *Far.* Salatalığa benzer bir bitki ve bundan elde edilen zambak.
s. 21a/3

sekerek *T.* *sakarık* Toprakta yeni çıkan ekin.
s.+ i 26a/9

sekiz *T.* Sekiz
s. 13b/7, 51b/6, 7a/12

s.+ inde 54b/5, 54b/6, 54b/11

sekizinci *T.* Sekizinci
s.+ inci 53a/10, 58a/5, 59b/12

seksen *T.* Seksen
s. 61b/8

selātin Bir müşhil olan tohum.
s. (ħabb-ı s.) 15b/10, 15b/11, 15b/13, 16a/1, 16a/2

selesu'l-bevl *Ar.* İdarar tutamama.
s.+ için 9a/1, 42b/12
s.+ için (s.+ için olan) 42b/5

seliha *Ar.* Seylan, tarçın kabuğu.
s. 7a/1

Şemerķandī Semerkand şehrine ait.
Ş. 1b/8

semmu'l-fār *Ar.* Sıçan otu.
s. 34a/6, 34a/10, 48b/6
s.+ ı 32a/8

semüzlik *T.* Şişmanlık
s. (s.+ için olan) 44a/3

sen Sen (Teklik II. Kişi Zamiri)
s.+ den 2a/12
s.+ üñ 2a/6, 2a/9, 2a/11, 3a/1

senderūş *Far.* Tropikal bölgelerde yetişen, bazı ağaçlardan çıkarılan reçine.
s. 16a/7

ser – *T.* Sermek, açarak yaymak.
s.- e 51b/8

serhas Kuzgun otu kökü.
s. (s- ı Rūmī) 7b/11

sevdā *Ar.* Eski tıpta insan vücudunu ve mizacını meydana getirdiği ve insan sağlığının aralarındaki dengeyi koruduğu kabul edilen dört ana

unsurdan biri.
s. (ḥabbu's-s.) 7a/1, 17b/11,
19a/11, 19b/6, 32b/13
s.+ yı 8a/1, 14b/9

sevsen *Ar.* Susam
s. (‘amel-i s.) 50b/4

Seydî ‘**Alî** Özel isim.
S. (‘amel-i S.) 31a/3, 34a/9,
34b/7, 40a/2, 40b/2, 45a/7, 47a/9
S.+ dür 16a/9

sezāb 1. *Ar.* Sedef otu.
2. *Far.* Yaban kimyonu,
maydanoz, sade f otu.
s. 14b/2, 36b/7

şı – *T.* Sımak. Yenmek, mağlup etmek.
ş.- dı 3b/3, 3b/6

şifāt *Ar.* 1. İlaç formülü, ilaç yapım ve
kullanım yöntemi.
ş. (ş.- ı fetil) 52a/4
ş. (ş.- ı gül) 51b/4
ş. (ş.- ı ḥallāb) 15b/2
ş. (ş.- ı ıtrıfil) 8a/8
ş. (ş.- ı ‘abīr) 51b/1, 51b/6,
52a/1
ş. (ş.- ı şaru) 51b/10

2. *Ar.* Sıfat, nitelik.
ş.+ ların 4b/9, 6a/4

şığır *T.* Sığır
ş. (ş. buzağusu yağını) 37a/4
ş. (tomruk ş. ol-) 5b/2
ş. (ş. ödine) 7b/11
ş (ş tersi) 48a/11
ā (ş. yoğurdu) 44a/1, 42a/3
ş. (yağı) 8b/2
ş. (eski ş. yağıla) 59a/12

şıḥḥat *Ar.* Sıhhat, sağlık, afiyet.
ş. 3a/4, 61b/10

sık *T.* Birbirine çok yakın olan,

aralıksız, bitişik.
s. 22a/1, 52b/2

şık – *T.* Sıkıştırıp suyunu veya yağını
çıkarmak.
ş.- a 22b/2, 41a/2, 43b/6, 58b/1
ş.- alar 10b/2, 17b/2, 17b/3

şilāḥıyyet *bkz.* şalāḥıyyet
ş.+ e 50b/12

şımuk(ğ) *T.* Kırık
ş.+ ın 35a/7

şırça *T.* Cam, camdan yapılmış.
ş. (ş. kaba) 52b/11
ş.+ lu (ş.+ lu çanağa) 9b/7

sırmaşık *T.* Sarmaşık
s.+ unı (degegün s.+ unı) 30a/2

sıtma *T.* Sıtma hastalığı
s. 3a/2
s.+ sindadur 59b/7

sıvuḳ *T.* Cıvık, yumuşak kıvamlı.
s. 49a/3, 49a/4

sızu *T.* İnce ve hafif ağrı.
s. 31a/10
s.+ ya 31a/9

sibistān *Far.* Sibistan ağacı ve meyvesi.
s. 15a/10, 56b/8

sigil *T.* Siğil
s. 33b/9
s.+ e 33b/11, 34a/2, 34a/5,
34a/8, 34a/13
s.+ i 33b/13, 34a/10
s.+ için 33b/6, 33b/7, 33b/11,
33b/12, 34a/1, 34a/3, 34a/6, 34a/9
s.+ ler 33b/7

silāh *Ar.* Silah
s.+ ı 4a/5

silikūn Karbon yerine silisyumun geçtiği sentetik reçinelerin, yağlarınve greslerin ortak adı. (Bunlar su geçirmediğinden akvaryumların ve yaraların su almasını önleyici merhemlerin yapımında kullanılır.)

s. 37b/2, 40a/6
s. (merhem-i s.) 36b/11

sināmekī *Ar.* Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, yaprağı müşhil olarak kullanılan bitki.

s. 56b/4

siñir *T.* Duyulardan ve hareketlerden gelen uyarıları organlardan beyne iletilen beyazımsı teller ve bunların oluşturduğu demet.

s. 30a/3, 30a/8, 30a/10, 30b/4

sipāh *Far.* Asker, ordu.

s.+ inuñ 4a/5

Sirbint *Şirbīn* Mısır'ın Garbiye vilāyetine bağlı bir köy.

S. 1b/7

sirke *T.* Sirke

s. 22b/11, 28b/4, 31b/13, 32a/10, 32b/1, 36a/11, 39a/2, 39b/3, 39b/8, 39b/10, 52b/1

s.+ ile 23a/4, 41b/13
s.+ si 58a/7
s.+ ye 10a/7
s.+ yi 22b/12

siyāh *Far.* Siyah

s. (s. it-) 55a/12

soğan *T.* Soğan

ş. 49a/11
ş. (ağ ş. şuyı) 9b/6
ş. (ma^c cūn-ı ş.) 9b/3
ş. (ş. kabūği) 45a/4
ş.+ inı 27b/4
ş.+ ile 42a/10

soğulcan *T.* Solucan. Uzun, yuvarlak

veya yassı kurt.

s.+ ı 26b/4

s.+ için 26b/3, 26b/5

şok - *T.* Sokmak

ş.- a 22a/10, 23a/3, 23a/8, 23a/9, 25a/7, 30b/4, 51a/9
ş.- alar 46b/9

şol *T.* Sol

ş. (ş. eyegüsinden)6a/1
ş. (ş. şakağı) 18b/12
ş. (ş. gözi) 18b/11

şoñ *T.* Son, onunla nihayet bulan.

ş. 53a/7

şoñra *T.* Sonra

ş. 2a/12, 3b/4, 4a/13, 7a/12, 8b/2, 8b/3, 8b/8, 8b/10, 9b/8, 9b/10, 10a/8, 10b/1, 10b/9, 11a/1, 11b/11, 12a/1, 12a/9, 13b/12, 14a/1, 14b/2, 16b/8, 17a/8, 17a/12, 17b/6, 18a/8, 22b/11, 29a/13, 29b/13, 31b/3, 31b/9, 32b/1, 32b/8, 35b/4, 35b/7, 36b/8, 36b/9, 37b/4, 37b/13, 38b/3, 38b/6, 39b/12, 43b/5, 44a/1, 45a/6, 46a/10, 46a/12, 47b/13, 48b/11, 49b/1, 49b/2, 49b/10, 49b/11, 50a/5, 50b/1, 50b/10, 55b/2, 56a/1, 57a/2, 57b/2, 60a/11

şovı - *T.* Soğumak, yavaş yavaş sıcaklığını kaybetmek.

ş.- ya 14a/6, 38b/6

şovıt - *T.* Soğutmak, soğuk duruma getirmek.

ş.- ur 43b/12

şovu - *T.* Soğumak, yavaş yavaş sıcaklığını kaybetmek.

ş.- yınca 38a/8

şovuğ *T.* Soğuk, sıcaklık derecesi düşük olan.

ş.18a/10, 35a/9
ş. (ş ol-) 11a/10
ş. (şovuğ şovuğ) 12b/9
ş. (ş. şu) 14b/5, 26b/9, 58b/5

ş.+ da 19a/6
ş.+ dan 17b/11, 31a/11

şovukluk *T.* Soğuk olma durumu, soğuk olan şeyin etkisi.
ş.+ ı 38a/11

şovut - *T.* Soğutmak, soğuk duruma getirmek.
ş.- a 36b/10, 37a/7

soyul - *T.* Üzerindeki kabuk, deri, zar vb. çıkarılmak.
s.- miş 14a/10, 56b/6

şög- *T.* Kızarmak, kızartmak.
ş.- me 11b/6

sögük *T.* Göğüs kemiği.
s.+ ini (anduk s.+ ini) 48a/11

sök - *T.* Sökmek, çıkarmak, ayırmak.
s.- er 57a/4
s.- üp 58a/13

sökül *T.* At, eşek ve sığırların ayağındaki ak leke.
s.+ lerin 20b/6

sövin - *T.* Sönmek, dinmek.
s.- üp 11b/1

şahm *Ar.* Meyve veya sebze eti.
(tohm-ı ş.- ı hançal) 27b/12

şu *T.* Su
ş. 2b/6, 3a/9, 13b/11, 14a/13, 15a/4, 15a/5, 17a/10, 19b/4, 23a/6, 24a/1, 30a/5, 36b/7, 40b/11, 44b/4, 51b/7, 55b/10, 56a/1
ş. (ılıcağ ş.) 15b/11, 16a/3,
16a/9, 17a/4, 43b/13
ş. (ışıcağ ş.) 49b/2
ş. (ıssı ş.) 22b/12
ş. (şaru ş.) 39a/9,
ş. (şovuk ş.) 58b/5
ş. (tahtlı ş.) 11b/10

ş.+ da 26b/2, 58b/13
ş.+ dan 3a/7, 3a/12, 58b/2
ş.+ ıla 62b/13
ş.+ lar 10b/8
ş.+ nuñ 17b/1, 60a/12
ş.+ ya 17a/5, 26b/9, 32a/1, 37a/12, 49b/11, 61a/2, 62a/6, 62a/9
ş.+ yı 5b/12, 9b/6, 10b/5, 14b/4, 18b/9, 22a/6, 24b/1, 30b/11, 41a/3, 42a/10, 48a/12, 49b/10, 50a/13, 52b/10, 56a/9
ş.+ yıla 12a/4, 14b/3, 14b/5, 15b/2, 15b/3, 15b/6, 20a/1, 20a/5, 20b/4, 21a/3, 25b/7, 48a/9, 60a/10
ş.+ yın 10b/2, 14a/4, 19a/3, 26a/2, 26b/4, 31b/2, 32b/6, 35b/3, 37a/13, 42a/7, 42b/1, 43b/4, 45b/4, 45b/11, 46a/11, 48a/8, 48b/13, 57a/1, 57b/1, 58a/4, 60b/8, 61a/1
ş.+ yınca 10b/5
ş.+ yından 35b/5
ş.+ yla 55b/6
ş.+ yını 52a/13
ş.+ yun 43b/6

subaşı *T.* Asker
s.+ nuñ 1b/11
s.+ sı 1b/11

su'd *Ar.* Topalak otu.
s. 7a/2, 24a/3, 32a/3, 51b/2, 52a/1, 52a/5, 52b/5

şufra *T.* Makat, anüs.
ş.+ da 38a/12
ş.+ sı 48a/7, 48a/9
ş.+ sinuñ 5b/1

sukārī *bkz.* şabr-ı uskuṭūrī
s. (şabr-ı s.) 61b/3

sulbuñ *Ar.* Hızlı sulb olmak.
Katılaştırmak
s. (s. ol-) 12a/10

Sultān 'Alāe'd-dīn Özel isim.
S. (S. 'Alā'ed-dīn-i terkībidür)
10a/1

Sultānī Sultan'a ait olan.

S. (merhem-i S.) 40b/7

S. (merhem-i S.+ dur) 34b/11

sultān muḥmer muhammed Özel isim.

s. 7a/13

şulu *T.* Suyu bol, sulu.

ş. 39b/5

şumāk *Ar.* Sumak ağacının, ekşilik vermesi için dövülerek yemeklere, kebablara katılan mercimek büyüklüğündeki kırmızı renkli meyvesi.

ş. 25b/4, 42b/11

ş.+ a 26a/2

şüret *Ar.* Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.

ş. 55b/12

surḥ *Far.* Kırmızı

s. (s.- i anīsūn) 23a/12

s. (behem-i s.) 23b/1, 25b/1

sūrincān *Far.* Suruncan

s. 59b/9

sūsen *Far.* Süsengillerden, çeşitli renklerde, iri ve güzel kokulu çiçekler açan uzun ömürlü, yıllık otsu bitki.

s. 33a/1

süci *T.* Şarap

s. 58a/7

s.+ den 36a/10

s.+ le 46a/11

süt *T.* Süt

s.+ i (eşek s.+ i) 30a/5

s.+ ile (kızıoğlan s.+ i) 18b/1, ,

s.+ ile 26a/10, 29b/13, 40b/10,

s.+in (anası s.+ in) 61a/7, 61a/9

s.+ in (enik s.+ in) 29b/3

s.+ in (kız s.+ in) 20b/4

s.+ ün 42b/3

s.+ üni 18b/7

südde *Ar.* Mide dolgunluğu, çeşitli organlarda görülen tutukluk. Tıkanıklık.

s.+ leri 13a/1

s.+ sin 8a/2

südlügen *T.* Sütleğen

s. 27b/6

südük *T.* Sidik, idrar.

s. 9a/1

s.+ i 42a/2

südüñ toz Sulandırılarak içilmek üzere kurutulup toz haline getirilen süt.

s. 32a/10

sükker *Ar.* Şeker. Sarhoş edici nesne.

s. 13b/13

s. (s.- i hicāzī) 21a/5

s. (şarāb-ı s.) 13b/3, 13b/4

s. (terkīb-i şarāb-ı s.) 13b/9

Süleymān Özel isim. Kanuni Sultan Süleyman.

S. 3b/13

Süleymān Nebī Özel isim. Kanuni Sultan Süleyman.

S. 2a/13, 2b/8

sümük *T.* Sümük

s. 12b/8

sünbül *Far.* Sünbül. Zambakgillerden, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı bitki.

s. (şarāb-ı sünbülī) 11b/3, 11b/7

s. (s.- i hindī) 10a/9

s. (sünbülü't-tīb) 62b/7

s. 7a/13, 43a/2, 51b/1, 52a/1

sünbül-i hindī Hint sünbülü.

s. 10a/9

sünbülü't tīb *Ar.* Güzel kokulu sünbül.

s. 62b/7

süñük *T.* Kemik
s. 35a/3, 35a/6, 58a/5, 58a/9
s.+ i 5a/12, 25b/12, 58a/11
s.+in 25b/11

sür – *T.* Sürmek, sıvamak.
s.- e 29b/5, 35a/1, 40b/2, 40b/10
s.- eler 22b/8, 31b/10
s.- er 9b/13

sürme *Far.* Süs amacıyla kirpik diplerine sürülen siyah toz.
s. (s. gibi eyle-) 21b/3
s. (s. it-) 59b/4

süst *Far.* Gevşek, zayıf, güçsüz.
s. (s.- endām) 12a/6
s. (s.- endām ol-) 11a/13
s. (s. ol-) 11a/8, 13a/5, 13a/11, 51a/2, 51a/7, 51a/11

süstlük *Far.* Gevşeklik, zayıflık, güçsüzlük.
s. 8a/6, 53a/11
s.+ dan 13b/1

süz – *T.* Süzmek
s.- e 52b/3
s.- eler 14a/11, 16b/8, 31b/5, 56a/11, 56a/12, 56b/11, 56b/12
s.- üb 11b/11

şā' bān ayı *Ar.* Arabi ayların sekizincisi.
ş.+ nuñ 54b/4

şādkām *Far.* İstedigine kavuşup sevinmiş, meramına erip memnun olmuş, sevinçli.
ş. (ş. ol-) 4b/2

şāf *Far.* Kabızlıktan hasta olan kimsenin makadına soktukları ilaç, fitil.
ş. 33a/8, 33b/4
ş. (ş. eyle-) 33b/3,
ş. (ş. it-) 21a/3, 24a/2, 24a/4, 24a/5, 24a/7, 25a/2, 33b/5, 46b/1, 46b/3, 47a/8, 47b/8

şāfe *bkz.* şāf
ş. 22a/10

şāh *Far.* Hükümdar, padişah.
ş. 3b/1
ş.+ a 3a/1

şahm *Ar.* Sebze veya meyve eti.
ş. (ş.-hançal) 15b/5, 28a/4

şahm-ı hançal *Ar.* Ebucehil karpuzu içi.
ş. 15b/5, 28a/4

şāhtere *Far.* Şahteregillerden, yollarda ve tarlalarda yetişen tıpta kullanılan bir bitki.
ş. 32b/6

şak *Ar.* Kesmek
ş. 38b/10

şakak *T.* Başın yan tarafında gözle kulak arasında kalan, elmacık kemiğinin üst kısmındaki çukurumsu kısım.
ş.+ ı 18b/12

şakāki *Ar.* şakikā Yarım baş ağrısı, migren.
ş. 37b/8

şak *Ar.* Bir parça
ş.+ nı 46b/13

şalgam *Far.* Şalgam, şifalı hassalar taşıyan bitki.
ş. 42a/11
ş.+ ı 19a/2, 19a/4

Şām Suriye'nin başkenti.
ş. 49b/7

şām inciri Şam inciri.
ş. 44a/8

şarāb *Ar.* Meyve sularının belli usullerde mayalandırılmasından elde edilen alkollü içki.
ş. (ş.- ı hasek) 42a/13

ş. (ş.- 1 ḥassek) 42a/8
ş. (ş.- 1 helyūn) 42a/5
ş. (ş.- 1 līmūnla) 44b/7
ş. (ş.- 1 necīl) 42b/1
ş. (ş.- 1 necīlile) 42a/9
ş. (ş.- 1 şovul) 42a/5
ş. (ş.- 1 sukker) 13b/3, 13b/4
ş. (ş.- 1 sūnbūlī) 11b/2, 11b/6
ş. (ş.- 1 tuffāḥ) 14b/2
ş. (ş.- 1 verd-i ṭarī) 14b/3
ş. (terkīb-i ş.) 11b/7
ş. (terkīb-i ş.- 1 sukker) 13b/9
ş. (terkīb-i ş.- 1 tuffāḥ-ı gülayı)
10a/13
ş. 14a/3, 46a/10, 48a/1
ş.+ lar 10a/13
ş.+ uñ 13b/7

şark *Ar.* Doğu
ş.+ a 1b/5

şaytaraç *Far.* Sergele denilen bir ot.
ş. 27a/13, 32a/3

şeb *Far.* 1. Gece
ş. 20b/6
ş. (ş. körligi) 20b/7

2.Şap
ş. 22b/7, 27b/8, 28a/11, 45a/1,
55b/5, 60a/8
ş. (ş. toz) 27b/1

şeb-i Yemenī *Far.* Göz taşı denilen yeşil taş.
ş. 29a/5, 59a/3

şeb körligi *Far. +T.* Gece körlüğü
ş. 20b/7

şeftālū *Far.* Şeftali
ş. 24a/13, 26b/3, 27a/4, 28a/2

şehir *Far.* Şehir, il.
ş.+ i 1b/6
ş.+ lerü 1b/10

şehvet *Ar.* Karşı cinse duyulan şiddetli arzu,cinsel istek.

ş.+ i 7a/6

şeker *Far.* Şeker
ş. 14a/11, 15b/2, 20a/10,
21b/13, 24a/12, 27a/3, 56a/11, 56b/12
ş. (ş. ol-)16a/4
ş. (nebāt-ı ş.) 15b/1
ş.+ ile 15a/8, 21b/6, 42a/8, 7a/4,
7a/11
ş.+ le 26b/3, 26b/12, 42b/1,
42b/3, 42b/9, 43b/12, 47b/4, 57a/1,
57b/1

şem^c *Ar.* Mum
ş. 20b/10, 20b/12, 52a/11

şer *Ar.* Kötü, kötülük, fenalık.
ş.+ in 43b/10
ş.+ ini 44a/1

şerbet *Ar.* Meyve özü, su ve şekerle yapılan tatlı içecek.
ş.14a/8, 15a/5, 15b/9
ş. (ş.- i ayāric-ı faykara) 14b/8
ş. (ş.- i levzī) 15a/6
ş.+ e 10b/12
ş.+ i 10b/11, 15a/9, 15b/6,
15b/12, 16a/4
ş.+ in 43b/11
ş.+ ler 14b/6

şēşil - *T.* Çözölmek
ş.- e 60b/2

şevval ayı *Ar.* Arabi ayların onuncusu.
ş. (ş.+ nuñ) 54b/6

şırgun yağı *T.* şırgın yağı Haşhaş yağı.
ş. 30a/7

şırlıgun *bkz.* şırlıgūn
ş.+ dur 16a/5

şırlıgūn *Far.* Şırlağan, susam yağı.
ş. 45b/13

şifā *Ar.* Hastalıktan kurtulma, eski sağlığına kavuşma, iyileşme.
ş. (ş. bul-) 21a/1, 22b/13,

ş. (ş. ol-) 11a/2, 12a/3, 14a/3, 25b/5, 28b/12, 29a/4, 29b/1, 36b/10, 37a/7, 37b/13, 39a/3, 39b/13, 58a/4

şifâf *bkz.* şâf
ş. (ş. eyle-) 44b/9

şikâk *Ar.* Bukağılık deri yangısı.
ş.+ için 24a/11

şimdi *T.* Şimdi, şu anda.
ş.+ ki 2a/8

şinhiyâr *Far.* Mısır'da olan bir hıyar cinsi. Acur.
ş. 42b/2

şirgün *bkz.* şırlıgün
ş. (ş yağı) 56b/13

şirhiş *Far.* *şirhişt* Cavşir otu ve bundan elde edilen zamk.
ş. 15b/8

şirigün *bkz.* şırlıgün
(merhem-i ş.) 40a/1

şiş – *T.* Şişmek
ş.- se 22a/5

şiş *T.* Şişkin, şişmiş olan yer.
ş. 26a/12, 26a/13,
(ş. ol-) 26a/7, 35a/4, 35a/8
ş.+ in 34b/5, 34b/6

şişe *Far.* Boyu uzun kap, şişe.
ş. 16b/4
ş.+ ye 32b/7, 35b/2, 57b/8

şol *T.* Şu, o. (sıfat)
ş. 8b/12, 13b/13, 30a/7, 49a/5, 49a/8, 50b/2

şorba *T.* Çorba
ş.+ sı 42a/10
ş.+ sını 48b/11

şorva *T.* Çorba
ş.+ sın 42a/12

şölen *T.* Ziyafet
ş.+ inde 2a/2

şöyle *T.* Şuna benzer, şunun gibi. Bağlama edatı.
ş. 12a/7, 13a/12, 1b/3, 1b/10, 49b/3, 50a/1, 61b/9, 62a/1, 62a/4
ş.+ kim 8a/5

şular *T.* Şunlar. İşaret zamiri.
ş. 12b/5

şukāk *Ar.* Yarıklar, çatlaklar.
ş. (ş. ol-) 39a/8
ş.+ i 35a/7, 36a/7, 38a/12

şübhe *Ar.* Şüphe, tereddüt, kuşku.
ş. (ş. kı1-) 16b/13

tā *Far.* tā, dek, değin, kadar.
t. 4b/5, 10b/2, 29b/9, 30a/7, 34b/1, 35b/6, 36a/12, 36b/10, 37b/12, 58a/3, 58a/13, 58b/1, 61b/2, 61b/5, 62b/13
t. (kim t.) 13b/12
t. (t. ki) 8b/8, 8b/11, 20a/6,
t. (t. kim) 3a/11, 8b/2, 8b/9, 10b/12, 11b/3, 11b/10, 11b/13, 12b/12, 13a/2, 16b/5, 31b/4, 35b/5, 36b/9, 38b/5, 49b/11, 49b/13, 50b/1, 50b/7, 50b/12

ta'ām *Ar.* Yemek, aş
t.+ ı 7a/6, 9a/7
t.+ a 11a/7

tabī'at *Ar.* Huy, mizaç.
t. (t.- ı telyin) 56a/8, 56b/1

tağ *T.* Dağ
t.+ da 23b/8

tağarcuğ *T.* İnsandan yumak şeklinde dökülen solucanlar.
t.+ ıla 7b/12

tahlil *Ar.* Çözmek, incelemek, dağıtmak.

t. (t. it-) 24a/1

t. (t. eyle-) 57a/3

t. (eryāh-ı fāsıde-i t. it-) 8a/3

taht *Far.* Hükümdarlık makamı. hükümdarların üzerinde oturdukları koltuk.

t.+ ını 2a/13

talma *T.* Damla

t.+ sını (südük t.+ sını) 9a/1

tam *Ar.* Tam, bütün.

t. 32b/13

tamām *Ar.* Tamamiyle, tamam, bütün.

t. 8b/9, 10b/2, 11a/1, 11b/13,

14a/2, 17a/6, 17b/3, 39b/2, 50b/10,

t. (t. ol-) 16b/7, 51b/9

t. (t. - ı edviye) 13b/13

t. (t. - ı zevk) 12b/7

tamāmet *Ar.* Tamamiyle.

t. 1b/5

tamar *T.* Canlı varlıkların vücudunda kan veya lenf dolaşımını sağlayan kanal.

t.+ dan 22b/11

t.+ lara 53a/5

taamlam *T.* Damla

t. 58b/13

Ṭamūs Özel isim.

Ṭ.+ ı 3b/5

Ṭ.+ ıya 3b/6

ṭamzur - *T.* Damlatmak

t.- a 19b/5, 22a/12, 22b/2

t.- alar 21a/1, 22a/4, 22a/8,

22a/9, 59a/1

ṭaraf *Ar.* Ön, arka, sağ, sol, üst ve alt yönlerden her biri, yön, cihet.

t.+ da 10b/11, 62a/10

ṭarī *Ar.* Taze

ṣarāb-ı verd-i t. 14b/3

taşnif *Ar.* Sınıflandırma, sınıflara ayırma.

t. (t. it-) 4b/1

t. (t. kııl-)4a/11

t. (t. ol-) 1b/3

taş *T.* Taş

t. 17a/12, 61b/2

taş - *T.* Taşmak, bulunduğu kabın dışına doğru akmak.

t.- uña 17a/6, 17b/3

taşra *T.* Dışarı

t. 45b/7, 46a/2, 46a/5, 58a/9, 60a/12

ṭat - *T.* Tatmak, bir şeyin tadının nasıl olduğunu anlamak.

t.- mazdan 58b/9

tatar başı *bkz.* tatar kurdı

t. 41b/3

tatar kurdı *T.* *tatarcık* Akdeniz çevresinde yaşayan, insanlara çeşitli hastalıklar bulaştıran, ufak sinek, yakarca.

t.+ dur 60b/4

ṭatlu *T.* Tatlı, şeker tadında olan.

t. 11b/10, 25a/5, 52a/11, 56a/12, 56b/13

ṭā'ūn *Ar.* Veba

t. 41b/11

ṭavīl *Ar.* Uzun

t. (zirāvend-i t.) 38b/14

ṭavşan *T.* Tavşan

t. 47a/11

tāze *Far.* Taze, bayatlamamış, bozuk olmayan.

t. 14a/10, 14a/11, 55b/12, 59b/3

t. (t. ol-) 32a/3

tebāşir *Far.* Tebeşir
t. 22b/7

te' accub *Ar.* Şaşmak, hayret etmek.
t. (t. it-) 2b/3

tebsi *T.* Tepsi, düz kap.
t. 17a/3, 17a/4, 17a/6

teke odı *T.* Teke sakalı otu.
t. 50b/4

tekrār *Ar.* Tekrar, tekrar meydana gelme.
t. 44a/2, 49b/4

telyin *Ar.* Yumuşatma
t. (ṭabī' at-ı t. eyle-) 56a/8, 56b/1

temmet *Ar.* "Bitti, tamam oldu" anlamında kitap veya yazıların sonunda kullanılan kelime.
t. (t.+ u'l-kitāb) 62a/12

temürhindī *Ar.* Demirhindi. Hint hurması.
t. 15a/11

ten *Far.* İnsan vücudunun dış yüzü, cilt.
t.+ e 53a/10, 53a/11
t.+ ine 45a/7, 45a/12, 47a/3, 47a/6

ten-dürüst *Far.* Sağlıklı, sıhhatli, dinç vücut.
t.+ lik 53b/11

tenkīye *Ar.* Temizlemek, pak eylemek.
t. (t.- i dimāğ) 8a/2
t. (dimāğ-ı t.) 14b/9

ter *Far.* Islak, yaş.
t. (t. eyle-) 62a/3

terācū *Ar.* turāce Kekliğe benzer bir tür av kuşu.
t. (t- bögrek yağı) 20b/12
t. (t.- şirūğan) 20b/9

t. 20b/10

terākīb *Ar.* Terkipler
t. (ma' cūn-ı t.- i melek) 9a/6

terehhüb ? Yılgın olmak.
t.+ den 13b/1

terengübīn *Far.* Basra balı
t. 56b/9

terkīb *Ar.* Birkaç şey birleşip yeni bir şey meydana getirme.

t. (t.- i gezerdür) 47b/12

t. (t.- i ḥabb-ı zahb) 15a/2

t.(t.- i ḥavāş) 48a/4

t. (t.- i rāzıyāne) 57a/6

t. (t.- i şarāb) 11b/7

t. (t.- i şarāb-ı sukker) 13b/8

t. (t.- i şarāb-ı tuffāḥ-ı gülayı)

10a/13

t. (t.- kalye) 52a/10

t. 9a/2, 9a/6, 9a/8, 10a/5, 14b/13,

28b/8, 31a/11, 31b/11, 35a/10, 35b/12,

36a/8, 36b/1, 36b/13, 37a/11, 37b/8,

38a/3, 38a/13, 38b/13, 39a/10, 39b/6,

40a/5, 45a/3, 55a/11, 55b/13

t.+ i 9b/13, 28b/11, 28b/12,

45a/8, 47a/5

t.+ i (ḥabb-ı selāṭin t.+ i) 16a/2

t.+ idür 10a/1

ters *T.* Olması gereken şekle aykırı durumda bulunan, ters.
t.+ i 27b/9, 48a/11

teshīn *Ar.* Isıtma, kızdırma.
t. 11b/3

tetri *T.* tetre Sumak yaprağı
t. 28a/12

tez *Far.* Çabuk, hemen.
t.+ den 14b/10

tezevvüc *Ar.* Evlenme, zevce olarak alma.

t.+ ini 38a/10

tığı Diken

t. (t.- kara ağaç) 30a/9

t. (t.- kara) 30a/4

tılā *Ar.* Sürülecek veya sürülünecek sıvı veya merhem.

ṭ. (ṭ. it-) 17b/8, 17b/10, 17b/12, 18a/1, 18a/8, 18a/12, 18b/1, 18b/8, 18b/10, 19a/1, 19a/5, 19a/6, 19a/8, 19b/8, 22b/1, 22b/5, 28a/5, 28a/9, 28a/11, 29b/4, 30a/6, 30a/8, 30a/10, 30a/12, 30a/13, 30b/2, 30b/6, 31a/2, 41b/1, 42a/2, 45b/5, 49a/6, 50a/5, 50a/9, 50b/2, 50b/11

ṭ. (ṭ. eyle-) 18b/13, 19b/9, 49b/3, 51a/5

ṭ. (ṭ. kııl-) 49b/12

ṭ.+ lar 49a/9

ṭ.+ sından 49b/4

ṭ.+ yı 61a/11

tırnak *T.* Tırnak

ṭ.+ mı 29b/4

ṭ.+ ları 6b/3

tīn *Ar.* Kil, çamur.

ṭ. (ṭ.- i Ermenī) 38b/4, 59b/10

tirfil *Yun.* Çimenler arasında biten üç yapraklı bir ot.

t. (t. yağı) 37a/2

tirfin *bkz.* tirfil

t. (t. yağını) 26b/7

tīz *Far.* Çabuk, seri, tez.

t. 10a/7, 12a/10, 51a/9, 57b/3, 5a/10, 5b/5

t.+ cek 5a/13, 12b/4, 13a/2, 36b/13

toğ - *T.* Doğmak, dünyaya gelmek.

ṭ.- a 48a/13

ṭ.- an 55a/3

ṭ.- up 16b/6

toğur - *T.* Doğurmak, dünyaya getirmek.

ṭ.- sa 44b/3

toḥm *Ar.* Tohum

t. (t.- ı gül) 19b/11

t. (t.- ı ḥanzal) 33a/2

t. (t.- ı kerdem toḥmı) 31b/6

t. (t.- ı kettān) 41b/12

t. (t.- ı ‘aşfūr) 15a/6

t. (t.- ı piyāz) 9a/9

t. (t.- ı reyḥān) 23a/13, 25a/12

t. (t.- ı saḥm-ı ḥanzal) 27b/12

t.+ ı (‘aşfūr çiçeği t.+ ı) 57a/10

t.+ ı (ebemgümece t.+ ı) 56b/7

t.+ ı (fesligün t.+ ı) 16a/11

t.+ ı (ḥatmī t.+ ı) 37b/9, 56b/6

t.+ ı (ḫavuk t.+ ı) 42a/7

t.+ ı (kemnün t.+ ı) 42a/6

t.+ ı (kerefis t.+ ı) 42a/7

t.+ ı (keten t.+ ı) 37b/9, 57a/7

t.+ ı (pürpürim t.+ ı) 37b/9

t.+ ı (rāziyāne t.+ ı) 42a/6, 57a/6, t.+ ı (reyḥān t.+ ı) 16a/11, 24a/3,

24b/12

t.+ ı (şinḫıyār t.+ ı) 42b/2

t.+ ı (üzerlik t.+ ı) 20b/4, 33a/13

t.+ ın (ḫıyār t.+ ın) 42b/2

t.+ ın (ḫarpüz t.+ ın) 42b/2

t.+ ın (toḥmegen t.+ ın) 42b/3

t.+ ınā (yaban yoncası t.+ ınā)

45b/10

t.+ ıyla (boğā diken t.+ ıyla)

26b/11

toḥmegen *Far.* Semizotu

t. 42b/3

toḥmıya *bkz.* toḥmıyan

t. 44a/2

toḥmıyan Ekim için tohum.

t.+ a 25b/6

toḫ *T.* Tok, kalın.

ṭ. (t. ol-) 5b/10

toḫuz *T.* Dokuz (Sayı ismi)

ṭ. 7a/13, 7b/1, 7b/2, 7b/3, 7b/4,

7b/5, 7b/6, 7b/7, 25b/11, 27a/1, 39a/1
t.+ ında 54b/13

toğuzuncı *T.* Dokuzuncu
t.+ 53a/11, 58a/9

toğdur- *T.* Doldurmak, dolmasını
sağlamak.
t.- a 20a/12

toğlı *T.* Dolu, boş olmayan.
t. 17a/9

toğmalıç *T.* Yuvarlak, çıkık, kambur.
t. (ol-) 5a/9

toğruk *T.* Yumru, ur.
t. 5b/2

toğon *T.* Don, elbise.
t. 55a/6

toğni - *T.* Donmak
t.- acak 14b/6

toğnüz *T.* Domuz, İslamiyet'te eti haram
olan memeli hayvan.
t. 35a/11, 35b/2, 37a/1, 37a/3,
43b/1, 46b/13, 51a/12

toğpalak *T.* Hünnapgillerden,
yapraklarından yeşil boya çıkarılan
bitki.
t. 10a/9, 16a/13, 16b/2, 16b/9,
33a/4, 42b/6, 49b/7, 50b/5, 62b/6
t. (t. ol-)16b/3

toğprak *T.* Toprak
t. 10a/3, 10a/4

toğrı *T.* Çeşitli tonları bulunan kızıl
kahve rengi at rengi.
t. (t. at) 6a/5, 6a/7

toğz *T.* Bir maddenin un haline gelmiş
çok ince şekli.
t.+ 1 22a/2

toğz *T.* Bir maddenin un haline gelmiş
çok ince şekli.

t. (südüñ t.) 32a/10
t. (şeb toğz) 27b/2
t.+ 1 (haşış t.+ 1) 46b/11

toğsuz (*bkz.*) toğz Tuzsuz
t. 48b/10

toğfah *Ar.* Elma
t. (terkib-i şarab-ı t.- 1 gülayı)
10a/13
t. (şarab-ı t.) 14b/2

toğluñ *T.* Şakak
t. 58a/10
t.+ 1 58a/12

toğül *Ar.* Uzun zaman.
t. 12a/12

toğur - *T.* Durmak, bulunduğu yerde bir
zaman kalıp beklemek.
t.- a 14a/6, 18b/11, 19a/2, 19b/1,
26a/4, 31b/9, 32a/6, 32b/7, 47b/11,
50b/7, 55b/8
t.- sın 27b/9
t.- sun 9b/8, 9b/9

toğurak otı *T.* Turak otu, dere otu, rezene.
t. 26a/4, 48b/9, 57a/11

toğurb *Far.* Turpgiller familyasından,
salkım durumundaki çiçekleri beyaz,
mor veya sarı renkte olan, meyvesi
acımsı, kökleri yenen bitki.
t. 45b/8, 48b/9

toğurunç *Far.* Turunçgiller familyasından,
Akdeniz bölgesi,'nde yetişen ağaç ve bu
ağacın meyvesi.
t. (t. kabı) 8b/6

toğüt *Far.* Dut
t. (t.- 1 Çini) 57b/8
t. 58a/3

toğütyā *Far.* Göz ilacı elde edilen bir taş.

T. Mor renkli, kokulu bir kır çiçeği.

t. 20a/7, 21a/13

t.+ dan 59a/9

tuvāl *Ar. tuvval* Ayakları uzun, yüz rengi kuyruğu kara ve kuyruğunun ortasında iki ak yelegeği olan bir su kuşu.

t. 33b/2

tuyūr *Ar. Kuşlar*

t. (vuḥūş u t.) 2b/1

ṭuz *T. Tuz*

t. 18a/7, 33b/9, 62a/9

t. (dögülmiş t.) 57b/5

t.+ ı 25a/1

t.+ la 27b/4

tükür - *T. Tükürmek*

t.- eler 14b/1

türbūd *Far. Türbit otu.*

t. (t.- i hindī) 14b/13

Türkī *Ar. Türkçe*

T.+ ye 4b/4

uç *T. Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.*

u.+ indan 61b/1

uca/uça *T. Oturak yeri, kış, kaba et.*

u. 61b/1

u.+ lu 5b/5

uçuk *T. Direncin azaldığı zamanlarda özellikle ağız çevresinde ortaya çıkan, virüslerin sebep olduğu deri hastalığı.*

u. 43a/13

‘**ūd** *Ar. Öd ağacı.*

‘ū. 9a/12

‘ū. (‘ū.- ı hindī) 11b/8, 8b/6

‘ū. (‘ū.+ u’l-ḳarḥ) 19b/2

‘ū. (‘ū.- Ḳimārī) 52a/4

‘ū. (‘ū.- ı şalīb) 7b/4

‘**ūd-ı hindī** *Ar. Hint öd ağacı.*

‘ū. 8b/6, 11b/8

‘**ūdi-şalīb** *Ar. Ayıgülü, şakayık.*

‘ū. 7b/4

‘**ūdu’l-ḳarḥ** *Ar. Yabani tarhunun ağır ve katı olan kökü.*

‘ū. 19b/2

ufak *T. Ufak, küçük.*

u. 43a/12

uğra - *T. Uğramak, başına gelmek, maruz kalmak.*

u.- rlar 11b/1, 61b/1

uğraş - *T. Savaşmak, mücadele etmek.*

u.- dı 3b/2, 3b/6

ulu *T. Çok büyük.*

u. 61a/12

ulu- *T. Büyümek*

u.-ssın 12a/8

‘**Ummānkeş** *Orta Doğu’da bir ülke.*

‘U. 1b/8

un *T. Tahıl veya bazı gıda maddelerinin öğütülmesinden elde edilen toz besin.*

u. (u. eyle-) 55b/13

u.+ ı (arpa u.+ ı) 30a/12, 42a/2

u.+ ı (ḥatmī u.+ ı) 42a/3

u.+ ı (ḳurtlu u.+ ı) 28b/7

u.+ ı (mazu u.+ ı)

u.+ ı (noḥūd u.+ ı) 18a/12,

u.+ ını (noḥūd u.+ ını) 17b/9

u.+ ını (māzū u.+ ını) 26a/1

u.+ ıyla (arpa u.+ ıyla) 19a/4,

31a/7

‘**unnāb** *Ar. Hünnap. Kızıl iğde ağacı, üvez ağacı.*

‘u. 15a/10

unut - *T. Unutmak, aklından çıkmak.*

u.- maḳ 13a/10

unutsaklık *T.* Unutkanlık

u.+ ı 14b/11

ur - *T.* Vurmak, sürmek.

u.- a 18a/4, 18a/10, 18a/11, 19a/6, 19a/9, 20b/5, 20b/9, 21a/4, 22a/6, 22b/5, 23a/5, 24a/14, 26a/13, 27a/2, 30a/6, 33b/13, 34a/3, 34a/5, 34a/13, 34b/5, 34b/6, 34b/10, 40a/2, 40b/6, 41b/1, 41b/5, 41b/8, 42a/1, 44a/10, 46a/8, 48b/7, 49a/2, 49a/3

u.- alar 20a/2, 20b/10, 20b/12, 21a/12, 30a/7, 30a/8, 30a/10, 31a/8, 34a/8, 59a/3, 59a/4, 61a/12

u.- dı 2a/10

u.- ılan 41b/12

uşkuṭūrī *Yun.* Sabır otunun bir çeşidi.

u. (şabr-ı u.) 15a/4

usturlāb *Ar.* Bir yıldızın ufuk çizgisinden yüksekliğini ölçmekte kullanılan alet.

u. 2a/11

uşṭuhūdūs *Yun.* Karabaş otu

u. 58b/8

‘uşāk Uşak otu.

‘u. 28b/6

uyan *T.* Gem, dizgin.

u.+ ı 5a/10

uykusuzluk *T.* Uykusuzluk, uyku uyumama durumu.

u. 53b/3

uyuz *T.* Örümcekgillerden, çıplak gözle görülemeyen bir böceğin meydana getirdiği kaşıntılı, bulaşıcı deri hastalığı.

u.+ ı 53b/8

u.+ için 31b/11, 32a/7, 32a/13, 32b/5, 32b/9

uza - *T.* Uzamak

u.- r 13b/8

uzat- *T.* Uzatmak, uzamasını sağlamak.

u.- mağičün 30a/1

u.- mağun 30a/3

‘uzba İlgin meyvesi.

‘u. 25a/13, 25b/2

uzun *T.* Uzun

u. 5a/9

u. (u. ol-) 5a/11, 5a/12, 5b/10

‘uzv *Ar.* Bir vücudu meydana getiren ve belli görevleri olan parçalardan her biri, organ.

‘u. 62a/10

ü *Far.* “ve” bağlacı.

ü. 2b/1

üç *T.* Üç (Sayı ismi.)

ü. 7b/10, 8a/12, 8b/10, 9a/9, 9a/10, 9a/11, 9a/12, 9a/13, 9b/10, 11a/12, 12a/6, 13b/12, 15a/7, 15a/9, 19b/12, 20a/4, 21b/11, 21b/12, 21b/13, 22a/1, 23b/3, 23b/10, 23b/12, 24a/1, 24b/3, 24b/5, 25a/7, 25a/12, 25a/13, 25b/4, 25b/7, 25b/9, 26a/2, 26a/8, 26b/7, 26b/10, 26b/11, 27a/5, 27a/6, 30b/3, 30b/4, 30b/13, 31a/3, 32a/1, 32a/6, 32b/11, 32b/13, 34a/10, 36a/9, 38a/5, 41a/1, 41a/5, 41b/3, 43a/3, 43a/12, 44b/7, 45a/4, 45a/6, 46a/12, 47b/4, 47b/5, 48a/6, 4a/2, 50b/6, 52a/5, 55b/3, 58a/12, 59a/12, 59b/1, 60a/3, 61a/5, 62b/8

ü.+ in 34a/12

ü.+ inde 54b/4, 54b/7

üçer *T.* Üç sayısının üleştirme şekli.

ü. 15a/3, 57b/13

üçinci *T.* Üç sayısının sıra sıfatı, üçüncü.

ü. 11a/3, 53a/6, 59a/6

ürk - *T.* Korkup birden sıçramak.

ü.- meye 5b/3

üst *T.* Üst, bir şeyin yukarı bakan yüzü.
ü.+ inde 17a/4, 17a/13, 35a/3,
35b/10, 36a/11, 36b/12
ü.+ indekine 6b/9
ü.+ inden 16b/6
ü.+ ine 7b/12, 12a/1, 13b/11,
14b/4, 16a/3, 16a/9, 18a/7, 20b/5,
21a/11, 21a/12, 22b/5, 23a/1, 23a/6,
23b/2, 25a/10, 28a/3, 28a/4, 30a/6,
30a/8, 30a/10, 30b/6, 30b/8, 33b/13,
37a/6, 38a/6, 38a/7, 39b/2, 39b/10,
3b/11, 41b/5, 41b/12, 42a/1, 47b/13,
48a/1, 49a/2, 52a/13, 52b/10, 57b/3,
59a/9

üzere *T.* Niyet, gaye, amaç bildirir.
ü. 12a/2

üzeri *T.* Bir şeyin üst kısmı, yukarı
bakan kısmı.
ü.+ nde 12b/3, 17a/6, 57b/7
ü.+ ne 10b/13, 11b/12, 30b/4,
3b/13, 4b/6, 56a/10, 56a/12, 56b/10,
56b/12, 57b/9, 58a/8, 59a/13, 59b/5,
59b/10, 60a/3, 60a/12, 61a/5, 62a/1,
8b/9, 9b/8
ü.+ nedür 12a/7

üzerlik *T.* Sedefotugillerden, acı
tohumları susama benzeyen, beyaz
çiçekli, çok dallı, halk arasında tütsü
olarak kullanılan sıcak bölge bitkisi.
ü. 20b/4, 33a/13
ü.+ i 30b/3, 30b/13

üzüm *T.* Üzüm
ü. 47a/8
ü. (kara ü.) 23b/5, 33a/6, 33b/3
45a/12, 47a/7
ü. (kuru ü.) 57b/12
ü. (kıızıl ü.) 57a/12
ü. (kıızıl ü. çekirdeği) 49a/11
ü. (razakî ü. şuyı) 49b/10, 50a/13
ü.+ i (it ü.+ i) 43b/13

vaca‘u’l-mefâşıl *Ar.* Eklem ağrısı
v.+ a 15b/4

vāfir *Ar.* Çok, fazla, bol.
v. 26a/7

vakıye *Ar.* Okka, dört yüz dirhem
ağırlığında bir ölçü.
v. 7b/9, 9b/1, 14a/4, 52a/12,
60b/9

vākī‘ *Ar.* Meydana gelmek, vuku
bulmak.
v. (v. ol-) 4a/12, 12b/2, 29a/5,
62a/5

vak(i)t *Ar.* Vakit, zaman.
v. (v.- i cimā‘ da) 50a/9
v. 15a/5, 55b/8
v.+ de 13a/12
v.+ i 12b/3
v.+ in 8b/11, 13a/10, 20a/6
v.+ inde 8a/8, 49b/1, 50a/5,
50b/1, 51a/8
v.+ inde (hâcet v.+ inde) 8b/10,
17b/4, 50b/11,
v.+ inde (şabâh v.+ inde) 14a/2

vallâh-u ‘âlem *Ar.* “Allah bilir.”
v. 14b/7, 15a/6, 4b/6, 54b/1
v. (v. bi’şşavâb) 17b/6

var *T.* Var
v. 62b/4
v.+ dur 2b/6, 3a/3, 11b/6, 12a/6,
13b/8, 16b/13, 35a/2, 56b/3
v.+ idi 1b/11, 1b/12, 3a/6, 3b/1,
3b/12
v.+ ise 9b/11, 30b/12, 31a/6,
59b/11
v.+ sa 8b/13, 15a/1, 31a/10,
31b/9, 38a/13, 38b/3

var - *T.* Varmak, ulaşmak.
v.- a 46a/12
v.- sunlar 3a/5

varak *Ar.* Yaprak, ağaç ve ot yaprağı.
v. (v.+ i’l hayâl) 7a/10

vasfa Ar. ? *vasif* Ergenliğe girmemiş kimse

v. 49b/4, 50b/3

vaşiyet Ar. Öldükten sonra ne yapılmasını istediğini bildirmek.

v. (v. eyle-) 53a/2

vaşak Ar. Çadıruşağı denilen bir tür zamk.

v. 21a/3, 39a/2, 40a/7, 40a/11, 40b/8, 58b/2

ve Ar. Ve. (Bağlama edatı.)

v. 1b/5, 1b/6, 1b/9, 1b/10, 1b/11, 1b/12, 2a/1, 2a/7, 2a/12, 2b/2, 3a/10, 3b/4, 4a/6, 4a/11, 4a/13, 5a/8, 5a/9, 5a/10, 5a/12, 5a/13, 5b/1, 5b/2, 5b/3, 5b/4, 5b/5, 5b/6, 5b/7, 5b/8, 5b/9, 5b/10, 5b/11, 5b/12, 5b/13, 6a/3, 6a/6, 6a/7, 6a/8, 6a/9, 6a/10, 6a/11, 6a/12, 6a/13, 6b/1, 6b/2, 6b/3, 6b/4, 6b/7, 6b/10, 6b/11, 6b/12, 6b/13, 7a/1, 7a/2, 7a/6, 7b/5, 7b/13, 8a/1, 8a/2, 8a/3, 8a/4, 8a/6, 8a/7, 9a/1, 9a/5, 9a/7, 9b/1, 9b/3, 9b/4, 10a/3, 10a/4, 10b/1, 10b/3, 10b/5, 10b/6, 10b/7, 10b/9, 10b/10, 10b/12, 11a/1, 11a/4, 11a/6, 11a/7, 11a/8, 11a/9, 11a/10, 11a/11, 11b/1, 11b/3, 11b/4, 11b/5, 11b/7, 11b/8, 11b/11, 11b/12, 12a/2, 12a/5, 12a/7, 12a/10, 12a/11, 12a/12, 12a/13, 12b/1, 12b/2, 12b/5, 12b/7, 12b/8, 12b/9, 12b/10, 12b/13, 13a/1, 13a/3, 13a/4, 13a/5, 13a/9, 13a/10, 13a/11, 13a/12, 13a/13, 13b/1, 13b/2, 13b/5, 13b/6, 13b/7, 13b/9, 13b/12, 14a/1, 14a/6, 14a/7, 14a/8, 14a/9, 14a/11, 14b/2, 14b/8, 14b/9, 14b/10, 14b/11, 14b/12, 15a/2, 15b/4, 16a/6, 16a/7, 16a/11, 16a/12, 16a/13, 16b/2, 16b/3, 16b/4, 16b/8, 16b/9, 16b/10, 16b/11, 16b/12, 17a/1, 17a/2, 17a/4, 17a/7, 17a/9, 17a/11, 17b/3, 17b/4, 18a/13, 18b/13, 19a/12, 19a/13, 19b/6, 19b/9, 20a/1, 20b/4, 20b/8, 20b/11, 21a/7, 21a/9, 21a/11, 21b/1, 21b/2, 21b/3, 21b/5, 21b/13, 22a/1, 22a/13, 22b/6, 22b/7, 22b/9, 22b/10,

23a/1, 23a/7, 23a/10, 24a/3, 24a/6, 24b/7, 24b/8, 24b/13, 25a/1, 25a/6, 25b/2, 25b/6, 25b/10, 25b/13, 26a/3, 26a/6, 26b/8, 27a/5, 27a/9, 27a/11, 28b/1, 28b/4, 29b/9, 30a/6, 31a/9, 31a/10, 31a/11, 31a/12, 31a/13, 31b/1, 31b/6, 31b/9, 32b/6, 32b/13, 34a/5, 34a/8, 35a/4, 35a/5, 35a/6, 35a/7, 35a/8, 35a/9, 35a/11, 35a/12, 35b/2, 35b/3, 35b/9, 35b/10, 35b/13, 36a/1, 36a/7, 36a/10, 36b/2, 36b/3, 36b/4, 36b/5, 36b/6, 36b/7, 36b/12, 37a/1, 37a/2, 37a/3, 37a/5, 37a/10, 37a/11, 37b/2, 37b/3, 37b/7, 37b/8, 37b/9, 37b/10, 37b/11, 38a/2, 38a/3, 38a/4, 38a/11, 38a/12, 38b/2, 38b/4, 38b/5, 38b/9, 38b/10, 38b/11, 38b/12, 38b/14, 39a/2, 39a/5, 39a/7, 39a/8, 39a/9, 39a/11, 39a/12, 39a/13, 39b/2, 39b/5, 39b/7, 39b/8, 39b/9, 40a/4, 40a/12, 42a/5, 42a/6, 42a/7, 42a/9, 42a/10, 42a/11, 42b/1, 42b/2, 42b/4, 42b/6, 42b/7, 42b/9, 42b/10, 42b/11, 43b/5, 46a/6, 46a/7, 47a/3, 47a/11, 47a/12, 48a/9, 48a/12, 48b/1, 48b/10, 49a/3, 49a/6, 49a/7, 49a/9, 49a/11, 49a/13, 49b/4, 49b/7, 49b/8, 49b/12, 50a/3, 50a/4, 50a/7, 50a/10, 50a/11, 50b/3, 50b/8, 50b/10, 51a/3, 51a/10, 52a/7, 52a/8, 52b/1, 53b/1, 53b/6, 54a/3, 54a/7, 54b/3, 54b/4, 54b/5, 54b/6, 54b/7, 54b/8, 54b/9, 54b/10, 54b/11, 54b/12, 54b/13, 55a/1, 55a/2, 55a/3, 55a/4, 55a/5, 55a/6, 55b/1, 56b/4, 56b/6, 57a/3, 57a/4, 57a/6, 57a/7, 57a/8, 57a/12, 57b/4, 57b/5, 58a/3, 58a/8, 58a/13, 58b/4, 58b/7, 58b/8, 58b/9, 59a/3, 59a/10, 59b/4, 59b/7, 59b/9, 59b/11, 60a/1, 60a/7, 60a/8, 60a/9, 60b/6, 60b/7, 60b/13, 61a/1, 61a/6, 61a/13, 61b/3, 61b/4, 61b/5, 61b/10, 61b/11, 61b/13, 62a/2, 62a/10, 62b/5

ve's-selām Ar. “İşte o kadar, son söz bu” anlamında sözü kısa kesmek için kullanılır.

v. 10a/1

vec *Far.* Bir çeşit ot.
v. 18b/5, 22b/5, 45a/1, 46b/3,
47a/6

vec' u'l-mafāşıl *bkz.* vaca' u'l-mefāşıl
v.+ a 48a/6

vech *Ar.* Tarz, biçim, yol.
v.+ ile 16a/12, 16b/13, 17b/2,
17b/5, 37b/1

velî em(i)r *Ar.* Emre sahip.
v.+ den 4a/10

ve-likin *Ar.+Far.* Fakat, lakin.
v. 2b/5, 11a/1, 12a/3, 12b/7,
16b/2, 16b/10, 17a/10, 17b/5

ver – *T.* Vermek, iletmek, eriştirmek.
v.- düğindedür 61a/8
v.- düğinden 60a/11
v.- e 46a/1
v.- mekdedur 60b/12
v.- mez 6b/9

verd *Ar.* Gül
v. (şarāb-ı v.- i çarī) 14b/3

verem *Ar.* Verem hastalığı, tüberküloz.
v. (v. ol-) 41a/13

veribi- *T.* Göndermek
v.- di 3a/7, 3b/5

vesm *Ar.* Nişan vurma, damgalama,
damga ile işaret koyma.
v.+ i 55a/8

vesvās *Ar.* Vesvese
v. 53a/10

veyā *Ar.* veya
v. 2a/5, 10b/2, 11a/13, 16a/11,
16a/13, 18b/12, 23a/8, 23a/9, 28a/10,
42a/8, 43b/1, 43b/2, 43b/8, 45b/13,
46b/2, 50b/6, 52b/1, 52b/12, 55a/11,
60a/6, 60a/9

veyāhūd *Ar.* yahut, veya
v. 59a/4, 60b/2

vezîr *Ar.* Osmanlı Devleti'nde askeri ve
idari yetkisi olan, en yüksek rütbedeki
devlet memuru.
v. 4a/7

vezn *Ar.* Ağırlık, ölçü.
v. 10b/3
v.+ ide 16b/3

vir – *T.* 1. Bir şeyi bir kimseye iletmek,
eriştirmek.

v. 2a/10

v.- em 3a/12

v.- mek (almaq vir.- mek ol-)

55a/2

v.- sün 3a/11

2. Ad, soyad, unvan vb.
kelimelerde “koymak, izafe etmek”
anlamında kullanılmak.

v.- di (ad v.- di) 4b/3

3. Vermek fiiliyle kurulan
deyimler.

v.- ür (kuvvet v.- ür) 8a/1, 9b/12,

v.- ür (ferah v.- ür) 62b/1

viribi- *T.* Ulaştırmak, iletmek.
v.- yesin 3a/8

vişāk *bkz.* vaşāk
v.+ u'l-būs 14a/9

vuḥūş *Ar.* Vahşiler, yabani hayvanlar.
v. (v. u ṭuyūr) 2b/1

vuḳūf *Ar.* Durma, duruş, olduğu gibi
kalma.

v.+ dan 12a/8

ya *T.* İki kelime veya iki cümleyi
birbirine bağlar.

y. 15a/8, 15a/9, 15b/6, 19b/4,
19b/7, 22a/9, 2a/4, 32a/5, 42a/8, 56b/9,
56b/13, 57b/1

yā *T.* İki kelime veya iki cümleyi birbirine bağlar.

y. 7a/4, 7a/11, 15a/8, 15b/7, 18b/11, 18b/12, 29b/2, 42b/9, 43b/8, 43b/11, 52b/1, 53a/4, 53b/5, 53b/7, 57a/13, 58a/11

2. Seslenme

y. 4a/4, 4a/8

yabān *Far.* 1. İnsan yaşamayan ıssız yer.

y. (y. yoncası) 45b/10

2. Dışarı

y.+ a (y.+ a çok ver-) 60b/12, 61a/8

yādigār *Far.* Bir kimseyi veya bir olayı hatırlatmak üzere bırakılan yahut onlardan kalan şey.

y. 4a/13

yağ *T.* Yağ

y. (y.- ı finduğ ve fisduğ) 16b/10
y. 16a/10, 17a/6, 31b/8, 43b/8,

62a/5

y. (eski y.) 29a/10,

y.+ a 27b/13, 29b/10, 30a/2, 32a/10, 40b/5, 50a/4

y.+ a (yıllamış y.+ a) 27b/10

y.+ dan 31b/4, 31b/8, 36a/3

y.+ dur 31a/9

y.+ ı 17b/2, 17b/3, 30b/11, 31b/5, 35a/12, 36a/3, 37a/5, 39b/1, 52b/2

y.+ ı (afsenetīn y.+ ı) 22a/9

y.+ ı (ağ mūm y.+ ı) 38b/2

y.+ ı (bādām y.+ ı) 15b/1, 22a/8, 45b/1, 56a/13, 56b/13

y.+ ı (bādiye y.+ ı) 57a/13

y.+ ı (belesān y.+ ı) 50a/2

y.+ ı (benefşe y.+ ı) 35b/12, 38b/1, 39a/11, 56b/13

y.+ ı (borsuğ y.+ ı) 31a/13

y.+ ı (bögrek y.+ ı) 20b/10, 40a/8

y.+ ı (eski zeyt y.+ ı) 35a/12, 36b/6

y.+ ı (eti yinür kuşlar y.+ ı) 31b/1

y.+ ı (fesligün y.+ ı) 16b/9

y.+ ı (gül y.+ ı) 38b/2

y.+ ı (ħabbu'l-gār y.+ ı) 39a/12

y.+ ı (içler y.+ ı) 16b/12

y.+ ı (içlerüñ y.+ ı) 17b/5,

y.+ ı (koz y.+ ı) 16a/11, 31a/4

y.+ ı (kuyruğ y.+ ı) 27a/13, 28b/8, 28b/9, 30b/1

y.+ ı (menevşe y.+ ı) 46b/7

y.+ ı (sığır y.+ ı) 8b/2

y.+ ı (şirgün y.+ ı) 30a/7, 57a/1

y.+ ı (terācū-bögrek y.+ ı) 20b/12

y.+ ı (terfīl y.+ ı) 37a/2

y.+ ı (toñuz y.+ ı) 35a/11, 37a/1,

37a/4

y.+ ı (topalağ y.+ ı) 16b/9

y.+ ı (yumurda y.+ ı) 61a/12

y.+ ı (zeyt y.+ ı) 16b/3, 28b/9, 29a/3, 31a/12, 32a/2, 36a/9, 37b/12, 39b/8, 39b/10, 40a/11, 52a/12, 57b/1

y.+ ıla 36a/2, 48b/1, 50a/8, ,

62a/3

y.+ ıla (benefşe y.+ ıla) 39a/3

y.+ ıla (fesligün y.+ ıla) 50b/6

y.+ ıla (kaynamış y.+ ıla) 31b/7

y.+ ıla (kuyruğ y.+ ıla) 32b/6

y.+ ıla (mavirtā y.+ ıla) 58b/9

y.+ ıla (mūm y.+ ıla) 39b/1

y.+ ıla (şığır y.+ ıla) 59a/13

y.+ ıla (yıllamış y.+ ıla) 30b/11

y.+ ıla (zeyt y.+ ıla) 29b/12, 31b/13, 40a/13

y.+ ın 16a/10, 28a/1, 55b/2

y.+ ın (bögrek y.+ ın) 34b/8

y.+ ın (ferfiyün y.+ ın) 30b/3

y.+ ın (kuyruğ y.+ ın) 32b/4, 32b/10

y.+ ın (şırlıgün y.+ ın) 45b/13

y.+ ın (toñuz y.+ ın) 35b/2

y.+ ına (gül y.+ ına) 60a/2

y.+ ına (toñuz y.+ ına) 51a/12

y.+ ına (zeyt y.+ ına) 52b/9

y.+ ından (zeyt y.+ ından) 37a/5

y.+ ını (tırfın y.+ ını) 26b/7
y.+ ını (bögrek y.+ ını) 34a/11
y.+ ını (şığır buzāğusı y.+ ını)

37a/5

y.+ inuñ (zerbes y.+ inuñ) 16b/1
y.+ ıyla (tobalağ y.+ ıyla) 50b/5
y.+ lar 16a/12
y.+ lar (cümle y.+ lar) 16a/12
y.+ lardan 57a/13
y.+ ları 31b/3
y.+ nı (afsenetın y.+ nı) 33b/5

yağmur *T.* Yağmur
y. (y. şuyı)

yāhūd *Far.* veya, yahut
y. 11b/1, 12b/2, 16a/13, 16b/3,
17a/11, 57b/7, 62a/5

yağ – *T.* Yakmak
y.- a 18b/2, 24a/8, 28a/2, 47a/3
y.- alar 45b/13
y.- maya 35b/6

yağın- *T.* Yakı sürme
y.-a 35a/6

yağrı *T.* Tedavi amaçlı vücudun ağrıyan
ya da hasta olan yerine yapıştırılan
üzerine koyu lapa halinde bir madde
yayılmış olan bez.
y. (y. it-) 26a/10,
y. (y. eyle-) 42a/4

2. Yabani defne cinsinden,
kabukları yakı olarak kullanılan ağaç.
y. 47a/3

yağrı otu Yakup otu
y. 23b/11

yala – *T.* Yalamak
y.- ya 24a/10, 25a/4, 44b/9

yan *T.* Taraf, yan.
y. (y. it-) 8b/3
y.+ ı 22a/5
y.+ ina 46a/12, 59a/4

y.+ inadur 61b/10
y.+ indan 61b/9

yan - *T.* Yanmak, kömürleşmek.
y.- sa 39a/10

yaña *T.* Tarafa, yana.
y.+ da 61b/2

yandağ *T.* Dikenli bir ot.
y. (ağ. y.) 26b/13

yandık *bkz.* yandağ
y. 25a/3

ya' nı *T.* Sözüün kısası, yani.
y. 3b/9, 8b/3, 10b/4, 12a/9,
12a/10, 16a/5, 16a/6, 16a/11, 17a/5,
24a/8, 35b/6, 37a/8, 37a/9, 37a/12,
39b/3, 44a/4, 49a/7, 52b/7, 56a/7,
56b/1, 57a/9

yanuğ *T.* Yanık, yanmış olan.
y.+ ina 35b/9, 39a/5
y.+ ları 39b/4

yap - *T.* Yapmak
y.- dı 1b/6

yapışdur - *T.* Yapıştırmak.
y.- alar 23a/1, 59b/11

yaprağ *T.* Yaprak
y.+ ı (butrağ y.+ ı) 27a/4
y.+ ı (detri y.+ ı) 25b/6
y.+ ı (kız y.+ ı) 46a/5
y.+ ı (kılğaz y.+ ı) 46a/7
y.+ ı (mersin y.+ ı) 24a/13
y.+ ı (pazu y.+ ı) 56b/7
y.+ ı (şeftālū y.+ ı) 26b/3
y.+ ın (butrağ y.+ ın) 24b/2
y.+ ını 30a/2
y.+ ını (butrağ y.+ ını) 24b/1
y.+ ını (kebere y.+ ını) 30b/5
y.+ ını (mersin y.+ ını) 48b/1
y.+ ını (pazū y.+ ını) 56a/8

yara - *T.* Yarar sağlamak, faydalı olmak.

y.- maz 6b/4
y.- r 38a/2, 39a/9

yara *T.* Yara, vücutta meydana gelen kesik, yarık.
y. 35b/10, 39a/10, 40b/3
y. (y. ol-) 35a/6
y.+ da 35a/4
y.+ lardan 38b/12
y.+ nuñ 34b/5, 36b/12, 40a/3
y.+ ya 20b/11, 34b/5, 34b/6, 34b/10, 35a/1, 35a/9, 36a/4, 40a/2, 40b/5, 40b/7, 49a/3
y.+ yı 35b/9, 36b/13, 49a/2, 49a/4

yarakān *Ar.* Sarılık hastalığı.
y. 11a/5, 43a/8

yaralı *T.* Yaralı, yaralanmış olan.
y.+ ya 49a/1

yaramaz *T.* Yaramaz, kötü, fena.
y. (y. başlara) 34a/13, 57a/4
y. (y. hıtları)

yarğāñ *T.* Yaşına giren piliç.
y. 36a/1

yarıl - *T.* Yarılmak, kesilmek, ortadan ayrılmak.
y.- sa 39a/7, 40b/12, 41a/2, 41b/2

yarım *T.* Yarım, bir bütünün yarısı.
y. 20a/2
y. (y. rıtıl) 58b/1, 60b/8
y. (y. sâ'at) 14b/1

yarın *T.* Yarın
y.+ a 14b/6

yarı *T.* Yarı
y.+ sını 3a/11, 28a/3

yaş *T.* Yaş, ıslak.
y. 17b/1, 25b/12, 28b/6, 57b/12
y.+ dan 12a/9

y.+ ın 21a/13
y.+ ında 61b/8

yaşa - *T.* Yaşamak, hayatta olmak.
y.- maya 55a/4

yaşlı *T.* Yaşlı, ihtiyar.
y. 6b/8

yat - *T.* Yatmak, uyumak.
y.- a 15b/11, 20a/6, 46b/4, 47b/9
y.- açak 20a/6, 8b/11
y.- ıcaç 15a/5
y.- mayalar 14b/7

yavlağ *T.* Çok, pek, oldukça.
y. 48a/13

yavşan *Yun.* Yavşan otu.
y. 33b/5
y. (ipar-ı y.) 29b/12

yavuz *T.* Fena, kötü.
y. (y. baş) 36b/2, 38a/3

ayla çiçeği *T.* Baklagiller familyasından, sarı çiçekli, güzel kokulu, çok yıllık otsu bitki.
y. 43a/8

yaz - *T.* Yazmak
y.- dı 3a/7

yaz *T.* Yaz (Mevsim)
y.+ ın 6b/2

ye - *T.* Ağızda çiğneyerek yutmak.
y.- mek 13a/2
y.- meyeler 14a/3

yedi *T.* Yedi (Sayı ismi.)
y. 1b/6, 13b/11, 15a/11, 15a/13, 20b/3, 33a/3, 33a/4, 33a/5, 37a/12, 37a/13, 38a/5, 40a/6, 56a/1, 56b/12

yedinci *T.* Yedi sayısının sıra sıfatı.
y. 53a/9, 58a/1, 59b/7

yedür- *T.* Yedirmek, yemesini sağlamak.

y.- e 29b/2

yekbinî *Far.* Fesleğen çiçeği.

y. 61a/1

yel *T.* Romatizma ağrısı.

y.+ için 30b/10

y.+ içündür 30b/9

yeli *T.* *yele* Aslan, at gibi bazı hayvanların ensesinde veya boynunda bulunan uzun kıllar.

y.+ si 6a/13, 6b/11, 6b/12

y.+ sini 10a/7

yemenî Yemen şehrine ait, Yemen ile ilgili.

y. (y.- i 'aķık) 21b/11

y. (şeb-i y.) 29a/5, 59a/3

yemiş *T.* Meyve, yemiş.

y.+ i (ılgun çiçeği y.+ i) 10a/6

y.+ in (hām y.+ in) 26b/8

y.+ ini (arduç y.+ ini) 32b/13

yengül *T.* Hafif

y. (y. ol-) 6a/8

yeñi *T.* Yeni, hiç kullanılmamış olan.

y. 29b/13, 55a/6

yer *T.* Yer

y.+ den 10b/2

y.+ e 19a/1, 29b/11, 62a/6

y.+ i (oğlan y.+ i) 45b/6, 46a/2,

46a/5

y.+ ine 31a/3, 46a/7, 60a/11

y.+ ine (oğlan y.+ ine) 46b/9

yeşil *T.* Yeşil

y. (y. tütüyādan) 59a/9

yetmiş *T.* Yetmiş

y. (y. direm) 37b/10

y. (y. beş) 35a/11

y. (y. biş) 36a/8

y. (y. iki dürlü) 54a/13

yıl *T.* Yıl, sene.

y. 4a/2, 53b/9, 54a/9, 54a/10

y.+ lık 59a/12

yılan *T.* Yılan

y. 29b/1

yılķun *T.* İlgin ağacı

y. 25b/10

y.+ ı 25b/8

yılla- *T.* Üstünden yıl geçmek, çok beklemek.

y. (y.- mış yağ) 27b/10, 30b/11

y. (y.- mış ol-) 42b/10

yi - T. Ağızda çiğneyerek yutmak.

y.- gil 9b/10

y.- mek 42b/8

y.- mekdür 42b/4, 42b/10

y.- meye 49a/8

y.- rdi 2a/2

y.- se 11a/7, 27a/8

y.- ye 7a/5, 7b/10, 7b/11, 7b/12,

9b/3, 10b/7, 14b/13, 14b/6, 23a/12,

23b/1, 23b/2, 23b/3, 23b/5, 23b/7,

24a/10, 24b/5, 24b/7, 24b/11, 25a/3,

25a/10, 25a/11, 26b/8, 26b/13, 27a/7,

29a/13, 32a/9, 43a/1, 44a/8, 44b/9,

48a/1, 57b/13

y.- yecegi 24b/10

y.- yeler 7a/12, 8a/13, 10a/12,

23b/6, 24b/10, 24b/12, 25a/8, 26a/3,

42b/12, 43a/7, 58b/10

yi- İyileştirmek, sağaltmak.

y.- r 38b/11, 40a/4

yidür- *T.* Yedirmek, yemesini sağlamak.

y.- düre 35b/5, 41a/1, 41a/5,

48b/6

y.- düreler 25b/4, 29b/13,

39b/11, 42a/12, 43b/1, 43b/2, 61a/7

y.- dürmege 48b/5

yigirmi *T.* Yirmi

y. 7a/10, 15a/10, 15b/1
y. (y. altı) 11b/6, 33a/5
y. (y. altıncı) 62a/7
y. (y. beş) 31b/12,
y. (y. beşinci) 61b/11
y. (y. birinci) 60b/12
y. (y. biş) 15a/7, 37b/12, 47a/8,
56b/11
y. (y. çekirdek) 33a/7
y. (y. direm) 7b/11, 15b/1,
15b/9, 18b/13, 27b/12, 28a/5, 32a/8,
32a/13, 34b/3, 34b/12, 37a/1, 37a/3,
37a/4, 37b/2, 40a/9, 40a/10, 40a/11,
40b/8, 52a/11, 56b/9
y. (y. dirhem) 15a/4, 27b/13,
31b/6, 34a/7, 56a/9, 56a/10, 56a/11,
56b/10
y. (y. dördüncü) 61a/11
y. (y. dört) 36b/6, 37b/2
y. (y. üçüncü) 61a/8
y.+ sinde 54b/3, 54b/4, 54b/8

yigirminci *T.* Yirmi sayısının sıra sıfatı.
y. 60b/1

yigrek *T.* Daha iyi, üstün, tercih edilir.
y.+ dür 17a/12

yil *T.* 1. Rüzgar, yel
y. 2a/13

2. Romatizma ağrısı.
y. 30b/12
y. (y. ağrısı) 31a/6, 31a/10
y.+ için 30b/12, 31a/1, 31a/4,
31a/9, 35a/5

3. Bağırsaklardaki gaz.
y.+ den 51a/2
y.+ i 24a/1, 57a/3

yili *T.* Aslan, at gibi bazı hayvanların
ensesinde veya boynunda bulunan uzun
kollar.
y.+ si 5a/11

yimek *T.* Yemek, aş.
y. 2a/2

y.+ ine 10a/3

yin – *T.* 1. İyileşmiş, sağalmış.
y.- miş (y.- miş etleri) 37a/10
y.- se (diş dibleri y.- se) 22b/9
2. Yemeğe elverişli olmak.
y.- ür (eti y.- ür kuşlar) 31b/1

yine *T.* Yine, bir daha, tekrar.
y. 5b/1, 28a/9, 29b/6, 56a/2

yiñil *T.* Hafif, kolay.
y. 12a/9

yinür baş *T.* Bir tür çıban.
y.+ ı 37a/9

yir *T.* Yer, zemin.
y.+ de 31b/1
y.+ e 40b/4, 60a/2
y.+ i 49a/1
y.+ ine 46a/1

yit - *T.* Yetmek, yeterli olmak.
y.- mese 51a/11

yiği – Kokmak, kötü koku çıkarmak.
y.- se 22b/9

yoğun *T.* Kalın, büyük, yoğun.
y. 5b/6, 49a/7

yoğur - *T.* Yoğurmak, hamur durumuna
getirmek için üzerine basa basa karmak.
y.- a 18a/10, 20a/5, 48a/12
y.- alar 16a/8, 58b/9

yoğurt(d) *T.* Yoğurt
y.32a/9
y.+ a 43a/11, 55a/9
y.+ ı (şığır y.+ ı) 42a/3, 44a/1

yok *T.* Yok, mevcut olmayan.
y.+ dur 2a/8, 2b/5, 62b/4

yoksa *T.* Ters bir ihtimal anlatır; aksi
takdirde.
y. 2b/13

yoksullık *T.* Yoksul olma durumu.
y.+ dan 54a/2

yol *T.* Yol, üzerinden geçilen yer.
y. 61b/12, 62a/4
y.+ a 6b/2
y.+ da 4a/11, 5b/2, 5b/3, 5b/12,
6a/6, 6b/4
y.+ ında 6b/6

yolud - *T.* Tıraş ettirmek.
y.- a 27b/4
y.- alar 20a/1, 28b/5, 29a/11

yonca *T.* Yonca. Birçok türü olan çok yaygın bitki.
y. 46a/3
y.+ sı (yaban y.+ sı) 45b/10

yoñul - *T.* Yontulmak
y.- a 44b/10, 45a/2, 46a/4, 46b/7

yorka *T.* Biniciyi sarmsayan bir at yürüyüşü.
y. (katı y. ve eşkün olur) 6a/11

yorul - *T.* Yorulmak
y.- mağdadur 61b/11

yosun Yosun. Çoğu sularda yetişen ilkel bitkilerin ortak adı.
y. 59b/4

yörügen *T.* Hızla yürüyen
y. 6a/12, 6b/2

yu - *T.* Yıkamak
y.- sa 55b/11
y.- şa 56a/5
y.- ya 24b/2, 29b/9, 33b/13,
37a/12, 49b/2, 52b/8, 56a/5
y.- yalar 48a/10

yuğı *T.* Uyku
y.+ na 19b/1

yukaru *T.* Yukarı

y. 5a/13, 45b/12, 46a/6, 46b/5

yum - *T.* Sıkıp kapamak.
y.- a 19a/12, 22b/12

yumırta *T.* Yumurta
y. 58b/9

yumrı *T.* Yuvarlak ve şişkin şey.
y. y. ol- 5b/8

yumşad - *T.* Yumuşatmak
y.- alar 56a/3

yumşak *T.* Yumuşak
y. (y. huğne) 56a/7
y. (y. döğ-) 7b/11, 10a/8, 18a/2,
18b/1, 18b/2, 18b/8, 22b/4, 23a/3,
24a/9, 24b/4, 24b/7, 25a/1, 26a/10,
26b/12, 27b/9, 28a/10, 30a/11, 30b/10,
31a/5, 31a/7, 31b/7, 32b/10, 36a/9,
39b/7, 41a/6, 41b/10, 44a/9, 45a/9,
47b/4, 49b/9, 51a/4, 51b/13, 52a/9,
55a/8, 55b/5, 56b/5, 57b/5, 58a/7,
59b/5, 60a/8
y. (y. eyle-) 25a/10
y. (y. ol-) 6a/9, 20a/4

yumşan - *T.* Yumuşamak
y.- a 58a/13

yumurda *T.* Yumurta
y. 19a/5, 19b/7, 24a/10, 25b/4
y. (y. ağı) 18a/3, 23b/5, 29b/8,
34a/2, 34a/4, 34b/6
y. (y. kabuğu) 17b/9
y. (y. kabı) 17b/13
y. (y. şarusı) 18a/6, 18a/8,
21a/11, 22a/13, 23b/6, 41b/7
y. (y. yağı) 61a/12
y.+ ile 24b/7
y.+ sın (cin y.+ sın) 51a/12
y.+ yı 25a/9

yun - *T.* Yıkanmak
y.- maduğ (y.- maduğ birinc ol-)
24b/10
y.- miş 38b/4

yut - *T.* Yutmak
y.- a 15b/6, 15b/11, 16a/9, 20a/6,
43a/12, 58a/4
y.- alar 15b/7, 61b/5

yuvallağ *T.* Yuvarlak
y. 57b/13
y.+ lar (y.+ lar eyle-) 57b/12

yügrük *T.* Hızlı giden, çabuk yürüyen
(at).
y. 6a/3, 6a/6, 6a/7, 6a/9, 6a/11,
6a/13, 6b/3, 6b/10, 6b/11

yüklü *T.* Hamile, gebe.
y. (y. ol-) 46a/8, 47b/1

yürek *T.* Kalp
y. (kara çetük y.+ in) 43b/12
y.+ i 54a/9
y.+ in 48b/3

yürekli *T.* Yiğit, korkusuz, cesaretli.
y. (y.+ lü ol-) 6a/10

yüri - *T.* Yürümek
y.- se 61b/12
y.- yi 62a/4

yürü - *T.* Yürümek
y.- cek 5b/11

yüz *T.* Yüz (Sayı ismi)
y. 1b/6, 28a/7, 31a/12, 32a/2,
32a/3, 35b/13, 36a/1, 37b/3, 39a/3,
39b/6, 39b/7, 39b/8
y. (altı y.) 51b/12
y. (dört y.) 51b/2, 51b/5
y. (dört y. elli) 35a/12, 35b/1,
36a/10
y. (iki y.) 51b/2, 51b/4, 51b/12,
62b/12
y. (iki y. yigirmi biş) 36a/8,
37b/11
y. (üç y.) 36a/9, 38a/5
y. (sekiz y.) 51b/6
y. (y. biñ) 1b/12, 2a/1
y. (y. elli) 9a/2, 15b/2, 33a/6,

35a/11, 35b/12, 36b/6, 37b/10, 38a/4
y. (y. yigirmi) 56a/9

yüz *T.* Başın ön kısmı, surat. çehre.
y.+ i 56a/5, 5a/7
y.+ in 29b/9
y.+ ine 29b/8, 45b/3, 45b/5,
55b/9
y.+ ini 55b/11

yüzerlik *T.* Üzerlik otu
y. 61a/5

zâc *Far.* Demir sülfatın ticari adı.
z. (z.- i kıbrisi) 40a/13
z. 45a/1, 45b/9

zâf *Ar.* Zaaf, irade zayıflığı,
dayanamama.
z.+ mı 11b/4, 20b/2

zâ ferân *Ar.* Safran
z. 7a/3, 7a/7, 7b/5, 8b/5, 10b/9,
12a/1, 12a/3, 14a/1, 14a/5, 15a/2, 15a/7,
16a/7, 19b/12, 20a/5, 20a/11, 43a/5,
43a/10, 62b/9

zâhb *Ar.* Yumurta sarısı
z. (terkîb-i hâbb-ı z.) 15a/2

zâhmet *Ar.* Sıkıntı, eziyet.
z. (bî-z. ol-) 8a/7
z. 2b/11, 60b/4, 62a/11
z. (z. it-) 26b/8, 32a/9
z.+ e 61b/1
z.+ i 5a/4, 19a/9, 22a/6, 26a/4,
26b/9, 31a/5, 34b/2, 36b/3
z.+ ini 24b/5
z.+ leri 4b/11, 4b/13, 5a/1, 5a/2,
14b/12

zâhmetlü *Ar. +T.* Sıkıntılı, zahmet veren.
z. 62a/10
z. (ulu z.+ lü) 61a/12

zâ if *Ar.* Zayıf, güçsüz.
z. 11a/3, 11a/4, 12a/5, 13a/4,
13a/6, 13a/7, 4b/3, 6b/6

z.+ lığına 10a/2
z.+ lıgındandır 13a/6
z.+ lık 53a/10
z.+ lık 8a/5

zakıt *zuḳḳat* Küçük bir kuş.
z. (dişi z.) 28b/8

zamān *Ar.* Zaman, vakit.
z. 19a/13
z.+ da 2a/8
z.+ ında 1b/3

zamḳ *Ar.* Bazı ağaçların kabuklarından sızdıktan sonra renksiz veya sarımtırak renkte katı bir madde halini alan camsı yapıştırıcı madde.
z. (z.- ı^ç Arabî) 55b/4

zarf *Ar.* Kap
z.+ a 8b/10, 17b/3, 49b/12

zāyil *Ar.* Sona eren, yok olan, ortadan kalkan.
z. (z. it-) 14b/13
z. (z. ol-) 38a/13

zebedu'l- baḥr *Ar.* Lüle taşı
z. 21a/2, 21a/5

zeker *Far.* Erkeklik organı
z. (z.- i süst ol-) 13a/11
z. 12a/5
z.+ deki 13b/6
z.+ den 38a/11
z.+ e 49a/6, 49b/12, 50a/9
z.+ i 12b/2, 12b/7, 49b/2, 51a/7,
51a/11
z.+ ine 51a/5, 51a/12
z.+ üñ 51a/9

zenān *Far.* Kadınlar
z.+ ile 12a/12

zencār *Ar.* Bakır pası çeşidinden göztaşı.
z. (z.- merhem) 36a/13
z. 21a/2, 28a/6, 32a/8, 32a/10,

34a/11, 41a/7

zencebīl *Ar.* Zencefil.

z. 7a/9, 7b/4, 9a/3, 10a/9,
10b/10, 13b/9, 18a/5, 18b/3, 22a/9,
23b/13, 24a/3, 28a/7, 31b/5, 33a/4,
33a/9, 42b/13, 45b/9, 46b/2, 47a/7,
48a/2

zencifir *bkz.* zencebīl

z. 43b/9

zengār *Far.* Bakır pası çeşidinden göztaşı.

z. 28b/2, 29a/7, 36b/6, 36b/8,
40a/6

z. (z. ağı) 28b/7

zerbeş ? Pelesenk ağacı, pelesenk yağı denilen nesne.

z. (z. yağı) 16b/1

zerd *Far.* Sarı renk.

z. (zerniḥ-z.) 27b/11, 34a/1,
34a/4

zerdālū *Far.* Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen kayısı ağacı türü ve bu ağacın meyvesi.

z. 15b/7, 33b/2

zerdeçāv *Far.* Zerdeçal kelimesinin eski metinlerde geçen asıl şekli.

z. 28b/1, 32b/3, 32b/9, 34b/3,
34b/12

zereb *Ar.* Safran otu.

z. 7b/3

zernib *bkz.* zereb

z. 62b/8

zerniḥ *Far.* Zırnık, arsenik.

z. (z.- siyāh) 34a/4

z. (z.- siyah kılye) 34a/1

z. (z.- zerd) 27b/11, 34a/1, 34a/4

z. 28a/4, 28a/8, 28a/11, 28b/3,
32b/3, 34b/9, 37a/1, 37a/6, 37b/3,

38b/3, 40a/1, 43b/8, 48b/6

zevk *Ar.* Zevk, hoş a giden bir Şeyden duyulan beğenme duygusu.

z. 12b/8

z. (temām-ı z.) 12b/7

zeyt *Ar.* Zeytin (yağı)

(z.- ‘ atik) 38a/5

z. 28a/7, 28b/3, 28b/4, 29b/12, 31b/13, 32b/1, 34a/11, 34b/2, 35b/2, 37a/5, 39b/10, 40a/9, 40a/13, 44b/11, 45b/13, 48a/5, 52a/11, 52b/9, 57a/13

z. (z. yağı) 16b/3, 28b/9, 29a/3, 31a/12, 32a/2, 35a/12, 36a/9, 36b/6, 37b/12, 39b/8, 40a/11

z.+ e 52b/6

z.+ ile 36b/8, 51a/5

zi’l-hicce *Ar.* Arabi ayların on ikincisi.

z. 54b/8

zi’l-ka’ de *Ar.* Arabi ayların on birincisi.

z. 54b/7

zibağ *Ar.* Cıva

z. 27a/11, 27b/8, 31b/12, 32a/13, 32b/2, 32b/4, 32b/13, 34a/10, 47a/6

zifr *Ar.* zifrTütün dumanından meydana gelen ve ağızlıkta siyah ve acı bir madde halinde biriken kir.

z. 52b/7

zift 1. *Ar.* Çam ağacından olan zift.

2. *Far.* Kara sakız.

z. 29a/1, 34b/9, 37a/1

z.+ i 37a/5

z.+ ile 28b/9

zik(i)r *Ar.* İsmi ni söyleme, sözünü etme.

z. (z. it-) 12b/5, 13b/8, 16b/13

z. (z. ol-)48b/12

z. (z. olın-) 9b/1, 11b/5, 16b/12, 17b/5, 17b/6

zira *Far.* Çünkü, Şundan dolayı (bağlaç)

z. 13b/3

zirāvend *Ar.* Zeravent, loğusa otu, boru elması.

z. (z.- i tavil) 38b/14

zire *Far.* Kimyon

z. (z.- i Kirmāni) 7b/7

zirek *Far.* Zeki

z. 54a/7

ziyāde *Ar.* Fazla, çok, daha çok.

z. 10b/7, 11b/5, 12a/9, 49b/5

z. (z. it-) 7a/6, 11b/4, 13b/6

z. (z. kııl-) 8a/5

ziyān *Ar.* Boşuna harcamak, çıkar kaybı, zarar.

z. (z. eyle-) 53a/5

ziyū Bir tür kurt.

z. 29a/1

zōr *Far.* Dizanteri

z. 25b/10, 25b/13

z.+ ı 24a/6, 24b/7, 24b/13, 26a/3

z.+ içün 24a/11

zuğāl Canlı bir kömür, kızılıcık ağacı veya meyve.

z. 25a/3

Zü’l-cüşin Özel isim

Z. (Z. çeşmesi) 3a/3

Zülkarneyn-i Dāvud Özel isim

Z. 1b/4

KAYNAKÇA

- Akar, A. (2012). *Türk Dili Tarihi –Dönem-Eser-Bibliyografya*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Aydeniz, S. (2008). *Edviye-i Müfredde (Metin, İndeks, Sözlük, Dil İncelemesi)*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi SBE.
- Banguoğlu. T. (1986). *Türkçenin Grameri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Baytop, T. (2007). *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Buran, A. (2004). Türkçe Sā'atnāmeler ve Hıbetu'llāh ibni İbrāhim'in Sā'atnāmesi *Jurnal of Turkic Civilization Studies*, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, No 1/2004, 263-281 <https://docplayer.biz.tr/32839450-Turkce-saeatnameler-vehibetu-llah-ibni-ibrahim-in-saeatnamesi.html> (Erişim Tarihi: 30.04.2022).
- Doğan, A.T. (2017). Türklerin Dünyasından Uzaklaşan Türkçe Tıp Terimleri: Eski Anadolu Türkçesinden Türkiye Türkçesine. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 42. 37-57 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sutad/issue/32344/359465> (Erişim Tarihi: 22.11.2021).
- Ediskun, H. (1999). *Türk Dilbilgisi: Sesbilgisi-Biçimbilgisi-Cümlebilgisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Erdağı, B. (2001). Anadolu'da Yazılmış İlk Türkçe Tıp Kitabı. *Türkbilig*, Sayı 2, 46-54 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkbilig/issue/52757/696237> (Erişim Tarihi: 06.07.2022).
- Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- Geyikoğlu, N. (2010). *Hācı ŐAlī Bin Hācı Muḥammed Aḳsarayı'nin Kitābu Baytar-nāme Tercümesi (İnceleme-Metin-Dizin)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi TAE.
- Gülsevin, G. (1997). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Güven, M. (2005). *Abdulvehhāb bin Yusuf'un Müntahab-ı Fi't-Tıbb'ı (Dil İncelemesi-Metin-Dizin)*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Pamukkale Üniversitesi SBE.

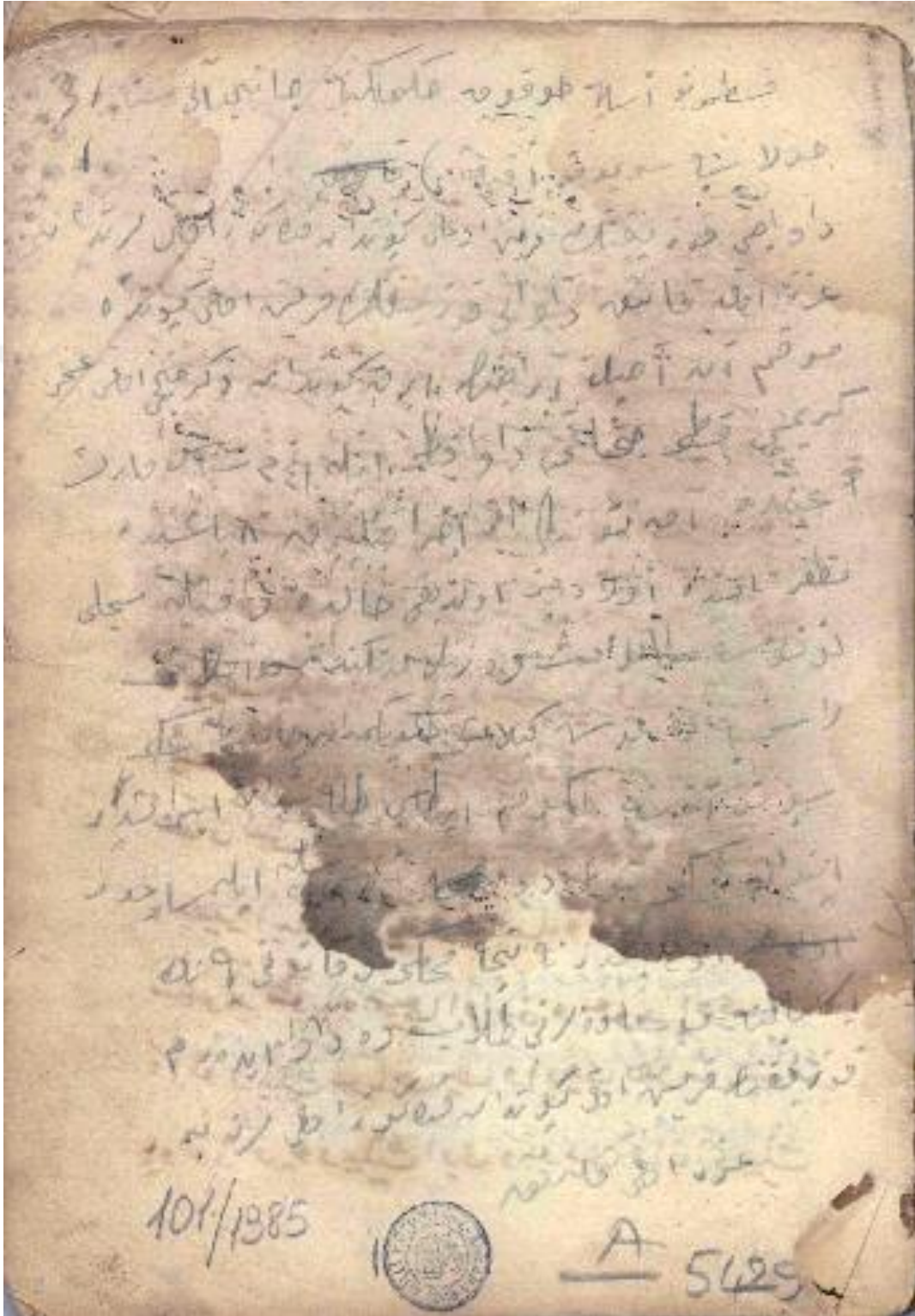
- Karahan, L. (2010). *Türkçede Söz Dizimi*. Ankara: Akçağ Yayınları
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1972). Selçuklu Çağı Türkçesinin Genel Yapısı, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, Cilt 20, 17-34. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/38410/445353> (Erişim Tarihi: 17.07.2022).
- Önler, Z. (1981). *Celalüddin Hızır Paşa (Hacı Paşa) Müntahab-ı Şifa –İnceleme-Metin-Dizinler*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Fırat Üniversitesi SBE.
- Özer, K. (2018). *Kırım Tatar Türkçesi, İbrahim Paşi - Canlı Nişan (Transkripsiyonlu Metin- Dil Özellikleri- Sözlük)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi SBE.
- Özkan, M. (1995). *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Öztürk, E. (2017). *Eski Anadolu Türkçesi El Kitabı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Hatiboğlu, V. (1981). *Türk Dilinde İkileme*. Ankara: TDK Yayınları.
- Paçacıoğlu, B. (2016). *VIII. XVI. Yüzyıllar Arasında Türkçenin Sözcük Dağarcığı*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Redhouse, Sir James W. (2001). *Turkish And English Lexicon*, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Sakin, O. (2017). *15. Yüzyıl Türkçe Tıp Kitabı Yâdigâr-ı İbn-i Şerîf*, İstanbul: Geleneksel Tıp Derneği.
- Steingass, F. (1930). *Persian-English Dictionary*. London.
- Şen, M. (1990). “Baytarnameler”, *Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atcılık*. Türkiye Jokey Kulübü, Ankara: Resim Matbaacılık.
- Türk Dil Kurumu, (1963-1982). *Derleme Sözlüğü*. Cilt I-XII. Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu, (1963-1972). *Tarama Sözlüğü*. Cilt I-XIII. Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu, (2000). *İmlâ Kılavuzu*. Ankara: TDK Yayınları.
- Timurtaş, K. (1976). *Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri*, *Türkiyat Mecmuası*, 18/0.

Yıldız, S. C. (2019). Eski Anadolu Türkçesi İle Yazılmış Tıp Eserleri ve Bu Eserler Üzerine Yapılan Çalışmalar. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*. Cilt 7, Sayı 17, 416-436. <https://dergipark.org.tr/en/pub/avrasyad/issue/47012/590716> (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

EKLER

TIPKI BASIM

کتاب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اِنَّمَا بُدِّلَ لَكُمْ بَدَلًا نَافِعًا سَبَبِ
اِسْتِكْرَارِ زَمَانِيَّةٍ تَصِفُ الْاَلَمِشْدَ وَشَوَيْلَهُ وَ
بِرَقَابَتِ اَدَدِ لَو كَيْمِ اِسْتِكْرَارِ زَمَانِيَّةٍ
مَادَا اَوْغَلَدَ زَمَانِيَّةٍ مَشْرُوقَةٍ وَغَزْوَةِ حَكْمِ اِنْدِي
وَيَكْتَبُ اِدِي بِرِزَا رَهْ شَهْرِي اِدِي بِرِزَا
اِسْتِكْرَارِ لَو كَيْمِ اِدِي بِرِزَا رَهْ شَهْرِي اِدِي بِرِزَا
عَقَانِ كَشِي حَسْبِي سَمَرَقَنْدِي بِرِزَا
وَبِضْرُو اِسْتِكْرَارِ رَهْ وَغَزْوَةِ حَكْمِ اِنْدِي
شَهْرِي لَو شَوَيْلَهُ حَسْبِي اَوَادَنَ وَغَزْوَةِ حَكْمِ اِنْدِي
وَ اَتُو زِيكِي سَوَابِي سِي وَ اِدِي بِرِزَا رَهْ شَهْرِي اِدِي بِرِزَا
اَو تُو زِيكِي سَوَابِي سِي وَ اِدِي بِرِزَا رَهْ شَهْرِي اِدِي بِرِزَا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اِنَّمَا بُدِّلَ لَكُمْ بَدَلًا نَافِعًا سَبَبِ
اِسْتِكْرَارِ زَمَانِيَّةٍ تَصِفُ الْاَلَمِشْدَ وَشَوَيْلَهُ وَ
بِرَقَابَتِ اَدَدِ لَو كَيْمِ اِسْتِكْرَارِ زَمَانِيَّةٍ
مَادَا اَوْغَلَدَ زَمَانِيَّةٍ مَشْرُوقَةٍ وَغَزْوَةِ حَكْمِ اِنْدِي
وَيَكْتَبُ اِدِي بِرِزَا رَهْ شَهْرِي اِدِي بِرِزَا
اِسْتِكْرَارِ لَو كَيْمِ اِدِي بِرِزَا رَهْ شَهْرِي اِدِي بِرِزَا
عَقَانِ كَشِي حَسْبِي سَمَرَقَنْدِي بِرِزَا
وَبِضْرُو اِسْتِكْرَارِ رَهْ وَغَزْوَةِ حَكْمِ اِنْدِي
شَهْرِي لَو شَوَيْلَهُ حَسْبِي اَوَادَنَ وَغَزْوَةِ حَكْمِ اِنْدِي
وَ اَتُو زِيكِي سَوَابِي سِي وَ اِدِي بِرِزَا رَهْ شَهْرِي اِدِي بِرِزَا
اَو تُو زِيكِي سَوَابِي سِي وَ اِدِي بِرِزَا رَهْ شَهْرِي اِدِي بِرِزَا

جمع انبى حن و خوش طيور افوك حكيمه
 بوليسر و جمع سنوك دني بلسر جويكم ايسكندر
 بوجواب ايشدي بخت ايشدي كيم ناكه چاره
 ايله كيم ابي كوريسار شطاليس ايشدي كيم
 الومه چاره بيدار وليكن قره كويلى ايشدي
 برص و ريدو اكا اب حيوه درلر اندن الله
 كوره سين اجاسيف اولمسه درماه ادد
 سليمان قيسى كوريسار شطاليس ايشدي
 جمع لشكر بيدار قره كويلى كوردي كوردي
 اخير خيال بلسر اولدي ايسكندر اولدي
 كرو حيدر پير شاه اولدي كيم بودكلو دخت
 جلدي الا كوردي صير و اولدي ارستطا
 ليس قوردي دديكم بكا درماه ايله يوقسه =

هلاک

هلاک اولورم ددي ايشدي شارقا سنو
 رجو له شماري دني تو بلجوك ايشدي بويك
 و در اكا ذوا خوش چشيمي دور اندن
 الله كوردي ايشدي كوردي سين صحت بويك
 سين ايشدي حكم اديس كيم و رسول
 كور رسول بلخدر خسرو اولور قوي كوردي
 بي بوزدي و ريددي كيم اول صودر عهد بكامه
 و برياليسن خور ايله بي كوردي خسرو
 دكري يلد كيم ايسكندر شد بو صوا اكا
 خاندن ايشدي بي اردا سنوه و ما
 لينوك ياروسين بكا و رسون تا كيم
 بن بو صودن اكا و برم جوتكيه بو خبري
 ايشدي غصبه كلدي عظيم تا ايشدي

پنا اشفا برغا و صفر سبتوك اكي يا نبتوك ارا سي
 مرقق بصر اولو و بولغ بايني صلا صلا
 كره و بولغ بزرقه صاق اولو بلسلميا و از كميا
 اسوي كوز ليا بلكري بيدر اوله و كيك اوله
 و كيك او جا لو اوله ايا عين كنو بچك تين
 كوز و برك بصر بلكري نه يعون و نه اخه
 اوله و بولغ دكري اوله و ايقري سلك
 اشولري بولغ اولو اكي عين اولك ايا عين ده
 چو ده و بولغ اكي اولك ايا عين و اوله
 بلي اوزده اوله و بولغ اكي اوله اوله
 بولغ بولغ اكميا و ازيه قتي چينيا و
 قتي بولغ اكميا و صوي ازا و بولغ
 اولين صلد ر ميا و نه كلوز كر سا او كذا كره

سنا

سنا بصر اكر صا بصر يا كور سندن صول ايا
 كور سونك بوي اكميا اولوز سه اولوز كوي
 ات برك و بولغ اولوز اولوز كوي اشر بها
 اولوز **البا سنا** اولوز اوله اتي صفتلرين
 سنا ايا صا ايا بولغ كين طور اوله اولوز اوله
 و بولغ اولوز بولغ و بولغ اولوز اولوز
 صوي ايت كور اولوز بولغ اولوز اولوز
 اوله اولوز اولوز اولوز اولوز اولوز اولوز
 سنا قتي بولغ اولوز اولوز اولوز اولوز
 اولوز اولوز اولوز اولوز اولوز اولوز
 قتي بولغ اولوز اولوز اولوز اولوز
 ات كور اولوز اولوز اولوز اولوز
 و بولغ بولغ اولوز اولوز اولوز اولوز

8

وَفِيهِ رُوحِي وَكَيْرُ بِي كَيْ قَرَا أَوْلُو سَاغَايْت كُو كَلَك
 أَوْلُو زِيَا زِيَه يَوْلَه بُولَك أَوْلُو زِي وَصِيحِي يُولِي كِي
 أَوْلُو زِي كُولَك أَكْر كِي رِي يَلِي قِي رُوحِي وَطَرَن قَلِي
 أَقَا أَلُو سَاغَايْت يَوْمَز يُولُو زِي أَرْدَه كَمَا صِلَ أَوْلُو
 بِالْحَضَرَةِ قَلُو زِي قِي سَلِي خُود قَادِدَه كُو دَمَك يَلِي رِي
 صَنِيغِي أَوْلُو زِي يُولِي كُو زِي مَرَا أَوْلُو قَرَا اِي
 دَلُو أَوْلُو زِي حِي رِي شَاغَا أَوْلُو زِي وَدِي كِي أَوْلُو
 قِي يَلِي سَلُو أَوْلُو زِي قَلُو زِي غُورَا قِي يُولُو سَاغَايْت كُو
 دِي نُو زِي قَارِي سَلِي يُولُو زِي سَلُو كِي رِي حَسَب وَدِي مَرَا
 وَأَمَّا بُولَك أَوْلُو زِي وَطَرَن أَوْلُو زِي قَوْلَه اِي
 يَلِي سِي وَفِيهِ رُوحِي وَكَيْرُ بِي قَرَه أَوْلُو زِي سَه يَكُولَك
 أَوْلُو زِي أَكْر يَلِي سِي وَفِيهِ رُوحِي وَكَيْرُ بِي أَقَا أَوْلُو
 لُو زِي سَه كَمَا صِلَ أَوْلُو زِي وَطَرَن سُرَا أَوْلُو زِي رَا مَاتَا

جل

دَرَم حَسَبُ الشُّو دَا اِي سِي دَرَم وَتَلِيحِي سِي دَرَم وَحَسَبُ
 اِي لَسَانِي سِي دَرَم وَتَلِيحِي قَرَه سِي دَرَم سَمُو
 سِي دَرَم سَطَلِي سِي دَرَم قَانَلَه سِي دَرَم زَعْمَرَان
 يَلِي سِي دَرَم آي نِسُونِ أَوْلُو دَرَم يَا شِكْرَه لَه يَا بَالِه يَشُورَه
 يَلِي نَا نَعِي وَرَا **مَجْمُوعَة مَعْرُوفَات** خَا صَةً سِي بُولُو زِي حِي رِي
 قُو يَادَر وَشَهْوِي تَزِيَادَه اِي لُو وَطَعَام صَفِيحِي اِي لُو
 حِي رِي اِي لُو دَرَم زَعْمَرَان اِي لُو دَرَم يَلِي سَاغَايْت دَرَم وَرَدَل
 سِي دَرَم كَلِي سَه اِي لُو دَرَم دَرِي حِي رِي اِي لُو دَرَم اِي لُو
 اِي لُو دَرَم رِي حِي رِي اِي لُو دَرَم اِي لُو دَرَم اِي لُو دَرَم اِي لُو
 دَرَم وَتَلِيحِي اِي لُو دَرَم اِي لُو دَرَم اِي لُو دَرَم اِي لُو
 شِكْرَه بَرَدَلَك حُو نِي حَان اِي لُو دَرَم يَا شِكْرَه لَه يَا بَالِه اِي
 مَشُورَه لُو عَسَل سَكْرُو دَرَم اِي لُو دَرَم اِي لُو دَرَم اِي لُو
مَجْمُوعَة نِيك خَا صَةً سَلْطَن مَجْمُوعَة مَسْبَل لُغَز دَرَم

جوز بویا طغز درم بسپاسه طغز درم قائله طغز درم کیا به
 طغز درم عاقر قرقصه ای درم پنج مایه زعفران طغز درم
 قریون طغز درم بعضی طغز درم زرنب طغز درم
 عود صلب طغز درم زنجبیل طغز درم مچکلی طغز درم
 زعفران طغز درم کنجد و طغز درم و سادخ هندوی طغز
 درم قاقچیل طغز درم انیسون طغز درم بعضی طغز
 درم حریر طغز درم زبیر کرمای طغز درم مغز بادام
 مغز فندق اون سبزی درم جوینجان اون درم لسانه
 عصفور او درم بانه ای حقیقه اوله قند کفون الی شوره
 مچون ادریبا طغز او درم صابون صابون عاقر قرقصه
 بیبا نافع در سرخس روی بکوم درم مشکا دو که صغیر او درم
 قاری ندره صغیر صابون بیبا او سینه قوی بیبا علی حال دوشه طغز
 جوینجه ای بد زنه **مچونه فرح** مان در دفع سلال ادر و معده
 عظیم

عظیم قوت و برود و بلغم و صفراوی و سوداوی دفع ادر
 و ساغک و اعصابك سد سین ابرو و تنقیه دماغ ادر
 و آریاح فاسد تخلیل ادر و اعصابک و نیلوی محکم
 ملود باشک و دماغک تر لیبی دفع حرارت عریزی
 زیاده ملود شویبکم جیماخ ادر سه صیف لی
 و سلیق و استخوان حاصل او اثر الی ادر و خوردن در
 اولوز سه جیبی سین دایمی اطمینه ای ریخ و بی زخمیت
اولا وقتنده استنقال اده لاده صفت الی قیل
 ابله او در دفع بیلخ اون در دفع بادام بی او درم
 قعلیله کایله او درم صاوه قعلیله او درم درم
 قوه قعلیله او نو در دفع بونلوی عاینه دو سکار الی کلدن
 کجود لر بواد و بیلرک او در دفع ادرجه بال قنار قند لر
 کفین الی لر مچونه ادر استنقال او بی بیبا لر نافع در

مجموعه اوله قیلدی خوند الال اوله اصلوق
 قیالور تا ایلم اوله اوله قیلدی خوند الال اوله اصلوق
 اچینه بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون
 قور بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون
 صایه کف المفق بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون
 بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون
 بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون
 دکالور تاکه عیان دونه ایدیه قیلدی اوله اوله اوله اوله اوله
 اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 قیلدی بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون
 استقال اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 کورده ابرو اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 دینی وادسه تاسی ایدیه بون بون بون بون بون بون بون بون بون
مجموعه بلوط

۱۳۳
 ۹۰
 تلت البون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون
 کور بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون
 زنجیل اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 قور بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون
 اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 نافع اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 طعم صفا اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 قور اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 شقال خصلت العلب اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 شقال اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 جوز بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون
 شقال اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 شقال اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 شقال اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله

و قید بود که او بیان اولی ذو که آید و انون بال بیند
 قواعد کنزیه بود و بلوی فرشته مجوه ایلیه هر کون بر
 سخن بشقال بیا بحر بود **مجموع صفات** بنید در و بله و
 صفایه و صیغه قوت ادر در سکه که خای مجون
 اده سین چیک بال الفل هر قدر در سکه بر جز
 بال اوله کی جور ای صوغان سوی اوله کی سین
 برینه فرشته ز غل بر اینجه بر لو جناقا قیفلا
 آوردند قوغیل بر ساعت طور سون انده شکوه تا
 اخون قیا غل او دده اندر کل قورق کون طرسون
 اندن شکوه اوج بر ماق هر صباغ سکل کوده سین
 جمعی اعضا رن نقد رنج و ارسه عقب کدر در جماعه
 قوت و برز کوز نودن از نورر اعضایه قوت و در
 قانی صلی ادر بد مذکی غلت لری سوزر بو ترکیب

سلطان

سلطان علی الدین ترکیب در و السلام **مجموع** بو مجون
 منقعت ادر او و ملقا مسخ صیف لعنا اذ تک بکری
 خوش ایلو اعلا خوفلر طبراق میکنه و عود نودن
 طبراق منع ادر قانی کسر بو استرقانی و عود نلوت
 صیف قانی جوق افسه کسر **ترکیب بودر** قرا مهلیله
 بلبله قانی ایلج الفون حکای بیستی دسوز بو قینک
 بیستی او دما بر علو یفا یت میوه کده پیوسته کیه بر غلر
 بر کز بو یله ادر لول شکر پیشق ادر کلر بو اوله و بلوی یله
 قنار لستیل بطوی کعبه اونی طبلق ذنجیل نلقد آ
 یلسون کتک مسطی بو مجون دو کلر برا بر ایلیلو ای
 بود و به لوجه کف الهین با یله مجوه ایلیلو جمله بر جود
 دو کلر بیا کر بقو انسی استه لوری کدر ز نانو ذره
باب شتر ابلو بیان ادر ترکیب شتر ایب نفا ح کلای

آلمای اولی که در دینی قایل و جلوه کرد که در آن نوده شکوه و مکر
 تا کیم تمام خرد او له اندون ضعیف صفا از بود چه بوده و با
 بر وجه ایکنه بخوده که بر وزین نوده و بر وزین دینی
 آقا غول بالنده کیم صفا اوله یعنی کهی التهنیتی اوله
 قیامی اول الملمونو شیما بقور سونی اللور و محوین
 یا من ندر جمع بود و قید که ایستاده و حسنه و نیز
 قاشو غله و رشدر که بر لونه بیا و قاده و زیاده
 قینق کرک کیم اول طولی صوابه کرد و آب عقده اولوب
 منکره الکشید انده منکره منقل بره تک و زعفران
 و در مقلد چقر درم زنجیل بر در نغم و قر نعل که
 درم بو مجموعینی سخن ادب بر غیر موقد بال شریعت
 بوله قیند که تا کیم قوت اول شریعت حقا و صافی
 مکر دینی اول قینن المانوک اوزر نه دو مکر دینی تا
 مرشدن

فرشدن که وایکن منیک تمام بشند و حنار قیالمونو
 متباح بو بود که تا بشکله اچلو اچله استحوال اینه که شفا
 اوله انشاء الله تعالی **بجانی چکری** ضعیف اولدیغون
 و اکا ضعیف چکری و در لر تقو ذی الله و انوک علا سنی
 اولدیزکم چکری سرو اولور بر قان و چلو کیشری کیم
 اولور ذیل دینی در ندر و کوندری خلق ضفقه اولور
 و آرون اولور تمام اشتها سی از اوله و بیسه دینی بوقم
 رادمر و در سه اچو چکری در ندر و اولور سا دورا عز و سنت
 اولور و جماعه قاور اولماد و اولور سه دینی سنی بشند
 خلاوت بولماز و صوفیه اولور و اچا باغی صوفی اولور
 و بولر انکن اولور و بولما لکونستی که قان افراطله تا
 جماع استلر اوج ددر لور بجدن بر نه نینلا اوله که
 البته مفلوج اولور که و یا سنت اعدام اولور که

ویا خود حرارت غیر تو سبب مرگ و قاصیه اعور
 که نفعی بالله آمیدی بوعلمتو که دفعه علاج شراب
 سببی کردی در تالیم ششین مکرر آده و چندی قوی قلبه
 قوت و حرارت غیر زیاد آده و جگرک ضعیفی
 دفعه آده و چنانکه قوی اوله ذکر اوله فایده کرده زیاده
 بروج البت در لو فایده سی وارد در سکا بو شراب سببی
 نافع در **تشریح شراب** سببی در دم و دار چینی
 بر دم و قافله بر دم و عود و بصری بر دم و جوز هندی
 بر دم و نفل بجن در دم بو مجموعی دو کله در می بینش
 آدویه جه منلو موقیا لر دمی قیند لر تا کیمز مهتر
 اولب و بشوب نصف قلبه آنده منکره سوژب صاف
 قلبه و بو نوک او در نه بر بو قینب آدویه بغدادیجه اق
 اوغون بال کیم کفی البیش اوله قویا لر تا کیم تمام بری

برشته

برشته قرشد و لر لادن منکوه او شسته بخند دم در عفران
 قنبر دخی اندور لر و استنحال آده لر عاذینه اول او دور
 شفا اولن انشاء الله العزیز و لیکن در عفران کیمز قنبر
 کل شو بیکله از لر قنبر لر صباغ بر قاشوق استنحال
 آده **در دخی** ذکر و حیا لر ضعیف اولوب حرکت اشک
 در اکاسیف اندام ذکر آمیدی عکنت و در در او
 نوع او زرنه در بری اولدر کیمز آده شو بیکله در عفران
 بری دخی کجوا کده صباغ انسا مکره اولوست و قوتدن
 مکره یعنی قرن یا شدن زیاد بیکل آمیدی اول کیشن عذراست
 خسی در و بتر مرده او نور یعنی منکله او او زرنه اولدر
 عکر کن قیاسه کلز و حرض و استنحال او لر صباغ انسا مکره
 و منکر کبھی کره علاج اتمک استعدود او لر طویل و نازینه
 او نور بیم کجلا ده صباغ اتمک لیکله او لر و او نور

اولوز اولوك علائقي اولدركيم **يكلر ده و مباح**
لر ده احيانله كرى قيامه كلرك و افق اولور و يا حوز
بهار وقت اوزرته امدى بولوك كيب لر و ك علاج
انسان دز بئر چل و صلا حنه كلور انشاء الله تعالي
ذكر ادا اولر علاج لوق موضعين و شولر كيم كثر
جماعت دز انلرك علائقي اولدركيم اولوقت تايمه
في اجمعه كرى قيامه كلور و ليكن تمام ذوق و نشاله
بوله ذوق ادمه و سنى كيم انزال اولور سلك كى انزال
اولور سون سون و بعضى لر و ك ايجى ايجى كلور و بو
صالتو لر و ك اوغلى قنوي اولمز و بولكى نوعك
نسب بلك برودت غايب اولدغندن دز امدى بول
نوعك ديعنه علاج مجوه سلك كر ك دز تايم بلكى
برودت و ز طوبت دفع اده و مشافى اردد و بجر اى

نحو

نحو و بجر اى دى و غير تلمى فتح اده و سق لرى اجه و دى صبا
بجر بلك كر ك دز تايم صلا حنه كلور بئر چل و صلا حنى
بولر انشاء الله تعالي **نحو بلك و اسماه**
اولدركيم اعضا نوك و جوار نوك ضعيف اولوب و جماعه
سنت اولونى وار و اولر حنه مبتلا اولدى بلكى
ضعيف لغنده دز اما اولر باشوك بيشى ضعيف
اولر لغنده دز كيم اكا ضعيف دماغ دز لر لغو دز باليه
من ذلك امدى بولوك علائقي نسنلر اما اولدركيم
باشا دز نوك و كوز لر او بالون و لون شغير اولون دز
آب جماع ادى وقتن اوغلى عارض اولماق و جماعده
اذلت اولماق و لون شغير اولون و ذكر سنت اولماق
شوبله كيم قيامه كلور و بر وقتن نشاطله صناع ايمك دز
و جوتلر جماعده عارض بر دى قاور اولماق دز غايب

بردم مصلی چینی نو کوزه لوی می کشد و کلندر
اندک منکره اون درم سراب و اون درم شراب نهار
اون درم شراب و زرد پری الکی درم سکا و زرد نان صوبله
از لوی صوبله قیت بر درم بوز قطونای او شسته اصلد لوی
صوق صوبله از لوی اول کوه خوششو قبله اوله کون
بزرگ اول کوی پاره درمی مکتبای همان شربت لوی
لوی صوبله صوبله درم صوبله صوبله صوبله
شربت اوج صوبله درمی صوبله صوبله
بلغ و سود ایستمال درم صوبله درم صوبله
باشی جگرند درم صوبله صوبله صوبله
مفلوح اول قلی کد درم صوبله و اولی کد درم صوبله
کد درم صوبله صوبله صوبله صوبله
زایل ادرغایت نافع در **ترکیب نو** درم صوبله
صوبله صوبله صوبله صوبله صوبله

کوزه بو کا بگرده باشن کوزه جلف و ادسه کوزه
ترکیب کب صوبله مصلی کنگر کب و محمود و رخفران
طهر بنده او جردم صا و صوبله اون درم قران کون بش درم
صراستقوری بگرم درم ایرو او بود و کلر صوبله صوبله
شربت ای درم اجلا و خشمه جاق وقت صوبله بود لوی
و الله اعلم **شربت لوی** صوبله صوبله درم محمود
ای درم بادام ای بگرم بش درم رخفران اوج درم
جت البلی اون درم مصلی بش درم بده بشکله یا بالیله
قوان کتود لوی شربت اوج درم بده ای درم نافع درم
حب غلاب بیستانه بگرم درم غلاب اون بش دانه
دوزه بیدی دانه غر صندی بیدی دانه بیلو اقر درم
بمطابخ درم درم کابلی قایی البت درم قاده تعلیله
البت درم بویان درم درم قوری قلیسی بیدی دانه

خیار و شکر یکدیگر نیات شکر یکدیگر در دم بادام یعنی پیش
 در دم **سندلین** در دم کول صوبله شکر
 کول صوبله قند قوام کتور کله اده **حب قویا** تا
 نافع در بان ایتر سنبله و کوزا غریسنا و جمع المفاصله صر
 اکی در دم **سندلین** در دم محموده بودا در شکر خطله
 کرفس صوبله جت ایلینه شربتی فرستقال یله بالیلله بوده
 یا ذره الو اجه قویا لری بودا لر جمله ادر نافع در دم بود
حب قویا در دم شکر یکدیگر در دم خیار شکر او در دم
 هر یکدیگر در دم هر دو مع یکدیگر در دم شکر سبنا اده در دم
 اوله صفراوی کن در مقهوره اچان نافع در **حب سلاجین**
 کچه بوده یسار ایجان صوبله جت سلاطین بر در دم تا
 بادام بر در دم نشا بر در دم شربتی اجه اغری اوله
 نافع در بلغم صفراوی دفع اده **حب سلاجین** بر در دم
 جت

جت سلاطین اکی در دم شربتی اده اجه اغری اوله نافع
 در **حب سندلین** در دم کول صوبله شکر
 خیار جت و کوزا اده اوستینه اچا قند و ایجان ای
 دام بادام او هر روز شکر اوله شربتی بر اجه اغری اوله
 نافع در **حب قویا** در دم شکر لغوی در جت ایلین
 یعنی جت المیز بودا لر نافع در دم قویا اده قویا اده
 سندلین و موز و عقولان جت بر اوله ذره کوزا
 نفع اوله حب ایلین بر نفع کبی اوله اکلر و اوقین
 بودا اوستینه ایجان صوبله کچه کوزا کچه کیدی علی
 در **حب سلاجین** کوزا کچه کیدی کچه کیدی بلده در بیاض صفر قلم
 شکر بودا در ایجان شربتی کبیله کوزا کچه کیدی کیدی و بادام
 و جله یا غلر و جله جفر ای بیاض اده اول بر در کبیله
 قویا ایلین قویا خود قتی نیاتان و قتی اوردانی و از صادره

كوكبه اولسون الا لركس ارب سبب يا غنك اجنا
 قيا لركو صليق اولسه وغير سي كوجنت دكل وليكن
 وزنه زيت ياغي اكي فسيلكوه سفاد رجه اوله وياخو ذ صليق
 و غير دن قنقي مقصود اولوز سه بر نيشه اجنا قوالر و اغزه
 محكم موبله بركد الو تا كيم وهو الاجنا كريبه قرقه كوه
 استوسون كونه اصافيا لركوه مغب باشجه اوستنده
 اكسوك اوليا تخي كيم قرقه كوه تمام اوله دمي تمام اولوز انده
 حنك و راجه بزده سوز لرك صافي قلا لرك و دمي فسيلكوه
 ياغي و صليق ياغي بو رسيله جقر حاضر اولود حاجت اولجا ق
 غلط امياسين و بلكه اجلر ياغي قندوق و قندوق و كوك
 تارا جي كيب و بنوقه جلكو دكي ايجي كيب و قوز ايجي و بادام ايجي
 و قلقن اجلر ياغي اوله دكر اولنا نه يا غلر دسه نه جقر و بونلك
 دمي بو و جهله عي و ردد ذكر اولوم ناقص اولو باشجه قلميا
 عمل

۲۴۳
 ۱۷
عمل دومي قوز و بادام اولو بلادام ايجي قوز
 ايجي و اجلر دن قنقي كركسه اولسون اللرد ايجي دو
 كلر چريشه دونه انده بر با قرتسي اجاقيا كرا اول
 تسي اولو استينك اوله و ايجي صوبركه جفادر
 يفي ايجي قوشو اول استي صويده كولو ذاب بوليه
 اول تسي او ز رنده ناشكا دكيني كيه ياغي تمام جفا
نوع ديكر بادام ايجي و قوز ايجي كركسه اولسون
 الا لركه في بنابت دو كلو چريشه دونه انده صكوه
 براججه كراه بزندن محكم بقليلو و بو جهلكه موي
 صافيا لرك و بلكه جهلكه بولك اولو نقدد كركسه
 اولسوه و ياخو د بيوك بهر ايجي اولو و دمي بهر تيدن
 طاش طلك يتلر كودا انده صكوه دكلت بيوره يا
 صيفلي ايجي كتوره كرا اول جهلكه اوستنه قويا لرك قيا

۱۳۳
افشند آفتاب اول صونك احوار كند باش اول
انده بر قبا صفا لرا شمو و جهله قار منوا اول ياغي
دو تا لرا صفا لرا شكا كني كيم تمام ياغي چقا و بر طرفه
قيا لرا حشدر بلر و صحت و قنده اشغال ادر جمعبي
اچرك باش ياغي بو و جهله چقر كيم و كرا اولندي و ليكن
شكره و كرا اولناه اساندر و الله اعلم بالصواب
بوياب باش اغر سندن ادر و بيلون يلدوز ايت اولدي
دو تا هلي اده مجر بدر **بوياب** باش اغر سندن اده
استيد اولانه خوند ايتي يوز كشي يو مرده قابو
فيله بوز قبا بوز قزل كول دو تا هلي اده نافع دو مجر بدر
بوياب صوفده اولانه حيت السوا استداق
داز باه كز قرقنه بايله قرشدره هلي اده نافع دده
بوياب باش اغر سنا قزل كول يورده قيله قرشدره
باش

۱۳۴
باشا هلي اده مجر بدر **بوياب** باش اغر سندن اده
قورده قوردهل يمشاق دوكه باشنده آكه باش اغر سيني با
كده مجر بدر **بوياب** باش اغر سنا عجمه قوردهل مجر بدر
اغر سينا قرشدره باشنده اوره مجر بدر **بوياب** باش اغر سينا
دنجيل دوكه بال كيله قرشدره باشنده دزته نافع
بوياب باش اغر سنا مجر دره صا و سيني باشنده دزته
قبايني بيله دوكه اول بال دزته او سينه هوز اكه
انده شكره نمرده صا و سيني قابيله باشنده هلي اده
نافع ددر **بوياب** باش اغر سنا سوز بونه قبايله
بغره باشا اوره نافع ددر **بوياب** باشنده حوق اثر
ايسه فطوسي دوكه قينده اوره نافع ددر **بوياب** باش
باش اغر سنا خود اوني باشنده هلي اده نافع ددر
بوياب باش اغر سنا اق حشدر قوردهل كول با

ميشاف دو که در او مخلوطه شود بکنه باشد طلی ایده نافع در
نوع دیگر باشد با شنی بقا ميشاف دو که با لادن خنک باشی
 فزده در غده نافع در **نوع دیگر** زنجبیل در زنت در دم
 ملطی ای و دم دانه در زنت در دم جزای دانه تا
 و جوشی در دم قرفعل ای در دم بطوری دو که مؤثره
 قوشیده درخی باشد که **نوع دیگر** باشد
 بدنی اغریسنا اشک سرخی پا در زنت نافع در **نوع دیگر**
 گویند درخی ميشاف دو که باشد طلی ایده
نوع دیگر کونک در فیدن دو که بشوره درخی صوبی
 باشد طلی ایده او کتیب با شنی فزده طلی ایده بر کوه
 بر کجه طوره نافع در **نوع دیگر** آداموک یا صون کوزی
 و یا صون شقی اغریسنا با شنی اغریسه سنجوا اولسا
 بودی طلی ایلله بکرم در دم با زرو بیتی و دم بر کجه بر کوه

نام
 حرم

مؤم ایده نوزم کی اوده لاشورن طلی ایده بر کجه
 بر کوه طلی ایده **نوع دیگر** شامه بشورن
 صون درخی قینی قوی او لایا باشد در زنت نافع در
نوع دیگر باشد اغریسنا اشک دو که ادریه ایلله
 قوشیده طلی ایده نافع در **نوع دیگر** دو که بخورده
 یله باشد او طلی ایده نافع در **نوع دیگر** کوشورن
 اولسا اغریسی را در یانه دو که با لیلله قوشیده
 باشد طلی ایده نافع در **نوع دیگر** با شنی اغریسنا
 شنی بشورن اینه لکه با شنه او را زخمی کوی بود
نوع دیگر با فزیده اولسا او و یلوه بیاه ادر کیم
 باشد اوله بر یاده خسر اینه عبت السود اچیا
 باشنا و کوزنا اولسوه اکثر بر کوه اغریسنا یونما برن
 زمان دو تا و درخی بر یاده خیر قویا قون کما

صفا در بوغنا طوره بر جمله عیال کوره سین نافع
 در نوع دیگر ناز بچوه لاده عوده القرح حب
 الصاد قویون جنطیاه کنوش جیح بر او له
 بالیه قرشون به سویله به سویله قرشدره
 برونه ناز بچی اندو که نافع در نوع دیگر
 ناز بچوه انیسون و رازیانه کنوه حک التود
 او در نوع بالیله به بمرده لیه قرینه
 طلی از نافع در نوع دیگر ناز بچوه کیم ناز له اوله
 طلی ایلیله نافع در سنوی و اعربی کسر بارو
 او به پستی دریم موزا که در نوع دیگر من توری پستی
 در نوع کنون ای در نوع خند کل بر در نوع کنلک
 ای در نوع قرنفل اوچ در نوع دعقران بر در نوع
 قرو کل پستی در نوع فلفل دند دانه بواد و بیری

کل

دکلر

دکلر و سازو سویله قاید قنار باغینی یاد اوله
 درنی باشد اوزه کر نایع در نوع دیگر بریم باش
 اعرب سینون قرصی آیا ریج ایودزای در نوع هلیله ای دریم
 افیون حق در نوع بو اوچ از دینی دکا پشانی اوله
 کل سویله نفع بر در عقرا نه بالیله جلر ایلیله قورده
 نایکی ایستاجی و قین بوده پنا عایت نایع در نوع
 کوز اغوسی اد و بیری بیان ایذر قوتیا حکیم کوز اغوسین
 دتغ ادر نایع در قاین کسور چشمک اوله در نوع
 بر چکلرک او انزودت ای در نوع افیون اوله
 در نوع اسفد ای قرتکی بر در نوع نبات شکر جف
 در نوع زعفران حق در نوع دیگر کوز اغوسین
 قیو ای او یا اجنا سزای طلاله اغرن خیر له
 قلییا قوا که بشجک الدام غنبر خور این در نوع =

سَهْلِي كُنْ لِي بِلَه اَوْلَه اَنْزَل سَرِي صَوَانِه دُوَكَه
 لَعَل دَهْنَه بِلَه دُوَكَه كُوَرَه جَهْلَه كُوَرَك ضَعِيْفِي كُوَرَه
نوع ديگر كُوَرَه قَاه اَوْلَمَه بَدِي دَاه خُوَدَا غَرِي
 اَوْزَلِك كَحْمِي دُوَكَه فَرَسِدَه وَكُوَل صُوَيْلَه اَصْلَه
 بَلَجَه كُوَرَه اَوْشِيَه اَوْزَلِك كَفَسَه بِي بَدَر **نوع ديگر**
 شَب كُرْجَك ضَرْوَنَك سَكَلَلِي دُوَكَه كُوَرَه
 جَهْلَه شَب كُوَرَكِي كُرْجَك نَافِع دُر **نوع ديگر**
 صَوَانِه كُوَرَه جَوَد وَفَال اَوْلَمِي كُوَرَه اَبُو دُر
 اَنْزَلَت اَبْرَا جَو شَبَوَعْنِي صَوْم بِلَه قَيْلَه كُوَرَه اَوْه
 نَافِع دُر اَبْرَا جَو بَلَك يَابِي شَمَع بَشَوَر كُوَرَه اَوْه
نوع ديگر نَافِع دُر اَبْرَا جَو اَبْرَا جَو اَبْرَا جَو
 نَافِع دُر اَبْرَا جَو اَبْرَا جَو اَبْرَا جَو اَبْرَا جَو
نوع ديگر نَافِع دُر اَبْرَا جَو اَبْرَا جَو اَبْرَا جَو
 قَايِي

قَايِي كُوَرَه لَمُوَرَه لَمُوَرَه لَمُوَرَه لَمُوَرَه
 قَايَا اَوْه دُر دَهْم زَبَد اَبْرَا جَو دُر دَهْم زَبَد اَبْرَا جَو
 بَر دُر دَهْم سَكِيْلَه بَر دُر دَهْم سَق اَكْبَر صُوَيْلَه شَاف
 اَدَه كُوَرَه اَبْرَا جَو اَوْه **نوع ديگر** كُوَرَه جَوَن سَجُو
 قَايَا زَبَد اَبْرَا جَو اَبْرَا جَو اَبْرَا جَو اَبْرَا جَو
 اَكْبَر دُر دَهْم اَكْبَر اَوْه دُر دَهْم مَا بِيْرَان اَوْه دَهْم اَبْرَا جَو
 اَوْه دُر دَهْم تَابِيْرَان اَوْه دَهْم اَبْرَا جَو اَبْرَا جَو
 قَرَشَدُر لَرَا اَكْر كُوَرَه دُر دَهْم كُرْجَك قُرْدَلَر اَبْرَا جَو
 اَدَلُو اَكْر كُوَرَه دَهْم لَمُوَرَه اَبْرَا جَو اَبْرَا جَو
 كُوَرَه سَلْمَا بِلَه بَر دُر **نوع ديگر** كُوَرَه جَوَن اَبْرَا جَو
 كَمُون كُوَرَه وَفَرْدَه هَمَارُوِي بِنَفِي اَسْلَمَه دُر دَهْم كُوَرَه
 اَوْشِيَه اَوْه لَرَسَاكِي اَوْلَه اِنْشَاء اللّٰه تَعَالَى
نوع ديگر نَافِع دُر اَبْرَا جَو اَبْرَا جَو اَبْرَا جَو

مرای او در دم سر جان و ملامت عقیده قانی و صبر
 دهر بر نوا ای شرد در دم و دوده بر در دم قاموسینی
 سر سده کی ایلیلر و غفلت حق در دم و دار غفلت بر در دم
 کوزه چکلر نامی در **نوع دیگر** بر کشنک کوزه اف
 دشسا عقرب الالر برز باشند و برز قیرو غنچه
 بود لور با قسینی کونکده بود در کتابت شکله دو کلر
 کوزه چکلر اول کوزه اف کینه انشاء الله تعالی
نوع دیگر کوزه اف دشسا بو چشمه دارویی دوز کر
 کوزه صلواتی او اوله انشاء الله تعالی **نوع دیگر**
 اجد بر قراط مرای بیستی در دم دهنه قرینی بر قراط
 بیستی عقصی بر قراط دوشسای او ج قراط النوه قرانای
 کور بوقی بر قراط نرف ای بر قراط جشک او ج در دم
 از قنی و قر داس قنی برز قراط نوسا شکرا او ج قراط
 بونلری

بونلری ایزر و کلر والی کورشی والد او چکر کور
 کوزه اول نوزی کینه انشاء الله تعالی **نوع دیگر**
 اگر بر کشنک کوزه اوله قیلنسا اوله قیل قیاز لر دی
 نصل بعد قانی کوزه طمور لور ایرق نیما نافع در
نوع دیگر اگر بر کشنک کوزه اغرسا چور یانی شیشی
 سه بنفشه دو کله کل سوی برله کوزه او نرحینی
 بیا کی اوله بحر بدر **نوع دیگر** لاف اغرسنک او بیلری
 بیان ایدر ای بی بادام یانی طمور لور نافع در **نوع دیگر**
 افسینی یانی طمور از حیدر یله قر نعل دو کله نوسا
 قر شکرک شایه ایلیه قلا قد صوفه بحر بدر
نوع دیگر قلاقی سچولنسا افسینی دو کله قیلده ماه
 قلا قیلده دو کله یه طمور را سچوی کیله بحر بدر
نوع دیگر برز قطنونا و موده صادر سین قنا ندر غنچه

لیلی اده نافع در **نوع دیگر** سرساق قیون او
 دیله قیلده صغه قولاسینه صمرون مجریدد **بویا آب**
 دیشی اغری سجون اغری سجون اولی ادر و پلری بیاه
 ادر کرج میساقی دوکه بال قماوی حلقه اده
 و ج دوکه او سینه اون طری اده نافع در **نوع دیگر**
 دیشی اغری سجون صلیله زرد و بلبله و اسج و کل
 و کلنار و شب و طباشیر و عاقرقرحه بر او
 دوکلر دیشی دینه سر لور نافع در **نوع دیگر**
 دیشی دیلری نیساده و ابو زر و اغری بیساق و قو
 قر اولسا و دیشی لری دیب قساده ل ایلدن اچ
 لهر دن قان الالرا اده فکرمه شرکه اغری لده دوتا
 دخی سیرکه دوکه اغری اس صویله یوما اده
 بو ایلری اسلهمال اده شفا بوله انشاء الله تعالی
 نوع دیگر

۲۳
 و اول تلخو دین او سینه یا پیشک ره لر تعلیم یفایت
 مجریدد **بویا آب** خوردن قانی دکلر سجون ادم
 قفاسین میساقی دوکه قیلد ایلده بو رنده صفا
 قانی دوکه **نوع دیگر** صریم سرکه بیلده باقی
 کلنی ایلده ارسنه اون مجریدد **نوع دیگر**
 بلوط کور و سینه صمرون دخی برقی او سینه اده
 در حال دکه مجریدد **نوع دیگر** دکنر سده دفعی قو ایلدن
 قان الا دکه مجریدد و یا مرکب لقاسیده صفا
 برنی دله کلرن صفا دکه و یا اذ و ج اغری صفا
 دکه مجریدد **بویا آب** اسها لچونه و اچ اغری سجون
 اولی ادر و یلری بیاه ادر اچو بار عدنی کسوز بلمنی
 سرخ ایلسون بو نلری دوکه بیاه قاضی دده
نوع دیگر قلمنی القیید خیر دیکان بر او اولده

دوكه يا نافع در بطن سرخ دوكه هيو ايله
 اوسته الكه ينانا في دوز او نوز در هم اوله چيدور
نوع ديگر ايشها لچون اوج كونه قاوون بيا چيدور
نوع ديگر قاه كته بونلري دوكه مجوه ايليه
 بيا شمشي مرده اعي قرا ادم سر سقا اوني صيغيني
 دوكه كوييلر نافع در **نوع ديگر** سعتي مرده صا
 دوسيله بيا ايج ايشو صا ايو دور **نوع ديگر** ماه
 كوكل دكشي كيم قانغله الور ايج ايج سينان ايو دور
 اول اغا جوك اوني قيتون اجا بفايت نافع در
 اوج كونه صان كساج اجا ايج ايج سنا ايو دور
 چيدور **نوع ديگر** اكي قيند كيم اكا يعقوب
 اوني ددر اوج كونه اجا ايج ايج سچون قاني كسر
 نافع در **نوع ديگر** بسقا فلقل قرنقل زنجيل

داخي

دار چيني سويله قيند الرا اوج كونه اجا يلي خليل اده
 چيدور **نوع ديگر** ايج ايج حبه شاف اده كتوره با
 زنجيل سعد و ريجان خمد كنون دوكه با ايله قوا
 كتوره شاف اده نافع در **نوع ديگر** لبا ن مفاكي
 اكيبي برا برا اده اندن شاف اده نافع در **نوع ديگر**
 نكي وزوري اولسه باي عبقه اده قونجي بوره سيني
 قاشاف اده كترنه قان كسر نافع در **نوع ديگر**
 بوغا دكشي يفه كوني دسري نوال صبا حكي بغي صياه
 اوني ددر ايشا قان دوكه كوزانم بالله قنه صبا ح صبا ح
 يليا غداي صير سوز املك بيا مرده ايله نافع در
نوع ديگر زود چونه شقاق ايجون اترنوت
 نبات شكر ايشفد ايج فر نكي برز قطونا سسيني
 بيراقي جوت قنبا طي ان صابي شفتنا لو چيدور
 شوق چيبي برا برا اوله مقعد اونه قير وقه

بلیا کتر نه اول بشرق برفی قینده اولک صوی
بزلده منفعل یویه اندن اکا نافع در بشرق برفی
قینده ایازنه قویه اوج کوه ایچا نافع در **نوع دیگر**
ایچا غیر بچونه بظنی دوکه مر جکی قاوره یمشاق دوکه
بال قتا اوج خشکی اده اوج کوه ییا کبکی زخمی نا
کوره مجتهد در **نوع دیگر** قیندی دوکه مر جکی قاوره
یمشاق دوکه بخرمه یسله ییا بیکلی و زوینی کسر مجتهد
نوع دیگر ایسوا ایچونی قتا بعضی در کرمه اده و کلنار
بوا کسینی در کلر حل ادر قیند لر قوامه کله قرضی
ادر کسینه اون دانه ییا لر ییجه کی یمشاق اوج اوله
داند بشور لر ییا نافع در **نوع دیگر** قتا کسره و کسرت
خیمه قاف لر دکلر باله قتا لر ییا لونا فود در **نوع دیگر**
نوع دیگر بیکلی و زوینی کسر بای عاقده ایلیلسر

انده

اندن یشاطیری و طوری یمشاق دوکه اغویه فرشد ده
مشاف اده کندر و کتر نه نافع در **نوع دیگر**
ایچی قان کتسه زغل ییا هنوتار یشاق ایسین
دوکه باله قتا صباح صباح یلییه نافع در
نوع دیگر ادمولک ایچا اغریستار برظلو
نادر و بو کسینی نانا ایسین دخی بر جکله قویه بشو
ده دخی صفا اوج کوه ایچله اچد غدر ایسی بو اوله
آریلی قودلو دخی اهر کور بو بو اوج ادر ییا لر
نافع در **نوع دیگر** ایچا اغری چون بمر دخی
بشوره با زوی یمشاق قتا یلییه او سننه آله ییا قبضی
ادر نافع در ایسیمی بشوده ییا نافع در **نوع دیگر**
نوع دیگر ایسها ایچون خیمه نجان اوج درم
صمغ غری اوج در صمغ عذبه اوج در صمغ نافع در

۳۳۳

نوع دیگر قان کتسه بلمنی سرخ ،
 و غزی و نیشسته صغ غری و اجوبار بوجمله سنی
 طوائف دو که لر بر نرنه قتا لر صبر برندن بر ابر
 اوله بونلر قدری سماق قتا لر کرده بدور لر اوج
 شفا اوله ایشاء الله تعالی **نوع دیگر**
 ایشاهه تخیمان و صغ غری دو کادری بری
 صوبله قوشن اوچ کونلر اوج اچا نافع در
نوع دیگر بصر الجوز و الجوز و بلقونی اکیلی
 بله قیند لر اوج کون نافع در **نوع دیگر**
 دوز و نیک اولسه چای بله بله سینی بله قیند لر
 بینه ادر لر اوج در **نوع دیگر** طلع در سلون
 کوشده بر جفر قرا اچا قرا سلون بینه یاش کجا قویه
 او ترا زور و نیک کسر بید **نوع دیگر**

کوه

قوبن

قوبن بعرن بشور ادموک اچی قان کتسه مازا و اوننی
 قیند اوج کوه صوبن اچا قوبن بعرنی قان بانه بانه
 بیالر نافع در **نوع دیگر** و ذوی اولسه ضم و با
 خشکی اش قوی طوقا اوننی بله قیند اوج طوره رحمتی
 کدلا نافع در **نوع دیگر** استسقا چون اولی اذوی بیان
 ادر قرا غاچ کوننی قیند اچا و صغ در ننه جید ز راه
نوع دیگر استسقا کیم و ا قوشش اوله اچید
 کبره و نیک قاری قازا بوعه قان قیند لر اچا لر اوج کوه
 صباچ صباچ اچا نافع در **نوع دیگر** استسقا سکرکی
 یلشاق در کوه کوشه و عقید الر قریبنا یا قوا دلن نافع در
نوع دیگر استسقا کوه ابد کیمی قیند اچا بشوره در
 اچا کوه افر شین کون نافع در **نوع دیگر** استسقا کوه
 مر صلی بشور اچا اکه قریبنا ادره بلش دغ اده بید

بُعَاب دُو مُلْكُوک اَدُو بِلَرِن بِيَا اِدَر خُو رَسَا
 فِي دُو كَه سُدَه اَصْلَه دَخِي بُو لَاح اِدَه اِجَا بَجَر
نوع ديگر سَغَلِي خُو دَن شَكْرَه شَفْتَا لَو بِي رَاقِي دُو كَه مَاه
 صَوْن اِجَا سَغَلِي نِي بَغَر قُرْدِي قِرْد نَا فِو دُر **نوع ديگر**
 سَغَلِي رَجُون كِيَم دُو سَنَه جُو دَن اَوْتِي دُو كَه بَلِيَه
 دَر حَال دُو كَه نَا فِو دُر **نوع ديگر** بِيَا اِنِي سَجِي كَه اَوْتِي
 اَدُو بِلَرِي بِيَا اِدَر قُرْدِي بِيَا غِي اَوْتِي كَه اِجَا بَجَر
نوع ديگر كَرِي دِي كَرِي مَه اَوْتِي بِيَا اَكْر دَحْت مَاه
 اِدَر سَه صَوْن صَوْبَه اَوْتِي رَه رَحِي مَه اَكْر **نوع ديگر**
 قَحِي قِيندَا اِجَا كَرِي اَوْتِي نَا فِو دُر **نوع ديگر**
 دُر سَا اِكْر خُنِي سَلَه قِيندَا اَوْتِي كَه اِجَا نَا فِو دُر
نوع ديگر اَلْوَقَا سِي مَشَق دُو كَه نِيَا نَت شَكْرَه
 اَجَلَه بِيَا نَا فِو دُر **نوع ديگر** اَقِي نِي رَاقِي قَرَه يَدَا اَقَا
 طَلُو

طَلُو دُر رَاقِي كَبْرَه كُو كِنَك قَا بِي نِي قِيندَه اِجَه نَا فِو دُر
نوع ديگر بُو اَسِي رَاقِي مَعْدَه اَوْرَه اَنزَا وُرُون نِيَا نَت
 شَكْرَه اَسِي دَاج قُرْتِي بَز رِقْطُونَا مَرِي نِي چُو خُنَا نَه
 بَا طَه اَه صَا بِي شَفْتَا لَو جَلَر دِي نِي رَاقِي مَبَر قِي جَمْع بَر اَبَر
 اَوْلَه قِيندَا سَوَا يَارَه نِيَا رَاقِي كَه اِجَا نَا فِو دُر
نوع ديگر اَقَا حَرِي ق دُو كَه قِيندَا صَبَا اِجَا اَوْتِي
 كَه نَا فِو دُر **نوع ديگر** اَوْتِي مَه اَوْتِي قِرَق كَه بِيَا
 نَا فِو دُر **نوع ديگر** اَوْتِي مَه اَوْتِي مَه اَوْتِي مَه اَوْتِي مَه
 بُو اَسِي رَاقِي اَوْلَه دُو كَه اَوْتِي مَه اَوْتِي مَه اَوْتِي مَه
 مَه كَدُر نَا فِو دُر **نوع ديگر** اَوْتِي مَه اَوْتِي مَه اَوْتِي مَه
 بِلَرِي مِيَا اِيدُو رَاقِي دُر مَه دُر مَه دُر مَه اِكْر دُر مَه
 كَن دُو سَنَه اِكْر دُر مَه مَه اِكْر دُر مَه مَه اِكْر دُر مَه
 دُر مَه قَطَر اَقِي مَه دُر مَه شَطْرَح فِيرَق يَارِي مَقْدَار
 حَب

تیکه
بغایه
دوخته
نارنج
دیگر
سودنی
کلی
کنداره

قائده دوزخه نافع دوزخه دیگر قوزقایی آلاشب
طوز دوزکه باشد دوزخه نافع دیگر ابوجهل قر
بوزنی فروده دوزکه کلبا شه آله نافع دوزخه دیگر
دکز حوغانی بر دوزخه قرینه باشد با شینی بولده
دخی دوزخه مجبور دیگر کونیک صجلی کین دوزخه
کونیک جک بنماغه فریده باشد دوزخه کونیک دخی
کونیک دوزخه جک قهاغه کتا باشد دوزخه مجبور
نوع دیگر شب قوزقایی اینست بونی زینق اولدوره
اینست با شینی کونیک دوزخه اولدم بوزش فریه سینی چشاق
دوزکه پلا شینی یا کله فرینه دوزخه دوزخه مجبور
نوع دیگر چوغان کوزمای اولن دوزخه زوزخه دوزخه
اولن دوزخه کفلا وسنه بکرم دوزخه حطل
بکرم دوزخه کجی بی دوزکه یاغه قتا باشد دوزخه دوزخه دوز

نوع دیگر

نوع دیگر جای قینده یاغینی آلا با شینی فروده اولدوره
باشنه یقانا نافع دوزخه دیگر شفتنا اوچکری دوزکی دوزکه
صقزی آرده ایضا قتا یا دوسین اوستنه آله
خرنوبه نالیب سحر حطل زوزخه دوزکه اوستنه
آله شنا طله اده مجبور دیگر کندر و سربکرم دوزخه
دخار اولن دوزخه شنا دوزخه اولن دوزخه جوز دوی
کهنه اولن دوزخه زوزخه دوزخه زوزخه دوزخه
دوزخه زوزخه دوزخه دوزخه دوزخه آرده
السلیمه سینه قوزخه طله اده نافع دوزخه دیگر
کاجون مریا اولن مجبور کوزخه دوزخه دوزخه سقزه
قتا باشد طله اده زوزخه اولن دوزخه شب اولن
دوزخه تیزی اولن دوزخه انرو بیت اولن دوزخه
قرل بویه اولن دوزخه زوزخه دوزخه کوزخه سینه مرچک

او نه درم عمل محدد چلی **دوع دیگر** زردجا و
 او نه درم زنگار او نه درم اغوقندری او نه
 درم صا و زردیخ او نه درم زیت انز درم
 بو جملہ ڈو کلر آلا یلر زیت و سیرکہ خلطہ
 ادا کو باشی یولور کر در قلم نافع **دوع دیگر**
 اغلاچو قلم باشنده یاشی اولسا عناق صابون
 چنار نیک قریلو او بی قلم زنگار اسی قندرد کر
 کپکی دیشی زیت قیریق یاغی جملہ ترکیب برا
 بر دو کلر قیریق یاغی زیت یاغی زیتله قریشدر
 مرهم ایلیدر در تالمر نافع **دوع دیگر** باشور باشی
 اولسه نرفه پرده کرک سیه اولسون بو ترکیب
 ادر شیک شفا اوله یلارن الله تعالی ترکیب
 بو در او ده کر مدک خام موم او نه بشی درم
 زقت

زقت او نه بشی درم زبو او نه اکی درم کرطاشی
 بشی درم قینه درم درم کوکرت او نه درم تازو
 بشی درم میقدار بجه ذبیت یاغی یله قریشدر درته
 شفا اوله یلارن الله تعالی **دوع دیگر** بو زجا باشکمر
 او غلاچو قلم باشنده و امع اولور شیب یمنی
 او نه درم نارقی او نه درم قریل بویه او نه درم
 کرطاشی بشی درم چغریق ریکی او نه درم زنگار
 بشی درم صا و او نه درم اغوقندری بشی درم
 اقا ایت بوغی او نه درم کلب باشی او نه درم قری
 صا قریچام قری اشکی یاغ بو نلری کر بجه قلم باشی
 یلور نافع **دوع دیگر** جدا بیره اولن ادویلی
 ییانه ایدر کوسور کپکی بو جملہ قینه اغریق بیریق
 آری بشه انده بدینا در تالمر نافع صلوہ بشورده ییانه

پلان کبی قولیا شفا اوله محمد بن **دیکر** خنیر
 اوده چوره یا ائی بدوده نافع در **نوع دیکر**
 قرق کوه قزل ایشک سویده چوره کراسیقله اتا
 طریقی کس مسم ائی صراحت بدوز **نوع دیکر** طله اده خرنی
 بولاج کبی اده کوه سینه سوره بارت باشی کوه
 نافع در **نوع دیکر** فاش کربلک دکلسا یسه
 بنور ملک قلدن سوزملک اذویله بیاه ادر صر
 کون میرده ایشین جلقیا کپوره قحی یوزنه در تاس
 ناکجه وصباح اولیاق یوزن بویا کیریتا محدر
نوع دیکر صحرایم سز مسقا کویندره یقه قنه قلدن
 بیره درقه قلدن بوزده **نوع دیکر** صحرایم در سده قلدن
 بشوره ایبار یوشاقه کیر کویکی ذوکلر بیت یاغله
 قوشلار کور کور بار سویده چرک اونی بولله قلدن
 سینه

کوه سینه
 کوه سینه
 کوه سینه
 کوه سینه

30
 سینه نافع در **نوع دیکر** ساح ائی چور کوه
 سوزمشقی فی بقایین قحی کورده با شاقه با شاقه
 در تته محدر **نوع دیکر** سکر اذغوش اذویله بیان
 ایدد یعنی قره بیسی در دم خلم بیسی در دم قیون قرونی با
 اونه در دم اشک سوری قرق در دم صوبله قیندر
 طلی اده سینه اوره محدر بلخی دروا خراطی و
 شرعون بی قیندر اورتا قوامه کله سوزله در اورد
 اپ باقی اوله اده طله اده کور سکر او سینه اورد نافع
 در **نوع دیکر** قیرق خرم خراطی یعنی قره آغاج کوی
 جمیع ذوکلر طله اده کور سکر او سینه اوره نافع در
نوع دیکر بوزی جام بوزنی یمشاق ذوکلر قینده
 بوز ازی باونی یلده قنایله اده محدر بوز **نوع دیکر**
 ایصر کبی قیندر لر طلی اده سنجوسی اغری کسره

نافع در **نوع دیگر** قهوه یا قهوه بیخ
 کونکند قهوه یا قهوه اده مجرب در **نوع دیگر** فرقیوه
 یاغنی در قهوه نافع در **نوع دیگر** اوزرکی قینده اوج
 کوه اوج کون ایچنا سو قد سیکر اوزرته نافع در
نوع دیگر قزل اصلده کبره بیرقنی دوکه یلد قن
 طلی اده نافع در بای درته خردی دوکه او شنه
 آله مجرب در **نوع دیگر** قزل کول اصلده خردی
 یله قرشدره او شنه آله نافع در **نوع باب**
 یلچونه در ادریلری بیان ادرایونه ادرن صباح
 ایچا مجرب در **نوع دیگر** خططی یلچونه یشاق دوکه
 قیندا ایلا سیا غله صوفی کوه یاغنی قلا بزده
 یل وارسه در قه مجرب در **نوع دیگر** یلچونه رشی
 اوزرکی قیندا ایغنی ایچنا قویه او جکر نافع
 در

نوع دیگر یلچون اخذط ارمود که کجینی قینده
 طلی اده نافع در **نوع دیگر** اسیرقان دوه دوکه
 اغری بر برته اوج کوه نافع در عمل سید علی
نوع دیگر یلچون قوز یاغنی چند بد ستر میر
 صافی یشاق دوکه قیندا ادرته رخصتی کیده
نوع دیگر کوه دسیند نرده یل اغریسی وارسه
 کف ایچما ری یشاق دوکلر اریا اونیله برن
 دنی چریش قنلر اوزرلو مجرب در **نوع دیگر**
 یلچون اغریه و سزویه بویر یا شدر قایق ادر
 یله اغریسه و نرا ده کیم سز و وارسه بلقدن
 قیا صوفدن اولمش اوله **ترکیب بود** اتلی
 ددم استکی زیت یاغنی ویوز ددم استکی واری
 سابع قرد و دلیکو و چقال و برسون یاغنی =

ودر حقیقتی بجز قوت شکر باقی بود تلوی نوز کرده =
 قینا در آن روز آنکه دیش سر سباز و فایین صوفی
 لسی اذیت دو کلز اندن صکریم نو یا غلری قینا لر
 تا کیم سر سباز قی فزاده اندن سر سباز یا غده
 کیدار لر بیاع یا ک سوکلز اندن او نه در بحر و بییل
 و فریبون دخی بکیرم در هم کیرم کیرم کیرم
 یشتاق دو کلر دخی اول سر سباز قینا ی غله
 نو اتلری قینا دلر یا غده کیدر بیلری یا غ اچند
 طره قرق کون و اندن صکره ترا ده ا غرقا رسد
 سیرا لر نافع در یادین الله تعالی **بوجا قینا**
 ایوز چون اولن اذویلری بیان ایدر یوز کیریم
 دوزه در زینته زینتی دیشی دیر هم نوز سنک بکیرم =
 بیشی دوزم صرب سیرکه زینتی یا غله قینا نو اتلری
 بله

بده بخنده خاشاکه جلیق در زینته اوج نوز صیا
 کرمیه بحر بود **نوع دیگر** زینتی یا غی بود در دم
 سیطرح تازه اوله کوز در دم سعدیشی در دم
 یخه یسقه بیشی در دم لبان بیشی در دم قینا قوس یا
 قویه اوله یه خاشاک یا اوده یه کشته قرستو
 در زینته اوج کون طوره بحر بود **نوع دیگر**
 ایوز چون دوزه در زینته اوج الله در دم کند
 بکیرم در دم زجا دیشی در دم کبریت او ن در دم سلم
 الفادرای در دم اکر دخت ادرسه یغرت بیبا
 یغا قتا در زینته صابون زجا سیرکه سودک
 طوز دو که قتا جمیع بر برنده قتا قرشوره جامده
 حقا در زینته اما حیا سینه دکرمیه بحر بود =
نوع دیگر ایوز چون کلکری بکیرم در دم زینتی

كُنْتُكَ بِشَى جَرْدِك بِيَدِي كَيْ رِيحِي جَرْدِك كَسُون
 بِشَى جَرْدِك كَيْ خَطْلِي بِشَى جَرْدِك كَيْ رِيحِي
 دِي تَهْ اَوْن جَرْدِك مَطْلِي بِشَى جَرْدِك
 زَكِيَل بِشَى جَرْدِك قَلِيَمِي بِشَى جَرْدِك
 يَكِيَمِي بِشَى جَرْدِك زِيَانِي بِشَى جَرْدِك
 اِي دَرَم جَرْدِك جَهْمِي قَرَه اَوْن جَرْدِك
 قَرِيحِي تَوَاك يَكِيَم جَرْدِك جَوْدِك اَوْن يَكِيَم
 جَرْدِك نَافِي قَرِيحِي شَاف اَكِيَم
 اِي دَرَم مُل اِي دَرَم كُنْتُكَ اِي دَرَم زَجْبِيل
 اِي دَرَم دَا جِي اِي دَرَم قَرْنَقَل اِي دَرَم
 حَب السَّاطِين اِي دَرَم قَرَه دَو كَلِي اِي دَرَم
 اَيُون اِي بُوْرَه اِي رَم جَوْرَه اَوْن اَلِي دَرَم
 كَسُون اَلِي دَرَم اَوْن رِيحِي كَسَالِي دَرَم

بِشَى دَرَم سِيكِه اَلِي دَرَم دِي تَهْ اَوْن جَرْدِك
 زِيَمِي قَتَا حَمَا مِيَدِي حَقِي ق دَرَم جَرْدِك
 زَرَدَه جَوَاي دَرَم رِيحِي اَصْر اِي دَرَم كُو كَرْد
 اِي دَرَم دَو كِه دِي رِيحِي اَوْن دَرَم قَبْرَقِي بَاغِي
 حَمَا كِه كِي دَرَم جَرْدِك رِيحِي اَوْن جَرْمِي
 نَوَك رِيحِي دَو كِه قَبْرَقِي جَهْمِي قَبْرَقِي بَاغِي
 شَيْبِيَه قَرِيحِي اَصْر قَرِيحِي كُون صَوْرَه اَبْدَن
 مَكْرَه حَمَا مِيَدَن حَقَا دَرَم جَرْدِك رِيحِي
 اِي دَرَم اَبُو رِيحِي دَرَم جَهْمِي دَرَم دَو كُو كَرْدِي
 بِشَى دَرَم يَمَشَان دَو كِه قَبْرَقِي بَاغِي قَتَا دَرَم
 نَافِي دَرَم رِيحِي اَر دَو ج كُو كِه سِي اَوْن
 كُو كِه قَبْرَقِي اِي سِي كُون سِي كُون جَرْدِك
 رِيحِي دَرَم حَب السُّودَا اَكْرِيَت وَرِيحِي

رِيحِي دَرَم جَرْدِك رِيحِي اَوْن جَرْمِي

اینستون است در هر بوی آلت درم گریخت
 درم توان او درم زرد او چکر در اجی ترا
 او درم چکر در چقره فرشته دره شاف ایلیه قرده
 بحر بدر **دفع دیگر** شاف که قلد فردی کدر در مقدره
 کلر افسین یعنی لباه بوشاه اکیسین دو کاشاف
 اده کترانه نافع **دفع دیگر** سیکاجون اولی اده یلری
 بیاه ادر سیکاجون ای یکسینه در اسیکرت قدر
 اسدا نولک صا غشجه بشوره ایلیک دره اقا
 قویا سیکل صا غشجه اریه طو در بوی او قیه قال
 هو الله احد ای آخیره **دفع دیگر**
 سیکاجون حی العلم در نه سیکله دفع اوله
 بحر بدر **دفع دیگر** سیکاجون انرودت بلجی کب
 ایلیه او سینه اوره سکی لی قویا نافع **دفع دیگر**
 سیکاجون

سیکاجون در رخ زرد در رخ سیاه قلبه اطفال
 صیبی بر ابر اوله کرده ایند فرشته را سیکله
 اوره نافع **دفع دیگر** سیکاجون بارو
 صوبت زرخ زرد در رخ سیاه عقا قیه برده
 ایند فرشته دره سیکله اوره ونا شور اوره نافع
 در **دفع دیگر** سیکاجون شفا القاد بر در عظم
 اهلک بر درم کتره بر در عظم قنا یکرم در عظم
 دوزلر سیکله ونا صوره اوره لرا اده بحر بدر
 عمل سیدی سلی **دفع دیگر** سیکاجون
 سیکلی بیوک اولد ستم آتقاز بر درم زینق اوج
 درم بکرک یا غنی زیت نجار ای درم جمعی
 ادویسی دوله بو اجی اده بر بر نه قنا عظم
 اده بیوک سیکله اوره **دفع دیگر** سیکاجون
 سیکاجون

تا عجایب کورم بخوردن **بهر** برهم ادوی بلورین
 اینها را در مزاج حل جمعی که در زیت الملی
 درم بود سنک بلوریم درم زبده جوای درم بودی
 محروق بشی درم جمعین دو که قارنیداره برهم
 زبده برابره اوره بر آنک نشین کوره ظهر خود
 قوشید در کوره آغله برابره اوره نشین کوره با
 عمل سیدای علی **نوع دیگر** برهم قصاب
 بکرت یا عینی ادره بر ز طورا حوه قویا انده
 بونگری قویا صمغ ز زنج زیت جمعین قینده
 انده اوره انده حل ادره یا زبده اوره کلک
 مبطلی پله قنایه در **نوع دیگر** مرطبی سلطانه
 در کثیره بکرم درم اوره اوره درم زرده جواده
 درم جمعین درم قوشید را او جاق

اصحا

یوز ایله دردم قنلقار دخی جیسی اوتلری ده
 شیشته قویا ورنیت و طویز یا غنی ازارده
 قریشیلر و حرما بد ایتلک صوفین الا اوده
 ارد و غیندن قنلق ازار قوشیده اول احرما
 صوفیدن اکار قوشیدون تا اکیم مرد سنک
 بقاییه تا اکلادین قوشیدون اکیم قوائمه کله یعنی
 فانی اوله انده شکر ایدره قیندن الا ادر
 ایوق قیا قیا استعمال اده کما فیه در **نوع دیگر**
 مرهم اسفید ابح اولیا بوخینه ایدور و یارینی
 پشورنکا ایدور و یرا او شندن دری بوزنکا
 ایدور **ترکیب بوف** یوز ایله دردم بنفشه یاغی
 آله و ایله دردم اسفید ابح آله و یوز دردم اق موم

الا اوین ایدور دردم غنک الا و یوز دردم کافر
 الا حملین دوکه یاغله قینده موی اوده
 قینده یا کاده باغدن یاغی اوتلری کتوره
 قوشدور بر قبا قیا استعمال اده بر اید درته منفعت
 بولا انشاء الله تعالی **نوع دیگر** مرهم
 چالینوی کیم یوز مرهم کولک مرهم در کجرا خنک
 صوا سین کیدور شفا فی کیدور و بوا سیر کیدور
ترکیب بوف ایکی یوز شمشیرییش دردم مرد سنک
 مسق دوکه ایله دخی اوج یوز دردم زیت یاغی
 اسکی اوله و درت یوز ایله دردم سوچیدن
 دغش سیرکه آله دخی بونلری ازار اودا شینده
 قینا درتارنکی قرا دق اوله اندن استعمال
 ادر منفعت چوقدر **نوع دیگر** ذبحا مرهم

بجز کتب مقدسه که بر سر استخوانان الهی کتب
پیدا شود یا بشود یا از آنجا و لغت که در دست
آید بود و وقتیکه که در آنجا بود **نوع**
دوم مانع بود که در آنجا بود و در آنجا بود
تسلی بود و در آنجا بود و در آنجا بود
زینکه با غیب بود و در آنجا بود و در آنجا بود
در آنجا بود و در آنجا بود و در آنجا بود
فردینکه از آنجا بود و در آنجا بود و در آنجا بود
قدر فرشته که در آنجا بود و در آنجا بود
اندوه شود آنجا بود و در آنجا بود
ایشان الله تعالی **نوع** **دوم** **دیکره** مرتفع میگردد
پروانک او شنیده است بود و در آنجا بود
فوشد در آنجا بود و در آنجا بود **نوع** **دوم**

باقی موم

۵۳
۳۹
اق موم یکرم در آنجا بود و در آنجا بود
مهر بود و در آنجا بود و در آنجا بود
ارغین اوله که در آنجا بود و در آنجا بود
یا بی اوله که در آنجا بود و در آنجا بود
یا بی اوله که در آنجا بود و در آنجا بود
ایر ده ایرون که در آنجا بود و در آنجا بود
لاند که در آنجا بود و در آنجا بود
نوع **دوم** **دیکره** مرتفع میگردد
سفره ای که در آنجا بود و در آنجا بود
یا بی که در آنجا بود و در آنجا بود
و در آنجا بود و در آنجا بود **نوع** **دوم**
خانی که در آنجا بود و در آنجا بود
فرشته که در آنجا بود و در آنجا بود

موم يا خيال و لود خانی + تونه که باقی استلوی
 در حقیقت قوی و قوی و قوی و قوی + و له استلوی
 الله تعالی **نور** نور هم خدای یعنی سرکه
 بوی مطهر است مطهر است و نور هم اولیا نظریه نه
 و طولی باشد شریک کد و در حقیقت حق حقیقی باشد
 ایو و کد و کد و کد **نور** نور هم خدای یعنی سرکه
 نور مستلک الله یظننا فی دونه و میوز در هم
 زیت یا بی و میوز در هم مغرب سرکه الله
 اول مرد سنک هو اجد قویا دونه و له قدر
 بیت یا بی او سنینه قویا اند امیرکه قویا
 کو اول اکیسه پد و در کر اول قدر قرین زو
 کیم قویله کو باق اوله اند املک استمال
 ادر شفا اوله اشها والله تعالی **نور** نور هم خدای

موم

موم شرعی موم قدوم در سجده حسنی به یاد
 یا در بیان اوله بهر است باقی استلوی
 علی **نور** نور هم خدای یعنی سرکه
 قانی کد و کد و کد و کد **نور** نور هم خدای یعنی سرکه
 نور کیم نور هم خدای یعنی سرکه
 سید کیم نور هم خدای یعنی سرکه
 کد و کد و کد و کد **نور** نور هم خدای یعنی سرکه
 شیرینی در هم موم یعنی قویم بکون یا بی
 اوله در هم زیت یکرم در هم **نور** نور هم خدای
 موم جارز در هم خدای یعنی یکرم در هم
 زیت یا بی یکرم در هم و شق اوله در هم قانی
 صنی اوله در هم صمغ صنوبر اوله در هم موم
 زیت یا غیلله ادر کر زانی قیری بی اوله

در هم
 ۱۰۰
 ۲۰۰

دَرَمٌ بِحَبِّ قَبْتَانِ بَوَابِ نَهْرٍ قَرَشِدُونَكَ مَرْمُوكِ اِدَه
 اِسْمَا سُوْرَةٍ بِحَبِّ نَسِيْمِي سَعْلِي جَرَا ح
بِهَجْلِي هَكَكَةَ نَا سَمَلِي كَشَا حَبْرِي نَدَه جَوْرَه مَان
 اَقْدَمِي سِيْرِي مَدْفُوْه اَنْدَرَن صِيَاغِي اَعْمَلِي ح
 دِ اَلِي ش كَمَنَ نَوِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
 اَوْ كَه اَبُو نُوْرٍ حَبْرِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
 سَلَطَانِي اَبُو نُوْرٍ حَبْرِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
 وَشَقِي نِي نِي حَبْرِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
 دَرَمٌ جَوَاوَنِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
 مَرْمُوكِ اَيْلِيَه اِسْمَا سُوْرَةٍ كَرَاك سِيْدَلَه كَرَاك نَا
 سُوَيْلَه اَصْلَدَه مَرْمُوكِ اِدَه نَا فُوْرٍ **نِي نِي نِي نِي**
 اَدَمُوْكَ قَا صُوْفِي يَرْنَسَه اَنُوْكَ عِيْلَدِ حَبْرِي نِي
 اَدُوْ بِيْرِنِ بِيَانِ اَدُوْ خَصْلَتِ الشَّقْلِيْبِ

دوكة

دَه كَه بَا اَيْلِيَه بَرِنِ وَنِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
نوع نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
 سُوْفِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
 نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
 نَا لِيَه قَبْلِي اِدَه اَدُوْ حَبْرِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
نوع كَرَمَا زُوْنَا رَقِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
 اَكَه نَا فُوْرٍ **نوع** نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
 مَرْمُوكِ كِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
 كَرَطَا شِيْرَا اِي كِه حَبْرِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
نوع
نوع نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
 اَكَه نَا فُوْرٍ **نوع** نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي نِي
 صَدَفِي بَرَا بَرِ دُوْ كَه اَكَه نَا فُوْرٍ **نوع**
نوع نِي اَدَمَدَه وَرَمِ اَوَّلَسَا كَهْلِي دُوْ كَه

او نه پش در رخ / در پش شنبه بونی اخیلون صباح
 اچا کچین کچا کچا فود ز **بویا کچین**
 عورک افغان طهر سیه دمی سچو لنبیا اینسونی
 صوریکه قینور بر قتا کز اچور کز اچا غله
 سچو سوا کز انشاء لله نعا **بویا کچین**
 عورتک حیضی قانی دگسنا کهر با یب
 دو که شراب لیمونله اچا اوج کوه تاه کسله
 اندن بونی دوزه صلیله بلبل کهر با دو که
 بلیمکی بشوتا بو اونی یلا یه پیا بونی شفاف
 آپلیه یو کلا کترنه قلمال قانی دکه
 ادویه بدر حل نیت دو که زیت بو که
 بولا یه کترنه قانی دکه مجر بدر عمل
حیض حکیم نوع دیگر حیض قانی

دکه ز ماکچو / حیض سینه اچا اوج دو که
 یو کله کترنه قانی کله سچو بون **بویا کچین**
 عورتک حیضی قانی کسنا بر کچین
 اده جوجان قان بونی قزل بویله اوج کوه
 اچله اچا قان کله جورو کتا وین قینر دو که
 اچا اوج کورک صکره قلالی در سینی اوج
 کون نینه دو قوه نافع دمن عمل سیدی علی
نوع دیگر حیضی قانی کسنا بونتر کچین
 اده نا رنج قان بونی کبوی تمشاق دو که
 بر نازک دینه قویا کترنه در حال قان
 کله نافع در **نوع دیگر** سر مساق قرا
 اوزم دو که بر یاره بیزه قویا عورت کینه
 کترنه در حال قان **نوع دیگر** حیض

قانی کما کیجوه ای با و صبا غی کتر نه فان به
 کله مهر کیم یا المی او ذی ارجس فان کله نافع
 دینه **مهر کیم** غورنگ یو زنه جعین
 دینسا حین الیوم دیو کا صم بن جعنه دخی
 ای سفید اجله انده یو زنه کله طله اده مجدر
با جی غورنگ او غولان بری
 طشره کلسه جریشر یو زنی لیمان محطکی
 مویله بو تلری قرشدره دخی نوب کیمی
 ایلیه کتر نه زاج موز خیل قسط فلعل
 بیان نیجسی خیمکه فاب قره اولور هم به
 بو اتا صوین اچا نافع صدخی غورنگ
 ایانغینی یقارو دکلرا یو بو قینی باشینا
 یقار امانت و یا شریفوه یا عینی درنه

ملحال

فلحال یو زنه و کله یو زنه **مهر کیم**
 غورنگ او غولان بری غلش کلسه مازو
 انزروت کبان مصطکی میر صافی یو زنه
 هلیله ایلج دکلر یو کله کتر نه نافع در
مهر کیم یو زنه یو طشره کلسه قول
 قو بیغی و صفای قیده یو غنه اثره یقارو
 قلدره و غولان یو زنی قینه اچا یو زنه
 ولره نافع در **مهر کیم** غورنگ یکلوه
 الما سله آنوک اذ و یلری بیان ایدر نفت
 دو کینه شراییله مقلره حفته ایدیه بسفا
 یخ قینه **مهر کیم** سچیلده بیله قتا حفته
 ایدنه اوچ کوندن منکره آر یانیه و ره
 صلی اوله اللهو ک امریله مجدر **مهر کیم**

نوع دیگر باغچه چوون ایچون شتاف
 اده کتورنه و فوینه زجیل قنقل مصطکی
 و جمع لپان قورنقل جور جمع بری اوله شتاف
 اده تهور بری جمع کی اوله دخی کتورنه بتنا ای
 آیا غیش بقا رو فو یا در حال جمع اوله نه
نوع دیگر باغچه چوون فوینه کتورنه متوش
 یانی فردا و دینه قنقل کتورنه نفست
نوع دیگر باغچه چوون جوفا بینه بال
 قوشدره عورتک اغلان بینه صوقا کر
 نافو در **نوع دیگر** باغچه چوون حشیشی
 طوزی بالک قتا کتان جو بیکه کتورنه
 نافو در **نوع دیگر** باغچه چوون قیز الماه
 عیچون طکوزا غیر شقنی فرا کمه اسجقله

کتورنه در حال اوله کتورنه
دیگر باغچه چوون جنسیستی
 بقورنقا و دخی تا جک سوره فوفا بینه فوینه
 جمع اوله در حال اوله کتورنه
نوع دیگر باغچه چوون اغلان اوینی کتورنه
 عمل اده جانور کیشی بینه کتورنه نیتق و ج
 اکیسی بستر دیم زجیل قره اوزم ات اولورسه
 اوزوم پیکرم بیتی دیم رده خود دکلو شتاف
 اده خانون کیشی کتورنه نافو در عمل سیری
 علی جناح **نوع دیگر** باغچه چوون اغلان
 اولسا فردا و دین و طوشان او دین قوشدره
 و برار په ایغری مشک جملسی مجوه اده
 حیضده پاک اولیجی فرجه کتورنه ادی

کتورنه
 ۱۱۹۶
 ۱۱۹۷

برله جمان اده همان دم بکلو اوله باذنی
 افله نعله **نوع دگر** عود نک او غلله
 اولسا بیستی درم قرنجوق بوقی بیستی درم
 اق سنکرله قرشدنه بمشاق دو که اوج
 کون ایستمال اده اوله اوج کونده اردخی
 عود خندخی اکیندن صغنه لری بجز بدر
بویا اگر عودین با غلله اولسون
 دسا برودم چوید شاف اده دوزه کترنه
 یتنه صکریز او غلله اولیا بجز بدر **بویا**
 اگر بزرگینی صغ دسا کسون قینده ازه
 قویا طوره قرشوا قشغله اچا صغوسین
 کسا بجز بدر ترکیب کزدر کزیدی قود
 کله کباب اوله اندن صکره بوا تلی او سیننه

اکا بیادی او سینده ایشراب اجه جمان بیجون
 ایونجه در کجیل قرنفل فلفل دار چینی
 کبابه دار فلفل نافع **باب**
 ترکیب خواص اولور درم غیل اولور
 درم دینت حمانه اولور در طبع اندک بولکلری
 اچا نافع و جمع الطفا صغله اوج کونه اچا
باب بولکلرک صغری حقه
 با بوجی بشور کور صغری اچور کور بزیاره مطکی
 قتلواندن اچا لرو دخی صغری با بوجی صغله
 بویا لرایق حقیبا نافع **باب**
 هرکیم اندن وق سکولینی صغرتریس برله کوینده
 کول صغری برله بقره و عورت با سینده درته
 در حال اغلی طوغا بولق بجز بدر **باب**

هـر کیم **بیر سینی** بیر غنی دو کلر و یا غله
 قیناد لر یا شیه دوزمش لر ساجی سوریه ناره
 هر تد ریا **بیر سینی** هر کیم قراحتولک یوز
 کین قوردد دریشنه صم سه یله کتر سه دشماه
 مودله کتبی بود دفع اوله **بیر سینی** ضنا سحونه پد رینکه
 سینه الغار درینج حلب اده پدور انان
 بتر مکه غیری مر فقم اورا نایفودز **بیر سینی**
 استی فراغ دفعی قاون کوکتوک قابی
 قوب کوکتوک قابی طورق اونی کوکتوک
 قابی و رازیه کوکتوک قابی طوس سزادیشته
 شور باینی پشورتا لر اچود کرا اندن صکره
 بود کرا اولن اذویلیری دو کلر قیناد لر
 صوبنی الوب اچود کرا دفع استی فراغ ادر

مودله کتبی بود دفع اوله
 دروز قریا

بیر سینی

بجز بدرد **بیر سینی** بیزا اوله حتام **بیر سینی**
 بیری بر کیه نندن او شینه بونی اورا له
 سوق جام سقیری بی پرایه اوره و سیری
 سوق ساقز سورده دخی انویکه بیری دخی حتامه
 کیره نایفودز **بیر سینی** سوله اذویلیری بیاید
 دیکه ذکره طلال ادر غلیظ و قانیم اولور
 بیتی یغون و محکم اولور **بیر سینی**
 خصوصاً سوله کیبیلر کیم ایتی اتلر میانه
 و حقنلر ایشیه بونلری اذویلیر بو طلال لر
 کرا کدر کیم جماعتک لدرین بولا کرا اول نرکس
 و صوغاه و عاقیر قرحه و قیرله اوزم کلر
 دکنی اوله الا کرا بو مجموعینک ربغینه صندو
 نستان قوزی ایچی الا کرا و نهوانده دو کلر

اندین صکره حاجت وقتینه او کیز درضا ایچاق
 صویله ذکری او فوا و فوه یویه اندن صکره
 او جفا فرشته نواتری طلا ایلیه شوپله غلیظ
 و قایم ایلیه کیم وصفه کله سیه تکرار طله
 سندن زیاده غلطت حاصل اولور **نوع**
دیگر ای دردم پلنوق چکره کی ایچی
 و حق دردم طبلقی و ای چی دردم سنام کیچی
 بیسوزی چکره کی و حق دردم بر دنگ هندی و
 ستان قوزی ایچی بو مجموعین ذکریشق اوله
 اندن صکره دانای او زم صوی پیرله قینین
 لر تا کیم قوت اول صویه چقا اندن صکره
 بر طرفه قیا لر وقتینه ذکره طلا قلا لر
 عادت تا کیم عجایب کوره لر اوله قدر

علقت

غلطت حاصل اولور شوپله بی حد بویک
 اولور تا فو اولور **نوع دیگر** بلسان یاچی
 بر دم و هندی و ستان قوزی ایچی و حق دردم
 دو کله و اوله یاغنه قنلر فرشته لر اندن
 صکره حاجت وقتینه طلا ایلیه کیم
 کون **نوع دیگر** فرقیون حق دردم
 عاقیر قرحه بر دردم و بر حق دنگ هندی و
 ستان قوزی ایچی و کلین دو کله یا یقله ده
 کوره طلا ای ذکر وقت چقا عجایب کوره
نوع دیگر بر دردم قوزی و بر دردم
 کل ارمی و بر دنگ مرد سنک و حق دردم
 هندی و ستان قوزی ایچی بو مجموعین
 حق اولور رازی او زم صوی پیرله قیندر

تا کیم قرشه اندن منگه حاجت وقتیکه با
 طلا ادر نجایب گوزده شود مفید از غلیظ
 و قایم اوله کیم وصفه کلیه **نوع دیگر**
 نوع سوسنی اوله نکه اودی نماید اون دردم
 عاقر قرحه غایت حق ادر تویلی یا غیله
 و یا فسلیکون یا غله قرشد و در لرا و ج کون ما
 کوشن طوره تا کیم بر برتبه قریش خلط
 اوله ویزورده کب اوله و برحق در ضم
 هندوستان قوزی اجه دو کالرقنا لر
 و قرشده لر تمام قرشه و اندن منگه نه
 حاجت وقتیکه اولکدن برحق کون طلا ادر
 حتماً اجنه تا کیم صلا حیثه کلا جا پوس
 حکمدن بهوایت در شهر کیمسته کیم بو

ادویلی

ادویلی برله اون کونه درین علاج اولسه ما
 اگر یلده بروستت اولانه علاج اسوده غلیظ
 و ما یما اوله **نوع دیگر** قصب کبیر مزیم کبکی
 بلاد طور در باس بشر در دم مخصوصه حق در هم مشاق
 دو که زقوله قنده بر بر طلا ایلله در کونه صراحتینا
 صرمیا بر حمله قویا اندن کیده نافع در **نوع دیگر**
دیگر اگر بر کیشنگ ذکر میستت اولسا بر باره
 کاسی دشتی اوله حاضر ولا حاجت وقتیکه
 بر پاره ذکر کد دل کینه صوفه میز قوامه کله بغا
 گرم و سخت اوله **نوع دیگر** اگر بر کیشنگ
 اذ کیری سنت اولسا جماع امکا کوی میسا کو کر
 جینی مر دینین طکوز یا غنه قنوب ذکر ناده قسا جما
 عه قوی اوله نافع در **دیگر** عبیر ما

صفت من مائة يدون صفت غير بيض سنبل اونه
 يوم من ايام يوزن درهمين صفت من مائة يدون صفت من مائة يدون
 في صفت من مائة يدون صفت من مائة يدون
 اوله و صفت كل غير اكي يوزن درهمين صفت من مائة يدون
 يوزن درهمين يوزن درهمين يوزن درهمين
 صفت من مائة يدون صفت من مائة يدون
 عضقور حكي اصله نونك صوبيله بنفشه
 اصله كونه صفت من مائة يدون اوله صفت من مائة يدون
 اوله اذن له صفت من مائة يدون ايليه بيضه تمام
 اوله صفت من مائة يدون صفت من مائة يدون
 عمل حاجي يكرين ابراهيم فوز مستش
 كور اليت يوزن درهمين بنفشه ايجوز مر
 زكوش دوكانمشاق دوكة غير اوله

صفت

صفت غير سنبل كاد ان يوش درهم سنبل اكي سعد
 بشي درهم بنفشه يوش درهم اول اكي يوزن درهمين
 اكي درهم حمله سنبل دوكة حكاك كيري
 اونه درهم صفت فنيل غير عود يماوي
 دوامشك يريخو درهم سعد اوخ درهم
 عنبير يريخو درهم يريخو درهم سا ايليه
 دوامشك يريخو درهم يريخو درهم
 قنابل يريخو درهم يريخو درهم
 دوكي كمر ايليه يله قنابل يريخو درهم
 قنابل ادمبا حكاك يريخو درهم
 طقلو بادام يكرم درهم شع اليتي درهم زيت
 ياغي يريخو درهم يريخو درهم قنابل
 يهون صوبي اوشينه قنابل قنابل كسا

اكي سينج و او فوه در دونه نوايلر حسن در
 آلمق وريك الميا انت سكر ديك وسفره
 كلك و جهار ع ايلك ايوالميا و طعان اوغلا
 يشاميا و دوكن ادر سنا ميارك ايوالميا
 و نهر ايش دنسا مهنل قلا و خينه
 اولور سبه اولو و يكي طوه كينا بر لناه
باب 45 صقال نويان ينجو نوجول
 ريليس و سيمر كه نيلن ندي اكي بشاق
 دو كه اكي دور يهيني بشردر صم يفرده
 قتلرا ايو **كلمه** صقال نويالو ايو اري
 اولو دي نونر كيب حمانه و ياه
 اوده دذتالو بغايت سياه اده اوتز
 در صم بنيز اون در صم كوك

اكله امين اولو قاله انظلم تا تقابل
باب 46 ادر كيه صرا ايورك حسيون
 سياه اولور حيت ايورك دونه و يكرم سينه
 شقيانه ايورك او جدره و يكرم سينه
 شقيانه ايورك ايورك و سكر نيك
 شونان ايورك سكر نيه و او ده ايو سينه
 و ا شقلا ايورك او جدره و سكر نيه
 ذي الحجه ايورك ايورك و يكرم سينه
 حرم ايورك در دونه و نوه بشردر صم
 ايورك او نيك و او ده ايو سينه
 الا ايورك ايو نيك و سكر نيه ربيع الاخر
 ايورك ايو نيك و او ده بشردر صم ايو ايو
 طفر نيه و او ده يرينه صم ذي الاخر ايورك

اكي سينج

ماد و مع ذوقی دو کله بریزد که فیصل کوی
پنججاه پشه المکن و نکره بغین ابله کوی درم
پنجاه طرا و خ دیو صم کرطاشی درخت
در صم صم قنایه در صم در منی غری
در صم صم صم صم صم صم صم صم صم
دو کله کرک و کولاجی ایچاق صویله با
صم کوی اده لری صم صم صم صم صم صم صم
صم صم صم صم صم صم صم صم صم صم
در **باب** صم صم صم صم صم صم صم صم
فایده ادریم صم صم صم صم صم صم صم
بوزنی یوسه بغایت کوزل ادر بوزنی
اچر جمیله صورت ادر تازه دتر مجرب
نافع در **ترکیب** بوزنی برنجی اوه ایلیار

قربوز

قربوز صویله اصلا در بیدی کوه دن صکره
بریا قرقاق اجین قویا کر قوریه پسته
صوانه قبالریشاد لرا و نه در صم صم
بر در صم قلاک ای قنایه در صم صم
بوزنی ای در صم ارنه کله بویا بوزنی
مرغایت خیالده کمالده کویستور کافیه
باب حقه لینه یعنی عشق حقه کیم
طبیعت تلپین ایلینا قوه بوزنی بوزنی
سوی بوزنی بوزنی در صم صم صم صم
کر بوزنی در صم صم صم صم صم صم
سوز کر کر و کلین یکیم در صم صم
از بزه سوز کرالت درم طنلوبا دام
یعنی قنایه صم صم صم صم صم صم

متوسلته یعنی از رتبه حقیقه کم طریقت پلین
 ایلیا آدمه لطیف مزاج بغیر ویسی خلطری
 اسهال ایلو جیبی مرضه قاروی و زرد
 بغایت نافع در معده ای قوی بنفشه و نیلنج
 عشاق دکلشی قهر بر دلای بشر در مقام
 خطی قیف سوزگوشی و خیمی خیم و آیم
 کوی خیم در در در در در در در در در در
 بیش در در در در در در در در در در در
 بوانتری هیلو لری یکریم در در در در در
 یکریم در در در در در در در در در در در
 سوز لری و ایلیین یکریم بیسی در مقام
 شکر از رتبه سوز لری یدی در مقام
 طلو بادام یعنی یه بنفشه یعنی یه شیرغون

یعنی

یعنی قنار کا و زبان سوسنی شکره ایچسکدرت
 شکره ایچسکدرت حقیقه آیلیر جیروور حقیقه
 حاد که بغیر اسهال ایلیه و ایلی خلطری
 ایلیه و زرد خلطری سوزگر حقیقه متوسلته
 دن تهمان ایتم کیمین کیمین کیمین کیمین
 دازبانده خیم و اییشون و کورس و کسوف
 و نوی و کمان خیم و کلان مطرف کدر اما موج
 بوینوزی در در در در در در در در در در در
 ایگر بر در در در در در در در در در در در
 جکی خیم لیم کوفت دو تا مسیح اوون در مقام
 طورق اوئی بر حلقه ملشر بر قبضه چکر دی
 چقیمش قزل ازوم و انجیرا و تورد در مقام
 قنار یغردن یا باید یه یعنی یه بر زردیت

يا غي قلركا وزيان صومين شکر له ربه قيس
 کلشکر له اجد کلرنگ اکلر اجملاه حقه
 ایلیردخی نینوا ولسون ددرسه او کشفه
 بر شکان الهی غارینونه ویردره
 ویردره عشق دکلمش طویر ویربودر
 دکلمش تغان اندق سحر بحر بدر دخی اولک
 دخی اولدرنه قویله انسا نایله حقا بگو
 قوت جی کویله ولاء بو شکرینه قویله کشفه
 قورده دخی بر آردنه قویله کشفه
 یا ذی الله تعالی **باب** التخی که اشرفه
 قفوشنه در علاج اولدر که برزایو قور
 ازوم اوله دخی بش مرینله دوه دخی بو القلر
 ایلیه لر دخی طرا ارنه کجه اوچر یوانق سیاه

تاریخ

تاریخه زیاده بن الله **باب** بدخی
 که دمنز اغریجه در علاج بود زکیم
 قوت و ایت حسیله غرقه اده تا اغریجه
 دوت از یلد کجه صومین بوده شفا اولک
باب سکرخی که بفا نه سکر در
 دغنده در علاج بد که بر دیر
 باوله قایینی حفرین عشق دوه که جی سکرخی
 او رینه الیه حفرین دوه قور کجه غرقه
 ادم سکرک طشره دوشنه **باب** طفرخی
 که طلوک اغریجه در علاج اولدر که
 کیک درین یا ات سکرک دشره آنک دتینه
 دوره اگر طلوک لغویدا اغریسه بر اوج
 اربه صوکیب التینه قیه تا اصلنه ویشنه

دعی اول آریه صفتا تا از مریطل مقدا ری
اول بودن الی بردنک و شق بردنک
جا و شیر قیه دعی نفسله دما غنه جگله نافع
در واکر بو علاجی باش اغری می حاصل
اولسه باشنده صوق صوقیه بو الحال
خوبتر اوله **باب** او نیچی که صوغه
در علاج بود که برین عاقر قرحه و برین
افیون و برین دیمی استوخودوس و برین سفیاج
دو کله و الین و مو برین بقله یعنی بر طم
دن او کدن بر و برین دیری بیالر او سفینه
دغله آمین اوله **باب** او
برنجی که قلق کولد سیده در علاج بود که
افیون سوده آر ب برنج طلمم قلاغنه

صورد کورد و حال ساکن اوله یادین الله تعالی
باب او نه اینچی برین قاشده در علاج
بود که بر و نه بر یاره شیب می او بر و نه
و یه خود بر شوک قالی کلن یا تیه ملجمه او در
در حال قاه بقلنه **باب** او
او ضعی که بو اسیده در علاج بود که البته
بودنک نیشا لدر کز کزیه الحال آمین
اوله **باب** او نه درنجی که با صوره
در علاج بود که یاشیل تو یا دن او ستیه
بجا لدر حال او کین کسا و ساکن اوله
باب او نه بشیچی که انکی جرح خنده
در علاج بود که او جح یلیق اسکی صغیر
یا غله قشیل ایلیه دعی اول جراحی او زریه

۶۸
 به احوال برکن کیده اوج کوشن خوش
 اده یاد خدا الله تعالی **باب اول**
 التی که تازه جراحتن علاج بود که
 بلوط بوسین و اهلج کابلی سزمه اده =
 سناق دو کب سحر دخی از و نه اخیر با ایله
 سابق دن در کله خوش اوله **باب**
 اونه بدی که اعصابک صمسنده در و بر
 لسنیده در علاج بود که بر آه اقله
 و بر مانت و بر دینی سورجه و بر اخیر
 از نی آلا شر و کب سناق و نه کربت اول
 پیر یا پیش دزگر و کلمه و ارسه کوه
باب اونه سکرخی که اوده کونید
 دکنه در علاج بود که اصفهانی مرد سنک

۶۹
 ۲۹
 و فویه بستی و اکدمین کل و فویه بستی
 بریند ایزال اول بره کل باغین دریت
 از و نه سحر لرد و حال اغیری کوه اوج
 کونه دکن خوش اوله یاد الله تعالی
باب اونه طفرخی که تنهد بخندد
 علاج بود که بون باقنی و با بوسین کند
 دیکل اده کب الی سزده کب کب و صبر
 افا سحر و شب و ماور و سحر و کب
 کل و با رفین و با سزده کب و کب
 الب اول کوله قسب بود و قند لردی
 تنهد چقب کوه و بر نه و زده کب و صکره
 اول صونک اوز و نه اوز و کب اوز و کب
 چقمز اوله انشاء الله تعالی **باب**

بکرم برنجی که فواید آن در علاج اولاد که
 بجهت بلبسی در حال شستله و یا چون او
 جهل قریب بود یک اجنبی قتل ادا کثرت
 و در حال کینه آقا بوجیب نشاء فرزند در رحمت
 حاصل اولاد که بزرگوار و سینه در زمان بود
 که بر لوج کفایت و از جوف کفایت و کبریه و
 کله اوت و بزا و جوف آنکه و بیدار و جوف آنکه
 دانسی در کفایت و سینه در صوفین اولاد بزرگ
 و طیل قدر اولاد اجنبی و قیبه سینه در عهد
 ایگانه بزرگوار و جوف کفایت و جوف اولاد
 بزرگوار و بیدار و سینه الله تعالی **باب**
 بکرم برنجی که بیانه جوف و سینه در علاج
 بود یکی قوتیک جوف سینه ضدل و کالون

و یکی

و یکی صوفین در نلر و کنگار فرشته در کله
 منصور بزرگ و بکرم برنجی که او علا کفایت
 روز اولاد غنیمت در علاج اولاد که بدستقال
 یوز و لک لدر کله اوج دنگ و بزرگوار و کرم
 و کله لیس لرو و سینه کفایت فرشته کله ف لیس
 سینه بزرگوار و کله کفایت و سینه کرم
 او جیبی که اغلا جفایت بیانه کفایت فرشته در
 علاج اولاد یکی اغلا کله بیانه کله استی سوده
 فرشته بزرگوار و کله کفایت و سینه **باب**
 بکرم برنجی که عرق النساء طیلای کرم در
 بزرگوار و کله کفایت اولاد بزرگوار و کله
 و خطر لود در خلقولک جوف بزرگوار کرم در

و یکی

اول دختته اغري اول وجهه ايونك او جنديت
 طاشي تيكلامه مائيد فها نجه علاج بود وزي
 بود و بسم صبر سقاري و صابون بيليه
 و باق مويجان دکا لور و باق ايونك حباب اده کور
 و بويجانده تا بخت ايس اول اجابت اده
 دکا لور و بويجانده باق بخت الله تبارک
 و تعالي و کري يا ايدز بود ايله بويجانده
 علاج قندرم خوش اولدي سگمانه بيليه
 ادي بويجانده شو بيله اولندي کور بيايدنه
 و بويانده بويجانده صحت بولدي **بسم**
 بکريم اشحي که ارمقده و بولمقده در بکريم
 بولمق قريخ بول بويانده ارمقده مفايلنده
 اغري خاصيل اولمسه و افاسي انجيره =

اشندون

ايشيدن قلمسه شوييله که ايفي ازي نه و بيمه
 اوله علاج بود که ايشيدن اوله اوله
 و در نقلين قني يا غله و لور سه تر ايلسونه در حال
 خوش اوله شوييله که اول قدر بول بويانده
 اکري ياغ بولمسه يا حبه قشين و باق بولمسه دکا
 لور بويانده کوره ايرق بويانده کور بولمسه
 بيا در دين الله تبارک **بسم**
 اشحي که ايشيدن اوله اوله اوله اوله
 اوله اوله علاج ايشي شوييله بويانده
 و در حال خوش اوله شوييله که اول قدر
 بول بويانده کوره ايرق بويانده کور بولمسه
 خوش اوله اوله اوله اوله اوله اوله
نسخه نوش دادو بويانده دکا لور بولمسه =

فَرَحٍ وَرُزْدِي بَدِي قَوِي قَلْوَر دِي بَدِي
 بَرَكْدُ رُخُوشِ اِيلِرِ اِنْفَرَقُو سِينِ خُوشِ اِيلِرِ
 دَر قَلْبِ سِينِ دِي خُوشِ اِيلِرِ جِكْرَه غَايَتِ
 اَصِيبي وَرَضْرِكْزِ بُونَكِ مَخْرِي يُونْدُرِ اِسْتِغْمَالِ
 اُولُو رِسْتَه قَبْلِ الطَّعَامِ وَبَعْدِ الطَّعَامِ بَدِي
 صَفِي قَزَلِ كَلِ اَلِي دِرِ رَقْمِ طَلِقِ بِيشِ
 دِرِ رَقْمِ قَرْنَقَلِ مَفْطِي نَسْبِ الطَّيْبِ اَسَا
 رُونِ تَهْرِي بَرْدِنِ اَوْجِ دِرِ رَقْمِ قَرْنَه دَرِنِ
 زَغْفَرِ اَنْ نَسْبِهَه نَاقَلَه مَعِيالِ جُونِ اَبَا مَهْرِ بَرْدِنِ
 اِي شَرِ دِرِ رَقْمِ دَوَكَلِ قَبْلِ اَلَكْدِنِ اِيلِرِ بُو جَمُو
 بِي اَذِ وِيَه بَرِي رَه قَتَبِ سَحْقِ اَيْدِ لَرِ اِيْجَه اَلَكْدِنِ
 اِيلِرِ اَلْمَشْرِ دِرِ رَقْمِ اَيْلِجِ دَوَكَبِ اِي يُوْرِ
 دِرِ رَقْمِ صَوِيْلَه اَرْحَقِ اُوْدَه قَبْلِ لَرِ تَاقِيُو

Fl: 8.000.72

17 Nisan 1985

اولجا